

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Euphrosyne.

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 3

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn, 1796-1803

Fysiske størrelse | Physical extent:

12 bd. :

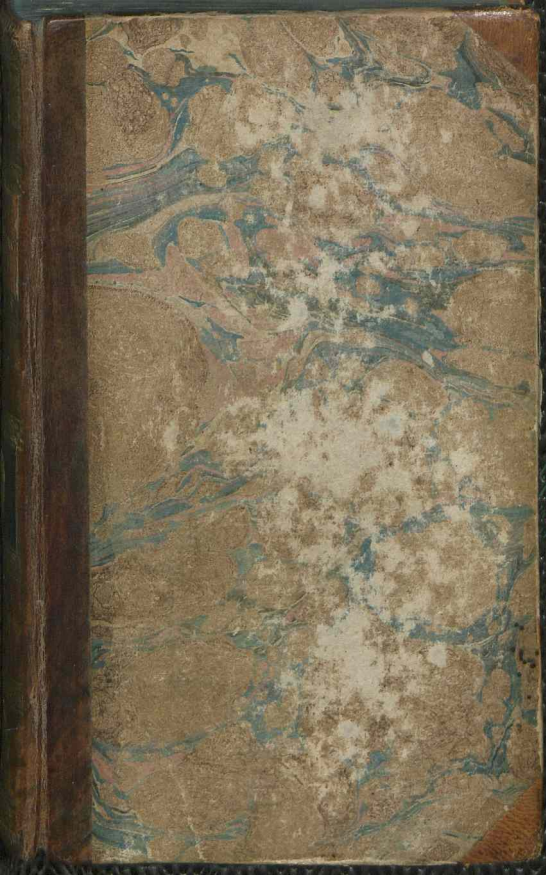
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

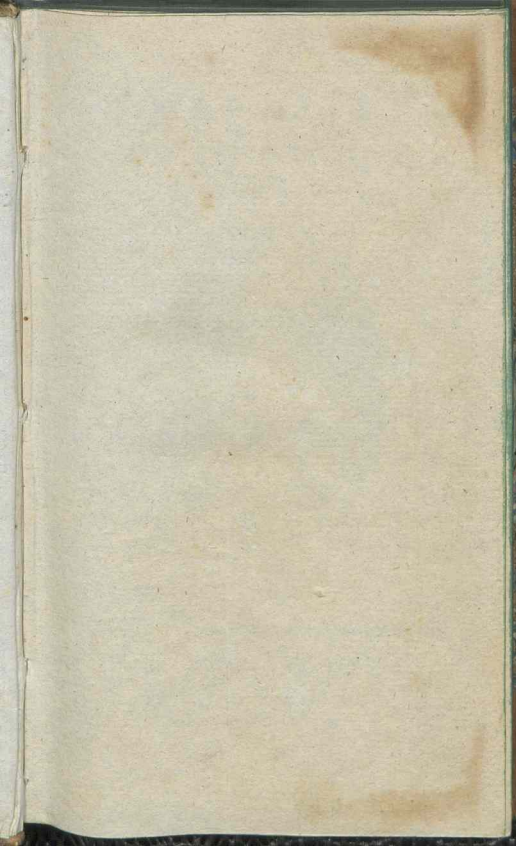
57, - 8.

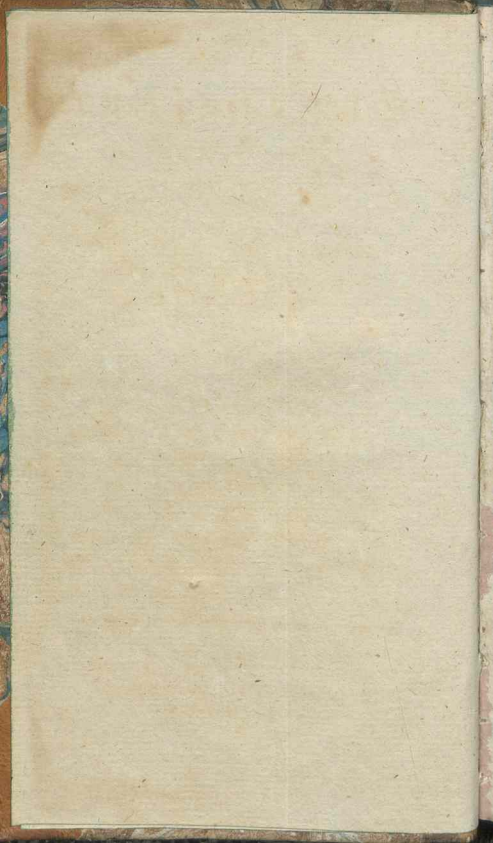
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 57 8°

1 1 57 0 8 00046 3

Euphrosyne.

Tredie Bind.

S. Fuhrmann del.

Kjøbenhavn, 1796.

Trykt paa N. Goldins Forlag, hos
Zacharias Dreum.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or address, appearing to be "Handwritten" and "No. 123".

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date, appearing to be "Handwritten" and "No. 123".

I n d h o l d.

Tiende Hæfte.

Gratiernes Fest af Herder	—	—	1
Organisation af skjøntdannede Folks Jord-			
strøg af samme	—	—	24
Om æsthetiske Sæders Farlighed, af Schil-			
ler, forkortet	—	—	35
Amalia og Emma. Overs. af Engelsk	—		44
Om Idyller, udaf en tysk Journal	—		60
Om Prinsesse Anna Comnena, udaf Sil-			
verstolpes Literaturtidning	—		65
Om Idealiseren i Romaner	—		81
Hvorfor overgaae Fruentimmerne i Brev-			
stilen Mændene? et Brev fra Ni-			
non de Lenclos til Marquien af			
Villarceaux, med Efterskrift af			
Heidenreich	—	—	88

Tiende Hæfte.

Om de Borromæiske Øer og Egnen af Arona, af Juan Andres	97
Om Kunsten at behage, af Rückert, ovs. af Tysk — —	105
Physiognomiske Bemærkninger af Kausch, ovs. af Tysk — —	122
Klostere i Storbritanien, udaf Tysk	125
Gibbons første Kjærligheds Historie, fortalt af ham selv, ovs. af En- gelsk — —	127
Elegiske Høleser, af Svensk —	131
(Hegewisch's) Erindringer af en Rejse til Stockholm, i Udtog	134 3
Den forlovede Dige, af Tysk —	189

Ellevte Hæfte.

Hvorledes forebygger og formilder man ved Opdragelsen Dødsfrygt? af Stærke — —	193
Skinnydelse, osv. — —	206
Hustruernes Behandling hos de forskjel- lige Folkesæd, osv. —	212
Brudekjøb, osv. —	222
Kjærlighed andet end Benskab, osv.	223
En Scene i en Daareliste, af Engelsk	228
Boldsomme Frierier hos vore hedske Forsædte af Botin, osv. af Svensk	332
Om den selskabelige Dandses Forædling, af Heidenreich — —	234
Anekdoter udaf Schillers Thalia —	242
Rousseaus Optagelse i Pantheon —	254
Drømmen til Elisa, af Hr. Zetlig —	257
Diogenes's Lønde, af Aug. Lafontaine	261
Musik og Dands vaa de hebridiske Øer af Buchanan — —	287

Tolvte Hæfte.

Undervisning for Rytterinder, af Frue Petronille, salig Ole Madsens (af Kretschmann) — —	290
Om en hellig Moderpligt, af Gellius	321
Sang i Anledning af et Egtepars Fødselsdag, af Mad. Buchholm —	330 27.
Frugttræet, af at — —	331
Rosen og Lilien, af samme —	332
Plovstuden, efter Vof — —	333
Hvilket Udtryk af Mand kan ligge i den skønne Mands Ansigtsdannelse, uden at ophæve eller forstyrre Skjønhedens Virkning? Besvaret af Zeidenreich. — —	333
I en Bens Stambog, af Hr. Heber —	357
Til Agnes ved Strandbredden, af samme	359
Efterretninger om Florians Liv og Værker, af Boijeslin —	361
Sang paa en 25 Aars Bryllupsdag. —	372
Rousseaus Mand manet, af Eckarts- hausen — —	373
Det forherede Slot. — —	377

Gratiernes Fest.

Af Herder.

Uformodet har jeg paa min Rejse nydt den Fornøjelse at bivaane en Fest, som man kaldte Gratiernes Fest. Min Ven modtog mig i sin indtagende Egn, og gjorde mig bekendt med nogle Familier, som i mange Aar havde levet i Venſkab med hinanden. De vare forsamlede i et stort og ſkjønt Landhuus; og neppe havde jeg gjort deres Bekjendſkab, neppe havde de ſagt mig, at de paa denne ſkønne Dag højtideligholde deres Venſkabs og en fælles Sødselsdags Fest; ſaa traadte et Chor Børn ind med en Sang, ſom begyndte Feſten. De bragte Blomſter, de bragte Krandſe, og ethvert fortalte uden Prunk, hvad i forrige Aar havde været ham det Behageligſte, det Frydeligſte. Nogle erin-

drede Forældrene om denne og hin Egn, som de havde nydt, paa Gaver, som de havde modtaget, paa mangehaande smaa Omstændigheder og Djerblif, som især havde været dem kjære. Der var en frydefuld Beddestrid imellem dem; hin priste Solens Opgang, som han for første Gang havde seet; denne Aftenrøden; en Anden Gaver i Klæder, i Bøger; denne Lektioner i Undervisning eller i Husarbejde. Man fremsagde Steder af Digtere, og havde vundet Krands for at smykke denne og hin Digters Brystbillede. Jeg frydede mig ved at høre nævne vore bedste levende og døde Bises Navne; og bemærkede i hver Krands Blomsterne karakteristisk valgte. End mærkeligere var Børnenes forskjellige Tilbøjelighed til den eller hin Fornøjelse, som ethvert frit bekjendte, og hvoraf det bar Trækkene i sit Ansigt, som i sin Udfærd. Huslige, sædelige, literariske Fornøjelser sløj lig Sommerfugle af mangehaande Farver hen imellem hinanden; nogle af de Eldre nævnte saare alvorlige Bøger, saare alvorlige Syner og Glæder. Forældrene toge, som om disse Børn sælles tilhørte dem,

Deel i enhver fro Erindring; her og der bøjede de Mindekrandsen blidelig tilrette og forskjønede den ligesom ved nye Erindringens Blomster. Smaa Vink til dem bleve med indflettede; man opmuntrede, man roste, man takkede; men alle vegne fremlyste af disse Samtaler Dagens Sjæl, Fryd over sin Tilværelse, over sin virksomme Sammenleven med hinanden i sædelig Dannelse. Forældrene frydede sig i Børnene, Børnene sig i Forældrene, disse sig imellem og med hinanden. Det var virkelig en Fest for disse Familiers Genius og for den sædelige Gratie, som de i sig og i andre dyrkede, næde og elskede.

Efterat den unge Hær havde adspredt sig i Haven, for hist og her ved Sindbilleder at beregne Mindet om sine fornøjede Øjeblikke, fortsatte Forældrene Samtalen. Ogsaa de erindrede sig forrige Dages Behagelige og Ubehagelige; det sidste blev fort afgjort, og for det meste derhos bemærket, hvorledes ogsaa af det Onde noget Godt var udspiret, eller hvorledes det endnu kunde fremvoxe deraf. Hertil hød den Ene den

Anden sin Haand, sit Raad, sin Hjælp, fordi de ansaae sig alle som een Familie. De frydende Scener bleve des rigeligere omtalte; disse bleve fra Ungdom af ligesom endnu engang gjennemlevede. Da ethvert Menneskes Historie er interessant, saasnart Hjertet tager Deel deri; saa forekom mig ved disse Fortællinger mange behagelige Scener. Det menneskelige Livs Drøm, følede jeg, drømmes da kun skjønt, naar den vækker og efterlader sympatetiske Erindringer.

Den muntre Ungdom kaldte os nu til Synet af deres Sindbilleder, iblant hvilke vi bemærkede mange artige Tanker, simpelt og rørende udtrykkede Fornemmelser, men i Almindelighed en Sornøjelsens Gratie, som gav den hele Fest Liv og Glæde. Krandsje, Indskrifter, Dandsje hørte med deriblant, uden hvilke Ungdommen, i Særdeleshed Qvindesjønnet's neppe troer at kunne fryde sig. Saaledes kom vi til et lidet aabent Tempel, hvori tre paaflædte Gratier stode, med den Indskrift: Velwillie, Taknemmelighed, Glæde; ihinanden slyngede stode de paa et Alter, paa hvis ene Side Profilen af den

den Mand der havde været denne Fests Stifter, saaes i forhøjet Arbejde. Vi lejrede os om dette forborgne lille Tempel; Børnenes Chor adspredte sig til deres Lege og Forfriskninger; iblant os faldt Samtalen naturlig paa Festens Stifter. Man roste hans menneskevenlige, elskelige Tænkemaade, og viste mig det Papir, hvorpaa han i saa Ord havde givet Lejlighed til denne Anstalt. Jeg meddeler Begyndelsen her:

”Menneskene beklage sig over Livets Ubehageligheder, og tilstaae, at disse mestendels komme af Menneskenes Sindelag imod hinanden. End om nogle blant os sammentraadte med den faste Beslutning at, saa meget det staaer til os, gjøre hinanden Livet behageligt, og ogsaa vænne vore Børn dertil?

Man beklager sig ofte over Utafnemmelighed; og ere vi selv vel i Alt og for Alt taknemmelige? End om vi sammentraadte for i vort Sind at vække Erkjændtlighed for alt, hvad Gødt os i Tingenes Løb vederfares af Forsynet eller af Mennesker, og ogsaa vænne vore Børn til denne taknemmelige Sindsbestaendighed?

Man

Man beklager sig ofte over Sjælens Slappelse, over Mangel af Drifter til gode Handlinger. For let og muntert at forrette disse; end om vi sammentraadte for at styrke den muntre Virksomhed i os, og ogsaa vænne Bore dertil?

Velvillie er Livets første Gratie. En Handling, som jeg af Evang forretter, vorder mig tung; let vorder, hvortil Kjærlighed bevinger os. Der gives intet huldere Ophold, end at boe i menneskelige Sjele, med Sindet for et andet Sind at bestræbe sig, at vaage, at virke, og at betegne end den mindste Handling med en god Villie.

Erkjændelighed er Livets anden Gratie. Ligesom ved Tingenes Sammenligning og Ubleddning af hinanden, ved Aarsagernes og Følgernes Bemærkning Menneskets Fornuft vorder dannet; saaledes ved Erkjændelighed Menneskets sædelige Fornuft. Jeg føler, hvad jeg er andre skyldig, i det jeg læser i deres Sjele, hvad Godt de vilde gjøre mig. Denne Gjentagelse af deres Velgjeringer, denne Tilbagesættelse af mig i deres Fornommelse gjør Sjælene til Eet med hinanden;

deres

deres Velgjerninger selv gjøre deres Sjæl til en Deel af min. Jeg tilhører mig ikke ganske, men og dem; ligesom de gave sig til mig og tilhøre mig. Den anden Husbogubinde slutter sig altsaa fast til den Første.

Og den tredie er fra dem uadskillelig: glad Driftighed i Sortvirken for andre. Udfaldet være, som det vil; jeg tilhører ikke mig, men andre. Jeg har modtaget og maa give. Jo villigere og gladere; des skjønnere. Hvad der kommer fra Hjertet, gaaer til Hjertet; uadskilleligt fra den sande Gratie er det, at den opløfter og bevinger Sindet, at den griber den andens Sind og røver hans Hjerte. Saa omfavne hinanden de Tre og virke paa Mennesker og Slægter.”

Efter denne Begyndelse beskriver Stifteren Indretningen af sin Fæst, som da hans Venner gjerne tiltraadte og som allerede mange Aar igjennem har stiftet meget Godt. Virksom Munterhed, huslig Fortrolighed, og hin den forekommende, taknemmelige, selskabelige Omgangsselskabelighed vare disse Familiers udmærkende Charak:

Charakter. Mig greb Velsølelsen af den Hærmønt, der herskede i denne Kreds, ligesom Musikken fra en Verden af Sjælene. Jeg sølede, at hvad der skænkter den inderligste, en uudsømmelig det menneskelige Livs Glæde, var Hjerternes Sammenstemning, en fælles Modtagelse og Givelse, en Fortvirken med og til hinanden, efter den Vellyds store Regel, der tæner i os og der er vort sande Væren.

Men, sagde jeg, De tilgive mig en Tvivl! Lier denne Sjæls Musik aldrig for Dem? Vorde Deres Strengelse aldrig forstemte, her ved Mid, hist ved en lav Begjerligheds Ildesvillen? hvorledes er det naar De frister Uafnemmelighed, eller i øvrigt maae være paa Vagt imod Dem selv? Bliwer Deres Sjæl ved denne Gratiedyd ikke for blød, for quindelig, da vort Liv snarere er en Kamp end en vedvarende Frydedands.

En alvorlig Mand tog Ordet og sagde: Jeg veed, hvorpaa De peger; mange Philosopher hyde en Dyd, som altid staaer stiv og ledig, med sluttede Arme, Geværet paa Skulderne, og raaber: hvem

Hvem der? Denne Dyd har en fornem Tone, paa sin Plads er den og nødvendig; kun staaer den ensom der; den staaer sig træt, og venter paa Afsløsning. Et fortvirkende Livs, jeg gabt, et levende Livs Sindstilbøjelighed, paa hvilket dog Naturen har regnet, er en anden.

Lad De mig som Moder tale herom, afbrød ham beskedent en Kone af ædlest Anstand: en af de uegennyttigste og, om De saa vil, mest ubelønnede Drifter er dog vel Moderkjerlighed. Den er saa stærk, at den foragter alle Farer, at ingen Møje er den ubehagelig og Døden selv ikke smertelig, naar denne redder et elsket Barn, eller for Resten befordrer dets Lykke. Hvoraf, mener De, denne Heroisme udspringer? Mon derved, at en Moder først tænker sig adskilt fra sit Barn, og spørger sig: om hendes Værdighed, om Fornuftlovens Værdighed byder hende at gjøre dette eller hint? Ikke saa; og jeg var fast overbevist om, at stive Overlæg af denne Art skulle gjøre hende kanskee til en lærd, men ikke til en virksom, elskende Moder. Velwillie er det, som driver hende, som bejler hende, den
nege-

Velbehag." Det var den oprindelige Betydning af dette Ord, hvoraf da den anden Gratie: jeg fryder mig; jeg fornemmer dette Velbehag og bringer dig frydelig Tak derfor," naturlig maatte følge. Paa en kunstlet Ynde eller endog paa nøgne Figurer tænkte man dengang ved disse Ord endnu ikke. — Ynglingen anførte en Række af Udtryk, da Grækerne kaldte enhver Søjelighed, Gunst og Velgjerning, naar den blev given og tagen med Artighed, Charis. Ved det latinske Gracia og det nordiske Guld blev Sagen ham endnu tydeligere, og han viste med Veltalenhed, at hvad der og i Skjønheden er Gratie (Ynde), stedse udspringer af et Søjeligheds Træk, af en Mine, hvori et søjeligt Sind aabenbarer sig. "Saa, saade han, talede Grækerne om Gratiens Dine og Djubryne, Læber og Kys, just for at skille hende fra den døde Skjønhed." — Han var utilfreds med den yngre Kunst, som ved disse Gudinders Afklædning næsten havde forfeilet deres Charakter. "Hvad betydende, spurgte han, er der ved disse tre gjentagne, qvindelige Legemer? Kun deres Stilling,

Stilling, deres sammenslyngede Hænder, deres Ansigter; skulde disse ved en let Befklædning ikke være endnu mere betydende?" Han viste paa de tre beklædte Sokratiske Gratier i det lille Familietempel.

"Nok, (afbrød ham en Gammel, der blev anseet som alle Familiens Fader) nok min Søn, om Ord og Billeder; lad os vende tilbage til Sagen selv. Lad Grækerne end under Charis først have forstaaet Legemets Indtagenhed eller Sjælens Føjelighed; alle Gratier ere Systre og stride ikke mellem hinanden om, hvo af dem der er den ældste. Sand Ynde straal'er alene fra Sjelen, men den meddeler sig alt, ikke alene enhver Legemets Gehærde, men og ethvert Draagets Kast. Vi højtideligholde sædelige Græders Fæst; mig tykkes, sagde han, og vinkede ad mig, at De og imod vor anden Husbogude, Taknemmeligheden, nærede en Tvivl."

"Kjænder De, gjentog jeg, ingen Utaknemmelighed?"

"Iblant os," svarede den Gamle, "frygte vi den ikke; hvor den uden for vor Kreds findes, søge

søge vi at forvandle ogsaa den til Taknemmelig-
 hed. Og det lykkes os for det meste. Troe
 De, min Ven,“ blev han ved, “om Utaknem-
 melighed taler, hvo mindst burde tale derom.
 Man beklager sig over den, og paastaar dog i
 det samme Øjeblik, at Dyden er Pligt, og Stor-
 modighed ingen Tak venter. Man beklager sig
 over Utaknemmelighed, og er overbevist om, at
 man forskylder den; thi den forskylder den, som
 med en ringe Belgjerning meder efter stor evig
 Tak, som ved en liden Kjøselighed, der var Pligt,
 for Livstid vil have den anden gjort til Træl,
 til Smigrer, til uværdig Slave. Jeg kan der-
 fore ligesaa lidet ret lide de Ord Devotion, For-
 bindlighed, Forbundenhed, som de gysne
 Ord Skyldest og Naade; thi de blive for ofte
 misbrugte. Det skønne Ord Skyldest s. Ex.,
 som for det meste sammensættes med Naade, har
 derved ganske tabt sin Værd. Et Menneske,
 der, hvorved det saa er, troer sig ophøjet over
 alle Dødelige, og med sin Magt, med sine Ta-
 lenter, med sin Duelighed eller sin Rigdom kun
 viser Naade, for hvilken han regner paa umaar-
 telig

kelig Tak, hverken fortjener eller kan modtage denne Tak. Har han løstrevet sig fra Søjelighedens Baand, der sammenslyngede ham med hans Brødre, og er vorden en Gud, saa ere og andre løse fra ham; ham dufte Virak. Taknemmelighedens ægte Gratie, som er uadskillelig ved Siden af sin ældre Syster den virkelige og sande Velvillie, søger han forgjeves. Hvorledes kan nogen anklage Andre for Utaknemmelighed, uden at søle, hvad han med dette Ord siger? hvilken haard Bebrejdelse han kansee uretfærdig gjør dem? hvo det kan, den har ikke seet Gratiem; han søger den skjældende, og den slyer ham som en Bild.

”Utaknemmelighed,” blev han ved, ”er kansee ikke altid en Last; men et Sindets Barbari, og, som Ordet Uerkjændlighed selv siger, en Ubesindighed, en Sjelens Raahed er den, som piner selv den Skyldige. Har De nogensinde bemærket de hæslige Charakterer, som ikke kunne lide et Menneffe, saasnart de troe at være ham forbundne? Han er utaaelig for deres Tanke, deres Syn, fordi de aldeles ingen vil
være

være forbundne; jo større Belgjerningen er, han har vist dem, des ubehageligere vorder han dem. Havde han reddet deres Liv, eller revet dem udaf en Forlegenhed, som gjør dem selv skamrøde; bære han for Fremtiden Straffen for denne Skamrødme! — Hvad mener De om en sliq Sindsbefkaffenhed? Straffer den ikke paa det Føleligste sig selv? Hvad er sødere end Tak!” —

”Hvad er sødere end Tak?” vedblev Olsdingens Datter, som omsavnede hans Knæ. ”Saa tit jeg tænker paa, hvad min Moder, med hvem jeg ikke mere kan tale, som jeg ikke mere synlig kan bevidne min Tak, gjorde for mig, saa tit lever jeg med hende, og med Dig, Fader, min muntre Barndom og Ungdom endnu engang igjen. Enhver skjøn Situation af mit Liv kommer mig igjen, og, mig tykkes, luttret, som en skjøn Engel. Min Moders Mine er for mig; hendes blide Tone klinger for mit Øre; jeg troer, hun er om mig, hun er ogsaa nu om mig, da jeg saa inderlig tænker paa hende. Gjengjælde kan jeg hende intet, af hvad hun gjorde for mig; hendes Afke hører ikke min Tak;

Tak; men hendes gode Aand hører den; hendes Aand, der er Eet med min; thi en Deel af hende boer vist i min Sjel. Det Bedste, som er i mig, er hendes; mine bedste Tanker ere endnu hendes Tanker; mine reneste Fornemmelser og Vaner har hun tildannet mig. Hun er om mig, hun er i mig!" —

Datteren taug og lagde sit Hoved paa Faderens Skød; hun opløstede det igjen, og sagde: "Saa sørgelige Grækernes Billeder om Dødetaget vare, lode de dog og i disse skumle Egned den Døde beholde Medfølelse med sine Efterlevende. Ogsaa Skyggen frydede sig, naar til den fra de Efterladte en glædelig Efterretning nedkom; og deres Sange sendte derfor Echoet, som et Bud ned til Fædrene. Man troede, at Afsøde modtog de Offere, man bragte dem ved Graven, og selv da endnu belønnede Kjærlighed med Tak." —

Oldingen, som vilde dæmpe sin Datters alt for stærke Bevægelse, svarede smigrende: "Mit Barn! den bedste Tak, man bringer de Døde, er et Liv efter deres Sind. Da leve

de i os, vi fortsætte deres Liv; ogsaa for mig lever din Moder i dig."

Han vendte Taler til mig: "Min Datter har Ret, at en stor Deel Utafnemmelighed virkelig udspringer af Mangel paa Estertænke, af Ufølelse. Der er en egen Tryllekraft i Gjen-erindringen af modtagne Belgjerninger. Det Liv, vi i Mindet paa dem endnu engang leve, er aandigt, genialt, ambrosisk. Alt Modbydeligt, alt Forstyrrende er slettet derfra; Charitens har udgydet sin sødeste Tælle derover og ligesom luttret der fra enhver Dødelighedens Slætte. Takløshed kan altsaa virkelig kun udspringe af Udspreddelse, af Sindets Svaghed og blot Ubesindighed; man vil ikke estertænke, man kan ikke estertænke; ellers skulde man vist ikke frastige sig de søde Djeblik af denne Tilbageleven i en venlig Gjentagelse af nyde Belgjerninger. I min Familie er det hver Aften, hver Lørdag en behagelig Feste, at gjennemgaae det af andre den Dag eller den Uge modtagne Gode, og vi berede os derved ugentlig og daglig til den nærværende Dags Højtid. Hvor mangt et Dag vorder derved afgjort,

naar

naar En har fattet utidig Mistanke mod den Anden! hvor mangen hemmelig Bebrejdelse vorder forvandelt til Tak og Kjærlighed!

Naar en Stand bogstavelig opmuntres til flige Taknemmelighedsfester, saa er det de Lærdes Stand. Hvad vide de, som de ikke have lært; hvad have de, som de ikke af andre have modtaget? Hver Bog er jo et Repertorium af andres Tanker; hver Videnskab er en Bygning, hvorpaa Folk og Aarhundreder byggede. Tager bort, I Lærde, hvad I ere gamle og nye Nationer skyldige, hvad beholde I? og hvad ere I eders Lærere, den daglige Omgang, den fortsatte Læsning ikke skyldige? I burde altsaa ved hver og velsigne og takke, men aldrig bande og haane. Kunne og vide I bedre, saa siger og gjører det med Gratie; den Anden hjælp eder kanske paa eders bedre Tanker. En Lærling, som forfølger sin Lærer, fordi denne nu er gammel, og Han troer at see videre, bærer Nemesis (Straffegudinden) paa Ryggen og Foragtelighedens Tegn paa sin Pande. Vi vil ikke ønske ham, at Utaknemmeligheds en saa hæslig

Harpyes Fider endnu vedvare og en lige Skjæbne vederfares ham i hans Alderdom.”

Arme Menneſker, hvoraf ere I stolte? Hvi forſure I hinanden Livet? Gives der ikke mange og mangehaande Gaver? Behøver Djet ikke Haanden, Haanden Djet? Have vi ikke alle Rum i Verden, og, naar vi fortjene det, i Udsdeligheds Tempel? Behøver Menneſkeheden ikke endnu utallige nye Fortjenester? Troe mig min Ven, hvad der uddriver al Dyd, og gjør den Fortjenestfuldeſte, ikke alene taknemmelig og beſkeden, men ſelv ydmyg, er Minneſynes Datter, den erindrende Muſe. Med Gratierne boer hun ſammen; hun er ſelv en Charis.

”Jeg havde en Broder,” blev han ved, ”der var Lærd, men en ſaare beſkeden Lærd, og da han engang under denne Feſt beſøgte os, foruden dette lille Tempel udbad ſig endnu et uhyre ſtort Tempel, et Pandæmonium. Her ſkulde Mindet om alle af Menneſkeheden fortjente og berømte Mænd og Qvinder lydelig højtideligholdes; den ſtille Fortjeneste ſkulde blive dette forborgne lille
Tempel

Tempel hellig. ”J kunne ikke troe, sagde han, hvad en tydelig Erkjændelse og rigtig Afvejelse af fremmede Fortjenester har for en velgjørende Kraft paa det menneskelige Sind. Den giver ham Beskedenhed og Værdighed, Skranker og Omrids, Beslutning og Ydmyghed. Naar jeg, sagde min Broder, skulde træde med Eder i dette Pandæmonium og fortælle eder, hvad hver af disse Mander har tænkt, villet eller gjort for Menneskeslægten? hvorvidt han bragte det, og hvorfor det ikke videre lykkedes? hvor skulde I fryde eder, hvor skulde I haabe og takke! —”

”Og hvorfor oprettede De ikke et slikt Fortjenesters Mindesmærke?”

”Deels, fordi min Broder ikke blev hos os; men mest fordi vi ingen Lærde ere, den navnligge Erindring af alle fortjente Mænd i alle Tider altsaa ikke paaligger os. Vi viste ham til hans Bibliothek, som til et ægte Pandæmonium, naar han deri godt samler Bøger og Billeder; og forstikrede ham, at den navnløse, stille Fortjenestes lidet Tempel blev os helligt. Mine Børn, hvor huld og sød er en navnløs, stille
Fore

— 22 —

Fortjenestes Gratie! Hvad er Navn? Lyden af nogle Bogstaver, der intet har tilfælles med os. Vor Form selv, er den ikke afverlende og forsvindende? Men vi have modtaget og vi bør give. Indvævede i Tingenes Rjæde kunne vi ikke andet end virke paa hinanden; hvorledes ville vi gjøre det? Med Føjelighed byde hinanden Hænder, eller bortstøde hinanden? Gratierne, syngte Digterne, bandse evigsammenslyngede, ikke alene ved Cephisusstrømmen, men og ved Jupiters Throne, nær ved hans udødelige Hoved; den hele Skabning er beregnet paa denne frydelige Fortvirken i Given og Tagen.

Paa det Skjønneste altsaa, mine Børn, leve vi for og i hinanden. Skuer omkring, hvorledes Gud lever i sine Værker; I see ham ingensteds staae, ingensteds omvandre. Men Blomsten spirer ved hans Kraft; hans Saft er i alle Værter, og den æbleste Livsaft, vi kjænde, er velvillige Tilbøjeligheder, glædelig fortvirkende Tanker. I alt det fryder sig Gud; han fryder sig i os, naar denne æbleste Livsaft luttrer sig reen i os, og i andre Sjele fryder. Der lever

vor bedste Deel i andre. Disse Tankers og Fornemmerses Kjæde er uendelig; den naaer ud over Graven, ligesom den og kommer fra hin Side af Graven. Vor Synlighed er ikkun Form og Skin; hvad os bejjeler, styrker, quæger, og ordner, have vi af dem, som vare før os; vi efterlade det til dem, som skulle være efter os. Hine give vi Tak, som de maaskee med os fornemme; med Velvillie og Kjærlighed række vi, hvad vi fornemme, formeret videre. Denne venlige Virksomhed, fuld af Erkjændlighed og fuld af god Villie, er vort Elysum her, det er den sande Mand- og Menneſke-Verden, et Guds Rige i menneskelige Sjæle, hvor og Graven intet adskiller og afriver."

Med stille Kærlise havde Oldingen sagt dette; Solen gik ned, Maanen op. Et Par Gesanter fra det lille Selskab indbød os til en Spadseergang; den endte mellem Grave. To Sykkende havde forrige Aar tabt deres Sykkende, en Brodersøn sin Farbroder, der som Fader havde elsket og opdraget ham. Kjærligheds Mindesmærker stode paa de Afsødes Grave; og med hjer-

hjertelig Simpelt ved tilstode de Overblevne de
 Bortgangne Tak for deres Liv. Ikke Ord
 var det det, som de sagde, men Daad, som de
 fremkaldte, Livets Situationer, hvorom de
 ligesom erindrede de Bortgangne, og nedkaldte
 Dem til samme fra Himlen. Naanen skinnede
 venlig; skjon gif Solen ned; det syntes os alle
 nogle Øjeblik, som om de Afsøde endnu vare
 hos os. Ved deres Grave blev et Forbund sluttet,
 et Forbund om udsødelig Taknemmelighed
 imod dem, og glad Fortleven i og med hin-
 anden ved Velvillie, Tak og virksom Kjærlig-
 heds. —

J. K. S.

Organisation af skjøntdannede Folks Jordstreg.

Af Herder.

Midt i Skødet af de højeste Bjergstærkninger
 ligger Kongeriget Kaschmire, skjult som et Bers
 dens

dens Paradis. Frugtbare og skjøne Høje ere indsluttede af højere og højere Bjerge, hvoraf de sidste, med evigt Snee bedækkede, opløste sig til Skyerne. Her rinde skjøne Bække og Strømme; Jorden smykker sig med sunde Urter og Frugter; Der og Haver staae i vederqvægende Grønt; med Græsgange er alt bedækket; giftige og vilde Dyr ere forjagede af dette Paradis. Man kunde kalde disse de uskyldige Bjerge, hvorpaa Mælk og Honning flyder, og Menneskearten der er Naturen ikke uværd. Kaschmirerne holdes for de aandrigeste og vittigste Indiere, til Digtekunst og Videnskab, til Haandteringer og Kunster lige oplagte, de mest velskabte Mennesker og deres Fruentimmer ofte for Skjønheds Mynstere.

Hvor lykkeligt kunde Indostan være, naar ikke Menneskehænder havde forenet sig, for at ødelægge Naturens Have og med Overtro og Undertrykkelse at quæle den uskyldigste af Menneskeskikkelser. Hinduerne ere den sagtmødige Stamme af Mennesker. Intet Levende tilføje

de gjerne Lidelse; de ære, hvad der bringer Liv, og nære sig med den uskylbigste Spise, Mælk, Riis, Træfrugter, de sunde Urter, deres Moderland frembyder dem. Deres Skabning er lige, rank og skøn, deres Lemmer fint proportionerede, deres Fingre lange og sartfølende, deres Ansigt aabent og behageligt, sammes Træk ere hos det kvindelige Kjøn de sarteste Linier af Skjønhed, hos den mandlige af en mandligblid Sjel. Deres Gang og deres hele Maade at bære Legemet paa er i højeste Grad yndig og indtagende. Venene og Laarene, som i alle nordøstlige Lande lede eller ubeagtig vare forfortede, forlænge sig her, og bære en spirende Mennefs-skjønhed. Selv den Mogolske Dannelse, som forbandt sig med denne Slægt, har forvandlet sig til Værdighed og Venlighed. Og som Legemets Skikkelse, er og deres Lands oprindelige Skikkelse; ja saavidt man betragter den uden Overtroens eller Slaveriets Trykken, deres Leve-maade. Maadelighed og Ro, en blid Følelse og en stille Sjelens Dybhed betegne deres Arbejde og deres Nydelse, deres Sadelære og Fabel-lære,

lære, deres Kunster og selv deres Taalighed under
Menneskehedens yderste Nag. Lykkelige Lam,
hvorføre kunde I ikke uforstyrrede og sorgløse
græsse paa eders Naturens Eng.

* * *

De gamle Perser vare et hæsligt Folk fra
Bjergene, som endnu deres Rester, Gaurerne
vise. *) Men da neppe et Land i Asien er udsat
for saa mange Indbrud som Persien, og det laae
lige under Skrænten af velkøbte Folk, saa har
her en Bildning sammensat sig, som hos de ædlere
Perser forbinder Værdighed og Skjønhed. Her
ligger Tschirkassien, Skjønhedens Moder; paa
den anden Side af det Kaspiske Hav boe Tatariske
Stammer, som i deres skønne Klima ogsaa
allerede have bildet sig til Velskabthed og hyppig
nedbredt sig. Paa højre Side ligger Indien og
saavel derfra som fra Tschirkassien have kjøbt
Niger forskjønned Persernes Blod. Deres
Sinds-

*) See Kobberne i Lebruns voyages en Perse,
T. 1.

Sindefkaffenhed er bleven overensstemmende med denne det menneskelige Kjønns Forædlingsplads; thi hin lette og gennemtrængende Forstand, hin frugtbare og levende Indbildningskraft hos Perserne, samt deres højelige høflige Væsen, deres Hang til Forsængelighed, til Pragt og til Fryd, ja til romantisk Kjærlighed ere maaskee de mest udvalgte Egenkaber til Tilbøjelighedernes og Trækkenes Ligevægt. Istedet for hine barbariske Drydelser, hvormed hæslige Nationer vilde bedække og formerede deres Legemes Hæslighed, opkom her skjønnere Sædvaner for at højne Legemets Velkæbning. Den vandløse Mogol maatte leve ureent, den bløde Indier bader; den vellystige Perser salver. Mogolen sad ned, eller hang paa sin Hest; den stille Indier hviler; den romantiske Perser deler sin Tid imellem Forlystelser og Lege. Han farver sine Djenbryne, han klæder sig i en Værten opløstende Klædning. Skønne Velkæbning! blide Ligevægt imellem Tilbøjeligheder og Sjelekrafter, hvorfor kunde du ikke meddele dig den hele Jordklode?

* * *

Nogle Tatariske Stammer høre oprinde-
 lig til Jordens Skjøntdannede Folk og ere kun i
 Nordlandene eller Orkerne forvildede; begge
 Sider af det Kaspiske Hav vise denne skjønnere
 Bildning. Uebeckerinderne beskrives store, vel-
 skabte og behagelige; de drage med deres Mænd
 i Slag; deres Dje er stort, sort og levende,
 Haaret sort og fint; Mandens Bildning har
 Anseelse og en Art fin Værdighed. En lige Lov
 gives Buchharerne, og Esirkasserindernes Skjone-
 hed, deres Djenbrynes sorte silke Traad, deres
 straalende sorte Dje, den glatte Pande, den
 lille Mund, den rundede Kind ere vidt bekjendte
 og prisete. *) Man skulde troe, at i disse Egne
 Tungen af den menneskelige Bildnings Vægts-
 skaal har svævet i Midten, og fortbredt sine
 Skaaler østlig og vestlig til Grækenland og In-
 dien. Lykkeligt for os, at Europa ikke laae saa
 faare fjernt fra denne skjønne Formers Middels-
 punkt og at mange Folk, som beboe denne Ver-
 dens

*) Nogle Malerier hos Lebrun. T. 1.

densdeel, ogsaa have enten havt i Besiddelse, eller langsomt gjennemdraget Egnene mellem det sorte og kaspiske Hav. I det mindste ere vi altsaa ingen Antipoder af Skjønhedens Land.

Alle Folk som trængte sig til dette Jordstrøg af skjøn Menneskedannelse og opholdt sig paa det, have formildet deres Træk. Tyrkerne, oprindeligt et hæsligt Folk, førødele sig til en anseeligere Skabning, da ethvert Naboskab af skjønne Slægter stod dem som Overvinder af videstrakke Egne til Tjeneste; ogsaa Koranens (den Mohamedanske Bibels) Bud, der befoel dem Varsen, Reenhed, Naadelighed og derimod tillod vellystig Nøilighed og Kjærlighed, have sandsynlig bidraget dertil. Hebræerne, hvis Fædre ligeledes kom fra Afiens Høide og den lange Tid, snart til det tørre Egypten, snart i den arabiske Ørk forslagne, paa Hyrdeviis ombroge; omendkjønt de i deres trange Land, under Lovens trykkende Nag aldrig kunde opløste sig til et Ideal, som fordrer friere Virksomhed og mere Vellyst i Livet; saa bære de dog ogsaa nu i deres side Adspredelse og lange, dybe Foragterhed Præ-

get af den Asiatiske Bildning. Ogsaa de haarde Arabere gaae ikke tomhændede bort; thi ende skjønt deres Halvø af Naturen er bleven mere dannet til Frihedens end til Skjønhedens Land, og hverken Orken eller Hyrdelevnet kunne være Velskabningens bedste Plejemødre; saa er dog dette haarde og tappre tillige et velskabt Folk. *)

Endelig fandt paa Kysterne af det middellandske Hav **) den menneskelige Velskabning et Sted, hvor den kunde forbinde sig med Nanden og i alle jordisk og himmelsk Skjønheds Indigheder vorde ikke alene Djet, men og Sjælen synlig; det er det tredobbelte Grækenland i Asien og paa Verne, i Græcien selv og paa de mere vidtstrakte Vestlandes Kyster. Lune Vestvinde viftede Bærten, som fra Asiens Højde efterhaanden var hidforplantet, og gjennemaandede den med

Liv;

*) Materier sees hos Niebuhr, Th. 2. og Lebrun.

**) Materier, foruden hos Lebrun, i Choiseul Gouffiers voyage pittoresque o. s. v. Den gamle græske Kunsts Mindesmærker overgaae alle disse Materier.

Liv; Lider og Skjæbner kom til for at drive dens Saft højere og give den den Krone, som endnu Enhver i hine Idealer af græsk Kunst og Visdom med Glæde studser ved. Her bleve Skabninger tænkte og frembragte, som ingen Elsker af Etruskiske Skjønne, ingen Kunstner fra Indien eller Kaschmire kunne udfaste dem. Den menneskelige Skabning gik til Olympus og beklædede sig med guddommelig Skjønhed.

Ikke videre hen i Europa! Det er saa formrigt og blandet; det har ved sin Kunst og og Kultur saa mangfoldig forandret Naturen, at man intet almindeligt tør sige om dets imellem hinanden mængede fine Nationer. Hellere endnu et Blik tilbage fra den sidste Bred af det Jordstrøg, vi ere gjennemgangne; endnu et Par Bemærkninger.

Først falder Enhver i Djet, at de mest velskabte Folks Strøg er et Middelsestrøg paa Jorden, der, som Skjønheden selv, ligger imellem to Yderligheder. Det har ikke Saamojernes sammentrykkende Kulde, ej heller Mogolernes tørrende Saltvinde; og paa den anden

Side er de afrikanske Sandørkers brændende Hede, saavelsom det amerikanske Klimas fugtige og voldsomme Afveerlinger det ligesaa fremmede. Hverken paa Toppen af Jordhøjen ligger det, eller paa Skrenten henad Polen; tvertimod beslytte det paa den ene Side de høje Mure af de tatariske og mogolske Berge, medens paa den anden Havets Vind kjøler det. Regelmæssig afveerle dets Aarstider, men endnu uden den Voldsomhed, som under Linien hersker; og da en blid Aarstidernes Regelmæssighed viser stor Indflydelse paa Tilbøjelighedernes Ligevægt: har den saadan ikke mindre paa vor Sjæls Speil og Aftryk. De røverske Tukumanner, som omsvøve paa Bjergene eller i Orken, blive og i det skjønneste Klima et hæsligt Folk; nedlode de sig til Nolighed, og delede deres Liv imellem en blidere Nydelse, og en Virksomhed, som forbandt dem med andre mere dannede Nationer: de skulde, som i deres Sæder, saa med Tiden og i Trækkene af deres Bildning tage Andeel. Verdens Skjønhed er itkun skabt for den rolige Nydelse; ved den

den alene meddeler den sig Mennesket, og legemliggjør sig i ham.

For det andet. Gavnligt har det været for Menneskeslægten, at den i disse Velskabningens Egne ikke alene begyndte, men at ogsaa herfra Kulturen har virket mest velgjørende paa andre Nationer. Naar Guddommen ikke kunde gjøre vor hele Jord til Skjønhedens Sæde: saa lod den i det mindste Menneskeslægten optræde igjennem Skjønhedens Port, og med længe indprægede Træk af samme, Folkene kun først efterhaanden søge andre Egne. Ogsaa var det et og det samme Naturens Principium, som netop gjorde de velskabte Nationer tillige til de mest velgjørende Virkerinder paa andre; den gav dem nemlig den Munterhed, den Aands Spændekraft, der hørte saavel til deres Legemsstikkelse, som til denne velgjørende Virkning paa andre Nationer. Tunguserne og Eskimoerne sidde evig i deres Huler; og have hverken i Kjærlighed eller Lidelse bekymret sig om fjerne Folk. Negeren har for Europa intet opfundet: han har aldrig ladet sig det falde ind, enten at lykkeligjøre, eller at befrige

Frige Europa. Fra skjøntdannede Folks Egne have vi vor Religion, Kunst, Videnskab, vor Kulturs og Humanitets hele Skikkelse, saa lidet eller meget vi deraf have hos os. I dette Jords strøg er alt opfundet, alt gjennemtænkt, og i det mindste i Børneprøver udført, hvad der kunde forskjønne og danne Menneskheden. Kulturens Historie kan uimodsigelig godtgjøre dette, og vor egen Erfaring beviser det. Vi nordiske Europæere vare endnu Barbarer, naar ikke et gunstigt Pust af Skjæbnen havde viftet herover, i det mindste Blomster af disse Folks Aand, for ved den skjøne Greens Indpodning i vilde Stammer med Tiden at forædle vor.

J. K. S.

Om æsthetiske Sæders Farlighed.

Efter Schiller.

Forkortet.

Uf stor Betydning ere især Smagens alt for udstrakte Fordringer, naar de have Villien til

Gjenstand; belletristisk Vilkaarlighed anvendt paa Villiens Maximer er noget Ondt, og maa udeblivelig fordærve Hjertet. Og til dette farlige Extrem bøjer den æstetiske Forfinelse Mennesket, saasnart han udelukkelsesviis anbetroe sig til Skjønhedsfølelsen.

Bed uafsladelig at arbejde paa at gjøre Baandet imellem Fornusten og Sandserne stedse inderligere, virker Smagen vel, at Begjerlighederne foræbles og vorde mere overeensstemmende med Fornustens Fordringer.

Men derfor, at hos det æsthetisk forfinede Menneske Indbildningskraften ogsaa i sit frie Spil retter sig efter Love, og at Sandsen finder sig i ikke uden Fornustens Samtykke at nyde, vorde af Fornusten alt for let den Gjentsjeneste krævet, i dens Lovgivnings Alvor at rette sig efter Indbildningskraftens Interesse, og ikke uden de sandselige Drifters Samtykke at byde Villien. Villiens sædelige Forbindlighed bliver uformærkt anseet som en Kontrakt. Pligtens tilfældige Sammenstemning bliver endelig fastsat

fat som nødvendig Betingelse, og saaledes Sædeligheden i sine Kilder forgiftet.

Saa længe Mennesket endnu er en Vild, hans Drifter gaar blot paa materielle Gjenstande, og en Egoisme af den grovere Art leder hans Handlinger, kan Sandeligheden kun ved sin blinde Styrke være Moraliteten farlig. Han er frygtelig i sin Havn, fordi han frygtelig fornemmer Fornærmelsen. Han er et rasende Dyr imod andre, fordi Naturdriften endnu dyrlig behersker ham selv.

Men bortbytter han denne vilde Naturstand med Forfinelsens Tilstand, saa kan disse Drifter, som forhen kun ved deres blinde Vold vare frygtelige, ved et Skin af Værdighed og ved en tiltroet Autoritet vorde Karakterens Sædelighed endnu langt farligere, og under Ukylds, Adels og Keenheds Maske udøve et langt flimmere Tyranni mod Villien.

Mennesket af Smag unddrager sig frivillig Instinktens grove Nag. Det underkaster Fornuften sin Drift til Fornøjelse, og beqvæmer sig til at lade sig Gjenstandene for sine

Begjerligheder bestemme af den tænkende Aand. So oftere Sædelighedsfølelsen og Skjønhedsfølelsen i eet Objekt træffe sammen, og i een Dom møde hinanden, desmere vorder Fornuftens tilbøjelig til at holde en saa saare aandiggjort Drift for en af sine, og tilsidst overlade den Villiens Roer.

Saa længe der endnu er Mulighed, at Tilbøjelighed og Pligt træffe sammen i eet Begjeringens Objekt, saa kan denne Sædelighedsfølelsens Repræsentation ved Skjønhedsfølelsen ingen Skade anrette. Men Tilfældet forandrer sig saare meget, naar Pligten byder et Forhold, som oprører Smagen, eller naar denne seer sig hendragen til et Objekt, som den moralske Dommerinde er tvungen til at forkaste.

Nu indtræder den Nødvendighed, at sætte den moralske og æsthetiske Sandheds Fordringer fra hinanden, at bestemme deres gjensidige Retligheder, og erkfare den sande Magthaver i Sindet. Men en saa uafbrudt Repræsentation har bragt den i Glemsel, og den lange Observants
 umid-

umiddelbar at lyde Smagens Indgiveller og befinde sig vel derved, maatte uformærkt er hverve denne Skin af en Diet. Ved den Ulaftelighed, hvormed Smagen forvaltede sit Opfyn over Billien, kunde det ikke fejle, at man tilfod dens Domme en vis Agtelse, og denne gjør nu Tilbøjeligheden med Skadelig Dialektik gjældende mod Samvittighedspligten.

Hvad der kan fordre Agtelse, kræver ubetinget Hylbing. Den forædlende Tilbøjelighed, som har vidst at tilfne sig Agtelse, vil ikke mere være Fornuften underordnet, men sideordnet. Vægtfaalerne staae altsaa, efter Tilbøjelighedens Foregivende, i Henseende til Retfigheden lige, og hvor er da ikke at frygte, at Interessen vil gjøre Udslaget!

Iblant Tilbøjeligheder, som nedstamme fra Skjønhedsfølelsen og ere sine Sjæles Ejendomme, anbefaler ingen sig til den moralske Følelse saameget, som Kjarligheds forædlede Afsekt; ingen er frugtbarere paa Sindelag, som svare til Menneskets sande Værdighed. Til hvilke Højder opløfter den ikke den menneske-

lige

lige Natur, og hvad for guddommelige Gni-
ster veed den ikke ofte at slaae, ogsaa af al-
mindelige Ejele! Af dens hellige Ild vorder
enhver egennyttig Tilbøjelighed fortæret, og
reenere kunne Grundsætninger selv neppe be-
vare Sindets Ryskhed, end Kjarlighed bevo-
ger Hjertets Adel. Ofte, hvor hin endnu kæm-
pede, har Kjarlighed allerede svævet for dem,
og ved sin almægtige Daadskraft fremskyndet
Beslutninger, som den blotte Pligt forgjæves
skulde have affordret den svage Menneskehed.

Men man vove ikke at tage denne Fører,
naar man ikke alt er betrygget ved en bedre.
Det Tilfælde indtræder, at den elskede Gjen-
stand er ulykkelig, er det for vor Skyld, at
dens Lykke beroer paa os ved Oposfrelsen af nogle
moraliske Betænkkeligheder. Skulle vi lade den
lide for at beholde en reen Samvittighed?
Tillader den uegennyttige, stormodige, sin Gjen-
stand ganske hengivne, over sin Gjenstand sig
selv glemmende Affekt det? Hedder det at elske,
naar man ved den Elskedes Tjeneste endnu
tænker paa sig selv? "Saa sofistisk veed Affek-

ten at gjøre den moralske Stemme i os, naar den strider imod dennes Interesse, foragtelig som et Anstød af Selvkjærligheden, og foreskille vor sædelige Værdighed som et Bestandsstykke af vor Lykzalighed, som det staaer i vor Villie at skille os ved. Er vor Karakter ikke ved gode Grundsaerninger fast forvaret, saa skal vi handle skændig ved al Sving af en exalteret Indbildningskraft, og troe at tilfægte os en hæderlig Seier over vor Selvkjærlighed, i det vi ere dens foragtelige Offer.

Da de ufuldkomne Pligter overlade lange mere til Personers Godtbesindende, samt kaste en Glands af Fortjenstlighed fra sig, saa anbefale de sig til Smagen ulige mere, end de fuldkomne, som ubetinget med streng Nødvendighed byde. Hvor mange tillade sig ikke at være uretfærdige, for at kunne være stormodige, tilgive sig for en Usandhed end en Udelikatesse, for et Mennekelighedens end Verens Fornærmelse. Hvor mange ere der es, som ikke røddes selv for en Forbrydelse, naar et priseligt Djemeed derved staaer til at opnaae,

naae, som følge et politisk Lykfsaligheds Ideal igjennem alle Anarkiets Rædsler, træde Lovene i Støvet for at gjøre Plads for bedre, og ingenlunde tage i Betænkning at give den nærværende Slægt til Pris for Elendighed, for derved at befæste de efterfølgendes Lykke. Bisse Dyders saasynende Uegennytrighed giver dem et Anstrøg af Keenhed, som gjør dem dristige nok til at trodse Pligten lige i Øjnene.

Hos den raa Natursøn er Afstanden imellem det, Gudsforlanger, og det Pligten byder, saa affækkende og hans Begjerligheder have saa lidet aandigt, at de, om de end nok saa despotisk beherske ham, dog aldrig kunne sætte sig i Anseelse hos ham. Han vil ikke dølgge sig, at han fejler, og hylde Fornuften endog i det Øjeblik, da han handler imod dens Forskrift. Kunstens forfinede Opdragling belyver hellere sin Samvittighed, for at berolige den. Han har nok givet efter for Begjerligheden, men uden derved at synke i sin egen Afgtelse. Derfor om-

styr-

flytter han først den højere Autoritet, som mod-
 staaer hans Tilbøjelighed, og før han overtræder
 Loven, drager han Lovgiverens Beføjelse i Tvivl.
 Tilbøjeligheden er ligesaa forblindet som dristig,
 ogsaa ved sin Strid med Fornuften at tilraae sig
 Værdighed, ja endog imod Fornuftens Anseelse
 at betjene sig af samme.

Ved et altså for inderligt Fælledsskab imellem
 de sandfælige og sædelige Drifter voves for For-
 nuften, som sædelig Lovgiverinde, naar den af
 Tilbøjeligheden lader sig skjænke, hvad den kunde
 affordre den; thi under Skin af Frivillighed
 kan Følelsen af Forbindlighed let tabe sig. Sik-
 rere for Moralitetens Karakter, naar Sædelig-
 hedsfølelsens Repræsentation ved Skjønhedsfølel-
 sen i det mindste for et Djeblig ophæves, naar
 Fornuften oftere umiddelbar byder, og viser
 Villien dens sande Behersker.

Den ægte Sædelighed befæster sig kun i
 Gjenvordighedens Skole, og en vedholdende Lyf-
 salighed vorder let en Klippe for Dyden. Lyf-
 salig den, der for at nyde ikke behøver at gjøre
 Uret, og for at handle ret ikke behøver at und-
 være.

være. Det uafbrudt lykkelige Menneske seer Pligten aldrig i Djnene, saasom dets lovmæssige og ordnede Tilbøjeligheder stedse anticipere Fornuftens Bud, og ingen Fristelse til Lovens Brud bringer Loven hos ham i Erindring. Ene ved Skjønhedsfandsen, Fornuftens Stattholder i Sandsernes Verden, regjeret vil han gaae til Graven, uden at erfare sin Bestemmelses Værdighed. Naar den Ulykkelige derimod tillige er Dydig, nyder han det ophøjede Fortrin at omgaaes umiddelbar med Lovens guddommelige Majestæt, og da ingen Tilbøjelighed hjælper hans Dyd, endnu som Menneske at bevise Dæmonens Frihed.

J. B. S.

Amalia og Emma.

Overfat.

Amalia og Emma oprettede, under deres Ophold i en Opdragelsesanstalt, med hinanden det varmeste Venskab. Ved alle muntre eller alvorlige Øyler vare de uadskillelig forbundne.

Em
ma

ma blomstrede som Rosen paa Foraarsmorgen.
Hendes Skabning var indragende og af Sjøn-
neste Forhold; enhver af hendes Bevægelser
røbede Onde. Amalias Udseende var temme-
lig almindeligt, og hendes Ansigt var ikke skabt
til at trække andres Øjne paa sig. Ogsaa i
de øvrige Omstændigheder viste denne Ulighed
sig. Emma levede under Armod's Tryk. A-
malia var lykkelig ved en herlig Formue.
Amalia beundrede Skjønhed, som det misun-
delsesværdigste Gode. Emma frygtede Nød-
lidenhed, som det største Onde. Saadan For-
dom nærede de i Livets tidlige Dage. Dog
var enhver ædel nok til at fryde sig over de
gjenfærdige Fortrin.

”Hvor lykkelig er jeg,” udbød Emma,
da hun just engang hjalp sin Veninde at om-
lægge et Perlehalsbaand — ”da min dyrebare
Amalia for stedse undgaaer det Onde, Nødli-
denhed drager efter sig. Hun er ædelmodig,
og har den priselige Frihed at gjøre godt.
Men jeg! af jeg arme ulykkelige, ubetydelige
Dige —” ”O, bedste Emma! saar mit Hjerte
ikke

ikke med saa underlig en Tale. Er Du ikke rig paa Naturens Gaver, da jeg derimod maa takke Lykken selv for, at man behandler mig med Høflighed? Men Du, min Gode, giver Enhvers Dje Fryd, og vækker i hvert Hjerte sød Henrykkelse” —

Et Brev afbrød deres indbyrdes Lykke. Det kom fra Emmas Moder, og hun forlangte sin Datters Bistand. Saaledes bleve paa eensgang begge Veninder adskilte. Hver fornam dyb Kummer, og de forlode hinanden i den fulde Nørelse, som saa særdeles udmærker Ungdoms og Ukylds Vaar.

”Hvor banker Hjertet da, hvor blusse vore
Kinder?

Broe springe vi omkring, og følge vore
Drifter;

’som Lyset da saa reen, som Lusten klar,
som Knoppen sart, som Kilden sprudlende.*

En Tidlang kunde Amalia slet ikke give sig tilfreds over sin Venindes Tab. Og hvad endnu formerede hendes Bedrøvelse — hun fik ingen Breve fra hende, kunde heller ikke paa

paa nogen Maade erholde Efterretning fra hende. Emmas Bortgang var bleven dreven ligesaa hurtig, som hemmelighedsfuld, Amalias Efterforskeller vare derfor og alle frugtesløse. Endelig udfønte hendes egen Godartethed hende med nærværende Omstændigheder, og hun søgte ved næsten grændseløs Bøddighed imod sine unge Legehele, og ved streng Opmærksomhed paa egen Stigen i de mangfoldige Grene af sin Opdragelse at skaffe sig Trøst.

Efter omtrent to Aar forlod Amalia Anstalten. Hun græmmede sig just ikke over at forlade en Plads, der for hende havde tabt sin første Behagelighed; og erfoer sin Formynders Anordning, at begive sig til hans Landsæde, ikke uden Tilfredshed.

Denne Mand, som Amalias Fader havde betroet hendes Varetagt, tilligemed en Formue af halvanden Tøndeguld, var en gammel Baronet, en gammel Akademiker af saare lune-lyg Art. Han var tvær, trodsig og hævngjerrig; men søgte at skjule sin sande Sindsbe-
 Kaffen-

Staffenhed, under en saasnende Oprigtigheds
Kappe. Saasnart Amalia traadte ind i Kam-
meret, var hans første Udbrud: "Himmel!
hvor enfoldig hun er!" Den stakkels Amalia
blev nu ved denne Mødtagelse saa bestyrret,
at hun vendte sig om til sin Guvernante, som
havde ledsaget hende did, lænede Hovedet paa
hendes Skuldre, og udbrød i klare Taarer.

Sir Villiam L. bad hende, dog ingen
Nar at være, og forsikrede, han meente det
ikke saa ilde, da i det samme Guvernanten
afbrød ham, og gjorde det unge Fruentimmer
nogle smigrende, men fortjente Komplimenter
for hendes Hjertesgodhed og Forhold. "Det
fryder mig," begyndte Sir Villiam, "at høre
saa meget godt om Dig. Betænk, at Du
ingen Ven har, uden mig. Vær ikke saa sky,
Du Lille. Er end Din Fader, Moder og alle
døde; saa har Du dog beholdt mig, Din For-
mynder." Efter Aftensmaaltidet bad han hen-
de synge, og frydede sig saa hjertelig over den
artige, muntre Maade, hvorpaa hun gjorde
det, saa at han svor højt og dyrt, hun var
ikke

ikke halv saa enfoldig, som han havde troet. Samme Aften endnu begav Amalia sig i Præstegaarden, hvor hun skulde blive i Kost, indtil hun blev myndig. Den Gejslige var en lærd, brav Mand; og hans Hustru en fin, behagelig Kone. I denne Stilling var Amalia ligeslangt fra Udspreddelse og Vondevæsen. Hun havde Tid til Estertanke, og den Gejsliges Raad gave hende mangehaande Anvisninger til at dyrke de behageligere Videnskaber. Historien blev en af hendes Yndlingsfysler. Hun bragte det vidt i Musikken, og gjorde i Tegnekunsten gode Fremskridt. Da hun hver Dag vandt mere Kjærlighed til dette ærværdige Par, endskjønt de paa ingen Maade udmærkede dem synderlig ved personlige Yndigheder, forestillede sig det med al Sandhedens Magt hendes Sjæl, at Skjønhed ingenlunde er udtryffeligt nødvendig til Agtelse og Tilbøjelighed. Kunde vel ellers en Person være fuldkommen elskværdig og agtet uden at besidde den? Denne Tanke gav hendes Hjerter mere Styrke, ved at forbedre hendes Dømmekraft; og hun besejrede

tilfulde sin Characters svage Side. Fra den Tid af tabte sig alle ængstelige Bekymringer, hun før havde gjort sig over sit Udvortes. — Men hun fattede og tillige det faste Forsæt ingen Flid at spare i sit Hjertes Uddannelse til højeste Elskværdighed.

Belvillie, Munterhed og Godmodighed vare hendes største Prydelser. Enhver, der kjendte hendes Charakter, beundrede den, og selv den raa Sir Villiam blev hende saa gunstig, at han erklærede, han maatte nu døe, naar det skulde være, saa vilde han efterlade hende sin Formue indtil den sidste Hvid.

I hvorvel Amalia var af saare blid Natur, gaves dog i Villiams Temperament og Væsen noget, som var hendes bløde Hjerter imod. Den Familie, hvori hun nu befandt sig, sagde hende om hans Egenheder, og føjede til, at hans egen Søster havde forskjærtset hans Kjærlighed, ved at ægte en Mand, med hvem han engang i Uenighed var kommen sammen. Han havde levet i Uenighed med alle sine Slægtninge, og i Bredens Anfød forladt sine Fædrenegodser og sit Fædres

Fædreland. Ofte havde han i haarde Udtryk omtalet sin Søster, og forsikret, at, isald han døde ugift, skulde hun ikke faae en Hvid. Amalia forskrækkedes over denne Stivsindighed. "Intet mere derom, isald jeg tør bede!" udbrød hun", jeg vilde gjerne have Vrefrygt for min Formynder, om det ellers var muligt."

Da Amalia nærmede sig sine Myndigheds Aar, betydede Baronen hende, han havde et godt Partt for hende. Bar Manden endog nær de Halvfjerssindstive, saa skulde han dog gjøre hende til en af de lykkeligste Koner i hele Kongeriget. "Hatt elsker Dig hiertelig" lagde han til. "Naar han døer, vil han efterlade Dig sin hele Formue, og det har Du alt for den billige Prits, at Du antager hans Navn. Lille Amalia, han vil gjøre Dig til sin Kone."

Denne Erklæring bragte Amalia i stor Bestyrkelse. Og havde ikke Døden sat en Skranke for Williams Planer; saa skulde hans kjære Myndling ikkun alt formeget have erfaret hans Egenfindighed. Foruden sin egen, fik hun en Formue af en Tønde Guld. Med disse anseelige

Midler kunde hun nu fyldestgjøre sine velvillige Tilbøjeligheder. Hun understyrkede den flittige Arme, sørgede for den Udlevede, var Enkernes Veninde, og de Faderløses Trost. Lykke udbredte sig, hvor hun satte sin Fod; og den Salighed, hun meddeelte Andre, virkede veldædig tilbage paa hende.

Smedens Amalia rolig levede i Fredens og Glædens Baaning, blev hendes Veninde bekjendt med Oprin af modsat Art. Hun beboede med sin Moder en Hytte i den sydlige Deel af Skotsland. Emma blomstrede, som Thomsens Lavinie, men var ikke saa tilfreds og munter, som hun. Jordist Kummer blev herskende i hendes Sjæl, og Græmmelse over tilkommende Mangel omskyggede hendes skønne Vand. En Dag sad hun med sin Moder ved Arbejdet, saae hende alvorlig i Ansigtet og udgød Taarer.

”Maaskee har jeg taalmodig min egen Barne.
 Men det kan jeg ikke bære, at min elskede Moder saa kummerlig maa behjælpe sig.
 Du, Oberst M—s Enke, Datter af Sir Thomas L. ! af hvilken adel Herkomst er Du
 ikke

ikke! o bedste, kjæreste Moder! hvorledes for-
 maaer Du at høre Skjæbnens grusomme Mis-
 handling?" "Jeg har Religion, min Datter",
 svarede Moderen rolig; og disse saa Ord gjorde
 paa hendes Datters Hjerter det dybeste Indtryk.
 Hun søgte at bekæmpe hendes Modløshed. Hun
 brugte Religionen til Trøst, og mærkede snart,
 at dens Veje vare Frelsens Veje.

Fra dette Øjeblik af besluttede hun ikke mere
 at sætte overdreven Priis paa Rigdom og højere
 Stand, men at agte Sundhed og Uskyld for det
 største Gode, og ingen Stilling ansee sig uværdig,
 som den guddommelige Viisdom tiltænkte hende.
 Disse Betragtninger opklarede hendes Ansigt, og
 styrkede hendes Hjerter. Mangt et Aar stod usfor-
 mærkt hen. Hun hjalp sin Moder trolig i Sver-
 arbejde, som en svigelses Person paa det bedste
 vidste at sælge. Denne Person havde i sin Ung-
 dom tjent Frue M., og den hedeste Iver for og
 saa endnu at tjene hende, havde ikke tabt sig.

Hendes Faders Hushovmester var den an-
 den, paa hvis Nedelighed hun kunde lide. Han
 stod hende, hvad Bebyggelsen af hendes Jordplet
 angik,

angik, hi med Raad og Daad; og tilbød sig at gjøre sig Umage for en Forsørgelse til Emma. Fru M. havde en Tidlang været høist bekymret for Emmas tilkommende Skjæbne. Hun dæmpe den Uvillie, hun fornam ved den ufortjente Tilsidesættelse, hendes Slægtninge og engang saakaldte Venner gjorde sig skyldige i mod hende, og skrev til dem, for at høre deres Raad i dette vigtige Anliggende. Svarene kom. Fra een Side undrede man sig højligen over, at hun ikke havde holdt sin Datter til en ærlig Haandtering; fra en anden meente man, hun skulde lade hende tage Tjeneste hos et Fruentimmer af Stand; en tredie meente, Moderen burde danne hende til en brav Husholderske for en liden Familie. Fru M. overlagde disse Forslag frem og tilbage: thi hun havde megen Forstand, og var overbevist om, at Stand og stor Opdragelse ingen Værd have, naar ikke begge anspore til Dyd. Hun var af den Mening, at en Person af ædel Herskomst og Opdragelse maatte i Uheld, ikke ved ilde anbragt Stolthed, utidigen anbragt Skamsuldhed, og alt for stor Omfindlighed, men ved Sin-

delae

belagets Højhed og Opførsels Ulastelighed søge at udmærke sig. — Dog naar hun tænkte sig sin elskede Datter i Kamp med Livets Majsommeligheder, formerede dette hendes Sjels hele Styrke. Desuden forhøjede her Ungdom og Skjønhed Faren. Vanskjæbnens Storm kunde brække den spæde Blomst, eller en Velslyskings raske Haand røve den al Glæde.

Disse Betragtninger foruroligede hendes Hjerte, indtil standhaftig Hengivenhed i Forsynetes Godhed tilførte hende Fred og munter Nøjsomhed. Den gamle tro Hofmester, som havde mange Bekjendtskaber i London, skulde efter Moderens Ønske søge at skaffe Emma en Forsørgelse. Og efter mange Bestræbelser fandtes der tre Slags Udsigter. Den ene var, at hun i en Familie, hvori der var eet Barn, paatog sig Guvernantens Plads; den anden at tage til en bedaget, blind Dame, som ønskede at have hos sig et velopdraget ungt Fruentimmer, der kunde læse for hende og stedse være om hende. For det Tredie kunde hun blive Selskabsjomfru hos et ungt rigt Fruentimmer. Den første Lejlighed burde man
med

med Høje undslaae sig for, meente Fruen. Hennes Datter havde da befundet sig saa enlig, som ingen anden, Enkeboeren undtagen. Deuden kunde da af Emma mangehaande blevet forlangt, som saa ung en Dige ikke var voksen. Det andet syntes ogsaa meget for melankolsk og eensom. Men den tredie Udfigt valgte man uden Betænkning. Man bad den gode Hovmester at skrive til hans Correspondent i London, og mælde at man tog Imod det sidste Forslag. Saa Uger derefter var Sagen i Rigtighed. Alting var i Orden, og Tiden til deres Rejse til England bestemt. Endnu saa Dage, førend hun forlod sin fredelige Hytte, førte hendes Moder hende, da de en Aften gik og spaserede, hen til et Sted, som Emma aldrig tilforn havde seet. De havde maaskee gaaet en halv Miilsvej, saa drejede Vejen pludselig af, og de naaede Ruinerne af et gammelt majestetisk Slot. Emma satte sig under en Eg og saae paa det med Fornøjelse. Men hendes Moder sukede dybt, og saae med Veemod paa Ruinerne. Du vendte hun sin urolig til hende. 'Emma! sagde hun, dette Slot tilhørte engang

mine

mine Forsædte, jeg tilbragte der mine Ungdomsdage lykkelig. Med melankolsk Fornøjelse seer jeg paa det sørend jeg gaaer bort, o! maaskee for stedsse. Din Bedstefader arvede adskillige store Godsse, men begjerlig efter at bringe sin Søn i Vejret, overlod han ham alt, en liden Deel undtagen, som jeg fik. Af alt dette, og af din Faders Rigdom, er der intet tilbage uden Hytten. Dog jeg drager et Dække over din Faders Fejl. Klogskab er ej altid forenet med et godt Hjerte. Min Broder var ufølsom ved mine Lidelser, en Slave af sin Egenfindighed, og fast indtagen af sine egne falske Meninger. Natur og Venskab havde intet tiltrækkende for ham. O Emma, dersom han endnu levede, vilde han gaae i sig selv og græde Angerens Taarer. Han er død! Fred med hans Aske!"

En Taare faldt af hendes Dje. Datteren trykkede derpaa hendes Haand, og saae paa hende med den hjerteligste Medlidenhed. De forstode hinanden. "Emma, "sagde hun, "vi vare dog altid lykkeligere end vi fortjente. Det er sandt. Det er sandt, mine Ejendomme er borte: men er jeg

jeg frisk og sund. Jeg mistede en elsket Mage; men har jeg ikke et godt Varn, som jeg saa gjerne trykker til mit Hjerte?" Saaledes forlode de Slottet, og vendte sørgmodige, men ikke bedrøvede tilbage.

Den bestemte Dag rejste de bort, og kom lykkelige til London. Derfra rejste de til Ladys Gods, som man havde underrettet dem om. Da de kom nærmere, sagde Emma rørt: engang havde jeg en elskværdig Veninde, der elskede mig, som sig selv. Men en fejsk Undseelse gjorde at jeg dulgte mine Omstændigheder for hende. Nu er jeg, straffet efter Fortjeneste og en fremmed Haand skal nu røkke mig den Understøttelse, hun med Fornøjelse havde givet mig. "Kald ikke den Haand fremmed, min Bedste! sagde Moderen; vi ere dog alle beslagtede. Uafhængighed er et Billede af Indbildningskraften: thi vi ere alle afhængige af hinanden, og denne Kæde kan ikke adskilles. I Dag modtages vi, og i Morgen gjøre vi os maaskee andre forbindlige. Hvordan end vor Lod bliver, Emma, saa maae vi dog altid prise ham, som har gjort Vennen nødvendig
for

for Bennen. Nu kom de til Godsset. Emma skjævede og bleguede, da hun gik ind. Bedste Dige, Lady kommer, udbrød Moderen, og Emma fattede sig. Hun aabnede frygtssom Djnene, saae sin Velgjørerinde og sløj i hendes Arme. "O min Emma" "min Amalia! Bedste dyrebareste Veninde!" mere kunde de ikke saae frem, for Glædens Taarer gav dem Luft. Dette gav Anledning til vigtige Forsætter. Amalia saae i sin Veninde den naturlige Arving til Hr. William L's Formue — og Emma fandt i sin Velgjørerinde den Person, som hun allerhelst ønskede at være forbunden. Den ædle Amalia gjorde dem begge uafhængige for deres hele Liv. De bleve een Familie, og en Kjærlighedens Familie. Frue M. var nu den lykkeligste Kone i Verden. Og hvad de to Veninder angaaer, saa tænkte man neppe paa at den ene var skjøn og den anden ikke, da denne Mangel rigelig blev erstattet ved hendes Forstands ypperlige Dannelse.

Om Idyller.

Udaf en tysk Journal.

Den egentlige Idyl er en af de Digtearter, hvori det endog for virkelige Poeter sjælden lykkes, og som, uagtet den Grad af Fuldkommenhed hvortil en og anden af dem har formaaet at bringe den, dog mindst af alle har kunnet gjøre Fordring paa almeent Bifald. For at nyde de mest fuldkomne Malerier af en arkadisk Verden, fordres en vis Sindssfatning, en vis Stemning, som hos et dannet Menneske sjælden indfinder sig. Man maa her ej skode Skylden paa vor tiltagende Afstand fra Naturens Simpelhed; Sjæle af en højere Dannelse have vendt tilbage til den. Snarere ligger Aarsagen dertil i Beskaffenheder af denne Digteart selv, saadan som den sædvanlig hidtil har viist sig. For det første er det saare svært at forestille sig Virkeligheden af en Verden, hvori de handlende Personer i Idyller fremtræde, og hvori de Følelser udvikle sig, som de røbe. Virkeligheden

af

af en saadan Verden kan aldeles ikke saaledes forstaaes, at de udvortes Forhold, saadanne som f. Ex. den elskværdigste blant alle Idylskrivere Gesæner opgiver dem, nogensinde virkelig maae findes; men en poetisk Virkelighed i dem har man at fordre; imellem den Grad af Dyrkelse, hvori Hyrderne ere, og deres Stilling maa være en Overeenstemmelse. De Mennesker, som her forestilles os, leve i en vis Hyrdestand, som lader dem i Ukyndighed om alle de Forhold, som opkomme ved det borgerlige Samliv; men deres Følelser ere desuagtet saare meget udviklede og forfinede. Man forestille sig den Natur, hvoraf de ere omgivne, aldrig saa romantisk Skjøn, den Himmel, hvorunder de aande, aldrig saa klar, saa kan man dog ei deraf vise Muligheden af deres Dyrkelse. Af denne Ubestemthed, af denne Stridighed imellem deres Evner og deres Forhold, opkommer endnu en anden vigtig Vanskelighed. Ved Materiet af Mennesker, hvilks føle med saa megen Finess og Dyrhed, vil man gjerne komme tilrette med deres Individualitet; men

da Idyldigteren ej har noget bestemt Begreb om deres Verden, saa bliver det ham næsten umuligt, at bringe sig udaf Kredsen af de almindelige Følelser, som ej have noget vist Formaal. I Gesønners æmteste Hyrdedigte finde vi vel en Pige, med megen Uskyld, en Yngling med megen Kjærlighed; men hvorledes hendes Uskyld, hvorledes hans Kjærlighed adskille sig fra de øvrige Hyrders Uskyld og Kjærlighed, derom savne vi al Underretning. Han synes selv at have mærket dette, da han altid laaner af Naturen den Individualitet, han ej kunde finde hos sine Personer. De uige Strøg, hvori han forlægger sine Scener, blive af ham individualiserede, og det er af Landskabs Poesien, hans Idyller hente deres fornemste Behageligheder. Disse Vanskeligheder skulde man lykkelig overvinde, om man istedet for den sædvanlige Uskyldsverden valgte en anden, hvori visselig hvert ømtfølsende Menneske i det mindste eengang i sin Livstid havde befundet sig, og hvori det siden altid med et vist Savn saa gjerne erindret sig; og om man fra den mere blomstrende Alder,

vore Følelser's Vaar, søgte Emner for Hyrde-
 digters Sanggudinde, og omkrandsede dem med
 Blomster, som man derfra havde hentet. Hvil-
 ken Verden fuld af sødeste Indbildningskræfters
 Skabelse! hvilke Anledninger for den dybt for-
 skende Menneskekjænder til de interessanteste Cha-
 rakterer og Stillinger! Den som selv endnu er
 henreven af Følelsernes Varme og Fylde i denne
 Vaar, burde just ikke forsøge saadanne Idyller;
 han lade denne Fylde fremstrømme i lyriske Digte.
 Men den som endnu blot i Minder under disse
 Dage, den som mærker, at han allerede er gaaen
 over fra Indbildningens Verden til den virkelige,
 den kunde beskrive for os Handlinger af denne
 det menneskelige Livs mest følelsifulde Periode,
 hvilke forenede alle det sædvanlige Hyrdedigts
 Behageligheder med den høje Interesse, den dra-
 matiske Skaldekunst medfører. I dem skulle vi
 ogsaa finde Mennesker, som skulle komme os til
 at glemme alle borgerlige Forhold, da de ikke
 kjænde eller ikke ændse dem, som levede i deres
 egne Følelser og Billeder, og som dog imidlertid
 kjændte en anden Vidskabsomhed, end den at græsse
 sine

sine Hjorde, og flette Krands; vi skulle finde
Mennesker, som opbøde alle deres Evner, og ytre
trede den højeste Grad af menneskelige Kræfter,
under deres Bestræbelse at bringe Tingene i Over-
ensstemmelse med deres Raade at see paa. Vore
Ungdomsfølelser ere efter vor Stilling og vore
Egenskaber saa forskjellige, at de derved allerede
tillade Individualitet i Malerier af dem; men
hvilken Blanding af Charakterer skulde ej denne
Epoke af vort Liv tilbyde, da Følelserne lidt es-
ter lidt danne sig til Maximer! Ved ingen anden
Alder er Charakterernes og Sindelagenes Indi-
vidualitet saa kjendelig; i samme Grad derimod
som de have dannet deres Maximer til et Sys-
tem, antage disse et almeent Præg af Fornuften;
og ved denne Tid begynder den Grændse vi have
sat for Idyllens Gebeet.

J. K. S.

Om
Prinsesse Anna Comnena.
(Af Silfverstolpes Literaturtidning
i N. S. 104: 15. Undertegnet A. f.)

Forkortet.

Indvaanerne af det østlige romerske Rige tilegnede sig ene Romernavnet under Foregivende, at alt ædelt Blod var med Constantin den 1. emigreret fra gamle Rom, og at ene Nationens Afstum var blevet tilbage; imidlertid var hos dem Udsiden saa vigtig, at de med Nød og neppe kjændte det Væsentlige. En af de to, tre Mænd, man i en Række af 1000 Aar finder udmærkede ved en virkelig Højhed i Sjælen, Dyder og en simpel Levemaade, var Kajsaren Johannes Comnenus eller Kalojohannes 2: skjønt Johannes, saa kaldet ej af sin Skabning, men af sine Dyder. Byzantinerne (Byzants var, som bekjendt, Constantinopels ældre Navn) vare i øvrigt alle dannede efter visse Regler, hvormed de vilde erstatte den indvortes Værd, de hverken ejede eller kjændte. De viiste sig aldrig i natur-

lig

lig Charakter, men vare bestandig omgivne af Stats og Ceremonier, som skulde opvække et vist Begreb om Højhed, og dølge Hjertets og Forstandens Tomhed.

Ogsaa i Henseende til Dannelse, Videnskaber og Kunster antog de blot det udvortes Skin, og nøjedes med Udsiden af et stort, statsklogt, tappert, dannet og religiøst Folk.

Deres egne Forfattere bevidne det, uden at vide det selv, naar de rose Handlinger, som blot fortjene Dadel og Foragt. — Bantro, falsk Gudsdyrkelse, svigfuld Statskunst, Grumhed og flere Udsvævelser kunne aldrig tydeligere kjendes i Henseende til deres indvortes Væsen, end i deres Skrifter, som vare smittede af samme Fordom. Alle byzantinske Arbejder høre did.

Alexias af Anna Comnena er næsten det vigtigste blant disse Skrifter. Hendes Fader Alexius den I. blev Kæiser ved en Revolution 1081. Hun blev gift med Nicephorus Bryenius, hvis Farfader havde søgt den kejserlige Bærdighed; men Sønnen var mindre begjærlig. Efter Alexius's Død, 1118 vilde

Enke

Enkekasserinden Irene af Kjærlighed til sin Datter skaffe sin Svigersøn Kronen; men Alexius's ældste Søn Kalojohannes forekom modig sin vakkende og kantske samvittige Svoger. Anna affkræftedes imidlertid ei fra sine ærgjerrige Hensigter. Hun indlod sig i en Sammenrottelse imod sin Broder, og retmæssige Kasser. Da Sammenrottelsen opdagedes, hvori hendes Mand ej var deelagtig, yttrede hun sig fortrydelig over: at Naturen af Forseelse havde givet hendes Mand en qvindelig Sjæl. Den forurettede Kasser inddrog hendes Ejendom. Efter sin Mand's Død gif Anna i Kloster, og skrev der sin Faders Historie. Hun kaldte dette Arbejde *Alexias*, og havde Vejlsighed derved at tilfredsstille sin Ærgjerrighed, og skænke Esterverden et Minde af de Egenskaber og Dyder, hun enten virkelig havde eller under Skrivningen isørte sig.

Hun kundgjør sit Foretagende paa følgende højtidelige Maade: "Jeg Anna, Kasserens Alexius's og Kasserinden Irene's Datter, fød og opfod i Purpur, er ej ukyndig i Videnskaber, men har tvertimod med Møje stræbt efter Gulds-

fommenhed i græsk Sprog og Velstalenhed, ej heller er Aristoteles's Kunst, og Platos Maade at skrive Samtaler paa, ubekjendt for mig, ligesaaledes er jeg øvet i de fire mathematiske Videnskaber, som stærke Forstanden. I hvorvel alt dette synes at være egen Noes, torde det dog være tilladt, strax i Begyndelsen at nævne disse Egenheder, for hvilke jeg har at takke deels Naturen, deels min egen Flid, deels den højeste Gud og gunstige Omstændigheder. Jeg har i Sinde i dette Verk at omtale min Faders Bedrifter, hvilke visselig ej bør forbigaaes med Taushed, eller om jeg saa tør sige, bortskylles af Tidens Strøm i Glemselens Hav."

Af dette Sted kan man allerede gjøre sig et Begreb om denne i Purpur fødte og opfødte Forfatterinde. Ved en tidlig Opdragelse havde man søgt at skaffe hende al den Finhed, som var sædvanlig hos de byzantinske Fruentimmer; men dette Slags Dannelse uden væsentlige Egenheder er af liden Værd. Anna havde læst de ældre Græker, og antaget af dem en vakker Skrivemaade. Hendes Stil er ej slet; men hun ansaae

dette

dette for Højden af al Fuldkommenhed, og er ubehagelig for en drøftende Læser, ved en uafslædig Higen efter at lyse med sin Lærdom, og pryde hver Tanke med rhetorisk Prunk.

Anna kjændte sine Egenheder, og ansaae sig værdigst iblant Alexius's Børn, til efter Faderens Død at bestige hans ledige Trone. Forsængelighed og Hovmod forlevede hende til at spille en farlig Rolle paa den politiske Skueplads, og da dette mislykkedes, skrev hun dreven af sammeslags Marsager et historisk Værk. Hun gav sit Arbejde et saadant Navn, som ene bruges ved Helteedigte; men i denne profaiske Historie har og en poetisk Stil ofte overhaanden. Begjærligheden, at ogsaa skænke Efterverden sin elskede og beundrede Faders Gdrætter, var den Sanggubinde, som oplivede hendes Tanker. Naar en om Datter beskriver en Faders Levnet, som har adskillige gode Egenheder, og hvis Skjæbne har været underkastet mange og store Omværlinger, saa bør visselig en sliq Levnetsbeskrivelse have en naturlig Behagelighed for sølelsesfulde Læsere, om ellers Datteren træffer Naturens Sprog;

Sprog; men denne Prinsesses Lærdomsfryderi og Ødslen med rhetoriske Prydelser opvækker den Mistanke, eller rettere overbeviser om, at hun snarere har villet tilfredsstille sin Forsængelighed, end sit Hjerte; og Skildringerne af hendes Faders Dyder forraade mere en behagelig Forfatterinde end en af disse Dyder opfyldt Sjæl.

Alexius blev, som sagt, Kæiser ved en Revolution, som dog snarere fortjener Navn af et Oprør. Alexius og hans Brødre grebe offentlig til Vaaben imod Nicephorus Botaniates. De rykkede mod Constantinopel; men kunde ved Krigskunstens daværende Forsatning ej vente Stadens Erobring. Alexius forstod imidlertid at bestikke Besætningen, og indtog Staden, plyndrede den, besteg Tronen, og skikkede Nicephorus til et Kloster.

Den Naade, hvorpaa Alexius besteg Tronen, kunde ej andet end foraarsage Krigstugtens Forfald og Uorden i Staten. Han fandt nødvendigt at rense sig fra de Forbrydelser, hvorved han var bleven Kæiser. "Indtagen af denne Beslutning" siger Prinsessen," besøgte Alexius

sin Moder, og tilkjændegav hende sit Forsæt, samt spurgte hende, paa hvad Maade han kunde tilfredsstille sin saarede Samvittighed. Hun omfavnede sin Søn og trøstede ham med sit Bisald. De kaldte derpaa Patriarchen Kosmas tilligemed flere Gejstlige til en Raadslagning. Da de vare samlede, gaaer Kajsereen ind til dem, som en anklaget Forbryder af den ringere Hob, staaer for sin Dommer, og venter sin visse Dom. Han bekjænder alt. Han fortier hverken sit Forsæt eller sin Gjerning. Derpaa skrifter han under megen Frygt, mere end fuld af Troe; anholder indstændig om Lægemidler for sin Samvittighedsmerter, og lover at fuldføre alt hvad de paalægge ham. De geistlige Fædre forordne en almindelig Bod, som ej alene strakte sig til ham, men endog til hans Slægtninge, og alle ellers i Oprøret delagtige. De skulde faste en vis Tid, ligge paa Jorden, og opfylde alt hvad som fordres af dem, der ønske Forsoning med Gud. Af Kjerlighed til deres Mænd deeltog Hustruerne i disse Bodøvelser, og man saae i det kaiserlige Slot ene Graad og Sorg; men denne

Sorg

Sorg var priselig, og skulde forvandles til en aldrig ophørende Glæde. Kasseren selv, som i Bodferdighed overtraf sine Hoffolk, bar paa det blotte Legeme en Hestehaarskjorte i 40 Dage, og brugte en Steen til Hovedpude. Efterat han paa denne Maade havde fuldført sine Bodsvælsker, traadte han med rensede Hænder til Statens Styrelse.”

Harde en Mand, fri fra Bantro og falsk Gudhengivenhed, saa omstændelig beskrevet dette skinhellige Skuespil, skulde man ikke lettelig mistænke at Beretningen var overdreven? Skulde man ikke holde et slikt Gøglespil af Hykleri for utroligt i en Hovedstad, og for alle Folks Dine? — Men her bevidnes Tildragelser af en Datter, hvis Fader spillede Hovedrollen. Hun troer herved at skaffe ham Esterverdens Bisald, og har aldeles ingen Anelse om, at tilkommende og mere oplyste Tider skulde ansee disse hellige Optog med Foragt.

Byzantinernes falske Høihed viiste sig og i et overdrevet Ceremoniel, østerlandsk Pragt og prunkende Titler. Det byzantinske Hof tjente siden

siden de vestlige Folkeslag til Exempel, og man kan lode den største Deel af de ved de europæiske Hoffer endnu brugelige Ceremonier, Titler og Etiketter fra denne Kilde. Imidlertid kan vel den Regel, store Mestere følge ved de skønne Kunster, ogsaa her anvendes i Statskunsten, og faa simple samt efter Ommedet valgte Tegn, torde virke kraftigere end den yppigste Udflen med Pragt og Lyd. Byzantinerne vare ej af denne Tanke, og Alexius ansees som en stor Statsmand, da han opfandt en stor Mængde Ceremonier, og nye Titler.

Alexius havde en ældre Broder Isaac, som ganske meget bidrog til denne Revolution; men ved en tidligere Gavnildhed hos Tropskerne erholdt Alexius Kajserværdigheden. Isaac savnede dog ej Tilhængere i Hæren, og Broderen var altsaa nødsaget til at stille ham tilfreds. De brugelige Titler, som sædvanlig tillagdes næste Person efter Kajsere, ansaaes ej for tilstrækkelige. Han sammensatte derfor en ny, hvorved, som Anna siger, Isaac opløstedes baade over Casarer og Auguster.

Denne

Denne Værdighed ledsagedes af et nyt Slags Krone. Alexius opfandt ligeledes nye Titler for tvende andre Prinsler af sit Huus. Anna, som beundrer alle sin Faders Handlinger, priser disse Opfindelser som store Fortjenester, og slutter, efter en omstændelig Beretning herom, med følgende Betragtning: "De, som have lagt Bind paa Regjeringskunsten, denne høje Deel af Philosophien, denne alle Kunstens Kunst og Videnskabers Videnskab, maae beundre Skarpsindigheden hos min Fader, som vidste at naae sine Hensigter, og opvække Kappelyst i sin Tjeneste ved Haab om Titler."

Korstogene, for at værne om Christus's Grav imod de Vantroende, begyndte under denne Kaisers Regjering, og den første Sværm af disse Eventyrere rykkede gjennem Constanti-
nopol. Den Stilling, hvori Alexius kom ved saa mange 100000 trodsige og halv vilde Stridsmand, der som Troesforvandre, men med Sværdet i Haanden, begjeredes frit Gjenne-
neimtog, var synderlig; og Anna Comnenas Arbejde er især mærkværdigt, fordi hun som
Dje-

Ojevidne har beskrevet disse Oprin. imellem de fine Byzantinere, og de barbariske Franker. Hun var vel ikkun 11 Aar gammel, da de første Korsriddere kom til Constantinopel; men hun kunde uden Tvivl da allerede selv anmærke adskilligt, og havde desuden ingen Vanskelighed med siden efter at blive underrettet om alle Omstændigheder af sin Fader, og andre kyndige Mænd.

Alle Franker (saa kaldedes Vesterlændingerne) vare i Annas Dine usædelige Barbarer, og virkelig kan man ligne Vesterlændenes ved ingen Opdragelse dannede Sønner med Nordens Granner og Ege, og derimod Byzantinerne med de ved Urtegaardsmesters Haand klippede og efter Godtbefindende tildannede Buske og Hækker i de kasserlige Lysthaver. Folgende Sted af Alexias kan tjene til Bevis paa den fine Forfatterindes Bestræbelse, at lade Esterverden vide sin Foragt for Frankerne: "Den som vil gjøre sig en Forestilling om Korsfarernes store Mængde maa erindre sig Stjernernes Antal i en kysfri Nat, og Sandet

det ved Havbreen. Deres Førsters Navne vil jeg, ihvorvel jeg kommer dem ihu, med Glid ej nævne. Historien væmmes ved dem. Vort Sprog fordrager ej disse barbariske Lyd? Hvortil tjente vel og en Fortegnelse paa Navne som ere tunge at udtale? Disse raa Mennesker have forarsaget os Sorg nok med deres Nærværelse; hvorfor skulle vi endnu plage os med deres haarde Navn?"

J Sandhed havde den Tid ej endnu noget af de vesterlandske Sprog, ej engang det Italienske og endnu mindre det Franske, er holdt mindste Dannelses, og daværende Franskmænd udtalede formodentlig Navnene Hugues de Vermandois, Godefroy de Bouillon og Hienne de Chartres paa en Maade, som endog skulde være ubehagelig for vore Øren; men Affkyen hos Alexius' Datter havde anden Grund: hun indførte uden Banskellighed i sit Røik Slavoniske, tyrkiske og arabiske Navne, som visselig ej ere mere velslydende end Korsriddernes. Den Forhaanelse Byzantinerne, Alexius i sit Slot og paa sin Trone ej undtagen,

lagen, lede af disse Vesterlændinger, oprørte Datterens Følelse. Imidlertid maatte hun nødvendig anføre nogle Navne, om ellers hendes Beretning skulde vorde forstaaelig, og heraf seer man hvad Lyd Byzantinerne meente sig at høre i Frankernes Udtale. Godofroy skriver hun Gontofre, Tancred Tangres, St. Giles Sangeles.

En Tildragelse, som beviser Riddernes raae Sæder, bør anføres, da man deraf nogens lunde kan indsee Ursagen til Prinsessens Uvillie. Alexius gav engang Ridderne en højtidelig Audients, og Byzantinerne anvendte ved denne Lejlighed alt hvad Pragt og Ceremoniel kunde tilvejebringe, for at gjøre Kajsers Højhed begribelig for de uslebne Korsfarere. Ridderne beundrede denne Pragt, hvoraf ved andre Hofser ej fandtes mindste Tegn; men Ceremoniellet foresaldt dem ligesaa nyt og de vidste hverken hvad de skulde gjøre eller lade, hvad det var anstændigt eller ikke. En af Ridderne fik det Indfald at stige op paa Tronen og sætte sig ved Siden af Kajsere. Man kan fore-

stille

stille sig Grækernes Bestyrtelse; men Alexius
 fordrog denne Opførsel uden at sige et Ord, da
 han, siger hans Datter, allerede forud var ble-
 ven vant til Frankernes Stolthed. Balduin,
 Græve af Flandern, fandt Uansændigheden af
 Ridderens Opførsel, tog ham i Haanden, og
 forestillede ham at man ved et fremmed Hof bur-
 de rette sig efter dets Sæder; men Ridderen
 brød sig ej derom, men saae trodsig paa Kajs-
 sern og mumlede paa sit Sprog: ih see det plumpe
 Menneske, som sidder, og lader saa mange tap-
 pre Riddere staae. Efter sluttet Audients, tale-
 de Kajsseren særskilt med denne Ridder, spurgte
 efter hans Navn og andre Omstændigheder. Rid-
 deren svarede blot: Jeg er en fransk Adelsmand
 af reent og ægte Blod, og kan fortælle Dig, at
 i mit Fædreland endnu ej fandtes nogen, som
 vilde stride med mig i Evkamp. Kajsseren fandt
 raadeligt at blot svare: at om han hidtil ej hav-
 de fundet Modstandere, skulde han finde dem,
 naar Korshærene havde rykket længere frem, og
 tilføjede nogle Raad, hvorledes Ridderen skulde
 opføre sig i Træfninger imod Tyrkerne. Disse
 Raad

Naad indeholde en fin Satire, at Ridderen var blot en Skrydere og i Virkeligheden selv sejs. Han faldt siden for Tyrkerne i lille Asien, og Anna kan ej dølgge sin Glæde, naar hun fortæller at det opblæste Menneske, som vovede at sætte sig paa Tronen ved hendes Faders Side, vendte Fienden Ryggen, da han blev saaret.

Større Modsatning i Sæder, end imellem daværende Græker og de øvrige Europæer kan neppe tænkes. Dette gjælder i Særdeleshed om de Gejstlige paa begge Sider. De latinske Præster fandt deres største Fornøjelse i Krig, og sloges ej mindre tappert end Ridderne. Man kunde neppe troe dem være Tjenere af Fredens Gud; tvertimod syntes de at dyrke nogen Krigsgud. I en Fægtning imellem Franker og Græker i Constantinopel faldt en Gejstlig af Korstogs-hæren, som var en udmærket Stridsmand. Ved denne Lejlighed anmærker Anna, hvor ulige Tanker Latinere og Grækere nærede om en Præstes Pligter. "Hos os Græker" siger hun" forordner Kirkeloven og Evangelielæren: slaa ikke, skrig ikke, saar ikke; thi du er en Præst!

Præst! Den latinske, den barbariske Præst der imod griber med venstre Haand Skjoldet, og med højre Spydet, og udgyder sin Medchristens Blod med samme Haand, som fremrækker Christus's Legeme og Blod. En sand Blodmand, som David kalder ham i Psalmen. Naar jeg sammenligner deslige Gejsstlige med vore, tyktes jeg mig at see en jødisk Præst. Men saadanne som vor højeste Ypperstepræst forordnede, gjenkjænder jeg ene i vore Præster."

Til Slutning et Sted, hvor Anna fortæller, hvorledes en Kjetter Basilus brændtes i Constantinopel. Her seer man et bedrøveligt Beviis paa, hvorledes Vantro og Kjetterhad kan gvoele al Følelse, selv i et Fruentimmers Hjerter. Anna beskriver omstændelig dette gyselige Skuespil. Hun mindes endnu med Fornøjelse den arme Mands Forsærdelse, da han blev Ilden vaer, hvorpaa han skulde, og hvorledes han kom ud af sig selv. Hun omtaler hans Udfærd, ret som om den Ulykkelige's Jammer havde været en Sejr for Religionen. Det fremtyser, med hvad Opmærksom-

som

somhed hun havde betragtet dette Offer: "Gleden fortærede ham saa hastig, at ingen Røg opsteg fra ham, uden blot en fin Stribe. Elementerne væbne sig villig imod de Ugudelige, da de derimod vægre sig ved at skade hellige Mænd." Prinsessen troede sikkert ved dette Sted, som forraader en ret kannibalisk Tankemaade, at stifte sig et Minde af Gudsfrøgt.

J. K. S.

Om Idealiseren i Romaner.

(Udaf Jacobs Annaler.)

Man bebrejder Romandigterne, at de sætte det unge, uerfarne Menneske udaf den virkelige Verden hen i en Ideeverden, og derved indgyde ham Bæmmelse for den virkelige Verden. Denne Klage hører man ikke sjelden af saadanne Mænds Mund, til hvis Indsigter man i øvrigt har en grundet Tillid, saa ubetinget, at man ikke veed, om de, som forbyde at læse alle Romaner, eller de unge Mennesker, som alligevel begjerlig læse flige Bøger, have Ret.

For at sætte Læseren i Stand til, selv at domme om hin Beskylbnings Grund eller Ugrund, deler jeg Romanerne i to Klasser.

Til den første Klasse regner jeg alle dem, som gjøre sig det til Maal, at underholde de lavere, mere passive end active, Sjælens Eigner. Dette kan skee ved en fin Vittigheds og en munter Phantasies uskylde Spøg, hvis Læsning just derfor, at Gjenstandene sees i Uskyldens Dragt, ikke altid er den unge Læser skadelig, men kun da, naar han ved Wellemguldens Rystelse og Indbildningskraftens behagelige Spil forsømmer alvorlige Forretninger, og efterhaanden vorder udygtig til egen Anstrengelse fordrende Nandsvirkosmhed. Her fejler intet, uden en fornuftig Ven, som ordner og leder Læsningen, for at lade Unglinge og Piger uden Fare nyde sammes Fornøjelse, og ved behagelig Afsværling og Forfriskning gjøre dem tilbøjeligere og mere skikkede til vedholdende Arbejde.

Men Sjælens lavere Eigner kunne og underholdes ved idealiserende Beskrivelser over den virkelige Verdens Smudsigheder og Urimeligheder.

der, fra hvilke sædelige Mennesker bortvende Djinene, og ved tverydig Vittighed og Skjemt, hvorved den grovere Sandselighed bringes i Bevægelse og Oprør. Jo mere slige Gjenstande idealiseres, des større Skade stifte de; og det af den ganske naturlige Grund, fordi de derved, at de indhylles under et glimrende Slør, i uerfarne Menneskers Djne tabe det Affkryvækkende og Giftige, som de i Følge deres Natur bære hos sig. "Vogt Dig," siger Gellert i en Faders Læreregler for sin Søn, som han sender til Akademiet, "vogt Dig, jeg beder Dig faderlig, for hine Poesiens og Beltaalenhedens Skrifter, hvor Lasten, klædt i Indigheden Slør, fremtræder, og ved Vittighed overtaler Lidenskabernes. Vend Dine Blikke fra vellystige Malerier. De fortrylle Indbildningskraften, og dræbe Uskyldens Følelse. Vittigheden i et usædeligt Verk, (og var det end den fineste, en Crebillons Vittighed,) er ikke bedre, end Skjønheden i et Utugtens Huus." Væc de Ynglinge og Piger, som hensynke i saadanne Værkers usalige Morads! Dem vorder ikke alene den vir-

felige Verden væmmelig, men de ere ganske og aldeles tabte for samme.

Romandigtere af denne Klasse kunne endelig og blot tiltale Fornemmelssæevnen, Hjertet med sine Følelser og Drifter. Følsomme Sjæle, dem Naturen har skjænket en større Nervernes Virksomhed, hensmelte ved de rørende Scener, og tabe efterhaanden al Karakterens Energie. Denne Art Romaner synes ogsaa egentlig at være freven, for at betage det unge Menneske Tilfredsheden med den virkelige Verden, og gjøre ham ubrugbar for samme.

Den anden Klasse af Romaner har de højere Sjælsævnens Underholdning og Cultivering til Gjenstand. Ved dem faaer Forstanden, Fornuften, den ved Fornuft modificerede Attraaesæevne, den æstetiske og moralske Dømmekraft Næring og Dannelsse. Her idealisere man saa meget, og saa fuldkomment, som muligt! Der vil og kan ikke herved opstaae nogen Modbydelighed for den virkelige Verden, og hvor den findes, har den tilforladelig et andet Udspring. Thi naar saadanne Skrifter fremstille Idealser,

saa gjøre de ikke andet, end hvad Forstanden og
 Fornuften, naar de have naaet et højere Trin af
 Cultur, gjøre af egen Drift og Trang, og som
 for Livet i den virkelige Verden, som i Æstetiken
 og Moralen er af saa stor og mangfoldig Nytte.
 Idealet af en Mand, som forestilles overalt saa
 handlende, at han skjelner det Nyttige fra det
 Skadelige, det Nyttigere fra det Nyttige, og det
 Skadeligere fra det Skadelige, uden dog at synde
 mod Sædelighedsloven, giver Unglingen Leveklog-
 skabs og Visdoms Regler i Korthed, og disse
 desmere indtrængende, jo mindre de tilkjæmdegive
 den strænge Lærers Mine. Idealiserede Beskrivel-
 ser over skjønne og ophøjede Gjenstande under-
 holde og danne den æstetiske Følelse, og Idealer
 af sædelig Godhed gjøre den fornuftige Handle-
 maade beskuelig, og skærpe den sædelige Følelse.
 ”Ved almindelige Forskrifter af Moral og Re-
 ligion, (siger Kant i Kritik der Urtheilskraft S. 139)
 som man enten maa have faaet af Præster eller
 Philosopher, eller og taget af sig selv, vil aldrig
 udrettes saa meget, som ved et Exempel paa Dyd
 eller Hellighed.” Kun vogte Digteren, der
 frem

fremstiller os et saadant Exempel, sig for, at han ikke lader sin Helt med latterlig Højtidelighed foretage det, som ligesvem er Pligt, eller tillægger ham overfortjensfulde Sindelag og Handlinger! thi derved vanskabes Menneskehedens skjønne Billede, og forvandles til et modbydeligt Uhyre. I øvrigt tilkommer det retskafne Mennesker at male Dyden saa skjøn som muligt.

Var det sandt, at saadanne Idealer gjorde ubrugbar for den virkelige Verden, saa havde rigtig nok Rousseau ret, naar han paastaer Kunsternes og Videnskabernes større Skade, og vi kom uden Tvivl vor Bestemmelse nærmere, naar vi levede omkap med Dyrene paa Marken, end da vi anstrenge os, for at cultivere vor Forstand og Fornuft. Men til Lykke bevise alle de store Mænd, som bære de fuldkomneste Idealer i deres Sjæle, og dog ere ganske brugbare for den virkelige Verden, og veltilfreds med samme, just det Modsatte.

Hvad følger nu af det hidtil Sagte? at Romaner af den anden Klasse tør og bør læses ikke alene af Embedsmænd, Forfattere, Talere, Præs

Præster, Menneskeiagttagere, kloge Hundsbedre
o. s. v. ti Forfriskning, Stilens Dannelse, Men-
neskekunskabens Befordring, og Underviisning,
men ogsaa af Ynglinge og Piger, som gjerne
ville vore vise og gode. Og da der ikke gives
mange aadanne Skrifter, saa var det uden Hens-
igt, at advare for sammes alt for hyppige Læs-
ning.

Hvo der har Øren at høre med, høre!
Kommer af denne Art, (i Synderlighed naar
Forfatteren gjør sig det til Maxime mere at drage
Læseren op til sig, end at nedlade sig til ham,) kunne
bidrage meget, saare meget til en ukyldig og nyt-
tig Fornøielse, til god Smags og gode Sæders
Udbredelse, til Menneskets højere Cultur, og til
Oplysning over det, som er Menneskheden Trang.

Hvad Wieland overhoved saa sandt og skjønt
synger om det poetiske Snilles Bestemmelse, gjæl-
der og Romandigterne :

”Kjænder Eder dog selv, I som i Vittighed
og Følelse for det Skønne foregaae og lære Andre,
hvortil Himlen har bestemt Eder! til at være
Dy-

Dydens Lærere; at fremstille den, som saa
 saa kjænde, som i den strænge Skikkelse, hvort
 Fordommen hylder den, skrækker samme Sjæle,
 i dens sejrende Skjsnhed, af egen Følelse at prise
 de Glæder, den yder de Hjerter, som is Valg
 hengive sig til den; dertil opliver Eder en fyrig
 Aand. — — Ophøjede Kald i mennekelige
 Hjerter at gyde vise Tanker og Drifter til him-
 melsk Dyd!"

Hvorfor overgaae Fruentimmerne i
 Brevstilen Mændene? et Brev fra
 Ninon de Lenelos til Marquien af Bil-
 larceaux, med en Efterskrift af Heiden-
 reich til den tyske Oversætter, Stampeel.

Endnu engang, kjære Marquis, maa jeg skrive
 Dem til, om Fru de Sevignes Breve; deres
 Ynde er ubeskrivelig. Tilvisse den mest hen-
 rivende Læsning, isald man nogensinde skulde
 samle dem.

Jeg

Jeg yttrede nylig den Tanke, at vi Fruentimmer, i det Hele taget, lade Mændene i denne Skriveart saa langt tilbage. Kunde jeg dog ikke finde Aarsagen dertil. Maaskee fornemme vi mere levende, vor Følelse er maaskee sømmere end eders; maaskee skyldte vi just denne Følelsens Omhyed Bemærkningen af tusende Statteringer, som undslippe Eders Blikke, og som vi male ined den samme Følelse, som lærte os at finde dem. Eders Smag, Eders Aand veed at flette dem; men aldrig vilde Eders Smag og Eders Aand have opdaget dem. Jeg troer, det samme har Sted med vor Stil, som med Yttringerne af vore deeltagende Følelser. Hvorledes forstaae vi at erøste, at berolige en syg, lidende Sjæl; til hvilken Højde vide vi at drive de smaa Opmærksomheder, som forsøde Mismoden, Kummeren og selv Lidelserne! hvormeget ere vi ikke i dette Stykke i Stand til at udholde. Forgiæves skulde I ville efterabe os; I vilde kun uophørlig forville eder i de nøie og umærkelige Fremskridt, som man nødvendig maa give disse Yttringer, og hvilke alene de skyldte deres Magt og deres Indtagenhed.

Paa

Paa samme Maade veed vor Stil med en tiltrækkende Afverling efter Ordenen at antage alle de blide Farver, som ere Eder ganske ubekjendte. Mere glimrende end vi i stærke Tænker, frugtbarere end vi paa træffende Billeder, skader I Eder ved Eders Indbildningskraft selv. Henrevne af den, forlade I ofte en Tanke, som vi med al Omhyggelighed søge at udvikle og bestemme. Undertiden behøves der kun et Ord, for at give en Tanke al Behagelighed, al Styrke; I forglemme det, vi skrive det hen; ved Enden have vi alt malet, hvor I kun have været vel-talende.

Læs en om, selv en lidenskabelig Kones Breve; de ere mindre fyrige, mindre udtrykfulde end hendes Elskedes Breve; dog viser Kjærligheden sig langt tydeligere i dem. Maaskee er ingen Talemaade kraftfuld, ingen maler maaskee Følelsens Ruus; men ethvert Ord aander Omhed og Hengivenhed. Een Tanke synes at have forenet og sammenkædet alle disse Udtryk; Alt, indtil Uordenen i Stilen bærer dette Prag, og intet kan hindre Virkningen deraf.

Kort,

Kort, kjære Marquis, over Venfkab og
 Kjærlighed, — Fornemmelser, som begge be-
 stemme vor Lykke og vor Ulykke, og med eet Ord
 udgjøre vort Livs højest Interesse, — have vi
 mere estertænkt, vi have mere beræget dem, end
 J: vi fatte deres Forhold, deres Skatteringer
 rigtigere, og kunne altsaa og rigtigere angive dem.
 Hertil kommer, aabenhjertig talet, Færdigheden
 i at forstille os, og tidlig at skjule vore Følelser,
 hvorved Udtrykket af samme stedse maa vinde i
 Bøjselighed og Finhed. Vor Egenkjærlighed selv
 er vant til, uophørlig at forme sig efter
 Omstændighederne. Dette Studium, denne
 Sejer over sig selv, er maaskee under Eders Vær-
 dighed; men derfor vil heller aldrig vor Egen-
 kjærlighed, naar den end er Eders lig, eller endog
 overtræffer den, give sig saa blot, og ved tusende
 Lejligheder maae dette yttre sig i vor Stil. Skal
 jeg endnu tale om den Lune, om den Egenfindig-
 hed, hvorved alene et Brev ofte er saa tiltræk-
 kende.

De vil tilstaae mig, at Alt, vore Fejl, vor
 Uretfærdighed selv ikke undtagen, heri giver os
 Over-

Overvægten. Vort medfødte Koketteri, denne hemmelige Trang til at behage, advarer os, aldrig at drive Egenfindigheden til Perfisslage, aldrig Fremstillingen af det Latterlige til Risdnap. Om vor Land just ingen nye Ideer frembringer, saa fører vor Smag os dog paa en vis Sammenstilling, en Sammenknytning af uventede Udtryk; og i denne ofte fljødsløse, undertiden tiltrækkende Bending bestaaer vor Fremstillelses hele Ynde.

Saa omtrent, kjære Marquis, tænker jeg om denne Gjenstand. Maaskee er det kun Glæde; imidlertid veed De alt, at De nu eengang er den Fortrolige af alt, hvad som foregaaer i mit Hoved og i mit Hjerter.

De har ikke nodig, min Ven, at forsikre mig, at Minous Brev overordentlig har interesseret Dem. Deres Kopie taler selv for den Enthusiisme, hvormed De har betragtet Originalen.

Brevet er virkelig yderst interessant, en sand Psychologie af den qvindelige Charakter i

det Smaa, alle Trækkene ere saa meget troværdigere, da de ere udkastede af en Person, som i højeste Grad havde dette Kjønns Undigheds fulde Magie i sin Magt. Det er tillige sjønt, er, hvad ethvert Brev burde være, et talende Skilderi af dens Persons Sindelag, som skrev det, og naar Tankerne flyde af en aandrig sin Sjæl, hvorledes Fulde Formen ikke svare til Tankerne.

Men, min Dyrebare, alt tilstaaet, som ikke kan nægtes, dette stældne Mindesmærke paa trefsende Menneskekundskab og elskværdig Aabenhjertighed, synes mig dog den hele Paralele, som Ninon drager mellem den mandlige og qvindelige Brevstil, en smule falsk anlagt, og jeg gad næsten fremfordret hin aandrige Diges Skygge, for at holde mit Kjønns Apologi for den.

Ninon har vidst at anføre alt, hvad som kun noget bidrager til, at forskaffe et dannet Fruentimmers Breve hin uefterlignelige Tryllekraft, hvis Virkning paa en Mand's Hjerte og Smag er usejlbart, alt fra hendes deeltagende Tilbøjelighedens Omhed og hendes Fornemmelssøvnens Sindhed, indtil hendes Egoisme, der er i Stand
til

til at modtage tusendfold Vendinger og Forklædninger, og hendes elskværdige Svagheder. Med en indtagende Blanding af Overmod og Naivitet forraader hun endog et aandrigt Koketteries hemmeligste Kunstgreb, for at gjøre sit Kjønns Fortrin i at underholde i Breve fuldkommen gjeldende.

Men Ninon synes herved ganske at have tabt af Sigte, at ethvert Kjønns Udtryk maaske besidde sin ejendommelige Karakter for enhver Art af Forestillinger og Sindsforfatninger, og at dette ligesaa vist gjelder om Brevverlingen, som om den mundtlige Samtale. Mændenes Foredrag har, naar det er naturligt, ganske andre Bendinger, andre Farver, andre Skatteringer af Styrke og Svaghed, end Konernes; Sjælsgodhed, Deeltagelse, Lidenskaber, Klogskab, kort alt taler anderledes af Mændenes Stil, og anderledes af Konernes Stil. Ganske særdeles viser denne Forskjel sig i Udtrykket af Tilbøjeligheder og Følelser; dette faaer ved den mandlige Karakter ligesaavel sin ganske udmærkede Form, som ved den kvindelige; naar vi savne denne Form i en Fremstillelse af denne Art af en Mand eller

eller en Kone, saa finde vi den, naar vor egen Følelse ikke er forstemt, karakterløs og flau; men er den qvindlige og mandlige Form forvejlet, saa finde vi den unaturlig og modbydelig.

Jeg troer her med Tillid at tørde beraabe mig paa alle Fruentimmers Bedømmelseskraft, hvis Hand og Hjerte faae en med Naturen fuldkommen overensstemmende Dannelse. Tilvisse vente de af en Mand en fra deres ganske forskjellig, i mange Træk dermed kontrasterende Udtryksmaade; finde de i Stedet for denne en, stedse affekteret, Lighed med deres, saa sælde de den Dom over ham, at han er i sin Meddelelse qvindagtig; en Dom, hvormed de, langt fra at afstaae noget af deres Qvindeligheds Værd, meget mere kun vilde udtrykke deres Ret, til af Manden at fordre, at han ogsaa viser sig i sit Foredrags hele Form, som sand naturlig Mand.

Mandens Brevstil lader sig altsaa slet ikke sammenligne med Fruentimmers Brevstil, efter dens Værd, for at tildele denne eller hin Fortrinet. Mandens Brev vil være sjønt, naar han, i øvrigt overensstemmende med alle Smagsgrund-

grundsetningerne for denne Art, ganske tilkjendegiver Mandens ejendommelige Karakter, og derpaa vil ogsaa al et qindeligt Brevs Skjønhed komme an. At sige, at et Fruentimmer skriver et skjønnere Brev end en Mandsperson, vilde ikke være meget andet, end at paastaae, at en Mand var mindre skjøn end et Fruentimmer, fordi han har en mindre fin Hud og et Skjæg.

Men hvor kunde da Ninon, hører jeg Dem indvende, saa ganske oversee dette, naar det er sandt? Tillad mig, at jeg derimod spørger: om vel Ninon blandt Mændene af hendes Nation, saaledes som den da var cultiveret og stemt, sandt mange Mænd, som fortjente dette Navn? og om hun efter de Mands Brevstil, med hvem hun omgik, kunde have et Begreb om et ægte mandligt Brev? Ere Billeceaur's Breve til Ninon, i samme Samling, ere de en Mands Breve? Tilvisse ligesaa lidet, som Boursault's Breve til Babet.

* * *

**Om de Borromæiske Øer og Egne
af Arona.**

Cudas Abbed Juan Andres's *) Cartas familiares
a su hermano. (5: fortrolige Breve til sin
Broder. Madrid 1793. 12. Pag. 61.)

Fra Anghiera, en navnkundig liden Stad, liggende ved Søen Lago Maggiore, hvis Bredde rundt ere omgivne med Bondebyer og indtagende Landsæder, foere vi i en Baad, som var forsynet med alle fornødne Bequemmeligheder, over Søens klare, rolige Bunde, og naaede til Isola bella, som allerede langt fra fremstillede sig høist yndig og fortryllende for os.

Ihvore

*) Man veed af Jean Jacques's *Œuvres* eller, at han nogen Tid var tvivlræddig, om han skulde forlægge Scenen i sin ny *Heloise*
2. B. 2. Hæfte. til

Ihvorvel jeg ikke kan erindre mig alle denne
 Oes enkelte Glønheder, saa skal jeg dog ikke
 glemme det Indtryk, Synet af dem gjorde paa
 mig, ej heller den Henrykkelse, den drukne
 Begeistring, hvori jeg svævede, saalange jeg
 befandt mig derpaa. Man holde Kalypsos og
 Kleinas Her og andre, som Digternes Indbild-
 ningskraft skildrer os, ikke for fabelagtige
 eller overdrevne; de naae alle ikke Virkelighe-
 den, og komme det ikke nær, hvad vi med
 vore

til de romantiske Egne af Meillerie og Nevan,
 eller til disse lykkelige Her i Lagomaggiore.
 Og nyere Reisende, som opmærksomt iagttog
 disse Her, forsikre, at man paa Stedet selv i
 denne Tidsalder ikke finder den Urimelighed,
 som nogle udelukkelsesviis begejstrede Beundrere
 af Scenerne ved Genfersoen troede at finde deri.
 Hvo der har lyst til i det mindste i en tro Af-
 bildning at bringe disse henrykkende Seespladser
 for sit Øje, see de tre Skønne i Aquarelmaneer
 kolorerede Udsigter paa denne De Gruppe, R r a u s,
 en god Landskabsstegner og Maler, som Dien-
 vidne for kort siden har udgivet. De udgiore
 den tredje Leveranse af hans maerke Pro-
 spekter af adskillige Lande i Europa.

Dore egne Dine see paa Isola bella. Hvilket
theatralst Syn yder den ikke, jo nærmere man
betragter den! Midt udaf Vandet reiser sig et
Kjont og yndigt Bjergh, i piramydalsk Skikkelse,
fordeelt i Terrasser, som ere besatte med Plan-
ter og Træer, der vederqvæge Syn og Lugt.
To smaa Taarne af behagelig Form, ved Havens
begge Hjørner, som gaar til Søen, tjene Den-
mere til Prydelse, end til Forsvar, og inde-
holde nogle nydelige Værelser, hvorfra man har
en beqvem Udsigt over Søens vide Flade og des
Bredde. Dette Syn, som man har, naar man
nærmer sig det ved Landingspladsen liggende Arse-
nal for de Borromæiske Skibe, en Søehystens indby-
dende Stilhed, en beqvem og bred Vej opad, en Plads
med Kanoner og andre Krigsredskaber, en Kirke
og det store Palæ fremstille den første Scene af
dette prægtige Skuespil. Men træder man i
Forgaarden, stiger man opad Trappen, gien-
nemvandler de prægtige Værelser, betragter det
kostelige Billedgalleri, spadserer paa Terrasserne,
seer Grotterne, Statherne, Obeliskerne og de
mangehaandede Prydelser, og betænker at man
nyder

nyder alt dette paa en usfrugtbar og uformelig
 Klippe, der ved Menneskehænder er bleven be-
 dækket med langt fra hidbragt og i Terrasser op-
 ført Jord, og at alt, hvad man seer er et
 Naturen næsten afstrunget Kunstens Værk: saa
 bortrives Sindet af en henrykkende Beundring,
 og troer, at være flyttet til et fortryllet Land.
 Men hvad paa det Behageligste overraskede mig
 og gjorde det mest levende Indtryk paa mig,
 var et Stags Entresol, eller en fuldstændig
 Vaaning, med Sal og Siderørelser, Galleri,
 Statyer, Prydelser og Bequemmeligheder, alt
 i grotest Smag, Gulvet, Bæggene og Loftet
 udlagt med smaa Stene af allehaande Farver;
 ja selv Staterne og Prydelserne ere sammen-
 satte af flige Smaastene og Muslinger med
 smagsfuld Simpelhed. Galleriet og nogle Udbyg-
 ninger som gaae til Søen og næsten berøre Vat-
 det, formere den listige Mildne og Kule, man
 her nyder, og den Nyhedens Behagelighed,
 som udbreder sig over den hele Bygning. Gaaer
 man udaf Palæet, saa finder man allevegne
 Blomster: Kjøkken og Frugthaver, Citrontræ,
 Krat

Krat besat med Grupper af skønne Træer, sølende Skygger, indbydende Væge, smilende Udsigter og et frisk Grønt med Vinde og Vederqvælgelse udbredt. Jeg har giennevandret denne De Uften og Morgen, og jeg kan ikke sige, paa hvilken Tid af Dagen den er forekommen mig skønnest.

Isola Madre er kanske den fornemste blant de Kortomaiske Øer. Paa Isola bella er alt kunstigt; Den selv stiger kun med Kunstens Hjælp udaf Vandet, ved den opførte Jord og ved de Mure, Væer og Dæmninger, som ere anbragte. Alt, hvad der frembringes, er udenfra indplanter eller saet; man sjner der ingen indfødt eller frivillig Væxt, men kun, hvad Egenindighed og Flid have bragt derhen. Paa Isola Madre er alt naturligere. Den er, saavidt jeg erindret mig, den største af de Kortomaiske Øer, men kun ved Naturens Haand, ikke ved Kunstens Hjælp. Huset er stort og beqvemt, men uden de kjøbstedtsagtige Prydelser og studerede Beqvemmeligheder paa Isola bella. Haverne ere mere i landlig Smag, men ligesaa yndige

yndige og forlystende; et anseeligt Fasaneri og andre Behageligheder formere denne Des Tiltrækkende. Kort, enhver af begge Der har sin egen Skjønhed og Ynde. Natur og Kunst kappedes med hinanden om, hvo bedst kunde udskyre sine Yndlinger.

Fra Isoia bella tog jeg den følgende Dag til Strezza, et nær derved liggende lidet Sted, for at see det Pisanne, paa hollandsk Wiis møblerede Huus, tilligemed Bolongaris Huus, som just dengang laae sng, og kort derpaa døde. Denne mærkværdige Mand var en af dette Steds Bønder, som forlod Ploven, gik til Holland, lagde sig efter Handelen, og i faa Aar med Snustobak og andre Varer vandt Millioner. Han giftede en af sine Døttre med den berømte Krevenna, Besidderen af et kostbart Bibliotek, overlod ham Huset og Handelen, begav sig med sin Kone og anden Datter tilbage til sit Fædreland, for at ende sine Dage i rolig Nydelse af sin store Rigdom. Der byggede han ved Siden af sin elendige fædrene Hytte, som han med samvittighedsfuld Omhu vedligeholdte, et
rigt

rigt og herligt Huus, hvor han levede med Ro-
 lighed, Anstand og Beqvemmelighed. Endskjønt
 hans haarde Sygdom berøvede os hans Sels-
 kab, kunde man dog see hans sædvanlige Gæst-
 frihed af de bestandige Tilbud og frivillige Høf-
 ligheder, hvormed hans Betiente ved hvert Skridt
 kom os imøde, da de bød os snart Schokolade,
 Kaffe, Mælk, Limonade og andre Drikkevarer,
 snart Frugter og Blomster og alt, hvormed de
 troede at være os til Behag. Det skønne og
 beqvemme Huus, som seer et lidet Palæ ligt,
 de vel vedligeholdte Haver, som have noget nyt
 og fremmed i Anlægget, vække med Rette de Frem-
 medes Nysgierlighed; men Erindringen om de
 synderlige Omstændigheder, som udmærke Bes-
 gyndelsen og Enden af deres Besidders Lid, gjør,
 at man seer alt dette med mere Fornøjelse og
 Deeltagelse, end alle deres stolte Palæer og stolte
 Haver, der forplantede deres Storhed kun som
 Arvedeel.

Derfra begave vi os til Arona, en liden
 Stad i Kongen af Sardinien's Stater, hvor
 Huset Borromei og har store Besiddelser og paa
 Slotter

Slottet underholder en Garnison. Paa dette Slot bliver det Kammer med Vrefrygt vedligeholdt, hvor den hellige Karl Borromæi blev født, og nu et Kapelle er anlagt, tilligemed andre Mindesmærker om denne store Hellige. I Arona stiftede han et af de mange Seminarier, som han til Geistlighedens lærde og religiøse Opdragelse fordeelte i adskillige Egne af sit Stift. Samme Steds oprettede, paa en rummelig, med mange Bekostninger dertil jævnet Plads, Kardinalen Fridrik Borromæi, til Minde om sin hellige Farbroder, en kolossal Staty, som, langt borte seet fra forskjellige Kanter af Søen, fornyer Erindringen om den berømte Kolos paa Rhodos, og opmuntrer til denne store Helgens Dyrkelse. Den er af Bronse, og skal være tredsindstyve Fod høj. Man sagde mig, at Hovedet beqvemt kan rumme nogle Personer. En Fuldmægtig hos Huset Borromæi, af noget meer end sædvanlig Længde, forsikrede mig, han var gaaen igjennem en Arm, som ligger horisontalt, fra Albuen indtil Haanden. Under denne Arm holder den en Bog af saadan

Sta

Størelse af jeg med min Stof neppe kunde berøre
det Tegn man med Flid har gjort; for at vise
den Højde, hvortil Bogen skulde naae, naae
den stod paa Jorden. Heraf kan man gjøre sig
en Forestilling om denne kolossalske Staty, som
er ophøjet paa en forholdsmaessig Viedestal. I
Urona ere adskillige Kirker og Kloostere, som
tilligemed andre Bygninger og Privathuse give
denne Stad et ædelt Udseende.

J. K. S.

Om Kunsten at behage.

af Rückert.

Oversat af Lylf.

Den skønne Kappelyst til at behage har hos
Qvindeskønnet oplestet denne Egenskab til en
Kunst, og hendraget Mandens Tilbøjelighed
fra de legemlige Yndigheder til hine sande
Ekjønheder, som i denne Kamp afflørede sig.

Hes

Her gjaldt det ikke, som ved Skjønhedens Bøddestrid imellem hine tre Gudinder, om at vælge Dommeren, men om at danne ham, og kun den tilkom den gyldne Pris, som havde omstøbt Hyrden til det ædlestes Menneske, Sandfælsigheds Søn til Skjønheds værdigste Lærling og Ven. Thi kun den, som formaaede dette, behagede højest.

Denne Stræben efter at behage og at stride om Kjerlighedens Pris er hos Qvinden mere en Naturdrift til Udviklingen af sine egne hulde Anlæg, og til Ophjaldelsen af sit skønne Kald i Risnet, at være Mandens Dannerinde, end en forsængelig tom Erobringslyst, som det er mindre at gjøre om Besiddelsen selv, end om Roesen og mange Sejrsminde. Qvindeskjønnet vil ikke blot behage: det maa og behage ved en indvortes Naturnødvendighed. Kalder man altså dette Hæng hos det forsængeligt, saa feiler lidet i, at man ikke har gjort alle Qvinder til Helte, og alle Mænd til — Qvinder. Forsængeligheden omgiver Qvindeskjønnet som en let Slum, hvoraf Gudinden — rigtig nok kun
 semviss

lemvild og stæden fuldende — fremgaaer; og jeg torde ikke sige, at gamle og nye Moralister vise hint Skum for megen Ere, naar de opbevare det i deres Skoler og Lærebøger, disse hellige Skatkammere; men dette maa jeg sige, at Forsængelighedens Almindelighed hos det kvindelige Kjønn beviser Fortræffeligheden af dens Natur frem for vor, som ikke saa let og gjerne af sig selv renser og forædler sig, men hertil behøver næsten alle Kunstens Hænder og Maskiner.

Qvindeskjønnet faaer sin Naturbestemmelses Titel, naar det kaldes det smukke *) Kjønn; det bør for Manden dertil danne sig. Denne Titel er derfor ligesaa lidet en stormodig Gave, som kun et omsat Binavn af Mændenes belevne Opsørsel imod samme.

Jeg torde sige, vi behøve Skjønheden hos Qvindeskjønnet alt for meget, til at vi kunde skjænke det den, og vort Galanteri vil kun have Titler og Binavne for Andre. Men en

Hem

*) Rigtigere dog v n d i g e; see Afsh. om Vnde i 2 B.

Hemmelighed er det for vor Forstand, og kun vort Hjerte fortroet, at vi have nedlagt dets sødeste Ideal i Qvindeskjønnet's Navn, og med hint Ideal tillige have paahængt det Titel af det smukke, denne Kjærligheds Guldmedallie. Hvo der af en physisk Drift vil forklare det mægtige Træk i Mandebrystet, der trænger det frem til det andet Kjønn, gjøre det længe nok; kun Fulde han da dog i sin Dyrekreds blive enig med sig selv og ingen Kjærlighed, Tækkelighed, Skjønhed og Gratie, Egenkaber som ligge paa Menneskehedens højere Linie, neddrage med. Lettere var maaskee at tilgive ham, om han i dette Tilfælde efter Bibelen antog, Qvinden oprindelig er en Deel af Mandens Legeme, og deraf sluttede, at Manden søger og elsker i Qvinden egentlig kun sin Ejendom — sit Ribbeen.

Qvindeskjønnet beherskes altsaa af en Drift til at behage; men behage kan det kun, ved en Skjønhed, som hverken af Naturen alene gives det, eller som det selv alene paa en kunstig Maade kan danne, ihvorvel Natur og Kunst maae og kan forene sig i den menneskelige

Skjøn

Skjønhed, men og kun forsaavidt den første
 Gave ved den sidste Haand blot vorder udviklet.
 Vaaskaæ, at Skjønheden vorder et Fruentim-
 mer medfødt; hedder lige i Sjælene at modsiges
 Naturen; som i Driften til at behage giver
 Qvindeskjønnen den Lov og den Opgave, steds
 at danne sig selv behageligere, d. e. Skjøn-
 nere. Thi kun det som behager, bærer Skjøn-
 hedens Præg; og kun den alene indgyder vort
 Hjerte Kjærlighed, medens Indtagenhed, saa
 lykkelig den og af Naturen tør være anlagt og
 ved Kunsten høvet, ja saa meget den formaaer
 at overtræffe selv Skjønhed i Indtrykkets Styrke,
 aldrig vækker et sandt Velbehag; men en blot
 Begierlighed, som ligesom strider imod Kjær-
 lighed. — En indtagende Skabning maatte være
 den, som indbyder Mennesket til Kjærlighed.
 Men da vi kun for dens Indtagenheders Skyld
 kunde elske en sliq Skabning, hvilke dog maatte
 ophøre, naar vor Kjærlighed til den virkelig
 indtraf; saa see vi Modsigelsen, og tillige den
 Sandhed fremgaæ, at et Fruentimmer, som
 kun kan indtage, aldrig skal werde elsket. Ind-
 tagen-

tagenhed er den blinde Cupido med Pilekoggeret; den træffer kun sjelden, just fordi den er blind. Amor derimod, det skønne Barn, vinder alle Hjerter, uden at sigte efter dem. — Kun da, naar den naturlige Indtagenhed viser sig med Uskyld, naar den ligesom følger sig under dennes Roser, udbreder Skjønheden sig over Skabningen, og Gracien fremtræder med sangslende Vælde. Gracien boer ikkun hos Indtagenhed, og kan uden den ikke vise sig. Den er den skønne Menneskehed, som synes udgydet over den indtagende Skabning og at bevæge sig i den, hin blide fordringsløse Sjæl, som fremlyser af den legemlige Skal, og i Synet af hvilken vor sandfælige Begjærlighedens Tilhøjelighed opløser sig i en æstetisk, Kjærlighedens og søde Velbehags.

Grakernes Indbildningskraft udbeelte Gracien iblant tre unge Gubinder, af hvem Menneskene skulde modtage den Gave at behage, og den skønne græske Kunst fremstiller os disse jomfruelige Guberskabninger i højeste Ungdomsindtagenhed upaaklædte, men i et Udtryk, hvori

Hvori vor Sial renser sig fra enhver den sandse-
lige Lystenheds lave Begierlighed, og af Sand-
selighedens Afte sig en Phønix opløster sig til
et skjont forklaret Liv. Selv Venus, Indta-
genheds Gudinde, maatte smykke sig med Gra-
tiernes Belte, naar hun vilde vise sig, som
Skjønheds og Kjærligheds Gudinde. —
Gratiernes Digter (Wieland) lader Amor sige til
Eystrene:

Ich nenn' euch Grazien, ihr holden Drey:
so soll euch Enid und Pasos nennen,
und selbst Cythere soll erkennen,
daß sie durch euch allein der Herzen Göttin
sey. *)

Med dette Ideal nu vender sig vort Hjerte
til det smukke Kjon under hin Digting, og prø-
ver efter samme dees Elskværdighed, som ikkun
Besiddelsen af hint magiske Bælte tildeler det.

Vi selv (det er et Mandfolk, som taler)
have ganske andre Fordringer paa os imellem
Hins

*) Jeg kalder Eder Gratiier, I hulde Tre!
det Navn I skal paa Enidos, Pasos vinde,
og selv Cytherisk Venus skal indsee,
ved Eder hun er Hjerternes Gudinde.

sin Koes? Vil — dog, jeg vil ikke — prophetere.

Menneskets Frembringelse er ikke saa vigtig, som dens Dannelse, og at være Moder til menneskelige Skabninger er ingen Fortieneste, uden den Kunst ogsaa at indaande disse Skabninger Humanitetens Aand og et skjont Livs ætheriske Guist — at belive og vedligeholde den. Ved dette sidste — Behagekunstens hemmelighedsfulde Bærk — vorder Fruentimmeret Menneskelighedens Moder, før det endnu er et menneskeligt Væsens Moder; en kydsk Vestale er det hist, en Menneskeheds Præstinde, her er blot dens Tienerinde, og kun fra den første Stand bringer det vor fuldkommenste Kjærlighed og Højagtelse ogsaa med over til den anden.

Efter Qvindelønnets sædvanlige Opdragelsesmaade, som vi ikke have lært af Rousseau, og efter de stedse nye om kap løbende Planer, maatte man næsten troe, Fruentimmeret skulde opdrages blot til en Huns-Kjølken og Selstabs-Maskine, og i det højeste endnu til et Stykke

Mens

Menneske, saa meget miskjænder og nedsetter man dette Kjøn's sandelig skjønne og vigtige Kald. Man synes ikke at vide, at just dette Kjøn er langt mindre skabt til at være Maskine, end vort, og at en meget højere Tendents til Humanitet og sammes Dannelsse uden for sig boer i det, end i de fleste af os, som lade sig nøje, naar de kun hindre, at den menneskelige Skikkelse rundt om dem ikke gaaer forloren.

Men der finder nu eengang ingen Vexelvirkning Sted imellem begge Kjøn; det quindelige givende, det mandlige modtagende, staae de der, og naar man skildrer Qvinden som blot lidende i dette Forhold, saa maae vi ikke tænke paa en blot Modtagen, men paa en Given uden at modtage. Erilles Manden ligeoverfor ikke sin Daad, men Qvinden, saa sees han svag og trængende, afgangig og forlangende, Qvinden derimod rig og med Overflødighedens Syldehorn, hvormed hun qvæger og nærer ham. — Det Eneste, vi give det andet Kjøn, er en falsk Opdragelse, men hvorved det, just fordi denne Gave er tom og falsk, til sin Lykke intet modta-

ger. — Fruentimmeret kan ikkun i sit Bjøn
 vorde opdraget til Menneske og til sit sande
 Kald; med eet Ord, vi maae opdrage det til
 en skøn Kunstnerinde, eller Kjærlighed, denne
 Skaber, der endnu eengang her stiller os
 alle paa sit Stelads, for at forbedre sit første
 Værk paa os, — Kjærlighed snitter og skærer med
 evig frugtesløs Nøje væk paa sin uformelige
 Eherst, og den bringer det aldrig til en Apollo.

Man har skrevet over den Kunst at elske;
 men der givoe kun en Kunst at vorder elsket,
 fordi ingen i sin egen Kjærlighed er fri, men vel
 i Stræben efter at gjøre sig elskværdig. Udfil-
 lige af vore nyere Skribenter i Prosa og i
 Vers beskrive og besyngge, naar de komme paa
 denne Punkt, i deres Gudindes Skjønhed sæd-
 vanlig kun deres egen skønne Indtagelighed og
 sammes svageste Steder, saa man tilsidst vel
 veed, hvorledes disse Skribenter lettest ere at erobre;
 men ikke har lært, hvori Kunsten at behage,
 eller sand qvindelig Skjønhed bestaaer. Men
 det er rigtig nok igjen saare naturligt, naar
 man betænker, at det nu ligger en slig Skribent

mere

mere Magt paa, at han selv, end at hans
 Skjønne behager. —

Alle Indtagenheds Kunstgreb sigte til vort
 Slaveri, til vor Begjerligheds Antændelse,
 paa det vi i Branden skal overgive os, og jeg
 veed ikke, hvad der torde være Uæblest, at lære
 disse Kunster eller at udøve dem. Den skjønn
 Kunst at behage gjør det ganske anderledes: den
 betjener sig af Indtagenheden ligesom gamle Roms
 Helte af sine stolte og glimrende Fanger — for at
 sice sin Triumf. Det er den skjønn Gratie,
 som Skabningens og Udtrykkets Indtagenheder
 tjene — Gudinden, i Følge af sine Nymfer, over
 hvem hun fremrager; og dette er hendes udmær-
 kende Kjendetegn. I vorigt behøver jeg her
 ikke at erindre, at der og gives en vis kunstlig
 eller falsk Gratie, der, listig og fin som en
 Slange, i alle Skjønhedens Linier bevæger sig
 omkring os, og lurar ikkun paa vore Djes
 søde Bedrag, for usærmødentlig at omvinde os.

Kun et Ord om dette Kunstleri og denne Affek-
 tation. Hoo der til Kunstens Kappe tager sin Tilflugt,
 fordi Amor og Gratierne nægte ham deres Gunst,
 gjør

gjør værre, end om han ikke havde kastet den om sig. Denne Kappe opdager først hans Fejl, fordi den passer ham ilde. Han havde tilforn blot ikke behaget, men nu mishager han, og er fra en ligegyldig bleven en modbydelig. Fordi at Behage fordrer en Kunst, er det derfor ikke noget Kunstigt: netop omvendt, just fordi det er en Kunst, fordrer dens Ene, som ved hver anden Kunst, et Naturanlæg, som i Mennesket ved ingen Undervisning, ved ingen, end ikke den fineste, kunstigste Dannelse lader sig erstatte. Og det er Aarsagen, hvorfor i den Kunst at behage, om man og vilde holde den for eet med det skønne Skins Kunst — som de virkelig ere — aldrig et Kunstigt Skin kan finde Sted, fordi det skønne Skin her er en Kunst, hvis Erhvervelse forudsætter et Naturanlæg, hvorved hint Skin ophører at være Kunstigt.

Sand menneskelig Skjønhed hviler ikke, som den døde Naturs Skjønhed, paa Skabningen, og indsluttet i de legemlige Former: den lever i Menneskets Skabning og Dannelse, og aander igjennem hans hele Væsen. Dette æsthetiske

Liv i Menneskets hele Udtryk, i dets Blik,
 Bevægelser, Taler o. s. v., denne vævende Aand,
 der synes udgydet over hans hele Skabning, og
 i alle dens Dele harmoniske at bevæge sig, er den
 udvortes Karakter af menneskelig Skønhed, og
 naar man nu troer at finde den i noget andet,
 saa maa vor Tids højere Indtagelighed unde
 skylde det. Videre, ligger menneskelig Skøn-
 heds Bæsen kun i det levende Udtryk, — ingyder
 kun det hos et Menneske os Behag og Kjærlig-
 hed, hvad vi troe at læse Skjønt i hans Udtryk,
 hvori ligger dog Skønheden selv, som i hans
 Bæsen kun udtrykker sig? — Juret kan i det
 mindste vorde udtrykt, som ikke paa nogen
 Maade er tilstede; og altsaa maatte Skønheds-
 dens Kilde, der hvor den i menneskelig Skab-
 ning udgyder sig, udspringe i Menneskets In-
 derste, den maatte fremvælde udaf hans Sjæl,
 som er Principet for alt Udtryk hos os, og det
 udaf sammes skønne Natur. Da nu denne sidste
 aabenbarer sig kun i levende og skønne Egenskaber,
 som Mennesket i sig kan danne, saa viser det sig,
 hvorledes det og er i Stand til at danne sin
 Skøn-

Skjønhed, naar ellers Anlægget til en skøn
 Sjæl ikke ganske fattes ham. Det viser sig,
 at en Bevægelse, en Mine, et Smil, et Blik,
 en Stilling, o. s. v. kun derfor behage os, fordi
 enhver af dem er Tegnet paa en eller anden sær-
 deles skøn Sjælens Egenskab, og fordi den
 skønne Menneſkehed fremlyser af alle, — fordi
 Belvillien saaledes bevæger sig, fordi dette er
 Venſkabs Mine, fordi Uhylden saaledes skuer
 ind i Sjælen, fordi den hulde Fred saaledes smiler
 og fordi dette er blid, om Kjærligheds Stilling.
 Disse Tegn tilkomme disse Egenskaber efter deres
 Natur og derfor nødvendig, og vor Følelse
 forbinder begge stedse med hinanden uden at
 vi ere os det bevidste. Vi ſige kun, det er
 skønt, og gjøre os intet videre Regnskab derfor,
 deels fordi denne Følelse er for os nødvendig, og
 derfor ingen Grund til sin Sandhed behøver for
 vor Forstand, deels og fordi denne overhoved
 ikke taler i den blotte Skjønhedens Fornemmelse.
 Det Menneſke altsaa, der ikke blot er i stand
 til sand Belvillie, reent uhyklet Venſkab og Kjær-
 lighed o. s. v., men og har en Trang til at ind-
 gyde

gyde samme, skal, uden at vide eller vilse det, overalt og naturlig udtrykke disse Sjælsens skønne Egenskaber, og med sød Kjarlighed fængsle alle Hjerter til sig.

I denne skønne Naturs Betragtning vorde vi Digtere, naar vi tilskrive den hine Egenskaber, vi føre os selv, vor Menneskhed med dem over i dens skønne Phænomener, kalde Morgenens ventlig smilende, Aftenen blid og fortrolig, o. s. v. idel Træk af menneskelig Skjønhed, som vi ganske fornemmelig søge hos Qvindeskønnet. Derfor længes den sølende Sjæl i Nydelsen af disse Naturscener stedse endnu hemmelig efter et Væsen, hvori disse hulde Egenskaber — intet Digt ere, — efter den Person, som de tilhøre; og deraf ogsaa hin søde Bæmod, som i den skønne Natur ofte blander sig med vor Følelse. Os fattes den sande Gjenstand for vor Følelse, og den livløse Natur beklæder nu næsten med Ynde sammes Sted.

J. K. S.

Phy

under for Næsten lige Omstændigheder faae langt mere markerede Ansigtstræk, end den Svage, hvis Flegma skaffer ham en daadløs Rolighed, kan besidde. Der er ingen Tvivl paa, at stærkere Lidenskaber og Aandsanspændelser have en betydelig Indflydelse ikke alene paa Ansigtets bløde Dele, men og selv paa sammes Been; thi den paa denne Maade virkede Forandring i de bløde Dele maa allerede i mere end een Henseende forandre Benenes Stikkelse, særdeles i yngre Aar: ifald og ingen direkte Indflydelse i denne Henseende skulde finde Sted.

Men stærk markerede Ansigtstræk, stærke Indsnit, hvilke ere Følger af Geniet, staae altid i Vejen for den Hogarth'ske Skjønhedslinie, som kun bølgeartig udbreder sig over Ansigtet. Det er dem, som danne det vi i Ansigtedannelse kalde spirituelt; det er dem, hvorved de græske aandrige Damer fordum saa fordelagtig udmærkede sig: det er dem, som endnu i vore Dage tildele Italienerinderne en ganske egen physognomisk Charakter. Men forgjæves seer man sig om efter samme hos en Medicæisk Venus.

Deraf

Physiognomiske Bemærkninger.

af Kausch.

Idealet af et skønt Menneskehoved er med de højeste Trin af menneskelige Aandskræfter saaltdet foreneligt, at man ikke er i Stand til at omtvovle den ved den mest udbredte Almindelighed godtgjorte Sætning, at fuldendt Skønhed næsten ingenstunde i det virkelige udmærker sig ved genimæssige Ta'enter.

Man behøver ikke at overspænde Physiognomikens Grændser a la Lavater; men maa dog tilstaae, at Ansigtet i nogen Maade er et Sjælens Spejl. Rigtig nok finder man i dette Spejl ikke alt det, man i Schweiz troede at finde deri, men saa meget er dog vist, at ikke alene hver Videnskab, men ogsaa enhver energisk Udøvelse af Aandskræfterne har Indflydelse paa vort Ansigt. Naar man nu videre betænker, at stærke Videnskaber kun finde Sted ved høje Aandskræfter; saa følger heraf saare indlysende, at den som har megen Aands Kraftfylde, maa
under

Deraf kommer det da og, at de, som fornemmelig skatte det Spirituelle, gaae kolde forbi de regelmæssige Skjønheder. Her ligger Grunden, hvorforsø Mange ikke engang kunne finde det regelmæssig Skjønne skjønt. Ingen har vidst at forene med høj Skjønhed saa megen Spiritualitet i Idealet som Raphael; jeg beraaber mig heri paa hans Dresdener Madonna; men just derfor kommer dette Kunstens Mindesmærke i Regelmæssighed den Mediciciske Venus's Dannelselse aldeles ikke nær. Den sidste's Blik er igjen i samme Grad sjæletommere, hvori den i Henseende til regelmæssig Skjønhed har Fortrin for Madonna.

Vel kunne megen Skjønhed og megen Aands Kraftfylde i enkelte fældne Tilfælde parre sig med hinanden; men Skjønhedens Ideal hverken ener sig i Naturen, eller lader sig ved Kunsten forbinde med idealt høje Talenter. Saa langt Manden i Henseende til idealt Skjønhed staaer efter Qvinden, ligesaalangt overgaaer han hende i Evne til at modtage det aandige Udtryk, uden just at tabe meget i Skjønhed. Man sam-

menligne kun den Belvederske Apol eller og i alt Fald Menges berømte Cupido med Venuserne, med Gratierne, med Madonnerne og Magdalenerne af Titian, van der Neus, Raphael, Correggio o. s. v., og man vil vist give mig Ret.

J. K. S.

Klostere i Storbritanien.

Udaf Neuer Teutischer Merkur 9 St. S. 92.

Et nordligt County af Storbritanien have Trappisterne *) vidst at skaffe sig et Stykke Land og et Huus, hvor de drive deres Væsen nu som før, og i dette af Luxus saa ganske oversvømmede Land give et Exempel paa Selvspegelse, som de engelske Herremænd ikke kunne rime med det, de kalde Menneskelighed. — Dog dette er ikke

*) See Euphrosyne i B. i Hæfte.

ikke det eneste Tilfælde, at i et Land, hvor
 ellers den høje Kirke havde et saa vaaget Øje
 med enhver Katholikernes Strigen i Magt, af reent
 lutter Jær for Constitutionen yderst constitu-
 tionsstridige Indretninger nu taales. Saaledes
 har i St. Helens Nucland i Durham nu al-
 lerede i to Aar midt i England et formeligt Non-
 nekloster bestaaet, som fra Douay i Flandern er
 blevet did forplantet. Den halve Deel af Non-
 nerne, ligesom Abbedissen selv, er indfødte Eng-
 lænderinder, den anden Halvdeel Flamlænder-
 inder. De have omkaabt en gammel Herregaards
 Bisitværelse til et nydeligt Kapel, bære deres
 fuldstændige Ordensklædning, og ere i øvrigt
 saare omgængelige. Det hører til den gode
 Tone i den hele omliggende Egn at besøge Non-
 nerne i Helens, og Syster Huushofmesterinden,
 en Miss Dalton, Abbedissens Broderdatter,
 veed ved sine venkabelige Beværtningsanstalter
 at røre alles Hjertes til Medlidenshed.

J. K. S.

Gib:

Gibbons *) første Kjærligheds Historie.

Fortalt af ham selv, i hans Memoirer.

Uf Frygt for det Datterlige er jeg i dette Øjeblik tvivlsraadig, om jeg skal skrive videre, da jeg kommer paa den delikate Gjenstand om min Kjærlighed. Jeg forstaaer under dette Ord ikke hin artige Opmærksomhed, hint Galanteri, uden Haab eller Hensigt, som har sit Udspring i Midderfabels Land, og skjuler sig i et fint Bæv af franske Manerer: jeg seer i denne Lidenkab en Forening af Attraa, Venkab og Omhed, hvilken belives af et eneste Fruentimmer, som man foretrækker for de øvrige af hendes Kjon, og hvis Besiddelse man søger som sin Tilværelses højeste eller eneste Lyksalighed. Jeg behøver ikke at rødme ved Erindringen paa Gjenstanden for mit Valg, og uagtet jeg fandt mig skuffet i min Kjærligheds ønskede Udsald, saa er jeg

*) Denne berømte engelske Historieksriver, var født 1737, og døde for saa Aar siden.

jeg ikke lidet stolt af, at jeg engang var i Stand
 til at nære en saa reen og høj Sølelse. *) Jom-
 fru Susanne Curchods personlige Vundigheder
 bleve ved hendes Dyder og Aandsfjønheder
 saare forhøjede. Hendes Stand var lav, men
 hendes Familie højagtelsesværdig. Hendes Mo-
 der, fødte Fransk, havde foretrukket sin Religion
 for Fædrelandet. Hendes Faders Embede havde
 intet Brud gjort paa hans beskedne Moderation,
 og den ham egne Levefilosofi, men han levede
 tilfreds med en ringe Løn, i Opfyldelsen af en
 nøjsom Pligt, i Dunkelhed som Præst i Crassy,
 paa den Bjergstrækning, som skiller Pays de
 Vaud fra Grevskabet Burgund. I en affides
 Bondebøyes Ensomhed gav han sin eneste Datter
 en fin, anstændig og endog lærd Opdragelse.
 Hun overtraf hans Forhaabninger ved sine Frem-
 skridt

*) Hvad den gyldne Tidens skjønnede Digtning
 er for det hele Køn, det tørde, i den her af
 Gibbon angivne Betydning, Unglingens første
 Kjærlighed være for den Enkelte. Fortæl mig
 din første Kjærlighed, siger Montaigne,
 og jeg vil fortælle dig, om jeg endnu i Dag
 kan vorde Din Ven.

Skridt i Videnskaber og Sprog, og Jomfru Cur-
 chods Bittighed, Skjønhed og Lærdom bleve
 ved hendes korte Besøg hos nogle Paarsvrende i
 Lausanne en Gjenstand for den almindelige Nos-
 Efterretningen om et saadant Under vakte mit
 Nysgjerrighed; jeg saa hende og — elskede. Jeg
 fandt hende lærd uden Pedanteri, levende i
 Omgang, roen i Følelse, og fin i Opsørsel.
 Det første pludselige Indtryk blev ved et fortro-
 ligere Bekjendskabs gjentagne Omgang forstær-
 ket. Hun tillod mig at gjøre hende to tre Besø-
 g i hendes Faders Hus. Her paa den Bur-
 gundiske Bjergrække henlevede jeg nogle lykkelige
 Dage, og Forældrene begunstigede paa en an-
 skændig Maade vor Omgang. I denne tum-
 meløse Ensomhed omflagede hint muntre, unge
 Betsind ikke mere hendes Varm, og jeg torde
 haabe at have gjort noget Indtryk paa hendes
 dydige Hjerte. I Crassy og Lausanne nærrede
 jeg mine Drømme om Lyksalighed; men ved
 min Hjemkomst til England opdagede jeg snart,
 at min Fader intet vilde vide af denne fremmede For-
 bindelse, og at jeg uden hans Samtykke var

forladt og hjælpeløs. Efter en smertefuld Kamp underkastede jeg mig min Skjæbne: jeg succede som en Elsker, og adlød som en Søn. Mit Saar blev af Tiden efterhaanden læget. Fraværelsen, et nyt Livs Baner, men især en paalidelig Efterrettning om den Elskedes Nøglighed og Munterhed fremknyndte min Helbredelse, og min Kjærlighed endte sig i Venskab og Agtelse. Præsten i Crassy døde kort derefter, og med ham hans lille Levebrød. Hans Datter drog til Genf, hvor hun i unge Fruentimmers Underviisning mæssomt erhvervede kummerlig Underholdning for sig og sin Moder. Men og i sin haardeste Ulykke behøvede hun et uplettet Rygte og et Uerfrygt bydende Forhold. En rig Bankerer i Paris, en Borger af Genf var den Lykkelige, som havde den Klogskab, med Opdagelsen af denne uskatterlige Skat ogsaa at forbinde Besiddelsen. I Smagens og Overdaads Hovedstad modstod hun ligesaavel Rigdoms Fristelser, som hun havde baaret Armod's Byrde. Hendes Mand's Snille opløstede siden ham til den mest glimrende Post. Han har ved enhver Lyk-

kens

Kens Omflistning hvilet ved en tro Ventes
Warm, og Ifr. Lurchod er nu Neckers
Rone.

J. R. S.

Elegiske Tølelser. *)

Af Svensk.

Susende Zephir! Kom, inden Stormene have
fortjaget dig fra disse Skove. Kom, hant disse

32

sm^o

*) Udaf Bitterhets-Forsøk. Stockholm, 1795. 54 S. i 8. "Naar man, hedder det i Stockholms Posten No. 293 for 1795, paa hver Side læser Dyden i sin Blidhed og Simpelt, og en dannet Forstand illsød en ufrempinet Versification; naar man seer, at Fors. er af det Kjon, som, sin fine Forstand og sine levende Tølelser uagtet, dog i Sverige hidtil har vist saa saa Prover paa sin Evne til at tolke dem, naar man seer, at Fors. ikke

er

samme Suf — vift dem til Utis, hvor han
 gaær alene ved Stranden eller hviler i Da-
 len, væk Følelsen for en Veninde, som savner. —
 Surr iblant Træerne, at Utis maa lytte, og
 mindes de Esper, som bære mit Navn. Sønk
 dig legende til den lave Høstblomst, at Tanken
 maa føres tilbage paa flygtede Glæder, Ustyldens
 Glæder, da jeg i Stilhed bandt Krandsen til
 Utis. Henrykkende Aftenstund! naar seer jeg
 din Lige: Glæden har blot Djøblig — Kummerens
 Sekler. Jeg vil erindre og haabe: Ak! haab
 be. — — Men, see der en Ufling, som bæ-
 vende fremfløber sin hentærede Tilværelse: Gud!
 Hvilket Syn! Menneskehedens milde Fader!
 Hvi gives der nogen Ulykkelig? Forlad, forlad,
 om et Hjerte som bløder ved Brødres Nød, spør-
 gen

er Udgiver, og veed, at baade Udgaven og de
 anægtelig behagelige Kobberer, som pryde hvert
 Stykke, ere Offere af en Mages Følelse og
 Haand til den anden — da kan man sam-
 vittigen vove den Dom, at en streng Kritik
 var en Uretfærdighed. Her ere Bevijer paa et
 niædvansligt Talang, en ustyldig Naivitet og
 følelsesuld Styrke.

gende, men ej irettesættende, flyer til Dig, Du Allestedsnærværende! — Af Skue med Forbar- melse. Har ej Dit opholdende Øje udseet nogen Hvile for denne svage Vandrerer, nogen Beskyt- telse for imod Natten sig nærmende Farer? Af jo, Din Kraft styrker hans vaklende Skridt og leder dem til Maalet. — Lykkelige Hytte, som er valgt til denne Belgjerning! Hvilken Salighed for den dydige Beboer, af sin Glid at kunne møtte den Hungrige, see ham vederqvæget sove ind og atter ved Solens milde Dlik, styrket og velsignende fortsætte sin Vandring! Himmel giv mig en Hytte langt borte fra Forsængelighedens tomme Prag. — Af giv en Hytte blot for mig, Aris og den Nødlidende!

J. K. S.

Erindringer af en Reise til Stockholm.

af Tysk.

Udtogsvis.

De Erindringer, hvoraf her meddeles et Udtog, have været indrykkede i Hr. v. Eggers's deutsches

Mag.

Mag. 1795 Jan. og Febr., men ere og særskilt trykte under Titel af, *Erinnerungen aus einer Reise nach Stockholm*. Forf. er, efter et Brev til mig fra Stockholm, den berømte *Sesgewisch* i Kiel. Min svenske Korrespondent klager over, at formodentlig ikke ti Svenske endnu have seet disse artige Reiseanmærkninger.

De ere blevne til som et *Udspreddes* *Midel* paa en uheldig *Søreise* fra Stockholm. Endeel, især hvad der slet ikke kunde interessere det yndige *Kjøn*, — en ikke liden *Part* af det Hele — har jeg udeladt.

J. B. S.

Skjærene.

Den *Midnat* imellem 4 og 5 *Juli* 1794 seilede vi fra *Kiel*. Den 9 om *Morgenen* naaede vi *Lansort*, hvor man fra *Søen* gaaer ind iblant *Skjærene*. Her er et *Fyrtaarn* for de *Skibe*, som i mørke *Nætter* gjøre denne *Vej*. Her er

og

og en Lotsanstalt. Saasnart Skibet ved at hesse Flaget forkynder sin Ankomst, kommer Forstanderen med en Lots og en Upsingsman (Opsynsmand) ombord. De bydes velkomne med Brændevin, og Skipperen gjør dem nogle Foræringer. Bores f. Ex. gav Hver en liden Pakke Tobak og en Ost. Han havde laddet med Oste. Skippere, som føre en anden Ladning, gjøre andre Gaver, f. Ex. med Kjød, Flæsk eller Smør. Skipper og Styrmand have fra nu af med Skibets Førelse intet at gjøre, de maae ganske overlade sig til Lotsen. Upsingsmanden er ombord, for at give Nge paa, at undervejs ingen Varer bringes i Land. Begge maae af Skipperen ikke alene betales, men og, saalange de ere paa Skibet, underholdes.

Skjærene ere, som bekjænde, Klipper, som i flere Rækker ved Siden af hinanden, fremragende af Vandet, danne en Art Formue langs med den svenske Kyst. Disse Klipper frembyde en stor Mangfoldighed af Prospector. De ere saare forskiellige i Henseende til deres Stikkelse, nogle ligne et Koglehoved, andre en

omvendt Vaad, nogle hæve sig stejlt i Væjret, andre lidt efter lidt; saare ulige ere de hinanden i Størelse; snart ligge de tæt sammen, snart vide fra hinanden, paa Farten imellem to flige Der har man snart en indskrænket, snart en vidt udstrakt Udsigt, snart et Skjær bag det andet, snart en stor Vandbugt. Endelig stikke de og saare af fra hinanden i Henseende til deres Beklædning; nogle ere ganske nøgne, andre bevoxne. Dette er dog langt de fleste. Men ogsaa disse danne Landskaber af en Art, som ere den Fremmede nye. Alle have en saare mørkegraa og skatteret Jordgrund, uden Tvivl af det indblandede Jern. De fleste ere temmelig tæt begroede med Naaletræer. Yderst sjælden seer man noget lidet Løvtræ, for det meste Birk. Fra hine Træers Mørkegraa stikker Græssets lysere Grønt, som bedækker mange Steder, behagelig af. Her seer man ofte Røer græsse, mestendeels enkelt, nu og da smaa Flokke. Hist og her sjner man smaa Huse, mest enkelte, sjelden flere sammen. Alle ere af Træ, smaa, brunrødt farvede, mest hvide Skorstene, mestendels hvide men og ofte gule

gule og hvide Vinduesrammer. Alle syntes i god Stand. Mennesker seer man faa af. En flig Baaning paa en af disse Der synes for Mennesker, som elske Ensomhed og No, og enten ikke kjænde eller foragre Verden, om Sommeren ikke at være uden Behagelighed. Foruden de faa landlige Syssler, hvortil en saa ufrugtbar Grund giver dem Leilighed, synes mig Fiskefangst behagelig og nyttig at kunne sysselsætte dem. Sandsynlig gives der og Land- og Søe-Fugle at fange eller at fydde. Paa Klippesiderne vore i Overflod gode Bær, Jordbær, Vællebær, og det Slags, som Svenske kalde Lingon (Tyltebær). Kort: Sommeren kan for de her boende henrinde under mangehaande Syssler i Nydelsen af simple Fornøjelser. Men den er i Sverige saare kort, kun paa fire Maaneder. Derypaa følger en lang Vinter paa otte. Vel skal der lade sig boe varmt nok i disse Træhuse; De ere saare tætte. Men Ensomheden! kun om Vinteren synes mig Ensomheden sørgelig, frygtelig; kun om Vinteren omgivne af Sne og Is, skulle faa Mennesker kunne undvære Selskabet, uden at være i høj Grad ulykkelige. Ser

Sex Mile fra Lansort, tolv fra Stockholm ligger Dalarsø, et Tølsted. Naar man kommer fra Lansort, stiller sig et Kastel paa en Klippe, saa at siges; En lige i Vejen. Bag dette Kastel danner sig et stort Amphiteater, hvor endeel enten til Stockholm bestemte, eller fra Stockholm kommende Skibe pleje at ligge, som her maa underkaste sig en skarp Visitation. Amphiteatret er indsluttet deels af Skjær, deels af en Landtunge, paa hvilken sidste Byen Dalarsø ligger i en saare malerisk Beliggenhed. Iblant de paa en Skraaning liggende bruneøde Træhuse fremrager et stort af Steen bygget Huus, den øverste Toldinspectors Baaning. Skipperen maa med sin Baad afhænte Toldbesjenterne, som forrette Visitationen. Der kom sex. Rummet, Kahyten og alle Kroge og Huller bleve gennemsgte. Rummet, og alle Kufferte og Kister, hvori ej øjensynlig blot vare Levnetsmidler og vundværkelige Klæder, bleve forsegled. Derpaa bleve disse Herrer trakterede med Vin og Brændevin, og hver fik sin Foræring, ligesom Løfterne i Lansort. Løfsen og Upsæingsmanden

Fra Landsort toge deres Afsted: derimod kom en
Lots og Upsæingsmand fra Dalars ombord,
hvilke ledsagede os indtil Stockholm.

I Stockholm faaer hvert Skib en ny Up-
sæingsmand, der, indtil det igjen afsæjler, bli-
ver paa samme og, ligesom hans Forgænger og
Efterfølgere, underholdes af Skipperen.

S l o t t e t .

Naar de enkelte Dele af det vidtløftige og prægtige Amphitheater, som ved Indløbet i Stockholms Havn, fremstiller sig for Fremmede, efterhaanden tydeligere udvikle sig; saa drager snart en ved Højde, Omfang og Skjønhed saare fremragende Bygning den om sig stuende Jagttragers Opmærksomhed til sig. Han behøver ikke lange at have betragtet det, uden at komme paa den Formodning, at det er Slottet; og det er det. Paa den høieste af de Høje, hvorpaa Stockholm er

er bygt, opreist af uhyre Omfang, af en til dette Omfang svarende Højde, Skjønt i sine Proportioner og Former, paatrænger det sig, saa at lige, enhver Blik, som nærmer sig Staden, han maa komme fra hvilken Side han vil. I Særdeleshed gjælder dette, naar man kommer til Staden over Kongsholmsbroen. Det skulde være for lidet at sige, at det svarer til Ideen om en Kongsborg. Her, kunde man sige vilde Karl XI sseue ned paa sine Undersaatter som Jupiter fra Olymp paa de Dødelige; her vilde han, ligesom tronende i Skyerne, som deres Skjæbnes Herre, af dem vorde tilbedt.

Om og Slottets Indvortes hos den, der første Gang beseer det, vækker Beundring og foranlediger Ideer af Storhed, saa kan dette kun være en Virkning af den uhyre Mængde hinanden i Prydelsernes Pragt og Kostbarhed overtræffende Bærelser. Men egentlig er det dog kun et Slags Bedøvelse, som kun kan opstaae hos En, der aldrig ellerielden har seet deslige Slotter, og i et par Timer mere gjen-nemløber, end opmærksomt betragter alle disse

Bve

Bærelser. Næppe vil hos en der i mange Aar har boet paa dette Slot, eller hos En, der ofte har seet det inden til, endnu noget Spor af det første store Indtryk være tilovers, da derimod det sande Store aldrig maa ophøre med fuld Kraft at virke paa den, der betragter det. Kun enkelte store Sale ere blant Bærelserne, der som saadanne betragtede, stedse maa gjøre eens Indtryk af Storhed og Højhed, især naar man tænker paa deres Bestemmelse, at nemlig i dem en heel Nations Anliggender og Forretninger drives. Det er afgjort, at alle Forestillinger som vi kalde store og høje, have moralske Forestillinger til Grund. Dette Moralske kan i Bygningskunsten ikke være andet end Bygningens Bestemmelse. En Bygning er selvfølgelig kun da bygt i høj, stor, majestætisk Stil, naar den er bestemt til store, vigtige, høje Djemed, og af en til denne Bestemmelse svarende, den værdig, Pragt, Storhed og Skjønhed.

I nogle store Sale ere Væggene ganske bemalede. Hver Væg indeholder et eller to store Malerier. De forestille Slag af Karl Gustafs
 eller

eller, som Svenskerne tale, Karl X's og Karl
 XI's Historie. Disse Kongers Billeder høre,
 naar de selv vare tilstede, ved hvert Slag an-
 bragte, saa og Feldherrernes Billeder. Hvert
 Billede har sit Nummer, og under Materialet
 læser man de Navne, hvortil hine Numere
 høre. Jeg vil ikke undersøge, om hele Slag
 ere en værdig Gjenstand for en sin Kunstes Be-
 stemmelse kjædende Malers Pensel. Hvad kan
 han i et Batalliestykkets forestille? Mangehaande
 Dødsmaaders Brimmelse, Kæmpernes, de Fal-
 dendes, de Flygtendes, Menneskenes, Heste-
 nes mangehaande Bevægelser, Frygts, Skræks,
 Møds, Fryds, Rasenheds, Hævns Miner, o.
 s. v.; men alt dette kun i det Almindelige.
 Slige Forestillinger ryste eller bedøve et Øjeblik;
 men de efterlade ingen blivende Indtryk. Enkelte
 Scener af et Slag derimod kunne udmærke sig
 ved overordentlige Virkninger af ikke almindel-
 lige Lidenskaber og Sindelag, f. Ex. naar Gra-
 feren Cynegirus, efterat begge Hænder vare
 ham afhugne, endnu med Tænderne vil holde en
 flygtende persisk Vaad fast; eller naar Franz

ved Pavia, overvunden af den troløse Bourbon, engang hans Undersaat, ikke vil give sin Kaarde til denne Bourbon, men hidkalder Norderländeren Lannoi for at levere ham den.

Men jeg maa endnu fra en anden Side betragte hine Bataaliestykker. Det kan ikke fejle, de maa hos unge Prindsen, som de tidlig forklæres, naar disse ellers ikke ere af phlegmatisk Temperament, søde krigerisk Uersyge. De kunne ogsaa vænne sig til, at betragte Nationer, som deres Fædre førte mange Krige med, som et Slags Arvesiender.

Alle disse prægtige, ofte indtil Odselshed forgyldte Bærelser, alle disse kostbare mangfoldige Møbler, af hvilke de nyere ustribdig have Fortrin for de gamle i lettere Former og simplere, mere valgte Stater, friske dog ikke det sande Skjønnes Ven til at dvæle længe. Men gjerne blev han hele Timer i Maleriværelset, kom gjerne mangen Dag igjen, for endnu at tilbringe hele Timer med dets Betragtning. Saa lykkelig maatte den være, der vilde beskrive disse Malerier. Saa lykkelig var jeg ikke; en Grund

Grund mere, hvorfors jeg maa afholde mig fra dette Arbejde.

Fra alle Sider har man udaf Slottets Værelser. de mest udstrakte, skønneste Udsigter. Paa den sydlige Side seer man den hele Havn, en af de største og dybeste i Europa, hvor de største Skibe kunne lægge sig tæt til Skibsbroen, ved hvilken ofte nogle hundrede i en Rad ligge ind hos hinanden.

Drottningholm.

Omkring et Par Mile vesten for Stockholm paa en af Mælarens mange Øer, som skulle være i tusendtal, ligger Drottningholm, et Slot med Have. Dronning Catharina af det Tsarjessonske Hus, Johan II's Kone, var den første, som valgte denne Ø til et Lustslot; men af hendes Anlæg er intet mere tilovers. Det nuværende Slot blev i forrige Aarhundrede bygget under Karl XI; men under Adolf Fredrik blev hans Kone, som gjerne var paa Drottning

ning

Alnasholm, til Behag, det ene Fløj ganske efter hendes Idee, ligesom den, vel ikke engelske, men dog fra den stive franske og hollandske Regelmæssighed afvigende, naturlig skjønnede Have indrettet. Den uforandrede indvortes Deel af Slottet er prægtig nok; Guldet er ødt til alle Bærelser's Prydelse; men de nye vidne om deres Skifterindes skjønnede Smag. Man kan ikke forlade fornemmelig Bibliotheket, Naturaliekabinettet og Medallieværelset, i hvilke alle ogsaa mange skjønnede gamle Kunstværker findes, uden i denne Henseende at yde Frederik II's Søster Højagtelse. Sagens vorder det de Store, naar de kun besidde nogen Kundskab og Smag, saare let, ved Hjælp af andres dem til Tjeneste værende Talenter at udføre de skjønneste Værker. Ofte bestaaer deres hele Fortjeneste i, dunkelt at have tænkt en vis Idee, som da af den bedste Kunstner blev udviklet og bragt til Virkelighed. Men stedse vidner det dog om en rigtig Smag, som sikker Dømmekraft, naar Personer af høj Stand vide til Udførelsen af deres Idee at vælge virkelig store Kunstnere. Af Louisa Ulrika

ere paa Drottningholm Mindesmarker nok, som bevise, at hun virkelig, foruden Smag, ogsaa besad Talenter, og anvendte mange Timer paa Kunsternes Udovelse. I det rige, Rjonne og godt vedligeholdte Naturaliekabinet fandt især i Hjæne sex Billeder Medaillon, af hvilke to hang over de to ligefor hinanden staaende Døre, de fire øvrige paa begge de andre Vægge, to og to lige for hinanden. Det var Svab, Klingenstierna, Linné, Rosén, Wallerius og Dalin. Den sidste skal have nydt Dronningens særdeles Agtelse. Det synes at han besad meget af den Aand, hendes Broder saa meget elskede, og for hvis Skyld han fandt saa megen Fornøjelse i Omgang med Voltaire, Algarotti og b' Argens. Man har i Sverige en Folkesang Høns gumman Visa o. gamle Hønses moders Vise. Den gamle Kone karakteriserer deri kortelig de Guds ejere, hun har kjænt paa Herregaarden, og gør fine Anmærkninger over den mangfoldige Fortrød, der blev dem tilføjet af deres Forvaltere, egennyttige Mennesker. Det er en allegorisk Historie om Kongerne af Sverige

Sverige fra Christian af indtil Adolf Friderik, begge med indsluttede. Det er en Sang i den Aand og den Maneer, som saa mange engelske og franske Folkesange; den er ganske skabt til, at bestyrke det kongelige Parties Tilhængere i deres Sindelag og gjøre Modstanderne latterlige og forhadte. Da Dalin døde, var Louisa Ulrika yderst rørt over hans Død. I Overensstemmelse med hendes Forlangende blev han højtidelig begravet. Alle Medlemmer af Videnskaberne's Akademi, som befandt sig i Stockholm, bidro anede Ligbegængelsen. Han blev, ligesom ogsaa Klingenstjerna, begravet paa en Landsbykirkegaard i Lofsø, omtrent en Halvmiil fra Drottningholm paa den østlige Side af Haven, hvor man tydelig kan see den. Paa Begravelsesdagens Aften begav Louisa Ulrika sig ved Maaneskin med sine Børn, ledsaget af et Følge, som hun tilroede sympatetisk Følelse, til den Afdødes Grav og bestrøede den med Blomster.

I denne Have er et Slot med mange Værelser ganske i kinesisk Smag, bygt efter Louisa

Ulrikas Idee. I et Børelse underneden sees man en Esse og en Dreperbænk. Med begge skal Adolf Striderik have sysselsat sig. En Konge burde vel have liden Tid tilovers dertil; men til denne gode Konge overlode Rigsraaderne saa faa Forretninger, at han ikke engang behøvede at underskrive sit Navn. Dette gjorde de for ham ved Hjælp af et Stempel; hvad kan en Konge, der intet har at gjøre, foretage sig uskyldigere, end at smedde og dreje?

Ved Enden af Haven ligge nogle smaa Huse paa svensk Maade af Træ, brunrødt farvede, sammen, og udgjøre en liden Landsby, som Louisa Ulrika kaldte sit Canton, ikke for den udvortes Skikkelse, som er ganske svensk, men fordi hun her gav nogle Arbeidere i Silke at bestille. Hun tænkte sig under Navnet Canton blot et af flittige Fabrikanters beboet Sted, som Canton i China skal være.

Nogle nye Alleer og Anlæg til en engelsk Have ere af Gustaf III. Men hvad Drottningholm fornemmelig har ham at takke, er den nye Vej, hvorpaa man fra Stockholm ganske til-

lands

lands Kan komme til dette Lystflot. Forher maatte man fare en stor Deel af Vejen over Mælaren i Baad eller Fartøj. Dette var besværligt for dem, som havde bivaanet en Opera eller anden Fest ved Hoffet, og nu sildig ud paa Natten, ganske hebe af Trængselen og Bærelsernes Varme, ofte i kolde Nætter paa en aaben Vaad maatte over Vandet. Kun en Gustaf III. kunde foretage, at skabe en bekvemere Vej. Denne Vej blev ikkun derved mulig, at en Rjæde af Klipper paa en Mils Strækning blev sprengt. Dette skete. Henimod ti Aar skal være anvendt paa dette Arbeide. Derpaa maatte over tre Arme af Mælaren anlægges Broer, hver af 400 — 500 Fods Længde. Dette skete. Disse Broer ere af Træ, og to ere Glydebroer, De kunne heves fra hinanden for at lade Skibe igjennem, der hyppig komme. Naar man vil tage ned af den sidste Klippe, hvorover Vejen gaaer, seer man paa eengang nede ved Foden den sidste lange Bro og paa hin Side deraf Slottet med sin Forplads; et herligt Syn! Saa meget gjorde Gustaf III. for sine

sine Undersaatters Fornøjelse, en Bemærkning, man ved denne Leilighed ikke kan afholde sig fra, endstjont den hos tilkommende Slægter vil foreandedige ganske andre Slutninger, end vore Forsædre plejede at drage af slige kongelige Tøretagender.

Sergels Værksted.

Ved Indtrædelsen i samme er det første Paa faldende Mængden af de af Sergel og under hans Vejledning forfærdigede Stykker af alle haande Slags Portræter i Medallion, Byster, hele Figurer, Grupper o. s. v. Et saa fuldt Værksted forudsætter et Publikum, som veed at sætte Pris paa Sergels Mesterstykker, og hvori der gives mange Lysthavere, som ingen Penge spare, for at besidde noget af hans Arbejder. Jeg veed ikke, om det sine Kjænderøje i Sergels Værkter endnu kunde savne noget, til ikke at sætte fuld

fuldkommen samme Priis paa dem, som paa
de mest berømte fra Oldtiden tilovers bleve
Værker. Jeg tilstaaer, at jeg vilde være saare
tilbøjelig til at tilskrive en overdreven Enthus-
iasme for Alderdommen sig en Dom. Af
Billederne en Medallion betragtede jeg helst
dem af Chapman, Svedenborg, Sjøpken og
andre Mænd, som ved deres Landskarakter
havde udmærket sig. Iblandte Bysterne var en
af Karl X den nyeste, den skal komme til at staae
i et libet græst Tempel i Karlberg. Iblandt
de hele Figurer, efter en forynget Maales-
stav, falder Gustafs III's Staty i svensk Na-
tionaldragt med en lang Kappe i Dinene; den
hele Stilling og Udtrykket, i Ansigtet fornem-
melig, svare til den Idee, man maa gjøre sig
om denne Monark, naar man hører de stedse
endnu entusiastisk for ham indtagne Svenske af
de ikke aristokratiske Stænder tale om ham; man
kan nemlig ikke andet end, af den Virkning,
som endnu i Dag hans blotte Minde har paa
diffe Gemøtter, slutte at han deels ved sin Per-
sons naturlige Gratie, deels ved sine indtagende

Ma-

Manerer og med sin Veltalenhed vidste at for-
 erulle Enhvers Hjerte, som han ikkun tilsmilede,
 eller som han ikkun talede et Par Ord med.
 Denne samme Figur af kolossalsk Størrelse,
 støbt af Brontse, skal opreises paa en af de
 største og skønneste Pladser forved Slottet henad
 imod Haven. *) Modellen af Sergel er færdig;
 men den Kunstner, der skal støbe Figuren i
 Brontse, er endnu ikke valgt.

Iblant Grupperne findes en Model af to
 Figurer, Rigs-kantsler Orenstjerna og Histo-
 riens Musa: han staaende, hun siddende for
 ham ved hans Fødder; han med Pegefingeren,
 sat paa hendes Næse, synes at diktere hende,
 hvad hun skal skrive. Og dette er det, som i
 denne Gruppe mishager mig. Endog en Rigs-
 kantsler maa ikke diktere Musen, som om hun
 var hans Sekretær. Musen er altid et høiere
 Væsen, end en Rigs-kantsler; og denne, tykkes mig,
 maatte ærbødig fortælle Musen, hvad hun maa
 skrive

*) "Paa den Bredde, hvorfra han forstegang be-
 troede sig til Havet for at gaae imod Kienden".
 Jo. Gabr. Orenstjerna. "Staden Stock-
 holm har i Goltets Navn helliget Kongens Minde
 denne Støtte." S a m m e.

See selv vil vide af hans Mund; han kunde dette, tyktes mig, uden mindste Meen paa sin Kanteler: Værdighed. Den Gruppe, som efter denne Model skal forfærdiges, er bestemt for Nordermalmstorvet ved Eiden af Gustaf Adolfs Staty.

Men det Skjønneste i dette Værksted, kanskee Sergels Mesterstykke, er Amor og Psyche i det Øjeblik, da den over Psyches strafværdige Nyggjerrighed opbragte Gud vil forlade hende. Bestyrtset, angerfuld, elskende, tilbedende ligger hun paa sine Kne, vil gjerne holde ham med sine Arme, med sine Blik bevæge ham til at blive; af den hensaldne Lampe flyder endnu Olien, den udflyde har allerede sat sig. Amor seer ned paa hende med et Blik, der synes at sige, at Guden, saameget Gud han er, ikke er enig med sig selv, om han bør holde hende mere for strafværdig end for uskyldig, men som dog først maa straffe for den tilføjede Forurettelse. Med let Haand vel, men som bevæges af Gudkraft, flyder han hendes højre Arm, hvormed hun vil standse hans Flugt,

tilbage

tilbage og synes at bortsvæve fra hende. Fortræffelig er begge Figurers Stilling, fortræffelig Udtrykket, fortræffelig Bearbejdelsen selv i de ringeste Dele; mangen virkelig bejlaet Figur er Steen imod denne af Marmor. Ligesaa fortræffeligt er Drapertet i de mindste Folder. Denne Gruppe har Gustaf III endnu kjøbt. Der skal være gjort mange Kopier deraf efter fornyet Maalestav; jeg saa fire eller fem særdege. Paa en arbejdede Sergels Medhjælper, en Italiener. En saadan Kopi betales med 500. Tilviffe maa der hos den velhavende Klasse være megen Smag; det beviser saa mange, saa dyre Kopiers Afføring.

M u s e u m.

I nogle Værelser i underste Etage af det højre Fløj paa det kongelige Slot opbevares de gamle Kunstværker, som Gustaf III ved Hr. v. Fresdenheims havde ladet samle i Italien. I to

Bor

Værelser ere Billedhuggernes Værker sjønt opstillede, i det tredie skal de hestruriske Vaser, og i det fjerde Mynterne og skaarne Stene faae deres Plads. Hr v. Fredenheim er dette Museums Overopsynsmand. Sverige overtræffes af faa Lande i slige Skatte. I et af de allerede i Orden bragte Værelser staae paa den ene Side Byster af berømte Romere, deels fra Republikens Tider, deels Kæssernes fra begge de første Aarhundreder. I et andet, en stor Sal, staae ved Enden lige overfor Døren to Piller af grønt ægyptisk Marmor; paa den Side, hvor Døren er, staae ogsaa to Støtter, som see hine fuldkommen lige, men ere malede. Paa hver af Salens to længere Sider staae tolv Piller, imellem hvilke, ligesom i Nischer, paa den ene Side de ni Muser, en Apollo og en Pallas staae. De ere alle værdige at være komne fra en af de bedste græske Kunstneres Haand; især Pallas. Imellem begge de ægyptiske Piller staae to søjleformige Lysestager, og imellem disse en Præstinde. Paa den anden Side og i Midten Byster, Fauner, smaae Figurer, Vaser

Lamper, o. s. v. i en lang Række. For det Fortrinligste af de i denne Sal varende Verker holdes en med en vis Forbauselsens Mine vaagende mandlig Figur. Det skal være en Endymion. Den skal have kostet over 20000 Daler.

Gustaf III's Hensigt skal have været, at lade dette Museum paa visse Timer aabne for Kunstens Yndere. Naar dette skeer, saa kan det ikke fejle, at Sverige snart maa frembringe en Mængde Kunstnere af første Rang. Kunstdriften er hos Nationen ikke sjelden; ved en saadan Anstalt maa den vorde udviklet.

Den Porphyr, som først for nogen Tid siden er funden i Sverige og som i Skjønhed maaskee overtræffer enhver anden Porphyr, skal da af Kunstnere, som Særgel, dannes til Vasen, til Urner, til andre Kunstværker, søges af Lysthaverne i andre Lande og sandsynligten vorde en fordeelagtig Kunsthandelsgreen for Sverige.)

Haga.

) Denne Porphyr bliver funden i Sognet Elvedal. De af denne Porphyr forfærdigede Gager

H a g a.

Om trent en Fjerdingvej fra Stockholm ved en liden Arm af Malaren, ligger en Egn, som Naturen selv synes at have skabt til den skønneste engelske Have. Smaa med Græs og Træer bevoxne Høje, mindre Klipper, nogle faa nøgne, de fleste i det mindste ikke ganske ubedækkede af frugtbar Jord, derimellem grønne Dale, bugtende Bane, i dem smaa Der, ved Breddene Træer. Hift og her torde kun en Buss omhuges, for at udvide Udsigter, andre Steder, som

Sager gaar stærkt til England. Den Omstændighed, at denne skønne Porphyre kommer fra Jerngruberne, har givet Grev Jo. Gabr. Dyenskierna Anledning til en talerisk Tante. Han taler om Kunstens Fremskridt under Gustaf III. "De opsøgte og bearbejdede flere Stoffer, end de forhen havde kjendt eller nyttet, og Porphyren, brudt ved Siden af Jernst, ligesom malede et Folks Charakter, hvis fornærmte Dplysning elsker Kunsternes ei mindre end Tapperheden, og forener Styrke med Begavethed. (See Ermindet over Kong Gustaf III. S. 95.

som syntes for nøgne, kunde man ved nogle henplantede Træer give mere Tiltrækkende. En vis Enke havde her et lidet landligt Sæde, som Gustaf III. affjødte hende efter sin Regjerings Tiltrædelse. Her boede han nu gjerne, uden Pragt; men kanske fremstraalede hans Storhed fra dette lille, simple Landhuus med renere Glands, end siden fra alle de Palæer, hvor han søgte Storhedens Udtryk formeget i sandselig Tegn. Her af saa Fortrolige omgiven, hvad for de Store allerede er Ensomhed, gjennemtænkte han sine Planer for sin tilkommende Regjering. Og fordi strax den første, den mest vovede, af hvis Udfald alle de øvriges Mulighed hængte, lykkedes ham saa særdeles, fattede han Forkjærlighed til Haga og syntes at troe, at dette Sted især var skicket til at befordre vedholdende og skarpe Eftertænke. Her forsamlede han og siden sine Fortrolige om sig, naar han med dem vilde overlægge store Udkaft. Ogsaa var, fortalte man mig, Nationen, eller snarere Hovedstadens Indvaanere vare opmærksomme paa Kongens Ophold i Haga; de saae da vigtige Begivenheder i Møde. Elin

Sin Forkjærlighed for Haga udtrykte han ogsaa derved at han paa sine Reiser førte den Titel: Greve af Haga. Haga synes at have været Gustaf III, hvad Sans-souci var Frederik II, Egerias Lund Numa.

Kort for den russiske Krig (i 1786 eller 1787) faldt det Gustaf ind ved Kunst og ved Pragt at forvandle Haga til et andet Versailles. Det lille Huus lod han nedbryde, og paa en Klippe tæt ved igjen oprejste, men forhøjede den en Etage, der aldeles blev indrettet ligesom de underste Værelser. Derimod lod han opføre en Pavillon eller et lidet Slot, som i Pragt, Elegants, Bequemmelighed, med eet Ord — tilgive mig, I Gustafs Højagtere! — som i Luxus var en Ludvig XIV fuldkommen værdigt. I denne Pavillon er det egentlige Bibliotek, som Grev Creuz i Paris samlede, og Kong Gustaf købte af ham. I dette Bibliotek sad Gustaf en Aften, da Snigmorderne besluttede ham i den Hensigt at skyde ham igjennem Vinduet med en Pistol.

Med denne Pavillon, hvis Luxus stak alt for meget imod en saa naturligen Fjens Egn, lod Gustaf sig ikke nøje; han vilde endnu opføre et nyt, meget større, mere majestætisk Slot. Slot Souterrainerne ere blevne færdige.

Til Egnens Forfjønelse lod Gustaf Jord fjøre til, for dermed at bedække Klipperne, hvor de vare nøgne; lod store Strækninger af Fyrre træer omhugge, og i deres Sted plante en stor Mængde af listigere Grønt, lod prægtige Gondoler bygge, lod i en Klippe en lodret Nabning sprenges, for derved at drive Vand op til et Vand spring.

Mange tusende Hænder og en Række af Aar fordreides til at fuldende alle disse Udgifter. Midt i Krigen indtil Kongens Død, bleve Arbejderne fortsatte; nu hvile de.

Under Krigen arbejdede mange hundrede andre sagde nogle tusende russiske Krigsfanger derpaa

derpaa. Man havde spurgt dem, om de vilde;
de vare villige dertil. Hver fik Brød og fire
Skilling om Dagen.

Reise til Upsala.

Veien fra Stockholm til Upsala, som er 7
svenske 3: omtrent $9\frac{1}{2}$ danske Mil, kjører man paa
en 3 Timer. Saa hurtig rejser man bestandig
i Sverige allevegne. De fortreffelige Veje
gjøre denne Hurtighed mulig. Jordbunden
paa denne Vej er hverken limagtig, eller sandig,
eller sumpig; den er fast; Grundlæget er Klippe
pe dækker med en smule Jord eller Sand.
De smaa, men stærke og hårde Heste, gaar
bestandig i Trav eller Galop vorelvist. Saaledes
kjører man selv nedad Bakken. Paa Sta-
tionerne faaer man uden alt Ophold friske Heste.
Man betaler yderst lidet derfor.

Paa Vejen til Upsala har man bestandig paa begge Sider skjønne Udsigter og den største Mangfoldighed af svenske Landskaber. Saa kalder jeg store Masser af deels nøgne, deels med Skove, mest Fyrre, imellem, men sjelden med noget Bygningstrømmer, bevoxne Klipper; derimellem mange Kornmarke, færre Enge, Bunde, Bugter eller Arme af store Indsøer, enkelte eller ved hinanden liggende og en Landsby dannende Bønderhuse, alle af Træ, brunrødt farvede, Vinduesrammerne hvide eller gule; Skorstenene hvide; Husene alle smaa; Stalde og Lader ved Siden af Husene særskilt byggede; sjelden en Landsbykirke, sjelden en Herregaard, som ved en stor, hvid anstrøgen Steenbygning stikker af fra Bønderhusene.

Denne Afværling af Landskaber ophører tæt forved Upsala, og man ser en ubegrændset Slette for sig. Upsala er en liden Stad, har brede Gader, og Husene ligge vidt fra hinanden; næsten hvert Huus har sin Have bag eller ved Siden af sig. Foruden Kathedralkirken, Erkebispens Palæ og Universitetsbygningerne ere yderst
 faa

faa Huse af Steen; nogle synes at være det, men ere kun saaledes malede. De fleste ere Bindingsværk, men deriblant ere saare store, som i indvortes beqvem og elegant Indretning ikke vige noget Huus af de skønneste Stæders i andre Lande.

Tæt udenfor Upsala, naar man kommer fra Stockholm, ligger paa en Høj, hvorfra man kan overskue hele Upsala og den omliggende Slette, et gammelt Slot, en Baaning for Landhøvdingen og en Stadsfange. I den til dette Slot hørende, paa en Skraaning af Højen liggende, Have skal den hidtil i Staden værende botaniske Have forlægges. Der vil den først kunne faae det efter dens Bestemmelse afmaalte Omfang, som den nu ikke har. Ogsaa fortjener en offentlig botanisk Have hin skønnere Beliggenhed, hvormed dens nærværende ikke er at sammenligne.

I et af de akademiske Konsthistorieværelser seer man iblant andre Malerier nogle, som forestille adskillige af Christian II's i Sverige begangne Grusomheder, paa et af dem sidder f. Ex.

Kongen og seer til hvorledes man henretter to unge Brødre af Huset Stuart. Den ældste ligger allerede halsbuggen, den yngre griber Døddelen fat paa, for at give ham den fornødne Stilling, og En har Sværdet i Haanden. Man fortæller, at denne unge Dreng, da han havde seet sin Broders Blod, bad Dødselen endelstg at see til, at hans Skjorte ikke blev plettet af Blod; hans Moder vilde da blive vred. Christians Grusomhed, og de Midler, man har anvendt for, maaskee forstørrede, at holde dem i Erindring, de Fortællinger, Sange og Malerier, hvoraf de vare Indholdet, have vist bidraget meget til at indgyde unge Gemytter Nationalhad imod de Danske. I Tider, da et undertrykt eller forurettet Folk maa kæmpe mod en mægtig og uretsfærdig Nation, er det tilvisse hensigtsmæssigt, at oplue Folkets Gemytter ved alle hine Midler og hos dem vække alle de Lidenskaber, som give de Kæmpende Styrke. En saadan Lidenskab er Hadet imod en uretsfærdig Fiende. Men og Nationer maae glemme og kunne glemme. Ikke blot Moralen, men og

den sande Politik fordret, at et Folk ikke varig
gen lader sig beherske af en Lidenskab, som kan
være dets egen Interesse saare skadelig. Der
kan komme Tider, da to Nationer, som hidtil
vare Fiender af hinanden, ikke anderledes end
ved nøje og redelig Forbindelse med hinanden
kunne forsøgte deres Vel og Uafhængighed. Og
der er hin Lidenskab en stor Hindring. Den kan
gjøre, at begge Folk oversee den rette Tids-
punkt, hvor et Forbund med hinanden kunde
vorde dem saare nyttigt, og ikke stride til dette
Middel, før det er for sildigt. Dette Had kan
gjøre, at, naar ogsaa endelig et slikt Forbund
kommer i Stand, alligevel paa begge Sider eller
paa den ene, endnu en vis Mistro bliver tilbage,
som kan have til Følge, at Forbundets Betin-
gelseser ikke opfyldes med den nødvendige Ester-
tryk, med den fornødne Villighed, som og i
alt Fald gjør mere, end Bogstaven siger.

Den erkebispeelige Kirke eller Domen i
Upsala har store Indkomster, som aarlig give
et anseeligt Overskud. Den nærværende Erkebisp
troer, værdig at anvende de saaledes samlede
Skatte,

Skatte, ved at lade opføre de til Dømmes hørende Bygninger ganske nye. Man har Marsag at vente, at de vil bidrage meget til Upsalas Forskjønnelse. Kjærlighed for Bygningskunsten og en fortreffelig Smag deri have hos den svenske Nation almindelig udbredt sig. — Et ganske nyt Monument maa jeg omtale, som Hr. v. Fredenheim har ladet sætte sin Fader Erkebiskop Menander. Det er Religionen, i menneskelig Størelse, af hvidt Italiensk Marmor, fortreffelig bearbejdet. Underneben er et Basrelief omtrent en halv Fod højt, som forestiller den afdøde Erkebiskop siddende, og de Videnskaber og Kunster, han elskede, som qvindelige Figurer, nemlig Veltalenhed, Sprogkundighed, Historie, Tegnekunst, Maleri, Bygningskunst, Agerdyrkning. Dette skønne Stykke er en italiensk Villdhuggers Arbejde.

Paa Tilbagereisen gik vi i en liden Landsbykirke, hvor just Prækenen begyndte. Kirken var reulig og net; saa skal Landsbykirkerne oversalt være. Forsamlingen var andægtig uden al Affektation. Man havde fortalt os om en
gane

gammel i Sverige endnu bestaaende Skik: ved hver Kirke er en Mand, som har den Bestilling, under Gudstjenesten at give Agt paa Menigheden, at Jirgen sover ind. Dem, som ligge under før denne Fristelse, vækker han derved, at han med en lang Stang støder til dem. Man kalder ham Spø Gubben, af Spø, egentlig en tynd affkaaren Green, og Gubbe, en Olding. Under sit Embedes Forvaltning bærer han en Stok af en særdeles Farve, hvorpaa man kan kjænde ham. Vi vare i visse Maader Vidner til denne Skik, vi saae i det mindste denne Kirkes Spø Gubbe; vore svenske Venner viste os ham, vi kjendte ham paa hans Kjole og hans Stang.

Det svenske Skuespil.

Foruden Operaen ere to Skuepladse i Stockholm. Paa hver af dem spilles ugentlig to gange.

Efs.

Efter de Stykker at dømme, som under mit rigtig nok saare korte Ophold bleve opførte, synes de Svenskes Smag at være for det rørende Slags. Intet Sörgespil blev denne Tid forestillet og man sagde mig, at de sjelden gives; men og store, aldeles komiske, Lystspil opføres sjelden. Kun lader man, som det synes, sædvanlig paa Dramet følge et Efterspil paa et eller to Akter af komisk Indhold.

Jeg saae kun een Forestilling paa det ene af deres to Theatre; Begyndelsen gjorde Menzeso og Adelaide, et Drama oversat af Hr. Björn; Slutningen den fornuftige Daave, Aktørerne spillede med megen Indsigt; Tonen og Bevægelserne vare naturlige, og stedse overensstemmende med Talens Indhold. Nogle gange blev der, som mig syntes, med stor Riet applauderet; nogle gange applauderede man og, saa forekom det i det mindste mig, ikke saameget Skuespilleren, som det Steds Indhold, han fremsagde. Det var store ædle Sindelag, visse Sandheder, sint bemærkede og skjont sagte. Ved Efterspillet mærkede jeg, med Fornøjelse,

at det komiske, i steden for at overdrives; som paa saa mange Theatre skeer, saa at sigte, kun lettelig blev udtrent.

Om Sommeren opføres de svenske Operaer ikke i Stockholm, men paa Drottningholm, naar nemlig Hoffet er der.

K a r l b e r g .

Karlberg er en kongelig Lysthave, noget længer fra Stockholm, end Haga. Man beholder Haga ved Højre, naar man tager til Karlberg. Haven er ganske i den Smag, der før de engelske Haver bleve Moden, var almeensherkende: Hekker, Alleer, i regelret Orden. Indtil Gustaf III's Død stod denne Have aabent for alle. Hvo der boede i Nabolaget, kunde betjene sig af Karlberghave næsten som sin egen. Man har siden indskrænket Almeenheten denne Fornøjelse ved adskillige Indretninger, f. Ex.
Haven

Haven bliver hver Aften til en vis Time lukket, i Stedet for at man ellers torde spadserer der til langt ud paa Matten. Paa Slottet boe nu Kadetter. En Regjering taber steds noget af sin Folkeyndest, naar den enten ved udtrykkelige Forbud udelukker, eller ved middelbare Indretninger søger at bortfjerne Almeenheden fra Lykkesteder, som eengang bleve givne det frie. Den maa da paa anden Maade vide at gienvinde saa meget, som den ved slige Afskottelser i dets Fornøjelser vover at tabe i dets Kjærlighed.

B a u r h a l l.

Det bliver, skal jeg sige? givet eller holdet i den kongelige Have paa Ladugardeland, om Søndag og Torsdag. Det adskiller sig fra andre Baurhaller i følgende Punkter; 1) i Henseende til de Fornøjelser, man nyder. I det svenske Baurhall gaaer man at spadserer i Haven selv;

sels; i Orangerisalen danses der. I andre Baurhaller gjør man Partier i Lyffhuse, spiser, drikker, der opføres Vocals og Instrumentals-Musik, men danses ikke. 2) S. Henseende til Kostbarheden. Paa andre Steder er Indgangen temmelig kostbar. I Stockholm betaler man intet naar man blot vil spadserere i Haven; Indgangen i Dansesalen koster kun en Rigsort. Paa Navnene kommer det i deslige Ting ikke meget an. Det svenske Baurhall, som et offentlig foranstaltet Fornøjslessted, fortjener stort Bifald; kun maaskee ikke Dansningen i en af Vænnestæder fuldproppet Sal, der, efter sin Bestemmelse, paa den ene Side har idel Vinbuer, paa den ligeoverfor staaende ikke eet, der paa hin den hele Dag igjennem har havt Sol, der sølgelig allerede er fuld af hedet Lust, før endnu Dagen begynder. Durde man ikke til Dans i Sommerdage vælge et uskadeligere Sted?

Paa de trykte og paa behørigte Steder anslagne Bekjendtgjørelses Sedder forkyndes Bindningsferne (3: Hær som Tjenestepigerne bære), og

Liva

Livreeerne, at de ikke indlades i Vaurhall. Hvorledes maae de stakkels Folk, som læse dette og derpaa faae et Blik paa det Livree de bære, hvorledes maae Pigerne, som maaskee prunke med deres Huer gif hjemme fra, og nu naar de læse dette, just for disse Huer saaledes ydmyges, hvorledes maae de vel være til Mode?

Modelkammeret.

Det er paa det gamle Slot. Det staaer under Hr. Norberg, en indsigtsfuld praktisk Mekanikers Opfynd. Naturaliekabinetter vidne om Menneskenes Videbegjærlighed og Kundskaber; Samlinger af Malerier, Kobberstykker og Billedhuggerarbejder ere Mindesmærker om den menneskelige Tryllekraft; visse Kunstarbejder bevise blot hans Hænders Dueltighed, men paa

Oder

Storheden af hans Forstand i Ordets egentlige Betydning seer man ingensteds saa mange og overtydende Beviser, som i et Modelkammer, saadant som dette i Stockholm. Thi her seer man, at Mennesket er trængt ind i alle de Foranstaltninger, hvorved Naturen frembringer sine Bevægelser, at han har rigtig fattet og fuldkommen forstaaet dem. Man behøver ikke at have studeret Mechaniken, man behøver kun at medbringe Menneskeforstand, for at beundre, hvorledes ved en bestemt Krafts Anvendelse efter en eneste tydelig og rigtig Gruudsætning de største Virkninger komme i Stand. Jeg veed ikke, om der er noget andet Modelkammer i Europa, som naaer dette svenske, i Mængde af saa findrige, saa lærerige mechaniske Modeller. Det er kanske det som gjør det svenske Genie mest Ve. Især seer man her mange Stykker af den store Polhem. Hans saa kaldte mechaniske Abc viser alle mulige Slags Bevægelser ved de simpleste Midler. Billig burde hver Ungling undervises i et sligt mekanisk Abc.

Kaffeforbudet.

Den 31 Juli, som den Dag, hvormed den Frihed at drikke Kaffe i Sverige gif til Ende, da sammes Forbud traadte i Kraft den 1 August, havde alt længe været Indholdet for saavel alvorlige som spøgfulde Samtaler. Den kom, en Sorgens og Klagens Dag for Kaffedrikkere, Bærter, og Kjøbmænd, som handle med Kaffe. Vi spiste til Middag hos vore Venner i Dyres haven. Om Estermiddagen gif vi til Kilden. Alle Beje, som førte did, vare fulde af Mennesker. Da vi kom der, begave vi os til Salen, saasom vi saae, at alt drog sig derhen, hvoraf vi sluttede, at noget Mærkværdigt der maatte foregaae. Vor Formodning var rigtig. Vi fandt i Salen ved den ene Ende paa en noget høj Plads en i Sørgedragt klædt Taler, der med megen komisk Affekt holdt en Art Affæds-tale over Kaffeen. Ved nogle Steder blev ap-plaudert. Ved Slutningen af Talen tog han en med sort Flor omvunden Kaffe-kande og hængte

slængte den med Hæstighed. Hvorvidt denne
 Aktion, som syntes mig at være et Udtryk
 af Uvillie over Kaffedrikken, stemmede
 overeens med Talens Indhold, som efter alt
 Anseende skulde være Klage og Sorg over den
 ikke mere tilladte Kaffedrikken, kunde jeg,
 som stod saare langt borte, ikke bedømme.
 Med hin Aktion forlod Taleren Forhøjningen,
 og en Sørgemusik begyndte. Musikanterne, og
 Fruentimmerne, som sang i Chor, som og
 Ceremoniernes Marskalker, vare alle i Sorg.
 Midt i Salen stod et Bord fuldt af med sort Flor
 omvundne Kaffekander og Kopper. Da Musi-
 ken var til Ende, begyndte, man kan sige, en
 almindelig Kaffedrikken, som blev ledsaget med
 Spøg, Lystighed og Latter. Denne Kaffeds-
 drikken forekom mange at burde have foregaaet,
 og Talen og Musikken sluttet. Andre søgte at
 forsvare denne saasynende Forkeerthed. Man
 kunde sammenligne Kaffeen med den dalende
 Sol, som, i det den nys sank under Horison-
 ten, igjen synes at hæve sig, for endnu eengang
 at skænke de Dødeligt et trøstende, signende
 Blik.

Blif. Ved Spøg af dette Slags kommer det maaskee ikke saa meget an paa en nøje sammenhængende Plan, som paa en let, munter, lykkelig Udførelse.

At der den 1 August iblant Venner og Bekjendtere ikke har manglet paa spørgsfulde inquisitoriske Spørgsmaal og Efterforskninger, om man og havde overtraadt Forbudet, og paa gjensidige Beskyldninger, at dette var skeet, er naturligen at formode.

Held den Nation, som veed med saa meget godt Humor at trøste sig, naar en Livdrif, en Drik som er bleven hele Folkelasser til Fornødenhed, nægtes den! Held den Lovgiver, der, naar han holder det for nødvendigt, at lege sit Folks Hofmester, og at foreskrive det, hvad de maa nyde og ikke nyde, har tilstrækkelig godt Humor til ikke at agte paa, om hans Underfaatter gjøre sig en liden Spøg med hans Strænghed!

Om de Fattige.

I ingen stor Stad har jeg nogensinde fundet færre Tiggere, end i Stockholm, selv i Amsterdam ikke, da dog denne Stad, som Holland overhoved, er bekjendt for gode Anstalter til Tiggeriets Forebyggelse. Paa Reisen til Upsala, rigtig nok den eneste, vi gjorde ind i Landet, men paa en stærk besøgt Vej, hvor jeg ventede, at Tiggere i Hobetal skulde indfinde sig, mødte vi ikke Een; ikke en Eneste bleve vi vaer i Upsala selv.

Ikke alene dette; men vi traf i det Hele hverst steds, jeg tør sige næsten ingensteds, ganske slet i Djalter eller smudsig klædte Mennesker, og de slettest klædte havde renligt Vinned. Om Søndagen synes det at være de Ringesteds Hovedpynt at bære ganske reent Vinned, det er saare hvidt. Saaledes traf vi fra Lancort til Upsala ingensteds en nok saa liden Hyrte, der var i Forsald, langt de fleste vare godt vedligeholdte, endog de ringe en Smule oppyntede. I rigere Lande, d. e. i Lande, som Naturen

ødsel har forundt alt Gode til Livets Nydelse,
 ere der saa uhyre mange Tiggere, og i et faar-
 tigt Land, d. e. et som af Naturen neppe har
 faaet det Nødvendigste, finder man saa faa af
 dem. Hvad er Aarsagen? Den samme, som
 gjør, at en Mand, der kummerlig maa vinde
 sit Ophold, sædvanlig er mere huusholderisk,
 end den, der blev født i Overflod, at hin følger
 lig ogsaa veed bedre at forekomme fuldkommen
 Forarmelse. Af den Bevidsthed, som i Sve-
 rige, Hovedstaden og nogle Handelsstæder und-
 tagne, i unge Gemytter tidlig maa opstaae og
 stedse være lige levende, af den Bevidsthed, at
 uden ansprædt Virksomhed og huusholderisk Frem-
 gangsmåde intet rigeligt Udkomme er muligt,
 udspringer Driftighed, Narvaagenhed, og Be-
 flutterafshed til at nytte hver Leilighed, hvor
 noget er at fortjene; og ikke at øde, det man
 har fortjent.

Alle de Waade, hvormed man i Stockholm
 lader sig sætte over de adskillige Arme af Nær-
 taken, blive roede af to Fruentimmer, som
 om Søndagen bære saare væent Vinne, og om

Hør

Hovedet eller Halsen et reent broget Tørklæde. Fruentimmer forrette ogsaa andre Arbeider, som paa andre Steder forrettes ikkun af Mænd, f. Ex. Haandlangertjeneste ved Byggen, et Beviis paa at der saavel maa fattes i Sverige paa mandlige Hænder til slige Arbeiders Bestyrelse, som og at Qvindeskjønnet der holdes til Arbeidsfornhed.

Af hin Aarsag, af hin en husholdets Karakter befordrende Opdragelse paa Landet og i smaa Stæder følger en Virkning, som kommer Husholdningerne i Stockholm og i andre anseelige Stæder saare tilpas. Her, hvor alt er saare dyrt, er det lettere, at holde Tyende, end paa noget andet mig bekjendt Sted, dels fordi man ikke giver dem anden end slet Kost, hvortil de fra Barndommen ere vant, dels fordi disse Folk, der fra Ungdom af see faa Penge, be-
 trachte den ringe Løn de bekomme, som en stor Kapital.

Af den tidlige Bevildstthed om Erhvervelses Besværlighed maa og de Svenskes Hæng forklares til at skaffe deres Vaaninger og Klæder i det

mindste det udvortes Skin af Velhavenhed. Den huusholderiske Mand, der har Nøje med, at erhverve sit Udkomme, vil altid hellere anvende noget mere paa sin Vaaning, sin Klædning og sine Møbler, end paa sit Bord, først, fordi han beregner, at den Djnene saa behagelige Nydelse af en smuk Vaaning og smuk Klædning er mere varig Nydelse, da derimod Tungens Nydelse gaaer hurtig forbi, og ikke engang efterlader en behagelig Erindring; for det andet, fordi en smuk Vaaning og smukke Klæder forkynde Besidderens Velstand, og fordi slige udvortes Tegn paa Velstand hos andre opvække en ikke ugrundet Agtelse for ham.

Om Opdragelse.

Landsbyskolerne have intet Fortrinligt, kun den mindst værdifulde Religionundervisning gives deri. Skolen i et Sogn af vidtløftigt Omfang er

om

stuvankende. Menigheden er deelt i mindre Distrikter, og Skolemesteren vandrer fra eet Distrikt til et andet, bliver i hvert nogle Uger og i denne korte Tid faae Distriktets Børn deres hele Undervisning. Læsning er saa lidet Bøndernes Syssel og Tidsfordriv, at de Færreste kunne læse eller skrive; de Færreste lade deres Børn lære det, fordi de ikke holde det for nødvendigt. Af denne Mening vare selv den berømte Talemand Lukanssens velhavende Forældre; han lagde sig først tilde af egen Drift efter at læse og skrive. De Bønder, der som Deputerede komme paa Rigsdagen, medbringe intet uden naturlig Mennekesforstand, Opmærksomhed, Kundskab om deres Rettigheder og Selvsølelse som frie Mennesker og Rigsstænder.

Overhoved har det forekommet mig, som det i Sverige ikke saameget er Foranstaltningerne, som den egne Drift, der beforder de Talenters og Geniers Væxt, som sædes i Landet. Ivertimod gives der i Landet snarere Hindringer end Foranstaltninger; men Driften er for mægtig. Saaledes er det vel overhoved. Natur, hvad
hjælpe

hjælpe alle Opmuntringer, alle Foranstaltninger uden hin oprindelige Kraft? Men hvor du selv, ikke en fortsynnet kunstende Opdrager, er den der giver Aanden Drift og Binger, der iler den med uopholdsdeligt Sving til sit Maal, og ingen Hindring affrækker den, ingen opholder den, derpaa er Vidner Linné, Allstrømer, Polhem og mange andre blandt alle Nationer. Jeg veed ikke, om noget kunde være lærerigers og interessantere, end en Samling Levnetsbeskrivelser af flige ved egen Drift og egen Kraft til en saa beundringsværdig den menneskelige Aands Højde stegne Mænd.

Om Adelen.

Kanskée gives der i Europa ingen Adels, der i Kampen imod den kongelige Mage efter Tidssomstændighedernes Beskaffenhed har viist snart saa dristig Beslutningskraft, snart saa megen sin
 Bojer

Bøjselighed, men i det Hele saa megen Standhaftighed, der i denne Henseende har grebet snart saa dristige, snart saa fine Forholdsregler, der har lagt saavidt forudseende Planer som Adelen i Sverige. Ligesaaledes synes den bedre, end noget andet Lands Adel, at have forstaaet, til dette sit Djemed at betjene sig af de øvrige Stænder, uden nogenfinde at tilstede disse den ringeste Deeltagelse i Rettigheder, som havde bragt dem Adelen kun et Trin nærmere.

Grændselinien imellem Adelen og Borgerstanden er i Danmark langt fra ikke saa skarpt bestemt, langt fra ikke saa dybt nedtrukken, som den var indtil Gustaf III's Regjering i Sverige.

Adelens Stolthed i Sverige har ved de Adeliges Criminalprocesser indført en for de øvrige Stænder yderst fornærmende Skik som i andre Lande ikke er bekjendt. Naar Dommen fældes over en adelig Forbryder, saa bliver hans adelige Navn ham frataget og et andet ham tillagt, og under dette nye Navn faaer han egentlig sin Straf. Sædvanlig bestaaer det
 Navn,

Navn, man giver ham, af hans Faders Døbenavn med den tilføjede Endelse son. Saaledes blev Horn, Ribbing, og Ehrensvoerd døbte til at halsbregges under Navn af Friderikson, Samuelson og Karlson. Nu gives der i de øvrige Stænder mange Navne, som ere sammensatte af Døbenavne og Endelsen son. Maaſkee gives der virkelige Familier i Sverige, som føre Navnet Friderikson eller Karlson. Ved denne Navnets Forandring stodes Forbryderen udaf Adelen og bliver ligesom med Magt paatrængt en borgerlig Familie; den Skam, som skal flæbe ved Forbryderens Navn, falder nu paa en borgerlig Families Navn. Man vil derved bestemme den adelige Forbrydere, at man giver ham et Navn, der maaſkee føres af en retsaffærens borgerlig Familie!

Historiske Phantasier paa Soen.

Maaſkee gives der ingen Forsætning, som yder saamegen naturlig Anledning, til, naar man er nogen-

nogenledes bekjænde med Historien, at føre de
 henrundne Aarhundreder, hvert i sin egen Skik-
 kelse, med sin udmærkede Charakter over i Ind-
 bildningskraften, som den Forsatning, hvort
 man en rolig og klar Dag befinder sig paa Dæ-
 ket, og svæver forbi Kyster, Der, Stæder eller
 andre Jordpletter, som engang vare Skuepladse
 for store, eller og kun saadanne Optrin, som ved
 de handlende Personers Sæder, Begreber og
 Sædvaner ere saare forskjellige fra dem i vore
 Tider. Slige Phantastien begunstigende Stun-
 der havde vi nogle Gange paa vor Hiemreise.
 Gottlands Kyst, og Synet af Wisby kunde
 ikke andet, end erindre om det fiortende og fem-
 tende Aarhundrede i de Tider, da denne Stad
 var en af de største og rigeste i Norden. Naar
 man hører en Matros fortælle om denne By,
 dens Rigdom engang har gjort dens Indvaanere
 saa overmodige, at de forede deres Svin af
 Sølvtrug, saa har man et anskueligt Exempel
 paa, hvorledes den blotte mundlige Overlevering,
 naar Skrivekunsten ikke kommer den til Hjælp,
 efterhaanden forvandler sig til Sagn, og Sagn
 sig til Fabel.

Faa

Saa vide, at i hine Aarhundreder Nedertyskerne vare den første Nation i Norden af Europa. Nedertyske, Søder og Moder bleve efterabede af de nordiske Hoffer, af de nordiske Nationer. Forretningernes, Hoffernes og Omgangens Sprog var nedertysk.

I Gaar vare vi nogle Mile fra Rügen. Det nu paa denne De ved den haardeste Trældom undertrykkede Folks Forfædre vare engang frie, modige Vender, men som lode sig bedrage af sluge Præster. Deres Skibe, med dristige Røvere besatte, omsvæmede i Østersøen, og vare for de christelige Koffardisfarere ligesaa frygtelige, som nu de fra Algier og Tunis i det middellandske Hav. Ogsaa i Pomeri, ved hvis Kyster vi i Dag, ligesom ved Tryllerit bleve fastholdte, boede Vender. Efter lang Kamp bleve de af Nedertyskerne overvundne, og nødte til, deels at gjøre den christelige Gudstjenestes Ceremonier med, deels for deres Overvindere at dyrke de Marke, som engang havde været deres Ejendom. De selv bleve nu betragtede som et til disse Marke henhørende Redskab.

Hist ligger Rostock, hist Wismar, og hist, hvorhen vi gjerne vilde, men hvorfra Vinden kommer, hist ligger Lübeck, alt Navne, som engang i Norden af Europa ligesaa ofte bleve nævnede, og ligesaa meget vækkede Ideer om Storhed, Rigdom, Magt og Overmod, som nu Navnene London og Amsterdam.

Engang skulde Aarhundreder komme, da en Matros vil fortælle begjerlig frittende Børn om London og Amsterdam ligesaa urimelige Eventyr, som hin Matros fortalte mine Børn om Wisby. De Minuter, hvori jeg skriver dette, blive for min Følelse til Aarhundreder, og Fortidens Aarhundreder ere i min Indbildningskraft blevne til Minuter.

Hvad seer jeg? drømmer jeg? hvad vil alle disse Vaade? hvorfra komme de? de synes at være i Hundredetal. Hvilke vilde forkræklige Mennesker! De søre Vaaben, Stridsøren; paa Skafet ere Stens satte fast, i den ene Ende spidse, i den anden platte. Deres Raseri er umodstaaeligt. Hvilke frygtelige Sange? Er det ikke Navnet Odin, der saa tit lyder i mine
Øren?

Dren? Herre! Vi ere forlorne! Vi ere overvundne! Hvorhen flæbte man os? Vi syntes at være paa Sjælland. Men her er intet København, intet Helsingør. Jeg seer intet uden Hytter oprejste af hele over hinanden lagte Træer. Hvorhen fører man os? hvorhen ledsager os denne Menneskemængde? hvad siger jeg, Menneskemængde? Denne Mængde af Skrækkelige Rovdyr i menneskelig Skikkelse. Her er et Offersted, jeg gjætter det, her er et. Forsærdeligt? Alt har man lagt En af vort Følge nøgen over en stor Sten, og et Uhyre i menneskelig Skikkelse aabner med en spids Sten hans Bryst; opmærksom betragter han det flydende Blod, spaaer af den Langsomhed eller Hurtighed, hvormed det flyder. Nu opløster sig et frygteligt Brøl af disse Barbarer; det er Sange, hvori de rose sig af deres Daad, som Rovdyr vilde rose sig af deres, om de kunde tale. Mennesker rose sig af at have udgydet Blod! — Nu fraadse de. Hvor graadig de formeentlige Helte slugte Hestekjødet! hvor de styrte det væmmelige Bl af rene Horn i sig! Forsvind søle Drøm!

Gaa

Saa phantaserede jeg, da Bornholm paa den ene, Møen paa den anden Side bragte mig det ottende Aarhundrede i Huskommelsen.

J. K. S.

Den forlovede Pige. af Tyst.

Den Pige, som har forfikkret en ung Mand om sin Kjærlighed, træder i et Forhold, som maa have stor Indflydelse paa Omgangen med andre Mænd!

Den forlovede Pige bør ikke reent hengive sig saaledes for en Udvalgte, at enhver Deeltagelse for andre opsluges af Tilbøjeligheden for ham; sige Elskende ere i det mindste tabte for alle den selskabelige Underholdnings Glæder og Behageligheder. Urokkelig Standhaftighed i Kjærlighed til en Eneste kan saare godt bestaae med den fro Lune, som overalt forskjønner den selskabelige Omgang, og ogsaa derved bliver os fledeste Leilighed tilovers at vise, at vor Hjertes sande Ven er os her frem for alt. Men hver ædel Mand's Haan vil Pigen tildrage sig, naar hun af bokerst Politik, eller af Frygtsomhed behandler

den

den Forlovede ligegyldig, for ikke at bortstøde dem, som frse hendes Forsængelighed ved Nærgelse. — Overhoved fører den overdrevne Syge, efter at behage, en Pige sædvanlig til den Skjæbne at vorde foragtet. Hun vil med ængstelige Blik drage alt, hvad mandligt er, til sig, af alle være hylbet, for engang, naar Tiden har ødelagt hendes Tiltrækkende, at see sig af alle — spottet. Menneskene betale ugjerne en Tribut, som man vil afsvinge Dem. De vende gjerne Djnene bort fra de Fortrin, hvorfore forlanges Nøes, og søge travlt efter Feil, som maaskee kunde for-
dunkle disse Fortrin, for intet at behøve at betale. Meget mindre have vi at frygte af den offentlige Dom, naar vi fremtræde med Følelsen af vor Svaghed, og overlade det til Andres Diskretion, at yde vore Fortrin Retfærdighed.

Sat! en Pige bragte fra et Selskab den Bevidsthed med, ved sine Fortrin, ved sin Vittighed og Indtagenhed at have tilkøbet et Halvt Dusin Tilbedere, som alle gjerne gad slugt hendes Yndigheder, uden dog at betale den høje Priis derved, og hun maatte, nu i Stillehed sigte sig:

sig: Ak! den ædle Mand, der har indviet mig sit hele Liv, saae i Dag med Bebrejdelser hen paa mig; sikkert vil han nu foragte mig, fordi jeg saa ltgegyldig behandlede ham! hvad havde en saadan vel ved sine Erobringer vundet? Intet — men vist saare meget tabt: hun havde lokket ret mange Lystne til sin Ungdoms Blomster, men og maaskee for evig bortstødt den Eneste, der ogsaa da endnu havde været hendes Ven, naae hendes Ungdoms Blomster allerede længe ere visnede.

Det synes mangen Pige haardt at indgaae en Forbindelse, hvorved den fri Billie og de blidere Følelser ved Religionens Love og ved Almenhedens Gremme henvinges til en eneste Gjenstand. Sammenligninger af den ubundne Billie og Tilbøjelighedernes utvungne Retning, som ere Pigestandens Eiendom, med de Pligter, en Pige paalægger sig, naar hun siger til Manden: Jeg vil for evig være Din! efterlade ofte en sorgelig Følelse i et quindeligt Hjerte, som blot hænger ved, hvad det derved taber, og ikke betragter, hvad det derved har at vinde.

Det er sagtens en ganske behagelig Tanke at være i Besiddelse af den Frihed, som tillader
uden

uden Dølgemaal at yttre Belvillie og Erkjændlig-
hed for dem, som behage hende mest, uden at
tilbageholdes af Frygt for at fornærme en Mand,
der har en udelukkende Fordring paa slige Yt-
tringer; — men er det ikke langt behageligere,
ligger ikke en Gylde af dyb undsigelig Noe og
Salighed deri, at hun tør sige til sig: Jeg har
en Udvalgt, der helliger mig sit hele Liv, der
kjerstigen belærer mig, naar jeg feiler, der trøs-
ter mig, naar jeg er sorgmodig, der ikke sær-
lader mig naar Sygdomme og Karenes Byrde
have nedbrudt mit Tiltrækkende, der i ethvert
Livs Optrin er min Skyldgud, og ved min Død
beviser, at jeg var ham kjerere end alt.

For en slig Binding er det dog Umagen
værdt at sætte de phantastiske Pigeensker, som
slagre fra een Gjenstand til en anden, paa den
ene og alene, der saa frivillig byder sig til et
Offer, som en heel Verdens Smigrerier ikke opveje.

Og den Pige, som endnu i fuld Ukyld,
Kjøn, blomstrende, som en Rose, hvorpaa en
Forbigaaendes lystne Aande endnu intet Blad for-
gistede, som af sine Følelser endnu ingen har
opoffret for en lav Priis, med hvilken Følelse af sin
egen Værd, med hvilken ædel Stolthed kan hun
ikke hengive sig til en Eneeste og fordre hans
hele Livs Priis derfor!

Hvorledes forebygger og formilder man
ved Opdragelsen Dødsfrygt?
af Starke.

(Forkortet.)

Dette Spørgsmaal staaer i saare nær Forbin-
delse med Befordringen af en uskyldig, frydsfuld,
skrælløs Nydelse af Livet; Dødsfrygten er saa
almindelig, overalt virkende dens Kraft til ved
urolige Forestillinger at formørke det menneskelige
Sind. O sandelig! for urolige Forestillinger er
Guds smilende, prydede Verden for Nøden; o
sandelig! urolige Forestillinger burde ikke herske
hos den, der er sund paa Legeme og paa Aand.

Dette føler man, og derfor undgaae maa det omhyggelig, at tænke paa Døden, at høre om den, at see dens Virkninger, uagtet man ikke skal besejre Forsædelsen, ved at flye for den, uagtet man saa meget mere maa skrækkes for de mangfoldige Skikkelser, hvori Døden viser sig, naar man forsættelig har sat sig i den Forsætning, at bære for den. Hvor formaaer man da at undgaae dens Syn? Kan man dog neppe komme i nogen By, uden at see den Plads, hvor de sove, der engang beboede Staden; man nyder Livet i Vennekreds, og Sangklokkerne lyde over et Menneske, der engang og frydede sig med andre; man iler den frie Naturs Nydelse imøde, og det fører man til Jorde En, der og engang her vandrede. Forjage lader Dødens Billede sig altsaa ikke, men forsikrone, formilde kunne Opdragerne det ved Raaden af de i den tidligste Ungdom saa magtigen virkende første Indtryk deraf, forebygge og svække kunne de Frygten derfor. Og saadant er deres Pligt.

Enhver erklaender, at de tidligste Indtryk i et Barns Sjæl ere af den højeste Vigtighed,
at

at det er saare magtpaaliggende, ved hvem og hvorledes de første Begreber om en Gjenstand gives det, at disse, som de første, flæbe fast, saa at, om man end siden forkaster dem som urigtige, endnu ofte deres Skygge ængster og skuffet. Forældre kunne altsaa ikke være opmærksomme nok paa det første Bekjendtskab, deres Børn gjøre med Døden, ikke omhyggelige nok for strax i Begyndelsen at kunne borteholde falske og skrækkende Forestillinger om den. Opdragere burde derfor ved egen Underviisning forekomme den Fare, som ligger deri, naar Børn ved ubudne og uvelkomne Lærere undervises om vor sidste Forandring herneden. Saadanne tale med en hemmelighedsfuld Tilbageholdenhed, bag hvilken Barnet venter noget saare vigtigt, med al den Levenhed, som plejer at ledsage dunkle og forvirrede Forestillingers Udgydelse. Derved indpræger sig den Bildfarelse, som meddeles Barnet, ligesaa dybt, som den virker ufordelagtig, fordi den er Bildfarelse. I det mindste maatte det være saare uvovet, at regne paa noget andet, end paa urigtige Fremstillinger. Thi ligesom de Be-

greber om Guddommen, der bibringes Børnens ved Tyende eller andre flige Oplysere, for det meste ere ublede af de usle Trasnit i Evangelies bøgerne, saa er det, de sige dem om Døden, sædvanlig en sde sort Skadning af en sværmende Indbildningskraft. Mange, som forbytte Døden med det, Legemet efter den lider, martre sig med at asmale Børn Døden ret forførdellig, afpresse deres Indbildningskraft et mørkt Billede efter det andet, for at gjøre dem ret levende, hvor græffelligt det er at blive begravet. Gaæc da det tænkende Væsen, som overstod Døden, Alle det der ikkun kyser de Dødelige, og Sørgemoppen, hvormed ikkun disse skrælle sig, endnu noget an? Er da at blive begravet Død. Og hvad er da at begravet? Man lægger en nu ubrugbar aflagt Skadning hen; mere er det dog ikke. Ligesom de der meddele Børn hine ganske andre Begreber, ofte med Forestillinger om Døden forbinde den Overtro om Gienførd og de Hedengangnes Omvandren, give de ikke sjelden Døden et Legeme, asmale ham for deres smaa høvende Tilhørere, som et uden for dem sig befindende vikkelsigt

Igt Væsen, som i Skikkelse af en Venrad ubønhørligt, uimodstaeligt træder til deres Leje, truende byder dem at komme, griber dem med stærk Arm, og med gyselig Vælde river dem hen. Dette Billede har selv for Borne noget naturligt Gyseligt: hvorledes skulde det ikke quale et Barn, hvorledes skulde det, ogsaa naar sidens dets Intethed er erkjendt, ikke efterlade en uvillig Mobbhydelighed imod den Stenstand, hvis Forestilling engang var ham saa martrende!

Alt det lader sig forebygge, naar Opdragere selv gjøre Barnet bekendt med Døden, som med en i os selv foregaaende nødvendig Forandring, naar de sige til ham som saa: See, Barn, naar du længe har brugt dine Kræfter og er bleven træt, saa slummer du ind; et Menneske der har forbrugt alle sine Kræfter og nu er bleven ret træt, sover ogsaa ind, uden her igjen at vaagne, og det kalder man at døe. I dette Begreb af en blot Forandring, som træffer os, synes Døden meget mildere. Hvo der i ret levende Følelse af Tilværelsen, med ret frisk Virksomhed hos Livskraften tænker den, for den

er den nu kun en Omverling, der af vor Natur selv i visse Maader er bestemt og afhængig, og hvilken man dog beholder sig selv, sit indvortes Væsen til tilkommende Nydelse, en Omverling, som man gad udstaaet, som man for den dermed forbundne Triumf af sin Kraft vel endog gad faaet kjær.

Denne Fremstilling af vor tilkommende Omdannelse kunne Opdragerne hos Barnet, som ogsaa allerede føler, at Forandring hører til vort Væsen, vedligeholde i dens særegne Skrækkeløshed, naar de ved Talen om, ved Synet af den menneskelige Hengangs Optrin vaagne over sig selv ikke forraade Vængstelighed og Frygt, naar de uden Beklemthed og Affkye, uden betydende Tilbageholdenhed, med Rolighed og hengiven Fatning udsige de forskjellige Benævnelser af vor forestaaende Forvandling, naar de, saait et særdeles Tilfælde overraster deres Følelse, underrette det i deres Miner for det meste rigtig læsende Barn, om at de ikke skrækkes over den Hengangs Tilstand, men over den Kummer, denne Skilsmisse vil gjøre hans Kjære. Men Opdrægere

gere kunne endnu gjøre mere; de kunne saaledes ved de ledsagende Begreber, hvormed de forebringe Barnet deres Undervisning om Død, give den i sig selv blot lidelige Tanke om samme endog venlig Elskelighed, forlystende Glædelighed. Dødens Forklaring ved Sønnens Tilstand forbinder sig saa ganske roliggjørende med Erindringen om den ofte nyde velkomne stille Følelse af den mildt besnigende omskuggende og opløsende med Løsel og Styrkning den Trætte gjennemflydende Slummer. En død Fugl, et behageligt mangefarvet Dyr af denne Art, udstoppet til at bevares, en Samling prægtige glimrende Sommerfugle skal ligesaavel sandseliggjøre, som formilde Dødens Forestilling. — En Fader kan i de overflødig blomstrende Træers krydrede Duft, i den friske Havedufts behagelige Aande, i Vaarsolens besjælende Lys, som danser igjennem de nye bebladede Grenes bølgende Skygger, viser sine Børn et fra Træerne synkende Blomst, med de Ord: Seer, Kjære, her døer et Blomst, seer der vælter en Luftning det hen og begraver det i Støvet; men kommer hid, der sjue I det

dets

dets Sted mellem Bladene en spød Feugt,
 Frukten vover og svulmer af sød Saft, og kan
 engang, nydt af en menneskelig Mund, til Blod
 forvandlet slaae i en Edels Hjerter, eller belive
 en stor Tankers Hjerno. Saaledes underviist
 vil et Barn tidlig vænne sig til, i Døden ifkun
 at see Udvikling, Forhøjelse, Modnen til Sjæs
 Fuldendelse. — Den Vengstelighed, hvormed
 mange undgaae at lade Barnet see Synet af den
 menneskelige Henviisnen, kan umulig være for-
 delagtig for dets tilkommende Rolighed, de sjeld-
 nere og bortkysende Forestillinger ryste stærkest,
 gjentagne derimod vorde roligere og ligegyldigere,
 Især burde et Barn ikke holdes tilbage fra sin
 døde Legeborders Slumreleje. Barnet maas
 endnu staae ved mangen Ligkiste, det maa her
 lære, og at taale det, og netop ved en afblom-
 stret Lilles Kiste slutter sig Dødens Billede saare
 fredelige til Billedet af den fjære trattede Ven, af
 den ellers hoppende nu hvilende Glæde, af den hulde
 endnu i sin dybe Søvn smilende Deeltager i den søde
 barnlige Lyst. Et visnet Barn er et saa mildt Syn,
 at man bør raade Barn som vilse overvinde deres

Bang

hed, ved et saadant at lære at anskue den menneskelige Dørtiens Optrin. Et dødt Barn skrækker ikke. Det kom og saae sig om; det havde seet, og gik. Det havde endnu ikke hængt sig saa fast til Livet, derfor modsatte det sig ikke at følge den vinkende Død, det spogte venligen hen til dens omfavnende Arme, derfor er der i alle Dets Gebærder noget saare villigt, hengivent og tillidsfuldt; ingen rasende Smerte har vanhædet hans barnlige Skjønhed, ingen vild Lidenskab har fordærvet hans Træk, derfor hviler over hans blege Ansigt Dødens Slør saa sagte, saa løst, saa spillende, maatte jeg sige, at man skulde tænke, det ikke var dødt, at det drømte lystige Drømme.

Overbevist om Indbildningskraftens mægtige Virksomhed, om at det vilde være ligesaa forgæves som skadeligt, at ville quæle denne Kraft, istedet for at rense og lede den, vil den tankende Opdrager tidlig søge at forsyne Barnets Indbildningskraft med slige Billeder af den jordiske Forblomstren, i hvilke Forstanden forefinder brugbart Stof for glade og lykkelige

gje

gjørende Tanker til at forarbejde. Det var at ønske, at vore Skikke ved de Dødes Jordeferd, at vore Kirkegaard havde et enligere Udseende, og man maatte bifalde og ønske mere almindelig den roliggjørende Blidhed, hvort Døden for Brødrene laber sig see, da den hedder en Hjemgang og et Skridt i Fædrelandet; de til glad Bemod smeltende Melodier ved Siden af de Døendes Bærelser, deres Kirkegaards smilende Prydelse, Blomsterne, som buntede og duftende spire frem af de hensaldende Menneskebedænkninger, de liflige Haver over de Sovendes Senge. —

Selv Barnet skal begribe Meningen af den skjønne tankerige græske Forestilling af Døden. Ved Siden af en omkrandsset Urne staaer den skælske løse Skjtsaand ung, mild og huld, uden Rødsomhed vender han Falken, og den gaaer ud, imedens ved hans Fødder af bristende Vælg en glindsende luftig Sommerfugl udslipper, og begynder at svinge de lette Vinger. Med store Tankers Alvor og Munterhed stuer Skjtsaanden hen for sig og paa den med nye Kræfter henlevende Sylphide, hensunken i Erindring om dette

Livet

Livs bortdrømte Drøm, tabt i Nydelsen af den friere, ædlere, højere Virksomheds frembrydende Morgen. — I midlertid lade sig og af den yderligere Udfoldning af den nøgne Benrad oplystende og aandfyldende Tanker udvikle. Benraden af et Blad, det frie florarteede Væv af dets spæde Trævler fornøier endog; Benraden af et Huus skræller i det mindste ikke, og den af et menneskeligt Legeme, skal heller ikke gjøres, naar en Lærer forklarer BARNET den forunderlig nemme Sammensjælse af et Skelets Dele, den af den højeste Visdom svangre Pande, hvorunder engang var Bærstedet saa mange Tanker, Brysthulens kunstige Dannelse, hvorunder engang et Hjerte i saa mangfoldige Følelser bankede. Det Store og Omfattende i de Tanker, som derved vorde vakte, skal seire over nedslaaende og bekymrede Forestillinger.

Alt dette gaaer ud paa, at forberede Ungdommen til Begreberne om tilkommende Bedrøvelse og Fortdannelse, og Meddelelsen af disse Begreber, Frahinandensættelsen af de for dem saa højt og magtig talende Bekræftelser, er det
sidste

sidste mest afgjærende Middel til ved Opdragelsen
 at forjage Skræk for Døden. Og hine Begreber
 og Forsikringer pleje de glade unge Sjæle saars
 begjerlig at modtage. Drømme ikke Børn,
 drømme ikke den modnende Ungdom sædvanlig
 saare smilende Indbildninger om de fortryllende
 Haver, om de paradisiske Enge bag Graven?
 Har ikke Mungen i sin Vaar havt Stunder, i
 hvilken det syntes den søde og ønskeligt, at døe
 som Yngling, som blomstrende Pige! Blev
 ikke de inderligste Sange fulde af strømmende
 Udgydelse af Beemod over Død og Grav, fulde
 af sand Længsel efter den, mest digtede af Yng-
 linge? Vel er denne Sjælens Retning bedst at
 forklare af Livstørst, af Blødetørst, af unge-
 dommelig Smagten efter nye og stærke, saare
 syffelstættende og hjerteslydende Fornemmelser, af
 det dunkle, hemmelige Ønske at elskes ret hødt;
 at for Mungen hans Død kan faae noget Tiltrak-
 tende ved den Mening, derved hos andre at frem-
 bringe ret levende Følelser for sig. Men just det
 beviser, at med Tanken paa det sidste Optin-
 herne de Forudsætningen om en tilkommende
 Nydelse

Nydelse af Tilværelse og vedvarende Virksomhed
 faare let maa lade sig forene, at Ungdommen,
 i det mindste den modnere, er i Stand til at fatte
 de rigtigste og for det meste af den menneskelige
 Natur tagne Grunde for Sjælens Udødelighed.
 Og naar den fatter; at vi ere udødelige, hvor
 bliver da Forsærdelse? Den Tanke vi ere udødelige,
 har intet gjendrevet, skal intet gjendrives, kan in-
 tet gjendrive. Vi ere udødelige. Hvad af os
 engang i Jorden vorder Strø, hvormed engang
 Vindene spille, hvad Hestehoven synderstamper
 og Markens Dyr nedtræde, det er ikke os, det
 er ikkun Gruus af vor forladte Baaning! Hvo
 der boer i et straalende Vallads vil ligesaavel med
 Henrykkelse, som med Beemod see hvorledes i
 Ruinerne af det Dække, der engang skjulede
 ham, Græssets Straa vanker, og Mossen griber
 om sig, og vilde Fugle bygge Rede. Vi ere
 udødelige! Hvad er nu Skilsmisens Stund?
 En alvorlig, højtidelig, men ikke skrækkelig
 Stund; alvorlig og højtidelig, som et majestætisk
 befrygteligt Tordenvejers Stund, hvorefter alt
 smiler og grønnes og trives. Gud ske Lov, vi
 ere

ere ubodelige! Hvad er nu Dødsfrygt? Den
 Indskrænkedes Sorg, den Svages Bidsfarelse lig
 den tomme Indbildning om Spøgelse? Hvad er
 Døden? den Levetsrestiges Tilfredsstillelse, den
 Virksommes Mættelse, den efter Fulddendelse
 Kampendes Triumf, som den nærmer sig.

J. K. S.

Stinnydelse.

Der gives Mennesker, som af alt, hvad man
 regner til Lykke, have Overflødighed og dog dermed
 ikke vorde glade ved Livet. Naar jeg seer en
 højadelig Excellentse, i prægtig, med sex pustende
 Gangere forspændt Statsvogn saa rask rulle frem,
 at alle lavbaarne Fodgængere med et Spring
 maae redde sig for ej af Vangerne at nedtrædes
 og af Vognhjulene at knuses; da tænker jeg
 stedse, om og den Mand virkelig er saa lykkelig,
 som han synes at være? Jeg betragter ham
 nærmere,

nærmere, og han kan ikke engang dristig see mig i Øjet, jeg, som intet har, uden hvad jeg måske sammeligent erhverver mig; ethvert Træk i hans Slege Ansigt udtrykker Avind, Uvilfredshed og Græmmelse; jeg er begjerlig efter, nøjere at lære at kjende den Mand, og erfarer, at Stolthed og Gjerrigheds Lidenskab paa det Grusomste beherske ham, saa at han af alt, hvad han har, egentlig intet nyder, fordi hans Ønsker ere umættelige, at intet fryder ham, som ikke smigrer hans Forsængelighed, og at han sølgelig savner tusende ham tilbudte Glæder. Den ubøvedes Glæde, der omgiver ham, er altsaa blot Skinydelse, hans Lod er intet mindre end misundelsesværd, som den vel efter første Øjeblik fast torde synes.

Men der gives og Mennesker, som virkelig end meer synes at nyde, men hvis Nydelse dog er intet mindre end agte, deels fordi den ikke er varig, deels fordi ubehagelige Følger ledsage den. Skulde dette end ikke i egentligste Forstand være Skinydelse, grændser det dog saare nær dertil, man kan ikke nyde med Haab om en lang

Varig:

Varighed, tværtimod blander sig dermed Frygt for det Ubehagelige, som sædvanligviis følger derpaa, og der sættes altsaa midt i Nydelsen den lykkelige og grundede Sindets Rolighed, som alene skiller den ægte Nydelse fra Skinnnydelse. At Du, forsængelige Pige, alle Djeblikke træder for Spejlet og fryder Dig ved Synet af Din egen Skjønhed, er intet mindre end ægte Nydelse; Dine Kinders Roser skulle afblomstre, og Dine Hjnes Ild skal slukkes, og Du skal da maatte tilstaae, at det var intet andet end en flygtig Drøm, som satte Dig i hin Henrykkelse. Skulde vel da, naar Du mishager Dig selv, Din Mening om udvortes Skjønheds Værd endnu være saa høj? Skulde Du da virkelig være daarlig nok til at indbilde Dig, at man nyder alt, naar man befinder sig i Besiddelse af dette Fortrin! Og hvormed vil Du kunne fryde Dig, naar Du intet erhvervede Dig af det Gode, som ogsaa da endnu bliver, naar din Ungdoms Indtagenheder ere afblomstrede.

At Udsøveren svømmer i et Hav af Fornøjelse og Fryd, er blot Skinnnydelse. I ethvert

umaadelig nydt Maaltid, i ethvert vellystigt Svantag indløber han en snigende Gift, som efterhaanden nedbrøder hans Nervesystem, og endelig henstrækker ham paa Sygelejet, hvor han kun for silde vil angre sine Daarligheder og Udsøvelser.

Blot Skinnydelse er det, naar to Elskende i Lidenskabernes stormende Trængsel bortrive det helligede Forhæng fra Hymens Helligdom og sammensmelte i overjordiske Talighedens Ruus; de skal om faa Djeblikke vaagne, og tusendgange bitterere vorder dem da Mindet om deres tabte Ulyld.

Mere ægte og varig er alt hin aandige Nydelse, som udspringer af ikke almindelige Kundskabers og Duelligheders Besiddelse. At trænge dybere ind i Naturens Hemmeligheder, at blotte tusendaars Bildfarelser, og fremdrage Sandheden i sin nøgne Skikkelse selv af den gamle Fabelverdens Ruiner, at berige de menneskelige Indsigters Gebeet ved nye Opfindelser, at forsvare Kornuftens hellige Rettigheder med overbevisende Etyrke imod den blinde Troes Formastelser; eller at skabe Kunstværker, som bære

Præget af et originalt Genie, ved høje Sange
 at forgude menneskelige Heltes Daad, ved lyk-
 keltge Vittigheds Spil at fravinde selv den vrantne
 Forretningsmand et bifaldende Smil, med beun-
 dringsværd Færdighed at aflokke simple Toner
 fortryllende Harmoni, og ved livløse Farver
 indtil Blendelse at efterligne den levende Natur. —
 Dette yder tilviffel en renere Nydelse, end Bes-
 fidelsen af en fortjenestløs Orden, end Overflod
 af tilaagret Guld, og Tilfredsstillelsen af en dys-
 rist Lidenskab. Med fuldkommen Lyksalighed
 kunne dog ogsaa disse aandige Fuldkommenheder
 ikke yde. Naar det tænkende Hoved, istedet-
 for den Visshed, det søger og haaber, overalt
 intet bliver vaer uden Tvivl, naar han ved lange
 og møjsommelige Undersøgesser blot har bragt det
 saavidt med fastere Overbeviisning at kunne sige
 sig, al menneskelig Viden er Stykkeværk, naar
 det frugtbareste Genie føler ethvert Sprog for
 armt og ubehjælpeligt for sine Tankers Sving,
 naar den dueligste Kunstner endnu finder sit
 Mæster, som han ikke ganske og overalt kan naae;
 eller naar uadvortes Hindringer lægges den dri-
 stige

stige Sandhedsforsker i Vejen, naar Mærkets
Børn, som slye Lyset, gjøre hans Hensigter
mistænkte og hans Bestræbelser uvirksomme; naar
Tidsalderens Utaknemmelighed lader den fortjenste-
fulde Kunstner sulte. — O! hvorledes kunde da
Indsigter og Duelligheder yde en aldeles reen og
fuldkommen Nydelse af Lyksalighed?

Hertil kommer endnu, at Noesbegjerlige-
dens aldrigtilfredsstillede Lidenstabs, og Avind-
der ikke kan taale fremmed Fortjeneste, stedse
ere i fortrinlige Kundskabers og Duelligheders
Følge, og at sølgelig først Hjertets Fuldkommen-
heder fordres til at nyde den Lykke, hine Aands-
Fuldkommenheder tilbyde. Snart er det reen
Utgiftfølelse, uegennyttig Menneskekjærlighed,
Almeenaand og Fædrelandskhed, snart er det kold
Hengivenhed og Jernstandhastighed, snart er det
frivillig Opoffrelse af al sandselig Nydelse, for i
det valgte Sag at opløste sig over det Middels-
tmadige, snart andre Dyder, der til de er-
hvervede Fortrins glade Nydelse ere ligesaa uund-
værlige, som disse Fortrin selv.

J. K. S.

Hustruernes Behandling hos de for- skjellige Folkesæd.

Af Tysk.

Paa ingen Omstændighed kjænder man tydeligere en Mands, ja en heel Nations Karakter, end paa Qvindens Behandling. Det er en paa den hele Jordkreds sig bekræftende Sandhed: Jo stærkere, tappere og aandrigere et Folk, des større er den Agtelse og Skaansel, som ydes det yndige Kjønn, og i samme Forhold, som et Folk er svagt, fetgt og aandløst, i samme ere Qvinde-
derne foragtede og fornædede.

Det raa forvildede Naturmenneske, der i det Hele tilfredsstiller sine Fornødenheder med en des større Levenhed, jo mere indskrænkede de ere, er vant til mere ved Vold end ved Kjærlighed, mere ved Styrke end ved Sjelighed at stille sine hastige Begjerligheder, uden at kjænde næsten noget mere end det Dyriske af Kjærlighed, uden at have noget af hin sædelige Sjælselste, som ene forsøder Styrkens Herredomme.

I et stedsevarende Hang til træg Rolighed, og, da kun virksom, naar Nøden kræver det, underkaster han sig, som den Særkere, den svagere Kvinde, behandler hende som sin Ejendom, kender ingen Pligter og ingen Afgtelse mod hende, og fordrer derimod med tyrannisk Strængthed af hende Lydighed, Trofast og Hjælp. Den første Slave, han gjør sig, er hans Kone. — Dette er paa tre Fjerdedele af Jorden, paa nogle af Klimaet saante Forskjellige heder nær, Maleriet af den qvindelige Menneskehalvdeels uslykkelige Lod.

Paa den nordvestlige Deel af vor Halvkugle ere Qvinderne netop det, Heloterne vare hos Spartanerne, et overvundet Folk, som er tvunget til at arbejde for sine Sejerherrer. Derfor seer man ved Oronokosfloden Mødre, som af Modersfølelse henrives til den unaturlige barbariske Medlidenhed, at dræbe deres Døttre i Fodselen.

En anden, af overdreven Kinsyg Kjarlighed udsprungen, Art Mandedespotismus, Qvindernes Indsperren og husligt Slaveri, som ved Sø-

der.

der og Love er helliget, herfer i Orienten, i Persien, i Mogoliet, i Japan og Sina, hvor en brændende Himmelegn gjør Mennesket indtil Rasenhed lidenskabeligt, frygtsomt og feigt. Her ere Skarer af Qvinder fordsømte til et evigt Fængselsliv, og have ingen Sandser, ingen Billie, uden for en eneste egensindigen Bydendes Vink. Deres Triumfer vare kun et Djes Blik, men deres Skinsyge, deres indbyrdes Had, deres Rasenhed imod deres Medbejlerinder, som tillige ere deres Selskab, alle deres Livs Dage.

Ulige lykkeligere var derimod Qvindeljens nets Lod fra de ældste Tider i mere tempererede Jordstrøg, især af Europa, under hvis mildere Indflydelse Følelse for Frihed og Menneskeverd, Danenshed og jævne Sæder fandt bedre Trivsoms hed. Hos intet Jordens Folk vare Qvinderne højere stattede, end hos de gamle Celter. Og saa fortjente Hustruer, der vare saa troe, lydse og omme; Husmødre, saa samvittighedsfulde, flittige og forstandige; Mødre, saa kjærlige og omhyggelige, og Ledfagerinder, saa modige og fri

frihedelskende, som de gamle Germaniers Fruentimmer, den ædlestes Behandling. Levemaade og Forsatning bidroge meget til, at udfolde det Edle hos Qvinden for Mandens Dje, og at helliggjøre Egteskabets Baand, Kjerlighed og Troskab. De tiltroede endog det yndige Kjon noget Guddommeligt og tilkommende Tings Forubsyn. Naar Mændene leverede et Slag, vare Koneerne med deres Børn Høren saa nær, at de ophidsede Kæmpere kunde høre sammes paa deres Hjerte mægtig virkende Tilraab. — Qvinder bestyrede i ældste Eider Huset og Marken. Ved de, Qvindeljønnen i det Hele egne, højeligere og sartere Fibrer og den deraf udspringende Evne til lettere og begierligere at gribe Tingenes Forhold, hurtigere at sammenligne og at drage almeene Begreber udaf deres Jagttagelser, tør vi ikke undre os, naar vi hos de germaniske Koneer see et saa højt Ascendant over deres Mand, som overlode sig ikkun til Krigens eensformige Syssel, og derfor maatte blive langt raaere end hine.*)

Naar

*) Naar denne Grund har den Idee, at Guddommen lettere meddele sig Qvinderne, end Mændene,

Paa hin Divinationsgave grundede sig*) fornemmelig den berømte Jomfru Velledas store Anseelse, som i Romernes Krige med Tyskerne spillede saa vigtig en Rolle.**)

Denne

dene, udbredt sig over hele Jordkloden. Ikke alene Gallierne, Germanierne og de Scandinaviske Folk, men ogsaa endnu mange andre have haft denne Idee. Hos Grækerne tilbedte Qvinderne Orakelsørog og hos Romerne stode Sybillerne i stor Højagtelse. Hebræerne og Egypterne havde deres Sandfjerker, og alt, hvad der synes at have Overnaturligt, Religionsstikke, Lægkunst og Magi, befinder sig hos største Deel af de Vilde i Qvinders Hænder.

*) Den Bemærkning, at, der hvor Gudinder indtage en Plads i et Folks Religion, Qvindesjønnet staaer i Anseelse, bekræfter sig overalt.

**) Saa fordelagtig denne Fordom var Qvindesjønnet, saa skadelig blev den det i de følgende Tider; thi sandsynlig opstod heraf først Troen paa Hexeri, der efter Kristendommens Udbredelse har været de sorgeligste indtil de siddigste Tider vedvarende Virkninger.

I Tyskland bleve indtil Christian Thomasius Hexer brændte, og i Eng^land bleve de mod Hexeri gjældende Love først 1736 ophævede.

Denne oprindelige de tyske Folks saa nøje med den hele Nationskaraktær forbundne Agtelse for det yndige Kjøn hørte ogsaa da ikke op, da de stiftede store Riger og Stater; man følge kun nogen enkelt tysk Nation i dens nye Aarvinger for at overbevise sig om Fruentimmernes betydelige Indflydelse paa Statsagerne, hvorfra man kan gjøre ikke ugrundet Slutning til deres øvrige Forhold. Naar umyndige Prindsar kom til Tronfølgen, førte sædvanlig deres Moder Regentskabet, og selv i Tyskland fik en Dronning ikke stælden Forsædet ved almindelige Rigsforsamlinger. Ogsaa valgte man ofte Kyrstinder eller andre sig udmærkende Koner til Voldgiftsgvinder, selv ved vigtige Sager.*) Ikke mindre vidne de tyske Love, som ere tilovers fra dette Tidrum om det yndige Kjøns særdeles Agtelse, som man vist hos raare og ukultiverede Nationer, som Germanierne dengang vare, ej kan forklare alene af Medlidighed med dets Svaghed.

Aarsager, som i Middeltalderen opoakte den entusiastiske Højagtelse for Qvindelkjønnet

vare

*) Drejers verm. Abh. 2 Th. S. 643.

vare især Riddervæsenets eventyrlige Mand, og de hyppige Tog til det forjættede Land, paa hvilke Korsridderne Phantasi blev hedet og begejstret. Hurtig udbredede sig en digterisk Fld, fra det sydlige Frankriges skønneste Provindser indtil Norges og Islands raa Egne.

Lad længe nok hin Sædvane, som nødte Ridderen til Uskyldighedens Forsvar, eller, for at forsøgte Fruentimmernes Skjønhed, til at bryde Landser, og som i Tilfælde af Forsvar brændemærkede ham med Skam og Skændsel, ikke af ham i andre Forhold have fordret en lige Verbødighed og Politesse mod det yndige Køn, saa er det dog unægteligt, at af dette Galanteri, der i Begyndelsen blev anset blot som en Ridderskandens Pligt, den Mændenes Skik og almindelige Forbindlighed blant alle sædelige Stænder hos de fleste europæiske Folkesæd er udsprungen, ved udvortes Høflighed og forekommende Adfærd at tækkes Fruentimmerne.

Grækerinderne bleve i den heroiske Tidsalder mere elskede og skattede, end i den følgende, da man mere indskrænkede dem, fordi man an-
saae

saac dem som Bæfener, der aldeles ingen Deel kunde tage i de offentlige Stadsanliggender, dog bleve de langt fra ikke saa slavisk behandlede, som Qvinderne i Asien.

Mere fremstikkende er Qvindesjønnetts Aand hos Romerne. Romerinderne erhvervede sig ikke alene som troe Koner og fortræffelige Mødre, men og som ivrige Patriotinder de retsmæssigste Fordringer paa Mændenes Agtelse. Hvo beundrer ikke en Portias, Paulinas, Agrippinas, Arrias, og fleres Sjæleadel?

Man erindre sig ikkun Kornelia, begge Grakkernes Moder, — som, da en Veninde havde viist hende sin Pynt, og derpaa ønskede at see hendes, pegede paa sine Børn — for at lade mange Romerinders Edelsind see Det.

Udskillige barbariske Folk beherskes af qvindelige Regentinder; endskjønt de foragte det hele Kjøn, synes de dog i dets mildere Karakter at finde mere Anlæg til at herske, end hos Mændene, eller muligens seer dette og af Skinsyge blant Folkets Ypperste, som ikke vil tilstaae nogen af deres Egne Fyrsteværdigheden, og derfor

fore hellere overgive den til en svag Kvinde, af hvem de ingen Indfrankning i deres Magt have at frygte.

Dette er en saare ubetydelig Deel af Kjønnet imod den, som er bestemt til det dybeste Slaveri. Til alt forpligtede og til intet berettigede, er Egtteskabets Begyndelse for dem en uafbrudt Kjæde af de haardeste Nojsommeligheder og de haanfuldste Fornedrelser, hvis stille Taalen synes at overskride den menneskelige Natur.

I Lappland er Jagten en ærefuld Forretning, hvormed Qvinderne ikke tør sysselsætte sig. Lappernes Huse have sædvanlig to Dørre; Qvinderne tør aldrig gaae ind og ud af den Dør, som tilhører Familiens Fader. Lapperne, Samojederne og Ostiackerne, Buræterne, Tunguserne og øvrige siberiske Nationer ikke alene ansee deres upasselige Koner som urene Skabninger, men de udstøde dem endog af deres Hytter, eller holde dem i det mindste paa en saadan Maade borte fra sig, at de hverken kunne berøre Mændene selv, eller deres Mad og Sager. Fra det tyvende

tyvende Aar af, siger Kranz, er Grønlandernes Liv en Kjæde af Jammer og Møjsommeligheder. Man seer derfor ikke sjelden Exemppler paa, at de ved det første Egteskabs Tilbud opløste et hæftigt Strid, rive deres sammensleptede Haar fra hinanden, flye til Orker, eller endog affkære deres Haar, hvilket i Grønland er den største Skam og Bannstr, og efter hvilken en Pige er sikker paa at gaae i Dio for Vejlere. Naar Piger ikke drive deres Modbydelighed for Giftermaal saavidt, saa opsiges de af Brudehverversker og deres Medhjælperinder, og slæbes med Magt hen i Brudgommens Baaning, hvor de sidde nogle Dage nedslagne og med adspredte Haar uden at nyde noget; varer Brudens Smerte for længe og for haardnakket, saa nødes hun ved Slag til at overgive sig til den unge Mand, hvis, og hvis Moders Slavinde hun vorder fra det Øjeblik af, da hun forandrer Stand.

J. K. S.

Brudekjøb.

De ældste Tyskere og Galliere folgte deres Døttre ikke for Brudepriser, men efter nogle ubetydelige gjensidige Gaver blev Egteskabet slut-
tet. Forældrene og Slægtningerne vare nærvæ-
rende, og bifaldt de Gaver, Brudgommen
gjorde Bruden. Disse bestode ikke i quindeligt
Pynt, men i Orer, i en sadlet Hest og i en
fuldstændig Rustning. Imod disse Foræringes
modtages og overleveres Bruden, som igjen
skjenker Brudgommen nogle Vaaben. Disse
gjensidige Foræringes ere Egteskabets stærkeste
Baand og helligste Segl, og ligesom deres Egt-
teskabsguder. Dog er det unægteligt, at de
gamle Danske og deres Naboer Sachserne og
nogle Folk ved det sorte Hav i gamle Tider have
kjøbt deres Brude; og sandsynlig antaget denne
Skik fra Thracerne.

J. K. S.

Kjærlighed andet end Venſkab.

Vort Hjerte maa endog ſlaae nok ſaa ſtærkt for Venſkab, vor Følelſe for vor Ungdomsven maa være nok ſaa ſværmerſk, ſaa vil dog den aandiggjorte Kjærlighed i ſine Symptomer, i bange Nærmelſe, i højee Kindrødme ved Berørelſe, i de Elſkendes Skinſyge, paa det meſt udmærkende adſkilte ſig fra Venſkab.

Venſkab beſtaaer i forſkjellige Perſoners gjensidige Tilbøjelighed, der frembringes ved Overeensſtemmelse i Følelſer og Sindelag. Den, ſom føler ganſke forſkjellig fra os, vil aldrig være vor Ven, og naar ogsaa her nogen Forſkjellighed intet afgjør, ſaa vil den dog aldrig henvirke paa egentligt Venſkab; vi ſkal ſelv vel ſkatte, men aldrig kunne elſke Fortrin, ſom vi opdage hos andre, naar vi ikke ſelv i en vis Grad eje dem. Ligne maa os den, i det mindſte i nogen Henſeende, ſom vi vælge os til Ven. Manden af hæftige Følelſer ſkal hendrages nærmere til den, der er i Stand til at modtage ligesaa hæftige

hæftige Følelser, og ligesaaledes vil den, der besidder en blidere, roligere Charakter mere kjæde sig til den, der sympathiserer med ham. Vennen er et Spejl, hvori vi ville see vort eget Jeg, og i hvem vi egentlig elske kun os selv.

Men ganske anderledes forholder det sig med Kjærlighed. Kjærlighed finder ofte, ja næsten altid Sted hos Personer af ganske forskellige Følelser, og beviser os, at i den største Ulighed er ligesaavel en Sympathi, som i den største Lighed. Jo mere Manden er Mand, des mindre vil han kunne elske den mandige Qvinde, jo mere hun er Qvinde, stedsse foretrække den Mand, der viser sig i Mandighedens Udel.

Ogsaa lader Vensteb sig udstrække til flere Personer, og med al Skinsyge, som og i vis Henseende hersker iblant Venner, skulle vi aldrig tage det ilde op, naar vor Ven deler sin Hengivenhed imellem flere. Kjærlighed derimod er rettet blot paa een Gjenstand, den er alomfattende og dog udelelig. Vilde man udlede Skinsyge af blot aandelig Kjærlighed, og derunder forstaa den Attraae, udelukkende at besidde et Hjerte,
 saa

saa maatte man spørge, hvorfor da Skinsyge
 aldrig indtræder for én Person af samme Køn i
 samme Grad, som hos Personer af forskiellige
 Køn? Det inderligste Venskab er vel sølsomt,
 naar den Anden lader det føle eller overfører det
 især til en Tredie; men aldrig skal denne Føle-
 lighed være saa hæftig eller svag, at den griber
 hele Sjælen og opluer den til frygteligste Rasens-
 hed og Hævn, eller hos de bedre sjønt svagere
 Sjæle nedsynker i en mørk Melankolie, og ud-
 bryder i vemodige Taarer. Aldrig har Venskab
 gjort Fordring paa flige udeslukkende Rættig-
 heder.

Kjærlighed vedvarer selv da endnu, naar
 den ikke krones med Gjenkjærlighed. Venskab
 derimod kan uden Gjengæld ikke finde Sted.
 Selv da, naar den Elskende efter lang standhaf-
 tig Bedholdenhed ingen Gjenkjærlighed finder,
 eller uophørlig nye Hindringer optaarne sig imod
 ham, naar han da fuld af Uvillie trækker sig tilbage,
 opgiver at forfølge sit Hjemed, og kanstee endog
 bærer Kjærlighed, ogsaa da elsker han maastee
 endnu hæftigere end tilforn. Til ikke mere at

elste hører kold Ligegyldighed imod den elskede
 Gjenstand. Men her er ikke Kulde, det er Brede
 og Uvillie, en Tilstand, der, siden den atter er
 en Yderlighed, er endnu langt nærmere ved Kjær-
 lighed end ved den kolde Ligegyldighed. Thi saa
 meget og disse Mennesker søge at indbilde sig, de
 elste ikke mere, saa beviser just denne overtænkte
 Bestræbelse efter at overbevise sig om den forrige
 Videnskabs Udslettelse, som stedsse endnu forud-
 sætter lidenskabeligt Sysslen med sammes Gjen-
 stand, at de kun endnu alt for meget elste, at
 deres Koldigheds Fiende ikke er besejret, men kun
 lurker i et Baghold, for ved god Loilighed at
 frembringe med des vissere Sejr. Thi der behø-
 ves kun en svag Straale af Haab til igjen at
 forvandle denne Brede til den anden Yderlighed,
 til Kjærlighed.

Ogsaa jævner Kjærlighed saare ofte Livets
 udvortes Forhold, Vensteb næsten aldrig.
 Kjærlighed mægtigere end alt under Solen løf-
 ter snart fra Silkehynnen i frygtelige Drkener,
 snart fra Drkener paa Silkehynnder.

Men

Men saa forskjelligt Kjærligheds Væsen er fra Venſkab, tør den dog først da gjøre Fordring paa Navnet Kjærlighed, naar Venſkab lever i een Barm med den. Er Sjæletilbøjelighedens Grad ſaa ringe, at den ſlet ikke kommer i Anſlag, ſaa er Kjærligheden uædel, er ikkun grov Sandſelighed. I den ædle Kjønſkjærlighed paa det Næjſte forenede virke ſaa ubegribe- lig paa hinanden, ſom Sjælen paa Legeme; jo mere Sjæletilbøjeligheden overveier den legemlige Begjerlighed, deſmere nærmer den ſig hin For- nemmelſernes Højde, hvortil rigtig nok kun ſaa Sjæle kunne opløſte ſig, og ſom vi krone med Navn af den høje Kjærlighed.

J. K. S.

En Scene i en Daareliste,

tagen af The man of feeling.

Udfikl fra de øvrige stod en Person, som havde noget Edelt og Tiltrækkende hos sig. Endskjønt hendes Ansigt var blegt og magert, var hendes Klædedragt dog renere end de Øvriges, og hendes Tilstand vakte Medlidenshed uden Bømmelse. Ogsaa vare Alles Øjne strax henvendte paa hende. Opsynsmanden, som ledsagede dem, mærkede det. Det er en ung Dame, sagde han, som er født til at lide med sex. Er den Historie sand, man har fortalt mig, saa blev en ung Mand forelsket i hende, der vel var af ligesaa god Herkomst som hun, men ingen Formue havde. Smidertid da Kjerlighed, som man siger, er blind, elskede hun ham desuagtet med Lidenskab. Hendes Fader derimod vilde intet vide af dette Eiftermaal og truede at jage hende af Huset, hvis hun nogen Tid saae ham igjen. Nu besluttede den unge Mand at reise til Vestindien, i det Haab at gjøre Lykke der og saaledes komme i

De

Besiddelse af sin Elskede. Men neppe var han
 landet, før han blev overfaldet af en i disse
 Egne sædvanlig Feber og inden nogle Dage var
 han til alles Bedrøvelse, som kendte ham, bort-
 rykket af Sygdommen. Denne sørgelige Tidende
 kom hans Elskede snart for Dre. Paa samme
 Tid vilde hendes Fader tvinge hende til at ægte
 en rig ussel Knark, som var saa gammel at han
 kunde været hendes Bedstefader. Hendes Elskers
 Død gjorde intet Indtryk paa den umenneskelige
 Faders Hjerter. Evertimod! han drev des alvor-
 ligere paa hendes Giftermaal med den Mand,
 han havde foreslaaet hende. Græmmelsen over
 den forrige Elskers Død og den Affkye, hun
 havde for den anden, bragte hende i den Til-
 stand, hvori De nu saae hende. Imidlertid lader
 Gud ikke saadanne Grusomheder blive ustraffede.
 Faderen mistede alle sine Midler og døde som en
 Tigger.

Endskjønt denne Historie vist ikke blev
 rørende fortalt, virkede den den dog paa Harley,
 og han havde allerede offret hende nogle Taarer.
 Den uslykkelige unge Person syntes hidtil fordy-
 bet

bet i Tanker, og havde sine Djne hæstede paa en
Ilden Ring, hun bar paa Fingeren. Nu vente
hun sig mod Harley. "Min Billy er ikke mere,
sagde hun, græder De over min Billy? Vels
signet være Deres Taare! Jeg vilde ogsaa gjerne
græde, men min Hjerne er saa tør. Det brænd
der." — Hun kom nærmere til Harley. Giv
Dem tilfreds, min unge Dame, sagde han, Deres
Billy er i Himmelen. "Er det sandt, sagde hun,
skal vi da der finde hinanden igjen, og — hun
pegede paa Opsynsmanden — kommer dette fryg
telige Menneske ikke der? — Ak! jeg er endelig
bleven ugudelig, jeg glemmer næsten ganske at
tænke paa Himmelen, dog beder jeg undertiden.
Naar jeg kan, saa beder jeg. Wangen Sang
singer jeg ogsaa; naar jeg er meget bedrøvet,
singer jeg. Stille! De skal strax høre mig:

Let hviler Jorden paa min Billys Bryst,
og Roser blomstre stedse paa hans Grav?

hendes Tone var klagende, men vild, saa at
man ikke kunde forstaae Melodien. Og, Op
synsmanden undtagen, vare Alles Djne fulde af
Taarer. "Græder

"Græder De alt igjen?" sagde hun, "jeg vilde
 nødig see Dem græde. De har saa megen Lighed
 med min Billy. Just saadan saa han ud, da
 han gav mig denne Ring. Stakkels Billy! det
 var sidste Gang, vi saae hinanden. Jeg holder
 saa af Dem, fordi De ligner min Billy. Men
 jeg kan dog ingen elske, som jeg elskede ham."
 Hun rakte Harley sin Haand. Han trykkede den
 imellem sine og badede den med sine Taarer.
 "Ja det er Billys Ring, sagde hun, den kan jeg
 ikke give dem. Nej! det kan jeg ikke. Men
 her er en Anden, seer De her, den har jeg i Dag
 flettet af nogle Traade. Vil de have den til
 min Erindring? Jeg er en underlig Pige! men
 mit Hjerte er uskyldigt. Mit stakkels Hjerte!
 det vil snart bryde. — Føler De ikke, hvor det
 slaaer. Hun trykkede hans Haand til sit Bryst
 og bøjede sit Hoved lyttende ned. — "Hører De,
 en, to, tre! vær rolig lille Lærner! min Billys
 Hjerte er koldt! — dog! nær havde jeg glemt
 Ringen." Hun fik den paa hans Finger. "Nu!
 lev De vel! jeg maa forlade Dem." Hun vilde
 trække sin Haand tilbage. Harley trykkede den
 til

til sine Læber. — "Jeg kan ikke blive. Mit Hoved er saa fortumlet, lev vel." Hun gik hurtig ind i et lidet Sideværelse.

Boldsomme Frierier hos vore hedenske Forfædre.

Boldsomme Frierier vare lidet mindre i Brug, end Siftermaal, som skeete i Enighed og indbyrdes Kjærlighed. De første, ihvor lastværdige i sig selv, vare dog tillokkende for Folk der troede alt priseligt og loeligt, blot det smagte af Mod og vidnede om Styrke. Saasnart Frieren ej fik Forældrenes Samtykke, eller ikke kunde vinde Pigenes Hjerte, troede han sig pligtig til at voldsføre hende. Var derimod toende Friere til en Pige, blev hun enten udsat paa et Spil til Beslønning for Selervinderen, eller som et Offer og ulykkelig Mod kastet i dens Arme, som blodig af hendes Elskers Mord, ikkun tjente til at forsøge hendes Gysen og Afky.

Men

Men denne barbariske Skik, ved Vaaben at skaffe sig Hustru geraadede ikke mindre Qvindeløsheden i Særdeleshed, end Forældrene i Almindelighed til højeste Skade.

En Pige langt fra at hun maatte raadspørge Hjertet i saa vigtig en Sag opirrede ved sit Afslag snarest en fræk Frier, og havde, naar hun faldt i hans Vold, ej at vente andet end en beklagelig Skjæbne. Imod sin Villie dens Nov, hvis Hustru hun havde Affky at være, behandlede hun som en Fange med Haardhed og Skinsyge, saalænge hun var elskelig, men siden med Foragt, og som Trælinde.

Forældre vare ikke mindre at beklage, som komne i den tunge Forsætning, at see deres Datter i sligt Tilfælde, maatte ofte, uden Hensyn paa hendes Tilbøjelighed, eller egne fornuftige Hensigter, med Sorg og Græmmelse see deres Barn rykkes af deres Arme og bortføres, for at blive uhykkelig, usel og fattig.

Saadant gav Anledning til mange Tvækampe og blodige Slagsmaal. En Fader, en Broder, en forurettet Frier, langt fra hos Dommeren
at

at faae sin Datters, sin Søsters, sin Fæstemmes
Værd og Tryghed billigen overholdte, troede sig
selv pligtig i Voldsmandens Blod at kræve en til
Vrøden svarende Hævnt.

J. K. S.

Om den selskabelige Danses Forædling.

Jeg elsker denne Kunst saare, en af de mennes-
keligste og elskværdigste Kunster, den er en saa
indtagende Ledfagerinde af Mennesket i hans Livs
fjænneste Epoke, dens Spil vækker Frosind og
Kjærlighed, og alle Phantasiens søde ungdoms-
melige Sværmerier i Pigenes og Unglingens
Sjæl.

Hvad Kunde denne! Kunst være for det sel-
skabelige Liv! Og hvad er den! hellere forvisse
man]den ganske af vore Kredse, istedetfor at man
saaledes driver den. Thi, i Sandhed, man kan uden

De

Pedanteri sige, at denne Kunst i samme Forhold vorder farlig for Sæder og Moralitet, som den bortfierner sig fra den sande Skjønhed.

Den skjønne Dandsets Ven foræbler sin Følelse, i det han dandser; den stette og dog tilslige lidenskabelige Dandser af stette Dandse dandser altid paa sin finere Følelsses Bekostning; ligegyldig imod det Skjønne i Dandsen kan han ikkun ved en saare lav Interesse lænkes til en Fornøjelse, hvis sande Vand er hans Hjerte og hans Smag fremmed; jeg siger uden Indskrænkning en lav, thi man troe dog ikke, at Kjerlighed kan indgyde Lidenskab for stet Dands. Kjerlighed er for nær beslagtet med Skjønhed, til at den kunde foranledige en skjon Kunstes Nedsættelse. Den Elskende dandser enten stet ikke, eller han stræber at dandse skjont.

Ballerens hele Anordning er en ensformig flau Glændrians Værk, et Par Menuetter, en heel Skare Engelskdandse, en Kontradands, og alt det uden Plan og Harmoni kastet sammen. De fleste Dandse have stet ingen Idee, ingent

Cha

Charakteer, eller naar de endelig have en Grad af
Kund, saa er dog imellem Dandsen og Musiken
sædvanlig slet ingen nærmere Sammenhæng
mærkelig.

Hvor dybt den selskabelige Dands er sunket,
viser sig især i den gale Lidenskab for de almindelige
Engelskdands. Hvad for en slav Ting er egentlig
en Engelskdands for enhver, der har et Begreb
om Skjønhed i Dands, naar den endog nok saa
godt udføres! Hvor karakterløs den hele
Bewægelse ved Paet, hvor indsluttet for sande-
ligen skøn og æstetisk Form, hvor kjedende dens
evige Ensformighed! Turerne ere sagtens i
Stand til at modtage en stor Mangfoldighed, og
kunne dannes og sammenbindes til et saare ta-
lende Udtryk af Handling, Lidenskab og Følelse.
Men Fodbevægelsernes Monotoni forstyrrer i de
fleste Tilfælde Virkningen af Turerens Afveksling
og Udtryk.

Jeg vil ikke vove det utilgivelige Rættert,
at ethvert Bal egentlig i Henseende til alle sine
Partier maa besidde en Enhed, og danne et skjønt
harmonisk Heelt, endskjønt dette ligesaa let lod

sig vise, som om en Concert. Men enhver enkelt Dands, der skal være noget meer end et sandsesløst Bæv af Bevæggelser, maa usejlbart lig udtrykke en lidenskabelig Hovedfølelse, og alle dens Dele maae sammenvirke til sammes skjønne Fremstillelse. Enhver sliq Sindstemning maa være saaledes beskaffen, at det ikke synes unaturligt, naar Mennesket udtrykker den i Bevæggelser, som han stræber at tildele den højeste Skjønhed; det maa altsaa ligge i dens Charakter, at Mennesket med en vis sværmerisk Henrykkelse taber sig i den. Tillige maa den være saaledes beskaffen, at den interesserer begge Kjønns Sympathi. Menuetten har efter denne Fordring sin egen umiskjendelige Aand, da den udtrykker en om højtidelig Nærmelse af begge Kjøn.

Den højeste Grad af Fuldkommenhed i en selskabelig Dandses Stof bestaaer usejlbart deri at den indeholder en vis Handling, og nærmer sig Balletten. Denne Fuldkommenhed ere visse saare almindelige Dandse i høj Grad fiklede til at modtage. Engelskdansen kan være
saare

saare dramatisk, og jeg troer, at den, som i sine Dase har saa lidet Yndigt, fornemmelig maa virke ved sin Handling i Tuerne.

Paa en stor Handling er her, forstaaer sig af sig selv, Aet ikke at tænke. Men hvormeget Indtagende kan ikke ligge i de tallose smaa Handlinger, som ere mulige iblandt begge Kjønn efter deres sympathetiske Tilbøjeligheders og Kjærligheds Interesse! Ogsaa en med dandsers Skjønhed udført Spøg kan fortrylle Hjerte og Smag for en selskabelig Sammenkomsts flugtige Øjeblikke. Men Opfindelsesaanden sover ganske i den skjønn Dandses Gebeet. Naar den vaagne nede, hvormeget skulde den bestiale det selskabelige Liv. Da skulde vi og paa vore Baller ikke binde os til hin kolde Orden, som jeg næsten gad kaldt Ballernes Liturgi; vi skulde da og ofte dandse Dandse, som endnu intet Navn have.

Jeg fordrer noget meget til den selskabelige Dandses Forædling. Men hvorfor skal da ogsaa just denne skjønn Kunst være fordømt til af Menneskene i deres Kredse at vorde saa groveligen misbrugt og nedsat! Hvorved fortjener

Det er just, at vi vedligeholde den skilteende Overenskomst, som om man uden Beskæmmelse kunde drive den saa elændig, som man vil. Man sammenligne dens Behandling i det menneskelige Selskab med den glimrende Rolle, Musikken spiller. Hvor tvrige, hvor samvittige ere Musikens Elskere, hvorledes stræbe de at vinde en vis Fuldbendelse i samme, og med hvilken ædel Uergjerrighed arbejde de for deres Privatconcerter! Har man nogensinde fundet, at slige Lysthavere forenede sig med det Forsæt, at finde Fornøjelse i slet Spil og Sang, og om dette endog nogensinde kunde være Tilfældet, skulde vel dannede Mennesker faae Smag i deres Concerter, og opoffre hele Aftener til at høre paa samme? Nej, kun Dandsen har den uværdige Lod, at man, uden at rødme, med Flid tør være Stymper, og at man i dette Stymperie og timelang Beskuelse af dette Stymperie, søger en selskabelig Fornøjelse.

Og hvad er Følgen af denne en saa elskværdig Kunstes Vanærelse? Smag og Skjønhedsfølelse hvils indstumrede i Dandserne og Dands-

serin.

serinderne; i deres Sted træde Raadhed, Læsevitet, mandligt og quindeligt Kofetteri; og Dandsesalen, som burde være helliget til Hjertets ædlere Tilbøjeligheder, vorder den farligste Klippe for unge Sjæles Ufkyld.

”Men, kunde man spørge” hvormegen Tid maatte anvendes paa en Dannelse for Dandsen, som den her fordres, hvilke Omkostninger skulde den foraarsage? Lønner det Umagen, at opoffre saa meget for en det korte unge Livs flygtige Fornøjelse?”

I sex Maaneder vorder man rigtig nok ingen Dandsler efter mit Ideal. Og da jeg til en skøn Dands ogsaa fordrer en høj Grad af Udtryk og et vist Talent for Pantomimen, saa kan ikke engang hvert Menneske ved det længste Studium og den mest vedholdende Øvelse i Dands vorde stor, naar han ikke af Naturen besidder disse Gaver, som ingen Dandssemester kan indgyde. Dandssemesteren vinder ganske umægtelig ogsaa ved min Theorie i Revenuer.

Men maae da nu alle Mennesker nødvendig dandsle? Spille da alle paa Violin eller Klaveer?

veer? Tegne, male de Alle? Nej, kun de, som besidde Talent og Midler til at danne sig i disse Kunster, og de anvende da alt, for at opnaae en Grad af Fuldkommenhed. Hvo der ingen Legemes og Aands Talenter har for Dandsen, være saa fornuftig, ikke at ville fremtvinge en Færdighed, hvortil Natur og Kunst maae forene sig; hvo der ingen Midler besidder til ved Undervisning, Ovelse, og Theatrets Besøg at danne sig til skøn Dandser, han give med ædel Hengivenhed i sin Skjæbne Slip paa en Fornøjelse, for hvilken Lykkens Gudinde ikke vedbærlig har udstyret ham. Men den, som Talenter og Formue staae til Tjeneste, hellige sig denne Kunst med samme Enthusiasme, hvoraf Dilettanten for andre Kunster er besjælet, og være overbevist om at og her som overalt, en varm Stræben efter Skjønhed kraftig medvirker til Sjælens Forædling.

A n e k d o t e

udaf Schillers Thalia 3 B. S. 41-50.

Baron **, en bemidlet Ungerſk Adelsmand, ſom tjente i de kafferlige Hære, var i de ſidſte Aar af Syvaars! Krigen geraadet i preuſſiſk Fangenſkab. Han levede henved et Aar i Magdeburg, og forlegen for Midler til at forſøde ſig dette tvungne Ophold, ſøgte han at høvne ſig paa de fiendlige Skjønnes Hjerter for ſine krigerſke Projekters ſlette Udfald. Dette lykkedes ham ligesaa godt, ſom det var lykkedes deres Fædre med ham; og den ſkjønne Krigsfange begyndte med temmelig Taalmodighed at vente ſin Udløsning, medens hans unge ømme Kone, ſom han havde ſadt tilbage paa ſine Godſer i Slavonien, græmmede ſig over hans ſørgelige Skjæbne. Den ſidſte Omſtændighed havde han overhoved velbetænkt fortiet det ſmukke Kjøn der; men ham traf endelig mange Heltes og Erobreres Skjæbne, at komme videre, end han ſelv vilde. Nu ſkulde Hymen igjen gjøre den Skade god, ſom Kjærligheden havde ſtiftet; Baronens Samvittig-

hed

hed satte sig hen over et let militærisk Givtermaal; og Frøken von X. blev virkelig viet til ham. Kort derpaa skete mellem de fiendlige Magter en Udveksling, hvorved Baronens blev løsladt af sit Fangenskab. Han og hans nye Kone syffelsatte sig nu fælles med Forberedelser til den lange Rejse til hans Fædreland, men han fandt for godt hemmelig at gaae forud, og efterlod sin Kone kun en om Afskedsbillet, hvori han med mange høflige Omsvøb i visse Maader og saavidt det var gjørligt underrettede hende om de Omstændigheder, som foranledigede denne ulykkelige, evige Skilsmisse, og tillige gav hende venstabelige Forholdsregler, hvorledes hun endnu havde at gjøre den bedste Mine til dette slette Spil.

Saaledes undkom han fra begge sine Fangenskaaber og indtraf lykkelig i Wien, hvor han med let Mod overlod sig de lange savnede Udspredelser og Glæder. Lidet forstyrrede ham vel hans første Kones usformodede Ankomst, som med Kjærlighedens Bestandighed besejrede de smaae, af ham selv med Flid hendes Saalmodighed i

Vejen lagte Hindringer, og ilede 'at tilbyde' den stakkels mishandlede Kriger sin troe Pleje. Dog lønkede hendes Omhed hans Flygtighed, og hans trange tomme Hjerte begyndte virkelig at aabne sig for Kjærlighedens ægte Nydelse. Hun var afen af de adelige, men forarmede Familier, hvoraf der i Ungarn gives saa mange, som ved Trættefærhed og Haardnakkethed bringe sig selv saa dybt ned, at de maae gjøre Hovorie hos deres berigede Fuldmægtigers og Advokaters Søner. Hendes Hjerte var den Mand ganske hengivet, som, ved sin Formue ophøjet over hende, havde reddet hende fra den haarde Skjæbne at tjene, havde hyldet hendes Skjønhed og hendes Dyd ved Gaven af sin Haand. I Vient blev hendes rolige Sjæl tilsluttet for alle de Fornøjelser, som ved hendes simple Levemaade og Opdragelse indtil da havde været hende ganske fremmede. Hun levede indgetogen og ubekjendt, maaskee desvissere paa hendes Gemals Kjærlighed, da han paa denne Maade i sit Huus fandt i fuldt Maal et lykkeligt Ægteskabs Glæder, og uden kunde vedligeholde den ugitte Stands Evangeliethed, ubekjærede Sind.

Imid

Smidlertid havde hans anden Kone ikke saa rolig vidst at finde sig i sin Skjæbne, som hans Betfindighed havde ventet det. Hun søgte at komme paa Spor efter sin Flygtning, og da hun med Vished havde faaet det ud, at han levede i Wien, tiltraadde hun, udrustet med de gyldigste Beviser paa sine Fordringer, Rejssen til Kasserstaden. Der holdt hun sig saa længe skjult som hun havde nødig, for at indhente Underretning om Baronens indvortes Huusanliggender. Hun erfoer snart at hendes Plads alt var besat, og udsatte nu ikke længere, at forebringe sin Klage for Kasserinden selv. Bigamies Tilfældet syntes temmelig beviist, Baronnen blev sat i streng Forvaring, og Kasserindens Strengthed imod Forbrudelser af denne Art lod forudsee, at den af Loven paa Polygami satte Dødsstraf vilde blive fuldbyrdet paa ham. Ved Undersøgelsen bleve den anden Kones Fordringer befundne fuldkommen lovmæssige; men da man vilde skride til Prøvelsen af den første Kones tidligere Rettigheder, afslagde denne den Tilstaaelse, at hun aldrig havde været viet til Baronnen, men havde levet hos

Hos ham som hans Frille, og at han af Kjærlighed og af Frygt for Politiets Eftersøgninger havde tilladt hende at bære hans Navn. Imod denne uventede, frivillige Tilstaaelse var intet at indvende, den betænkkelige Sag endtes, imod al Formodning, til Baronens Fordeel, hans Haand blev tilkjendt den Fremmede, og den hidtilværende Baronesse ** blev, til exemplarisk Straf for utilladelig Omgang, dømt paa 10 Aar i Tugthuset.

Føle denne Handlinges Storhed, hvo den føle kan; min Ven skal ikke vanhellige dens ophøjede Simplicitet! Kun derhen, hvor mine Læseres medlidende Anelse alt øjner hende mellem Forbrydere af alle Slags, derhen ville vi endnu følge Heltinden, og see Roser blomstre for hende paa Skjændselens Opholdssted.

I Tugthuset selv fandt hun sin stille Storcheds blide stille Belønning: et Hjerte, et Øje, som der og overalt var i Stand til at adskille hende fra hendes øvrige Kjøn. Aldrig har maaskee et Menneske saaledes opfyldt, saaledes til sine Brødres Bedste udvidet sin Virkekreds, som den

haværende Tugthuusforvalter i Wien. Mange
 Mars Erfaring havde lutret hans Menneſkekund-
 ſkab indtil Ubdragelighed. Saa ſielden han
 kunde ſuffes, des oftere og rigtigere erkjænde
 han ſine Foresattes Bildfarelſer, og hans Men-
 neſkejærligheds uafſtabelige Beſtræbſe var, at
 gjøre diſſe gode igjen. Med ſtreng Upartiſkhed
 gjorde han Forſkjæl i ſine Tugthuuslemmers Be-
 handling imellem de forſtokkede, mod Ære og Skam
 ligegyldige Syndere, de ſkamloſe Tøſe og en-
 ildeforſtaaet Delikatesses ulykkelige Offere. Hine
 lærte at ſætte Pris paa denne Mandſ Agtelſe, ſom
 de ikke kunde nægte deres, lærte at frygte for
 hans Ringeagtelſe, og vænnede ſig til Fornem-
 melſer, ſom forhen vare dem ubekjænte; hos
 diſſe vidſte han, midt i Udøvelſen af den infamerende
 Straf at vedligeholde levende Ærens ømme,
 ved Dommernes gruſomme Letſindighed ſaa let
 qualte Følelſe. Han havde ſkabt en liden Verden
 om ſig, hvis Middelpunkt ikke mere var Skam-
 men, men ham og hans Dom. Han gav Un-
 dertiden ſine Børn — thi deres Fader kaldte
 ham Tugthuuslemmerne — ſmaa Feſter, hoortil
 han

han indbød sine Venner; og for denne den frænske eller tilbagevendende Dyds Belønning kæmpede en ædlere Vergjerrighed, end der maaskee var levende i den hele Kæiserstad.

Af denne brave Mand's Skildring, hvem Menneskeheden skyldte en Ererøste, vil man let domme, hvilket Indtryk hans nye Gjest maatte gjøre paa ham. Baronessens hulde, rolige Mine, hendes uskyldige Munterhed forraadede ham snart det Væsentlige af hendes Historie. Ingen angerfuld Magdalena var denne som han ofte havde havt og plejet inden sine Mure, han erkjendte i hende et frivilligt, i ædleste Selvbevidsthed tilfredsværende Offer for de blideste Fornemmelser. Saameget kunde han ikke hindre ham fra at læse i hendes Dine, men en taus Overeenskomst, som forbad ham at trænge ind i hendes Dyds Hemmelighed, var snart truffen med en saadan Mand. Hun levede ganske som hans Datter hos ham, blev hans daglige Vordselskab, og hans Venners Veninde. Han gik saavidt at han oftere førte hende, forklædt, til offentlige Forlystelser, Fyrværkerier og deslige; og hendes

des kjærlighedsfulde Hjerte kunde i slige Tilfælde kun sjelden modstaae hende Vens godmodige Iver.

I denne lille, lykkelige Kreds var et Par af hendes Leveaar henfundet, da uden for hendes Fængsels Mure foregik en vigtig Forandring.

Baronens sandsynlig saare glædetomme Egestand varede ikke længe. Hans Kone døde, og nu svævede Billedet af den Ulykkelige, som i Fugthuset bødede for sin Stormodighed, ried stor Levenhed for hans svage Sjæl. Han søgte at træffe hos Kasserinden et Djeblik, hvori hun af mild Fromhed henreven til højeste Eftergivenhed og Mildhed, var vant til ikke at afflaae noget. Han erholdt forud Naade og Tilgivelse for det han havde at opdage hende; herpaa rensede han Baronessen fra hendes egen Anklage, og forelagde Kasserinden de umodsigeligste Beviser paa at hun havde været hans retmæssige Kone. Theresia blev rørt, hun lod strax Fugthuusforvalteren kalde; nogle Fragmenter af Samtalen mellem Kasserinden og denne fortræf

træffelige Mand ere dengang blevne bekjendte, og jeg haaber ved deres Meddelelse at forhverve mig nogen Fortjeneste af mine Læsere.

“Iblandt hans Zugthuslemmer” tiltalede Kasserinden ham, ” er en Baronesse**?”

Den gode Mand havde just to Dage tilforn været tilstede ved et Fyrværkerie med Baronessen; Kasserindens ufornødet Budskab og dette pludselige Spørgsmaal bragte ham for et Øjeblik udaf Fatning; han troede sig forraadt.

“Ja” sagde han, “men naar Deres Majestæt kjendte hende, det er saa brav en Kone! — Jeg veed at jeg har fejlet, jeg skal holde mine Zugthuslemmer i trangere Forvaring. Men hun har ingen Skyld, hun bryder sig sandelig ikke om et lumpent Fyrværkerie, hun har stedse sine tusende Betæneligheder, og jeg maae tvinge hende dertil — og seer Deres Majestæt, derpaa sætter jeg Deres Majestæt mit Hoved i Pant, at hun er uskyldig. Undløbe mig kan hun dog ikke, og vil det heller ikke, det milde Lam! Nu tænker jeg, i Lusten, iblant Mennesker kan man dog føre hende” —

Kaiser:

Kajserinden smilede over den Misforstaaelse, som opdagede hende en igodhjertige Mand's Forseelse. Hun lod ham i øvrigt haabe, at hun vel denne Gang kunde bære over dermed, forsaavidt hun nu selv var overbevist om hans Klientindes Uskyld. Derfor havde hun især ladet ham kalde, hun frydede sig over det gode Bidnesbyrd, han gav Baronessen, og vilde strax lade hende løslades og bringe til sig. —

Her afbrød han hende, blussende af Glæde. "Nej, nej," sagde han, "saaledes maae Deres Majestæt ikke gjøre; det forstaaer jeg bedre. Den stakkels Kone faaer Slag, naar vi saa pludselig overfalde hende dermed."

Theresia spurgte, paa hvad Maade han da meente, at Overraskelsen mindst kunde skade hende?

"Lad mig gaae forud, Deres Majestæt, send ingen anden med, og — ja! — Sæt Deres Majestæt sig hen, og skriv en Billet til hende, saa artig, saa sød som De kan — og naar Deres Majestæt bad en Smule om Forladelse, kunde det ikke skade. Betænk Deres Majestæt! Det
uskyldig

uffælsbige Lam, paa ti Aar til Tugthuset! Naar det da nu ogsaa havde været, naar hun kun havde havt Officeren kjær? Men endogsaa hans Kone! — Nu, vil Deres Majestæt sætte sig hen?”

Kajserinden adlød. Han læste Brevet, og var tilfreds dermed; Theresias Hjerte havde skrevet det.

“Nu giver Deres Majestæt mig Brevet med, jeg veed alt, hvorledes jeg skal bære mig ad dermed. I Aften sildig sender De til mig, og lader Fruentimret hente.”

Han fløj hjem. Alt skulde dele hans Henrykkelse, hvad Huset formaaede blev opbudet til et Gilde, som han samme Aften vilde give. Han lod alle sine Venner indbyde. Baronessen lod han bede at tage sine bedste Klæder paa, han vilde med sine Venner højtideligholde sin Fødselsfest.

Selskabet var forsamlet. Ingen vidste hvad han skulde gjøre af Manden, saa usammenhengende var al hans Tale, saa urimelig overgivne hans Bevægelser. Han var i en halv

Time

Time ti Gange paa Baronessens Kammer, haa bestormede hende med Spørgsmaal, hvorpaa hun intet Svar vidste, quælede hende med Gaader, om hvis Forklaring hun foragtes had, forberede hende imidlertid dog ved alle disse Daarligheder paa den Overraskelse, som ventede hende.

Fuld af urolige blandede Aensler kom hun endelig ned. Hun satte sig og — fandt under sin Convert Kasserindens Brev.

Jeg forbigaaer Følgerne af denne Scene; jeg skildeer ikke de Hylbinger, som i fuldt Maal ydedes den sejrende Dyd; selv paa den Afsted, som Baronessen tog fra sin Ven, vil jeg ikke sige min Fremstillelse.

Følgende Fuldstændiggørelser, som af en opfundne Komposition maatte forkastes, henhøre endnu til et sandt Malerie af en uidealt Verden.

Baronessen levede med sin Mand paa hans Gods, og hun skrev til sin Ven i Wien, at hun ikke meer var saa lykkelig, som hun havde været hos ham. Han selv blev siden hen foremedelt

medelst sine mangfoldige Forseelser i Tjenesten affat ;
og han takkede med frimodigt Lune Monarken
for den høje Naade.

C. G.

Rousseaus Optagelse i Pantheon.

Som bekjendt, er Rousseau, Emils og den nye Heloises Forfatter, meer end nogen anden Skribent, siden Revolutionen Frankernes Undlingsforfatter. Ham har man uafbrudt ladet vederfares Ret; har viist ham mere Agtelse og Ære, end nogen anden. Hans Støv blev endog den 11. Oct. 1794 hentet fra Ermenonville, og bisat i Pantheon.

Den Fest, som i denne Anledning efter Cheniers Foranstaltning blev holdet, begyndte allerede den 10 Oct. om Aftenen Kl. 8. Ermenonvilles Indvaanere havde sat Rousseaus Kiste paa en lang aaben Vogn, hvis øverste Deel bestod af sammenslyngede Grene af Poplerne om hans Gravmæle. Kisten hvilede paa Grønsvær.

svær. Municipaliteterne fra Ermenonville og de øvrige Steder, hvorigjennem Toget gik, omgave den. Foran Vognen gik Nationalinstituttet, som spillede Rousseaus skønneste Arier. I Thuilerierne blev den modtagen med Nationalmusik. Paa Havens store Bassin var i Midten et stort Mausoleum oprejst. Under et Tempel af fire Søjler med Grannitfarve var en Sarkophag, bedækket med et himmelblaat, stjernesbesaaet Teppe, hvorover fra Templets Højde en Laurbærkrands nedsænkede sig. Kisten var bestrøket med et stort, trefarvet Klæde. Rundt om Bygningen vare antike Lamper; paa Bassinens trint om var illumineret. Blændessen blev derved fuldkommen, at om dette Gravmæle, ligesom om det i Ermenonville, der og stod i et Bassin, vare plantede Popler og Cypresser Synet var for Paris nyt og paafaldende. Kisten blev saaledes staaende Matten over.

Næste Morgen forsamlede sig alle Vedkommende; man satte Kisten paa den dertil bestemte store Vogn, hvorpaa stod det Stellads, hvorunder Kisten i Pantheon blev opstillet.

Ste:

Stellads (?) havde den Indskrift: "Her hviler
 Naturens og Sandhedens Ven." Nationalkonventen samlede sig forved Palæet; Nationalmusikken spillede Rousseaus mest berømte Sange; Præsidenten holdt en Tale over Rousseau, og, i
 det man bragte Faner fra Jülich og Colln, over
 Fædrelandets Helte. Toget ind i Pantheon var
 stort, og dog simpelt; Deeltagelsen var levende
 men stille. Man bemærkede, at man højtidelig
 holdt en Fest for Mennesker af Følelse. Under
 Toget lagde man især mærke til en stor aaben
 Triumfvogn med Rousseaus Bærker; en særdeles
 Triumfvogn med Rousseaus Bærk: Contract
 social; atter en Vogn med Plantekundskabens
 Attributer; en anden med Landlivets; en med
 Tonekunstens; en anden, hvorpaa hans Enke,
 som bekendt, engang hans Kokkepige, sad o. s.
 v; hver med hensigtsmæssige Indskrifter.
 Forved og i Pantheon brændte Lamper paa Søj-
 ler omvundne med Guirlander. Over den Fran-
 ske, den Amerikanske og den Genferske Fane,
 og underneden med samme vare Voltaires,
 Franklins og Rousseaus Brystbilleder anbragte.

For Sectionerne af Paris gik Deputerede med
Fanerne med Toget og i Pantheon. Her blev
under Musik Risten nedsat. Derpaa holdt Præs-
sidenten en Tale, som indeholdt Rousseaus For-
gudelse, forelæste Konventens Dekret, og nu
gik alle under Musik fra hinanden.

Drømmen til Elisa

den 19de October. 1796 mit Egtelabs 5 Marsdag.

Saa fremt jeg skal drømme, saa drømmer jeg
Dig,

Elisa! Om vundne Processer,
saa drømmer en Tingstud, en Fendtek om Krig,
en Doktor om Febre, en Bemand om Lig,
en Autor om svedende Presser.

Min seneste Drøm jeg fortælle dig maae,
hør agtsom derpaa.

Jeg stod i min Drøm paa et gyseligt Sted,
omgivet af Skye og Fjelde,

for stejle endog for den vorsomste Gæd,
de afflebne Sider hang lodrette ned
i Havet, som brused' med Vælde;
ej Hytte jeg saae og ej Menneskes Spor,
og sammen jeg soer.

Forvirret af Angest, snart hist og snart her
jeg liled en Udgang at finde;
Men Hindringer fandt jeg, hist stinkende Kjar,
her truende Styrtested, Søkkedvnd der,
og ingensteds Menneskers Minde;
Jeg raabte — men Gjenlyd fra Klipperne var
det træstløse Svar.

Af haabeløs Sægen, og Vengstelse mat,
jeg aandeløs segned til Jorden,
jeg vented' fortvivlet den kommende Nat,
jeg græd, som et udkastet Barn; da brat
et Glimt, og en Lyd som af Jorden
min Agtsomhed vakte, og for mig jeg saae
en Genius staae.

Hans Mine alvorlig men englelid var,
en Myrtegren krandsed' hans Iffe,

en blussende Fakkel i Haanden han bar!
og Skjøn var hans Dragt, men umuligt det var
at nævne dens Farve, tilviffede
den syntes mig vevt — dog er Billedet ma
af Middag og Nat.

"Dig Stedet, saa taled' han mild, er forhadet,
"fat Mod! jeg at frelse er rede,
"damp Klagerne, frygt ej den kommende Nat!
"Et Ord, fra min Orken jeg bringer dig brat
"til Venner og jublende Glæde,
"dog uden Elisa. — Men herom du bli'r,
"jeg hende dig gi'r.

Sørgmodig jeg svared' "Goddædige Aand!
"Med Belyst jeg tænker tilbage
"den Dag, da Elisa mig rakte sin Haand;
"! End stundlig jeg signer de hellige Vaand!:
"Hos hende jeg kunde forsage
"er dog saa et Eden for denne din Ork,
"saa øde og mørk.

"Men kan jeg og bør jeg, at lindre min Qual,
"indvilde den ædleste Kvinde
"i tusinde Kummer? Dømme du skal."

"Nej — svared han — ene Du gjøre dit Valg".
"Saa giv mig min Ungdoms Veninde,
jeg raabte — "Den Edle vil tet ved min
Barm

"forvinde al Harm."

Du stod der Elisa — jeg styrtebe mig
I aabnede Arme vaadsjet,
jeg hulked' og raabte: "Jeg kaldede Dig,
"Dig Elste! til Drkner, tilgiv mig, og sig,
"Du er ved min Side fornøjet.
"Eil Drkner? Du spurgte — brat om mig jeg saas
et Eden opstaae.

Elisa! min Drøm ej forsængelig var;
den trolig min Skjæbne har malet.
Du syntes mig tabt, Alt en Drken mig var,
der Nøje og Kummer mig rundelig bar;
Du fandtes, strax var jeg husvalet,
jeg søgte den Mand der var høldig som jeg,
men øjnsd ham ej.

Elisa! min Lykke'er bunden til Dig!
Bord sølvgraae blandt Moderens Glæder,
see Døttre, og Døttre af Døttre, som lig
sin Moder fremkalde et Eden om sig,
blir Kjønnet og Verden en Hæder.
Dit hilse jeg Dagen, som gav Dig, med Sang,
og Glassenes Klang.

J. Zetlig.

J. S. De blandt mine Læsere som kjende min Elisa
og vide, hvor nær jeg nylig har været ved at
tabe Hende, ville intet finde i min Drøm uden
Sandhed.

Diogenes' Lønde.

Alf August Lafontaine.

Dion. Saa ganske og aldeles, kjære Diogenes,
vil Du ikke vaske dig reen, om jeg og tilstaaer
Dig alt, og saaledes som Du fortæller Dit Liv,
faaer det rigtig nok en anden Farve, end naar
Philosopherne fortælle det. —

Dio.

Diogenes. Ja, Philosopherne! Rigtig nok, da er jeg den forsængelige Daare, der med sine Selsomheder gjerne gad gjort sig til Gjenstand for Grækernes Samtale. Døm Du selv; — jeg har fortalt Dig mine Begivenheder, — om mit Liv eller min Charakter er syndelig. Jeg mener det første.

Dion, Som Du fremstiller det, rigtig nok. Men ganske reen, vil Du, som sagt, vil Du selv i mine Dine ikke kunne vaske Dig. Hvilket Indfald, hvilket selsomt Indfald, at gjøre en Tønde til sit Huus! Tilstaae kun, Diogenes, det var en Grille, hvormed Du vilde glimre.

Gode Guder! udbrød Diogenes saare alvorlig, stod op, og slog Hænderne bedrøvet sammen. Glimre! Han gik nedad Gangen, derpaa vendte han tilbage, og satte sig igjen hos sin Ben. Han greb Dions Haand, og sagde bevæget: Denne Tønde, Ben, denne Tønde! Der boede for mig et Menneske deri, og endnu er den beboet, endnu, og af et Menneske, der i denne Tønde lærte at være et Menneske. O naar Du vidste,

vidste, hvorledes jeg kom til denne Lønde, paa det Indfald at boe i denne Lønde, Du skulde kalde mig en platonisk Sværmer, og ikke en forsængelig Daare. Jeg vilde i Sandhed ikke glimre med Lønden. Hvergang jeg endnu kommer til Korinth, sover jeg endnu stedse en Nat i Lønden, og væder den med hede Taarer.

Dion. Nu? Du har gjort mig nysgjerrig. Fortæl mig.

Diogenes. Erindre Dig, at vi begge levede i Athen. Du gik til Assen, og jeg forlod kort derpaa Athen. Hvad skulde mere holde mig i Athen? Man udstreg mig for en Særling, fordi jeg ikke vilde være den rige Korons Udsuer; for en Gudsfor nægter, fordi jeg gav to Miner, hvorfore jeg skulde have ladet mig indvie i Mysterierne i Elmusis, til en trængende Familie; for et Menneske uden Mod, fordi jeg ikke vilde vidne falsk imod Ypperstepræsten, som var min Fiende. Nok: jeg stod ikke paa min Plads. Jeg gik — til Korinth, ikke fordi jeg haabede der at finde et andet Slags Mennesker, nej! men for at forbrøje et Naaltid, jeg hos den rige Belystling
Leons

Leontios maatte indtage, for at overtale ham til at gjøre et Par fattige Folk lykkelige. Jeg naaede mit Diemed. Han fandt sig smigree med, at Diogenes hos ham spiste af tyve Retter, hos ham smagte tyve Vine. Jeg spiste og drak taalsmodig min Gist i mig, mit Par var reddet og næste Morgen gaaer jeg min Vej til Korinth, for, som sagt, at fordøje Leontios Maaltid.

Den Rejse vil Du uden Tvivl atter finde selsom. Jeg har heller intet derimod, at Du finder de unge Athenienseres, Spartaneres, Epitroters Rejser simplere, hvilke rejse for at komme igjen som Daarer eller Stoddere, som Forødere eller Beentradde, og da henplante sig hos Enhver, for at føde al Verden med Tallet af Støtterne i Dianás Tempel, med Beskrivelsen af en Schebelle, hvorpaa de have havt den Naade at gjøre en Lystur med en Stormand. Jeg rejste for at fordøje et Maaltid.

Dion. Men nu, Lønden! Lønden!

Diogenes. Den kommer. Jeg gaaer Vejen for mig hen, bestiger hist en Høj, her sanker jeg

Jeg mig i en Dal, og kommer saaledes lykkelig af fra Bejen. Ubekymret følger jeg langs med Kysten; da den dog endelig maatte føre mig til Korinth. Jeg fandt overalt mit Bord dækket paa Buskene, paa Træerne; mit Matteleje var en Fiskerhytte, eller vel ogsaa en Klippe, og saaledes kommer jeg Isthmus stedse nærmere. Endelig havde dog mit Strøjsferi ført mig dybt ind iblant de Klipper, som bedække Jordtangen. Rundt om mig Klipper, stejle og høje, ingen Fodsti, hist og her en kølig Sø fuld af Ege, vilde Roser og Brombærranker, hvorigjennem en Døl hensurrer, langt borte Brusen af Dølgerne, som bryde sig paa Klippebredden. Saa dan en Dal optog mig. Jeg udstrækker mig iblant Roserne og sover ind. Paa eengang brøler Vinden i Klipperne, Dølgernes Brusen vorder tordnende. Guderne vide, hvorledes den Tanke hos mig opsteg at beskue Havets Storm. Jeg har saa ofte seet det storme. Jeg klatrede op paa de højeste Klipper. Endnu bestandig saae jeg ikke Havet. Da jeg endelig har besteg den sidste Klippe ved Havet, er Stormen forbi,
Havet

Havet vugger sig roligere i Bugten, og i mildt Solſkin ligger for mig en liden Dal ved Haver, rundt omgiven af Klipper. Jeg gjennemſhyver Dalen med mine Blik, og da ſaae jeg ved en Buſk et Qvinde ſidde, ſom holdt et ſpædt Barn i ſit Skjød. Ingen Hyrte rundt om, og dog Qvinden. En Ulykkelig! tænkte jeg, og ſteg ned, for at tilhyde hende, hvad mit var. Da jeg kom hende nærmere, — jeg havde Tid til at betragte hende, hun bemærkede mig ikke — ſaae jeg i hende et ungt, indragende Fruentimmer, klædt i en koſtbar Dragt; Dragten var, i hvorvel hun befandt ſig alene, ſaa tugtigen kaſtet om hende, at den tilhyllede hendes fleſte Yndigheder, og Du veed, at Fruentimmer med Tugtighed kunne gjøre mig til Alt i Verden. Jeg ſniger mig allerede ærbødigere nærmere. I den venſtre Arm laae hendes Barn. Med den højre Haand ſpiſte hun Bær og Figuer af ſit Skjød, og med Taarer vædede hun hvert Bid, hun tog.

Endelig hørte hun mine Trin. Hun ſaae ſig om, ſprang op, bævede, trængte mig Haanden

den

den imøde, som om hun allerede langt fra vilde trænge mig tilbage. Derpaa søgte hendes Blik i Klipperne bag hende, sandsynligviis efter en Vej til at undslye mig. Jeg blev staaende. Jeg sagde nogle Ord, for at formilde hendes Frygt. Hun svarede ikke, men hendes Taarer flød hæftigere. Jeg tilbød hende min Hjælp, til at føre hende over Klipperne igjen blant Menneskenes. Mennesker! sukkede hun, og trykkede sit Barn til sit Ansigt. Endelig maatte hun gjøre mit Bekjendtskab. Hun fortalte mig med saa flygtige Ord, at hun ved denne Kyst havde lidt Skibbrud og med sin Søn var slængt op paa Strandsbredden.

Det var ikke hendes Ulykke, det saae jeg. Hun fortalte med et Slags Triumf Skibbrudet, og i et ligegyldigt Ord, der, som jeg siden mærkede, havde Hensyn paa hendes egentlige Ulykker, brast hendes Hjerter i sin Smerte. Jeg beklagede hendes Skjæbne, tilbød hende endnu engang min Hjælp. Hun rustede sagtelig med Hovedet, betragtede mig med mistroiske Blik, og lod mig tydelig mærke, at hun frygtede mig, frygtede mig

mig mere end den vilde Ensomhed. Imidlertid var Solen dalet. Jeg vilde nu engang have Deel i dette Fruentimmer. Jeg sagde smilende: saa ugjerne Du ogsaa seer mig, skal Du dog maatte tillade mig at tilbringe en Nat her i den Ensomhed, eller vil Du, at jeg imellem Klipperne hist oppe vorder synderknust.

Hun kastede et Blik paa Klipperne, lagde Haanden paa Vandens, og sagde langsomt: jeg er saa Ulykkelig! Gode Guder! udbrød jeg her usfrivillig: hvormange Forbrydelse maatte udføres til at gjøre denne svigløse Sjæl saa mistroisk! Jeg er et Menneske, med de Ord vendte jeg mig til hende: jeg frygter Guderne, og Guderne's Benner, de Ulykkelige. Hav Filtro til mig, Du Forladte! I Sandhed, jeg var dybt bevæget, da jeg sagde det, og mit Hje svømmede i Taarer.

Højt, højt begyndte hun at græde, og rakte mig sin Haand. Vort Baand var knyttet. Jeg søgte mig et Leje mellem Klipperne, og hun forsvandt paa den anden Side mellem Klipperne. Næste Morgen kom vi igjen sammen i Dalen. Jeg underrettede mig om hendes lille Husholdning.

ning. Jeg tog hendes Haand, jeg sagde fuld af Medlidenhed til hende, hvor beklager jeg Dig, uden Hytte, uden Tag, givne til Pris for al den aabne Himmels Vildskab! Hun smilede. Jeg har en Hytte, stammede hun. Ak! den passer til min Elendighed, søjede hun til. Hun førte mig om en Klippe; der laae en Tønde, som Stormen ligeledes havde kastet op paa Strandbredden, et af de store Vandkar. Det er min Vaaning, sagde hun: og mit Leje! Lejet bestod af Siv og Træblade. Jeg betragtede med mørke Blis, det Leje, Guderne og Menneskenes Forbrydelse havde beredet Ulykden. Jeg kunde ikke afholde mig fra at sige hende det. Og dog, sagde hun med frembrydende, jeg troer endog, taknemmelige Taarer: og dog er jeg her lykkeligere, end jeg nu noget andet Sted kunde være.

Jeg bad hende gaae med mig, forlade den vilde Ensomhed. Hun rystede blidelig Hovedet. Min Ulykke, min Ulykke, sagde hun endelig efter min gjentagne Vaatrængen, har gjort mig for svag til at bestige Klipperne. Lad mig

her

her endnu rolig leve de saa Dage! Nu saa jeg
 først, hvad jeg indtil da, jeg veed ikke hvorfor,
 ej havde bemærket, at hendes blaa Dje var ud-
 slukt, den friske Farve forsvunden af hendes Kin-
 der. Jeg saa med Forsærdelse det milde, blide
 Ansigt, som tilsmilede Døden, hørte med For-
 særdelse den sagte matte Stemme, der, ligesom
 Svaneens Toner, forkyndte den nære Død.

Mit Bekjendtskab, som jeg ikke vilde over-
 ile, blev nu snart det æmteste Venkskab. Ester-
 haanden fattede hendes Hjerte Tilro til mig.
 Hun sad nu alt en Halvtime hos mig, og oplaa-
 rede sin Kummer i Fortællinger om Kjerlighed
 til sit Barn og Omsorg for dets Skjæbne. O
 jeg kunde sidde hele Næt saaledes med hendes
 Haand presset til mit Bryst, med mine vaade
 Dine hæftede stivt paa hendes udslukkede intet-
 mere forlangende Blik, og saaledes have lyttet
 til disse skjønne Løber! O er da ikke den Glæn-
 dighed nok, som Guderne sende? Maa da endnu
 Menneskene, med Furiernes Fakkell i Hænderne,
 dræbe de sjældne Glæder, Uskyldigheden endnu
 besidder. — Dette Fruentimmers Historie har
 for

for lang Tid indgydet mig Barmherticheit for Menneskene; indtil da havde jeg beleet Mennesket, jeg stod paa den Punkt, at bande det. Det var Lønden!

Dion. Og hendes Historie? Du er endnu ikke ferdig.

Diogenes. En Kjon Aften sad jeg hos Charikleia — saa hed hun — paa en Klippe. Hun hvilede paa mine Skuldre, og en af hendes Hænder laae blødelig i mit Skød. Hun fortalte mig indtil paa den synkende Nat sin jammerfulde Historie.

Hun var fra Andos, en liden Ø i Havbugten. I det femtende Aar ægtede hun den skønne Kallias. Ved Beskrivelsen af deres første Kjærligheds og deres Egteskabs lykkelige Dage glemte hun for Minuter sin nærværende Glændighed. En bleg Rødme opsteg i hendes Kinder, en let Straale belivede hendes Øie, hendes Barm hævede sig sagte og mildt under Kjolen. Mig var det et Beviis, at hun talte Sandhed, da hun sagde mig, at sandselig Glædens Rødsle havde været den mindste af hendes

Skæder. Derved opløstede hun de skønne Dine, talde med Henrykkelse om de suundne Dage, og saae derhos med store glade Dine ud paa Havet, som om hun vilde søge derpaa den De og den Hytte, hvor hun havde været saa lykkelig. Og ved den første Ende paa hendes Glændighed stulkes hendes Djes Ild i de Taarer, hun udgød. Hun opløstede BARNET til sine Læber, og overfømmede det med Kys og Taarer.

I Ulykks, Døds, Kjærligheds Arme lever hun et Nar, uendelig lykkelig. En rig Korinther, Melon, der i Andos har et Landhus, seer hende ved en Fest. Qvindens Skjønhed indtaager Bøllystlingen. Han byder Gulb, Perler, Edelstene, Landgodser for en Nat i hendes Arme, og afvises med Foragt. Han vil voldsføre hende. Kallias indhenter ham, da han bortløber den skønne Qvinde. Han adspredde Slaverne, nedkaster den fejge Bøllystling, og fører sin Kone hjem. Melon er rolig. Paa eengang fremkaldes Kallias for de Timand. Man læser Dokumenter, afhører Vidner. Man tvækker paa Skuldrene, man beklager Kallias' ulykkelige Skjæbne, man henviser

henviser ham til Guderne, og lader ham henføre som Melons Slave. Melon river Charikleæ, som klynger sig til sin Mand, af hans Arme. Manden vorder lagt i Lænker og bragt til Korinth til Bjergværkerne.

En Nat i Belystlingens Arme er Prisen, hvorfor den skønne Kvinde kan befrie sin Mand. Hendes Kyskhed og hendes Kjærlighed kæmpe den mest martrende Kamp i hendes Hjerter. Hun vakler. Hun kaster sig for Belystlingens Fødder. Han smiler, og fordrer en Nat for hendes Mandes Liv. Hun samtykker, naar hendes Mand samtykker dert. Hun skriver til sin Mand. En tro Slave bringer Brevet til Korinth til Bjergværkerne. Manden læser, blegner, slaar Djnene fortvivlende til Guderne, svarer: Nej! Charikleæ. Jeg kjænder Dig. Mig skulde Din Utroskab redde, men Dit dyre Liv skulde den fortære. Lev for Dit og mit Barn, Pantet paa vor Kjærlighed. Ved Glemfomheds Strøm seer jeg Dig igjen tro og ubeskæmmet. Lev vel, jeg dør for Dig.

Han giver Slaven Brevet og styrter sig ned i en Afgrund, og ligger der død og synderknust. Slaven kommer tilbage, fortæller grædende, hvad han har seet, giver den Ulykkelige Brevet. Hun synker fortvivlende til Jorden. Derpaa farer hun op, styrter hen paa Torvet, raser, Kriger, raaber om Hævn og Retfærdighed. Folket antager sig den Ulykkelige's Sag. Melon flyer til Korinth, og glemmer i sine Volderfers Arme sin Forbrydelse. Den Ulykkelige vil til Korinth, for der endnu at offre sin Mand's Skygge Forbryderen. Hun tager sin Søn, stiger ombord. Fortvivlelsen alene, Smerten alene holde hendes Kræfter i Vejret. En Storm kaster hendes Skib her iblant Klipperne. Hun alene undgaaer med sit Barn den almindelige Undergang. Den Tønde, Stormen slænger ind iblant Klipperne, bliver hendes Baaning. Her lever hun nogle Uger, af Frugter, føler sine Kræfter daglig mere sonke, seer sin Søn efter sin Død udsat for at sulke ihjel, fortvivler, haaber, til jeg endelig lader mig see, og hendes Haab, at redde Drengen, vorder paa ny levende.

Det

Det er i Korthed dette Fruentimmers Historie. Jeg har kun tørt hentegnet Dig Hovedtrækkene af hendes Jammer. O Du havde skullet høre hende fortælle om sig selv, hvorledes hun snart opstod, løstede Hænderne mod den lysende Maane, anklagede Guderne, saa igjen sank ned ved min Side, i stille taalig Sukken, med mat, brydende Stemme fortalte videre, derpaa af Erindringen paa hendes Mand henrev den kastede sine Arme om min Nakke, vadede mig med Taarer, og fordrede Hjælp af mig, af Guderne, ogsaa Havn. Hun havde med sine Klager kunnet smelte de haarde Klipper til Medlidenhed. Jeg, denne Spotter, denne kolde udeeltagende Diogenes, henfald som en Dreng i Taarer, jeg laae for hendes Fødder, jeg bøjede af Smertes mit Ansigt i hendes Skød, jeg bedækkede hendes Ansigt, med Kys og Taarer.

See engang, Dion, endnu vil Minde om denne Nat gjøre mit Dje vaadt. Dog videre; vi levede nu hen i denne Dal, som our Himlen havde forviist os dertil. Ingen Tanke, at forlade den, faldt mig ind. Jeg havde glemt

Verden rundt omkring mig, og levede en sørgeligen vellystig Maaned i denne Jammerens snevre Kreds. Jeg saae hende lidt efter lidt hendes; hver Morgen kom hun blegere og mattere frem af sin Tønde; hendes Følelser bleve med hver Dag mildere og taalmodigere. Ofte stod jeg der, vred Hænderne af Harm og Smerte, naar jeg saae hende sidde der, saa blidt smilende, saa fordybet i sig selv, som om hun lyttede efter Døden, der gnavede i hendes Bryst paa hendes Liv; naar hun mat opløstede Haanden i sine stille Drømmenier, trykkede den paa Brystet, som smertede hende, og begravede Smerten i et endnu blidere Smil, og derpaa trykkede de blege Læber paa det hulde Barns Mund, og sagte sagde; var lykkelig!

Under disse Optrin, under disse Fornemmelser levede jeg en Maaned der. Derpaa forlod hun sit Leje, med Barnet paa mine Knæ, saae hende et Minut, efter det andet døe, saae, hørte, følede intet uden hendes Død. Den hele Dal var alene fuld af hendes jammerfulde Historie, af intet andet. Det var en Smerte! I i Verden, o

Jeg vorde af tusende andre Ting henrevne fra Glædelighedens Beskuelse, adspredte. Men jeg sad der, saae ene hvorledes Døden synderrev en Traad af hendes Liv efter den anden; hendes mattere Toner fyldte alene mit Øre, hendes Øjne, som udsuktet, vare mit Syns eneste Gjensstand. Jeg døde med hende, tusendegange,

Endelig opsmilede hun klart, rakte mig Haanden, saae paa sit Varn, sukede, og hun var ikke mere.

Jeg har ikke fortalt Dig, hvilke selsomme Ting jeg efter hendes Død foretog mig, i Sandhed jeg skulde i Grækenland ligesaameget komme i Udraab for platonisk Sværmer, som jeg nu er i Udraab for en kold Spotter. Men mit Had til Menneskene blev grandseløst. Jeg svor ved hendes Grav aldrig mere at forlade denne Dal, at døe her, hvor hun var død, og for hendes Søn at fortie andre Menneskers Tilværelse, de Menneskers, som havde myrdet hans Forældre, og som han alsaar ikke kunde elske. Jeg tog Tønden, Charikleas Esterladenskab, i Besiddelse. Ingen Kongesøn kan tage sin Faders Throne i

Be:

Besiddelse med den stolte Følelse, som jeg den Tønde, hvori Ukyldigheden var død. Da jeg keeg dert, lovede jeg mig selv med høj Røst at gjøre denne Tønde til min Bostig saalænge jeg levede. Ak! Dion, og aldrig har jeg i denne Tønde tilbragt en Nat uden at være bleven blidere, taalmodigere, menneskeligere. Manden af Charikleas Dyder, Taalighedens, Sagtmodens, Godhedens Mand syntes endnu at dvæle i hendes Dødsfeng. Aldrig henstrakte jeg mig paa hendes Leje, uden at gjøre den Eed, at være saa taalig, saa blid, saa menneskelig, saa ukunstlet, som denne Kvinde.

Med Tiden blev min Smerte mildere, Menneskehædet forsvandt igjen. Jeg overlagde, hvad jeg burde foretage mig med Barnet, Guderne havde givet mig, og som var mig saa dyrebart. Jeg følede, jeg indsaac, at en ørkesløs Ensomhed ikke tør være Menneskets Bestemmelse, om end umaadelig Elændighed venter ham i Berden. Taalmodighed skal Du lære, Dreng, udbrød jeg, og trykkede ham til mit Bryst: men mellem Mennesker skal Du. Din Moders

Efterladenskab, denne Tønde, hendes sidste
 Ruin, skal lære Dig at være en Mand, og at
 handle, og at bære hvad Du ikke kan fors
 andre.

Saaledes udbrød jeg, og i samme Øjeblik
 hørte jeg Menneskestemmer ved Strandbredden. En
 Chaluppe lagde til. Jeg ilede derhen, og Laom-
 edon, en Ungdomsven af mig, stod for mig.
 Han studser ved at finde mig her i denne Bild-
 nis; han tilbyder mig, at tage mig med. Jeg
 indfragter ogsaa min Tønde, min Søns kostbare
 Arvepart. Man smiler over mit Indfald.
 Hvad vil Du med Tønden? spørger min Ven. Det
 er min Baaning, siger jeg, og sit Huus bør
 den Dødelige ikke forlade. Den gamle Diogenes!
 udbrøder Laomedon: hvilket Indfald!

Man pakker Tønden ind. Jeg kaster mig
 imidlertid endnu engang ned paa Charikleas
 Grav, siger den dyrebare Aske Farvel, stiger
 ombord, og snart vare vi for Korinth. Man
 sætter mig med min Dreng og min Tønde
 i Land. Varerne udpakkes, tusende Nysgjer-
 rige omringe os. Da kaldt Melon, Drengens
 For

Foralbres Morder, mig ind. En Plan at høvne Charikleia paa Skurken farer, som et Lyn, som af Guderne indblæst, igjennem min Sjæl. Jeg vælter min Tønde tilside i Skyagen af nogle Oliefræer, sætter Drengen paa Jorden, mig hos ham. Parmen taber sig. Om Astenen strækker jeg mig i min Tønde, og indslumrer tilfreds med min Plan. Laomedon fortæller i Korinth om Diogenes, og hans Tønde.

Næste Morgen vaagner jeg, og en Hob Nysgjerrige staaer rundt om min Tønde og gaber og leer. Jeg staaer op, bader mig, bader Drengen, samler Frugter, og lærer Drengen at gaae. Det gjer Opsigt, som jeg ogsaa vilde, Først kommer Pøblen og beleer mig. Derpaa Korinth ogsaa de Førnemmere, gaae rundt om min Tønde fra alle Kanter, blive staaende, smile, komme nærmere, spørge. Jeg svarer, som jeg er vant til, saare simpelt. Jeg spørger efter Enhvers Navn. Melon er ikke blandt dem. Endelig kommer ogsaa Melon. Melon heder Du! spørger jeg. Lysias Son? Han svarer Ja. Jeg faaer stivt paa ham. Han spotter med min Tønde.

Gode

Gode Ven, siger jeg saare alvorlig: denne Tønde gaader Dig nærmere an. Du maatte give Dit Marmorpalæ, for at kunne i denne Tønde tilbringe een Nat saa rolig, som jeg nu allerede i hele Maaneder har boet deri. Menneſke! lægger jeg hæftig til: naar Furierne engang falde over Dig, saa vil de udaf denne Tønde styrte løs paa Dig. Dette er Diogenes's og Din Fortvivleſes Baaning.

Han blev urolig, den Skurk. Vil Du vide mere om denne Tønde, lagde jeg til, saa kom i Nat til mig. Jeg vil fortælle Dig. Han gik eftertænksom bort. Natten kom. Jeg vilde knuse denne gamle Forbryders Hjerter. Jeg satte mig med ham ved Siden af Tønden, hvori Drengen allerede sov. Den fulde Maane ſkins nede klar ned paa os. Jeg kunde saa nøje betragte hans Anſigt. Jeg fortæller ham Begivenhederne med Charikleæ, — som jeg har fortalt Dig dem — uden at nævne Navnet Charikleæ. Han blev ſtedſe opmærksomme. Da jeg begynder Charikleæ's Historie, blev han urolig. Han afbrød mig ikke. Men jeg ſaet paa hans vrelende

lende Mener, at han gjorde sig Umage for at
 synes ligegyldig, og at han ikke var det. Jeg
 beskrev ham den Ulykkelige's Jammer, da hun
 erfarer sin Mand's Død. Melons Dje mørkne-
 des. Af hans Bryst arbejdede sig frem et Suk,
 som han dog endnu vilde undertrykke. Jeg kom
 til Qvindens sidste Dage, til hendes Død. Han
 bævede, han saas til Siden, bort fra mig, han
 løstede sin Haand til sit Ansigt, det var som om
 han borttorede en Taare. Her i denne Tønde,
 blev jeg ved, døde den Ulykkelige. Han kastede
 et angsteligt Blik paa Tønden. See derhen,
 sagde jeg: disse Brøder have drukket hendes
 uendelige Jammers Taarer, paa det elendige
 Leje tonede hendes Suk, hendes Klager. For-
 ladt af Verden, alene, mat, syg, fortvivlende,
 med sit Varn givet til Pritis for den skrækkelige
 Hungers Død, har hun tusindegange omfavnet
 disse Brøder, der skulde være hendes Grav.
 Der, see hen, Melon, imellem de Brætter,
 hvorover Du spottede, tonede den Qvindes Døds-
 raglen, Du har myrdet. Her taug jeg.

Melon kastede et Blik paa Tønden, sprang
 angstelig op, som om han hørte Dødsraglen.
 Hører Du? raabte han med angstelig Stemme.
 See, Menneske, sagde jeg: føler Du nu, at
 Du har en Samvittighed? Sønnens rolige
 Aandedret lyde for Dig, som den myrdede Moders
 Raglen. Flye, hvorhen Du vil; overalt skal
 de hævnende Furier ledsage Dig! De boe i Dit
 Bryst, og ethvert af Dine egne Aandedræt skal
 være Dig den Myrdedes Raglen. Knust stod
 han der, og bævede. Jeg traadte til ham,
 greb ham i den højre Arm, og drog ham med
 Magt til Tønden. See der, raabte jeg vældig:
 jeg svor den Myrdedes Hævn! See der i Tøn-
 den døde hun, her raglede hun. Hører Du
 hendes Raglen, Skurt? Det være Din Straf.
 Her uden for Korinth vil jeg boe, i denne Dig
 skrækkelige Tønde. Jeg vil være den Furie,
 der forfølger Dig, Du elandige Morder! Høj-
 tidelighold ikkun Dine Fester, Belystling; berus
 Din Samvittighed i Belyst, Musik og Vin.
 Min Tønde vil jeg vælte for Dit Palladses Dør.
 Leende skal Dine Gæster sige: der er Diogenes's
 Tønde!

Lønde! Og bleg af Angest, rystet i Dit Inderste, skal Du worde stum iblant Dine Glæder, og med Bøven betragte Lønden.

Melon syntes ikke at høre mine sidste Ord. Han kastede sig ned ved Lønden, omfavnede den med begge Arme, og hulkede højt; derpaa foer han op, og styrtede derfra igjennem Ratten. Jeg troede at have høvnet den Ulykkelige, og jeg havde gjort mere end det, jeg havde bragt en Skurks Hjerter til Kælfse af Menneffelighed. Et Par Dage derpaa vakte mig om Natten en Stemme fra Sønnen. Det var Melon. Med en sørgende Stemme tiltaler han mig. Diogenes, sagde han: Du har knust mit Hjerter. Han bøjede sig ved disse Ord over Drengen, og vadede ham med Taarer. Hulkende sagde han: O vilde Guderne, at jeg med mit Blod kunde tilbagekjøbe Dine Forældre Livet! Men hvad jeg kan, det vil jeg gjøre. Du skal være min Søn. Han overgav mig et Papir. Dette Papir indeholder en Gave af det Halve af mine Godser, og den Forsikring, at Drengen skal være mit Arving.

Det overraskede mig. At give Drengen i Belystlingens Hænder? Jeg vidste ikke hvad jeg burde gjøre, saa oprigtige Beviser han end havde givet paa sin Kjerlighed til Drengen. Imidlertid affskaffede Melon sine Bolerker, og begyndte saaledes uden al Opsigt at gjøre godt, at jeg kunde vove at give Drengen og hans Tønde i hans Hænder. Jeg tog til ham i hans Bostig. Melon satte Tønden i den lønligste Deel af sin Have drog et Lysthuus af Cypresser rundt omkring og her tilbragte han den største Deel af Dagen. Jeg forlod ham efter nogle Maaneder, vis paa hans Bedring.

Efter nogle Aar besøgte jeg ham igjen. Hans Smerte havde opklaret sig og var bleven rolig Alvor. Charikleas Søn elskede ham usigelig. Jeg faldt Melon i Armene. O, sagde han, Diogenes! hvilken dyrebar Gave er Din Tønde! Hver Lidenskabens Storm, hver tilbagevendende Sandselighed tier, naar jeg favner den. — Nu er det femten Aar siden, og endnu staaer Tønden i Melons Have, og naar jeg kommer til Korinth, tilbringer jeg vist en Nat i denne Tønde, og forbedret og visere vaagner jeg

jeg i Fortvivlelsens og Dydens trange Op-
holdssted.

See det er Historien om den Lønde, som
har bragt mig i Udraab for en Nar. Himlen
give, at ethvert Menneske med saa megen Ere
maatte behoe sit Palæ, som jeg min Lønde. —
Dog see der, hvor den Dreng stønner under sin
Byrde Brande. Den arme Knæ! jeg bærer
hans Byrde hjem for ham.

Dion. Lad ham dog være, Diogenes, og
sig mig, om Melon —

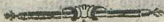
Diogenes. Melon vilde tage Byrden fra
Drengen istedet for at fortælle. Lev vel! til vi
sees igjen.

Om Indvaanerne paa de hebridiske Der.

Endnu ere Sporene af den forrige Bardeaan-
ikke ganske udslukkede hos dem. Deres Quin-
meags og alle indfaldende Stemmer Indklang ere
Dret

Dret usigelig behagelige. Ogsaa Diet søffselsettes, naar man seer dem staae i Kreds og bevæge Haand og Færklæde. Vokal- og Instrumentalmusik ere deres selskabelige Tidsfordriv. I Duelighed i Dands overtræffe de sandsynligviis alle andre Folkesfærd. Efter at den nærværende ædle Ejer af Levis har opløstet denne Des Beboere fra Trælle til Frie, forsamlе sig, til nyt Liv vakte, Gamle og Unge paa bestemte Steder for at forforte Tiden ved Dands: og bevise deri overordentlig Smidighed og Lethed. Deres Spiller mænd faae fast Løn. Ved Dandsen betjene de sig mere af Fiolen end af Piben. Den mindre og Sækkepiben bruges mere paa Marken, ved Brylsupper, Begravelser o. fl. Da maa Piberen spille Quart Michbrad; en Marsch, som man langt borte hører, og som i Njeblikket beliver Selskabet. Før havde de fleste fornemme Huse deres Pibere, som under Maaltidet, uden for Døren eller i den store Forgaard maatte spille op, og derfor bleve forlænede med et vist Stykke Land, som fra utænkkelige Tider gik i Arv fra Fader og Søn. Denne gamle Skik er endnu

ikke ganske udsukt. Mac Crimmins paa Sky
ere endnu beløned med deres Familtesæde for
derimod spille for Hovedet af den Macleodske
Stamme og for hans Familie. Disse berømte
Spillemand holdt en Slags Skole, hvori de
dannede Ynglinge til Kunstpibere, og satte dem
i Stand til at overgaae deres mindre dannede
Kunstbrødre.

Undervisning for Rytterinder

af

Fru Petronike, salig Ole Madsens.

Første Capitel.

I n d l e d n i n g.

Den kjære gode Ole Madsen! Mistet har jeg ham nu for denne Verden, og han seer mig her ikke igjen, hverken til Hest, eller til Fods!

O dyrebareste Medsystre, hvad det var for en Rytter, — det kan I rigtig nok ikke saa ganske føle som jeg; men jeg kan forsikre Eder, han var stærk som en Gigant, stor som en Halvgud i Edda, drejet som en Dukke, og

ganske som sædt paa Hesten. Jeg kaldte ham ogsaa kun min Fjære Centaur. Han forstod sig mesterlig paa det ædle Dyr, Gangeren, og som jeg næsten vilde vedde, bedre end vor Feltpræst sig paa sin Postil.

Det var heller intet Under: thi fra Ungdommen af opdragen ved Ryttertjenesten, red han alle Trin igjennem, intil Kapitain; og saa i den høje Alder, stiv og marode, steg han med Bedrøvelse af, lagde sig hen, indstumrede sagtelig, og hviler med Ure. I tør kanske have hørt om hans Undervisning for Ryttere(*). Det er vel ikke for Eder; men Mænd beundre deri hans Kundskab og hans oprigtige Tone. Ogsaa er det egentlig den Grund og Jord, hvorpaa denne min velmeente Undervisning for Eder voxede i Vejret; thi, tænkte jeg, "Skulde din fjære Centaur have gjort saameget for Mændene, og hans Pernille, hans Egtesmager og Discipel, vilde ikke gjøre noget lignende for sit Kjon?"

*) Handbuch für einen Reuter, v. Dyle-Madsen, Reuter. Altona 1763.

I sine yngre Aar skrev han og Digte, alle ganske egne, alle hans. Kanſkee kjænde I dem under andre Navne; uagtet der ikke ſtaaer et Ord i om at ride. O, til hvad havde den Mand ikke Talent! Sandelig, han vidſte ligeſaa godt at regjere Pegasus, ſom Bucephalus, ja endog mig ſelv, (jeg tilſtaaer det frit), ſaa vilde et Føl jeg endogsaa i Begyndelſen være Takket være han endnu, at han drefſerede mig ſom fornuðent og priſeligt var!

Hvad han i Henſeende til qvindeligt Myſteri lærte mig, hvad jeg af ſaadan en Meſter begreb, det, dyrebareſte Læſerinder, ſkal I af efterfølgende ſaa Blade trolig erfare. Vidtløftig kan og tør min Underviſning ikke være; thi fiſt holder I, ſom jeg hører, af alle Underviſninger deſmere, jo kortere de ere; for det andet er jo overhoved den Brug, I kunne gjøre af Heſten, langt fra ikke ſaa mangfoldig, ſom Mandens. Han er paa Rejſer, i Forretninger, paa Tog og Marscher, i Skjærmydſter og Slag til Heſt: for os bliver blot Spadſereturen tilovers,

og vort hele Nyttteri — af mine Bedste! — er sandelig kun Spøg, som naar en eller anden Kvinde lærer — Hebraisk eller Græsk.

Andet Capitel.

Tor og et Fruentimmer lære at ride?

Det var rigtig nok hos min gode Manden et stort Spørsmaal! Hos mig var det aldeles intet, eller i det mindste det letteste af Verden, hvortil nogensinde er svaret Ja: og saaledes afhandlede vi for og imod mangen god Stund, før jeg torde betræde Stighøjlen. ”Hesten, sagde han, er ligesaalidt skabt for Eder, som I for Hesten!”

Og hvorfor da ikke, kjære Ole? Have ikke vi da, ligesaagodt som I Mænd, Fordring paa alt, hvad der lever og væver paa Jorden?”

”Det er endnu Spørsmaal!”

Svorledes! Have vi da ikke ligesaavel som Mændene, Fødder til at stige op med, Been til at slutte med, og Hænder for Tømmen?

”O gaar med den Snak! Hvad for Been da, og hvad for Hænder? Naar jeg bestiger min brusende og stampende Ganger, seer Du ikke, Pernille, med hvilken Kraft jeg maa holde den, med hvilke Nerver jeg maa svinge mig op og sætte mig fast, hvilken Modmagt jeg maa lade den føle; hvorledes den hæver sig, hvorledes den giver Gld fra sig og steiler, indtil den bliver vaer, den er i en Mandes og sin Overherres Haand?”

Hvem taler da om saadan en firebenet Veefseub! gives der da ikke taalige, sagtmodigere Heste, med hvilke man kan gjøre, hvad man vil?”

”Oja! Kjøphesten for Exempel.”

Ole! — vi ere ingen Børn, om vi end ikke saa lige ere Centaurer. Du kjender jo den nydelige allerfæreste lille Race af nordiske Heste, fuld af Sagtmodighed, enhver Haand lydig, uden Nykker og Udyder. Hvad er der da for Fare, naar den bestiges af et Fruentimmer?”

”Saa vilde jeg dog — hellere ride paa et Ejel, end paa en saadan Vanflægtning. Og troe mig

mig saa, den elændigste Ting af Hest, som synes mest
 godlidende, har mangengang sine skjulte Nykker,
 ligesom mangt et elændigt Menneske. Aldrig tør Du
 ganske forlade Dig derpaa! — Kort og godt, Eders
 Plads er ikke paa Hesten; Eders Kjønns Klædning
 beviser det allerede; I ere mere sløbende opskjortede
 end Janitscharen, følgelig ikkun Menneskeslæg-
 tens Infanteri: og dermed Punktum!"

Saaledes endte sig mestendels vore Nytte-
 elforhandlinger. Jeg omvendte ham ikke; men
 han ligesaa lidet mig. I mangen en Punkt,
 sagde jeg hos mig selv, tør den gode Ole vel ikke
 ganske have uret; men naar han mener, at vi
 slet ikke høre hjemme paa Hesten, — det er en
 Sætning, der strider imod al Verdenserfaring.
 Du gode Gud! Hoor mangen Mand, hoor
 mangen Kvinde kommer ikke i Verden paa en
 Plads, hvorhen han og hun egentlig heller ikke
 høre; men hvad siger det? Naar det kun gaaer! —
 Og nu de smaa allerfjæreste norske Heste, de, de —
 gjendrive ham ganske aldeles. — Men hvad er
 med en saadan stivfindet Hestetammer at gjøre?
 Jeg

Jeg besluttede at forsøge Sagen paa en anden Vej.

Naar min kjære Centaur en skøn Foraars eller Sommer Eftermiddag satte sig paa sin sorte Satan, for at gallopere ud paa den frie Mark og i den friske Luft; lod jeg det ingensinde mangle paa, at ledsage ham til Døren. "Å Ole, kjæreste Ole! udbrød jeg da; hvilken Glæde for Dig og for mig, naar jeg, saaledes paa en smuk Hest, torde ledsage Dig paa Dine Spadsfereridt, med Dig nyde den skønne Natur, med Dig verderqvæge mig i den frie friske Luft! Men — Du er alt for haard, Ole Madsen!"

Et Par Gange rystede han med Hovedet, gav sin Ganger Lommen, og afsted gik det som Lynet. Men jeg gav ikke tabt. Å Ole, kjæreste Ole, og saa videre," sukkede jeg hver Gang han reed at spadsere. See der! endelig rystede han vel, men han smilede dog. Til sidst — Triumf! — rystede han slet ikke mere, men tilkastede mig et Kys.

Otte Dage derpaa var min Fødselsdag
"Kom! sagde min kjære Ole, jeg maa dog ogsaa
betænke

betænke Dig med noget; og han førte mig — i Stalden. Det syntes mig nu vel ikke at være det bekvemmeste Sted, at give sit Hjertes Dame en Erindring paa; men forestiller Eder min Fryd og min Forundring! Der stod en allerkjæreste norsk Hest, hvid som nysfalden Sne, med sort Manke og Rump, med rosenfarvet Snude, med nydelig Tømme og Sattel. For hvem kunde den ellers være, uden for den lykkelige Pernille! Jeg var af Glæde uden for mig selv. Hundrede Kys i det mindste fik min kjære Centaur paa Stedet. "For meget, for meget, Pernille! udbrød endelig Skalken smilende. Du fortæller Dig. Du maa dog spare noget for Skimmelsens Rosenløber."

Dagen derpaa tog Ole mig i Lære. Det Spørgsmaal, om et Fruentimmer tør ride? var nu afgjort med Ja. "Men, lagde min Herre og Mester til, glem ikke, at Dit hele Rytteri kun er Viting og Spøg; i det Højeste en Smule god Legemsbevægelse mere; og saa — rider Du altid smukt kun med mig. Forstaer Du mig?"

Det vel, bedste Skat; men naar nu vor
lille Dina voxer mere til, — hun er jo snart
tolv Aar, hvad mener Du?

Ole rynkede Panden. "Ikke et Ord herom!
taledede han. Jomfruene maa ligesaa lidet ride,
som — valse. Med Eder Kone, som allerede
har gaaet Eders andre Skoler igjennem,
gaaer det snarere an; og dermed Punktum!"

Hvad kunde jeg sige? Hans Punktum var
mig altid — Punktum. Dina, frygter jeg,
maa bide til hun har en Mand.

Tredie Capitel.

Svorledes skal et Fruentimmer
egentlig ride?

Min Skimmels Sattel var en ordentlig
dansk Mandssattel. Jeg tilstaaer det, jeg
havde gjort Regning paa en Tversattel, saadan
som den hvorpaa jeg saae den engelske Gesandtes
Gemalinde i Kjøbenhavn ride. Men, som flere
Gange, saa traf min Regnings Facit ikke sammen
med

med min Mand; og til Slutning maatte jeg
bekjænde, jeg havde forregnet mig, og ikke han.
"Jeg har Dig alt for kjær, sagde han til at
betroe Dig til en saadan upaalidelig Ting. Der
er ved den ingensteds fast Hold eller Slutning.
Naar det højre Been ligger i en Gaffel, det
venstre til Næderst er stemmet i Stigbøjlen,
behøver Skimmelen kun een gang at gjøre sig til
Knud, kun een gang at være lystig og gjøre sit
Krumspring; Doms! der ligger Fru Madsen,
og Skimmelen selv maatte lee, — om det
kunde."

Men Engländerinderne, kjære Ole, som
Du selv har seet, — — —

"Men Engländerinderne, Darn, lad dem
holde Huus med deres Hals, som de finde for
godt; Madsens Hjertelste har en dansk Hals,
hvorfor hendes Mand bærer Omsorg. Jeg be-
der Dig, besej dog engang dette Eværretteri
noget nøjere, og upartisk. Kan Du forestille
Dig noget mere upassende og latterligt? Ryt-
terinde og Hest ere som klæbede til hinanden;
denne gaaer fremad, hin svæver fædelands med;

og seer det ikke i det Hele saa naragtig ud, som noget i Verden.

Jeg maatte see, thi det er ikke at nægte, hans Paastand har virkelig megen Sandhed. Altsaa blev det ved den sædvanlige danske Mandssaddel, hvorpaa jeg begyndte Fridtviis at ride. Min brave Madsen havde allerede sørget for alt; for Collet, Beenklæder, Støvler og Soingsjerhat. Jeg var allerkjærest! — Det er, tilgiver kjære Læserinder, intet Forsængelighedens Udbrud, thi jeg er nu allerede temmelig ud paa Narene, da denne Vind sielden og uden Stytte blæser i vore Sejl; det er, som jeg med Blashed er mig bevidst, en Yttring af Taknemmelighed imod min Ritmester, der viste saa megen Overbørelse med min lille Haardnakkenhed, og skaffede mig en Fornøjelse, blot fordi det var mig en Fornøjelse; thi at han gjerne saae mit Nytereri, det tilstod han mig i sit Liv aldrig. Da jeg nu, paa min første Ridedag, saaledes fuldkommen pudset traadde for Spejlet, med den snevne himmelblaa Atlasfles Collet, med de nye ertefarvede Beenklæder, med den slagrende sorte og gule Sjerbust

buff paa min Hat, og med den sølvtraadomvundne Pidsk i min Haand, de blanke Sporer paa de nydelige glindsende Halskøbler ikke at forglemme; — endnu engang, jeg kom mig allerkjærest fore; jeg syntes at være en kjædelig Søn af mig, og jeg havde haft Lyst at kysse mig!

Trot, trot, trot, kom nu! Ole med sine fve Seavler, med sin leders Nyttercollet, med sin uhyre Kokardehat ind i Værelset. Næsten havde jeg tabt alt Mod; thi jeg forekom mig ved Siden af ham saa tynd, saa ubetydelig, saa kraftløs, jeg kan ikke beskrive Eder, hvor galt! — "Nu Marsch, Madam! Hvem ride vil, maa ogsaa være fir i Antog, som en Mand, og ikke ville fra Toilettet i Stalden. Kom, kom, Skimmelen kalder alt paa Dig."

Der er jeg jo, min Bedste, fir og færdig; men disse Svingsjære tykkes mig dog en Smule alt for høje?

"Deebedre, Pernille; saa faaer din Spirevip dog en Smule mere Anseelse. Jeg vilde

vilde ikke ribe med Dig, om saa Din Fierbust
var kun to Tommer kortere!" —

Jeg var færdig ved at forgaae!

Og derpaa kom vi ned i Gaarden.
Skal vi da ikke sætte os op uden for Porten?
sagde jeg. "Beware os Madam! Tak Du Gud,
Du lille Centaur, at Du tør gjøre det første
Prøvestykke privat! Før Du ikke med Ere kan
stige paa, skal Du ikke offentlig med Banære
stige af." — Det begyndte igjen at gaae mig
om i Hovedet: Fru Ole Madsen vil dog vel,
tænkte jeg, blive Herre over saadant et lidet
sagtmodigt Hestekræ.

Fjerde Capitel.

Hvorledes bør et Fruentimmer forholde
sig ved at stige paa og af, i Skridt,
i Trav og Galop?

Der stod nu min lille Pegasus, holdt af
vor Berjent, og vrinskede mig sin Helsen i klar
Hestesopran imøde. Ikke langt derfra holdt

Rider

Rideknægten med Capitainens Paradedanser.
Den sorte Satan havde i Dag en ret forbandet Mine, og, jeg nægter det ikke, der begyndte at paakomme mig nogen Frygt for, at jeg skulde ride ved dens Side. — Bedste Ole, sagde jeg, vil ikke Din Ganger bide Skimmelen?

”Det har ingen Fare. Den er kun vant til Havre, og hverken til Menneske- eller til Heste Kjøb!”

Saa kunde den dog i det mindste slaae den?

”Det vil jeg nok forbyde den; vær ikke bange derfor.”

Imidlertid beroligede det mig, at den stolte Ganger slet ingen Notits syntes at tage af min hvide Engel, tyggede sit blanke Staal, og kun mangan Gang med Forbenet, huggede i Steensbroen; uagtet denne Hippogryphes Hovmod snart havde faldt mig en Smule fortrædelig.

Frijsk Mod er halv Læring! Beslutterast ifede jeg hen, tog Tommen og Manken efter Oles Anvisning i Haanden, og satte trøstigt — den højre Fod i den venstre Stigbøjle.

engang, hold! raabte Ole. Vil Du da hovede fulds i Sæddelen? Formodentlig for at see, hvad Du bagved har for Udsigt? — Ubegribeligt, Nissekille! Har jo saa tit seet mig stige paa og af! En sand Rekrutstreg!” Bestemmet tog jeg Foden udaf Bøjslen; jeg forsøgte det nu med den venstre, og kom ved Oles Hjælp lykkelig i Sæddelen. Men hvordanne blev det for mig, da jeg der oppe sad saa ganske isoleret; jeg blev med eet svimmel; jeg frygtede for at vakle, at falde. O det er dog der ganske anderledes end paa vore Lænestole! Desuden trykkede mig de uvante Beenklæder, og jeg begyndte at klamme mig, da jeg saae mig i min nærværende lidet qvindelige Stilling. Jeg havde givet — jeg veed ikke hvad — for mit sorte Tafts Skjort.

Efterat Ole havde lært at slutte mig ret fast, givet mig Tommen i Haanden, og forklaret mig dens Brug, svingede han sig paa sin Ganger, og nu gik det ud af Porten. Gangeren holdt sit ordentlige lange Skridt, Skimmelen maatte, for at holde det med den, saare vældigen trave ved Siden. Derover var den lille

Nar nær ved at blive fortrædelig; den rykkede hæftig i Tømmen; men jeg gav ikke efter. Første Skræk! Skimmelen blev utaalmodig; steslede, og gjorde et Spring saa jeg noget nær havde tabt Slutning og Bøjle.

”Kun ikke bange, Barn! (tilraabte Ole mig). Der kan endnu komme ganske andet.” — Gode Gud! (tænkte jeg.) Hvad tør han vel mene dermed? — Jeg var tilfreds, vi vare igjen lykkelig hjemme?

Ole kunde gjætte mine Tanker. ”Vær ikke bange siger jeg Dig! Eller vi vende om, og jeg sperrer Dig samt Skimmelen inde i Stalden!”

Men min Skat, Du seer jo, at den lille Satan vil frem frem frem!

”Derfore hold Du kun Tømmen fast, som jeg har viist Dig; saa maa den vel parere. For dens Kapriser, godt Mod! Det vil ikke strax koste Halsen.”

Paa dette Lære- og Tanke- Sprog nu forlod jeg mig andægtigen. Om jeg paa samme Tid fra mit bankende Hjerte affendte et hæftigt Suf for

for lykkelig Ud- og Indgang; veed jeg nu ikke mere vist; men jeg formoder det af gode Grunde. — Saaledes kom vi i god Behold udaf Byens Port, ved hvilken Satan igjen foer i den lille Bergesmer, da Skildvagten rask præsenterede Gevær. Vi naaede nu den frie Mark, og Sangeren satte sig i liden Trav. Jeg maatte allerede give Skimmelen noget Tømmen, at den kunde komme efter; men den forstod i sin dumme Uergjerrighed Uret, og begyndte af alle Kræfter at gallopere. Der hjalp ingen Holden, ingen O lille Mand! O! det gif flyvende affted. — Anden Skrak! — Til Trods for Oles Lære- og Tanke- Sprog kunde jeg ikke mere slutte, tabte derpaa Vidsten, saa Sindigheden, og Mod havde jeg i det Hele ikke meget at tabe; da jeg ogsaa i min Angest kom Skimmelen for nær med Sporerne, løb den reent løbst. Nu lod jeg Tømmen fare, og holde mig fast i Manken. Hold, hold! skreg jeg; hold, hold! skreg ogsaa Ole bag ved mig. Som Lynet var han med sin Ganger ved min Side, greb min Tømme, og standsede derved paa een- gang den lille Hexes Caprioler.

At Ole, stønnede jeg; — lad mig hellere stige af!

”Saa — Fanden heller! hvorfor slutter Du ikke bedre, og hvorfor lader Du Tømmen falde? Jeg har Ondt med at tilgive Dig denne anden Rekrutstreg. Men nu ska! og maa Du ride fort! Vil lære Dig, at have Hesten saadanne for Nar!”

Nøden er alle Kunstens bedste Læremesterinde. Vi begyndte igjen med Skridt, og det gik taaleligt; en halv Times Tid efter travode vi, og jeg sluttede allerede fastere; endelig satte vi os i liden Galop, og jeg holdt mig saa brav, at Ole selv ikke kunde dølgge sin Tilfredshed. ”Seer Du vel, min lille Skat, sagde han, at det just intet Hæveri er, — at ride en Spadseretur, — naar man kun slutter sig til, og hverken taber Mod eller Tømme? Det er ligesaa vel en Levnets- som en Nytters-Regel, hvormed jeg altid i Verden, være sig til Fods eller til Hest, er kommen godt frem.”

Saaledes vare vi alt komne en stiv Mill fra Byen. Solen bøjede sig alt dybt paa Biergene,

gene, Skyggerne forlængede sig, og jeg havde mine tusende Glæder med de langhalsede og langbenede Skygebilleder, som vore Heste henkastede over den ved Siden hosliggende Engmark. Jh, der var jeg saa stor og højmagtig som en Halvgud i Edda! Ole var dog, ogsaa i Skyggen, meget større. Min Fjæderbust hjalp mig lidet.

”Nu, tænkte jeg (sagde han endelig) er det dog vel Tid, at vi begive os paa Hjemvejen”: og rask vendte han sin Hest. Det var nu just ikke synderlig efter mit Sind. Jeg troer, jeg havde redet med indtil næste Morgen: men Ole red foran, og jeg — jeg maatte alt efter. Det er eengang Qvindens Bestemmelse, være sig til Fods, eller til Hest! — Afverlende, snart i Skridt, snart i Trav, naaede vi igjen til vor Gaard. Med komisk Verbødighed tog Ole ved Porten sin Hat af, og jeg red ind. Med Erindring om, hvorledes han bar sig ad, naar han steg af, fattede jeg Tømmen og Manken fast i min venstre Haand, drog den højre Fod udaf Bøjlen, og løftede mig stirligen. Før jeg vidste et Ord deraf, var Ole stegen af, stod ved min Side,

og da jeg svingede mig ud af Sæddelen, modtog han mig i sin Arm og gav mig et Kys. "Saa bravo, Vernille! men nu, Knøs, gaae nu hen og see til, at Du bliver Kvinde igjen!"

Femte Capitel.

I hvilket Hjemmed Skal et Fruentimmer ride?

Forvandlinger af dette Slags ere ikke saa lette, som den gode Madsen tænkte! Allerede ved Trappen kom vore Nixer mig med Bøundring, paa Trappen selv vor lille Dina imøde, og bød den kjære ridende Mama med Raaben og Springen Velkommen. Da gik det paa en Omfavnen og Kysen, Spørgen og Svaren, Fortællen og Beskriven løs. Jeg var usformærkt bleven ligesaa en Gladermund, som Dina selv. Med Armene overfors stod Ole stum og smilende ved Siden. Det hjalp mangen anden Gang: nu ikke. — Vi kunde slet ikke see os møtte paa min Collet og Fjederhat, Halvstøvler og Sporer! Endelig traadte Koffepigen ind, og afbrød os
med

med det Tværspørgsmaal, om hun ikke skulde anrette Aftensmaden? Nu først blev jeg vaer, at Ole ubemærkt var gaaen bort og — i Stalden. Der hjalp nu intet meere: rask fastede jeg mig igjen i Kjøle og Saloppe, og lod min Centaur falde til Bords. Jeg befandt mig alt igjen meget alvorligere, da han traadte ind. Det var, som om jeg med Jakke og Beenklæder havde afdraget — hvo veed hvor mangen? — Banant.

Over Bordet kom jeg snart igjen paa Rytteriet: hvor havde det og været anderledens muligt, da det var nyt? Jeg taledes om intet andet end om Skimmelen, om Saddel og Stigbøjle, om Trav og Gallop; men, det forstaaer sig, alt ganske alvorlig. Ole taledes om intet andet end den kraftige Kjødsuppe, om den blaaogte Forelle, og om de delikat stegte Kramsfugle; han afbrød min Rytteriforelæsning med tyveflags Rykkenspørgsmaal. Det havde snart igjen bragt mig ud af Slutning og Bøjle; thi jeg mærkede at Skalken af blot Spotte- og Drillelyst bandt Rykkensforklædet for sig. Dog fattede jeg mig, som det sømmer sig en Amazone.

Hvorfor, kjære Ole! (sagde jeg), men hvorfor falder Du mig just nu ind i mit Departement, og taler om intet andet end Blaakogon og Fuglesæg?

”Hvorfor? For det Afstikkendes Skyld. Vi have jo byttet, Pernille, som jeg seer; thi Du taler om intet uden om Heste.”

Skalk! som om jeg ikke torde tale med dem om, da jeg dog nu er indviet i den ædle Rideskunst.

”Saa? Eengang, Madame, er ingen Gang. Rekruten har ikke udlært ved eet Ridt.”

Godt! Mestere falde rigtig nok ikke lige fra Himmelen. Hvem veed, kjære Ole, hvorledes det er gaaet Dig; hvor megen Angst Du tør have udstaaet ved Dit første Ridt. Ikke sandt?

”Ikke sandt! eller — jeg maatte have glemt det. Det er rigtig nok en Smule længe siden.”

Nu saa lad os i det Mindste i Almindelighed tale om Nyttens af at ride overhoved.

”For Fruentimmer meener Du dog? Jeg vidste det sandelig ikke saa lige!”

Hvor

Hvordanne? Ingen Nytte for os, naar vi saaledes fortroelig gynge frem, ved Siden af vort Hjertes Mand; saaledes kunne deele den friske Luft og Udsigtens Vindighed med ham, den kjære blide Egteherre?

”Forbundne Tjener, Madam! Skal have Skimmelsen i Erindring for den Lovtale. Indtil videre, til Pyldigst Talsigelse”! (og han drak, hvad han ikke altid gjorde, sit Biinglas ud i eet Træk). ”Har Du endnu andre Nyttter, Kjære, saa sig frem: thi jeg vil engang holde Stand.”

Dem har jeg ogsaa! For Exempel, naar nu han og hun saa fortrolig ride hos hinanden, og Bryst og Hjerte ere som udvidede: det giver dog vel Anledning til at tale mangt et fortroligt Ord med Manden, at lægge meget nærmere for hans Dine, hvortil hjemme ikke altid findes Lejlighed?

”Lad det hellere blive ved det Gamle, og spar det til bag Sengegardinerne. Der kan Manden ikke ride dersfra.”

Atter ikke truffet? Godt da, saa lad os blive endnu almindeligere, og tale om Djemedet af at ride overhovedet?

”Men

”Men i Sandhed, Vernille, — disse Kramsfugle har Du dog ganske fortræffelig stegt, — eller ladet stege! — — Ja saa! Om Dje- medet af at ride vil Du vide? Egentlig har I slet intet; i det Højeste Legværk og Spadsereridt.”

Og — Legemesfæthed, om Du ikke tager det ilde op!

”Torde vel falde bort. Eders Legeme er af Naturen allerede netop saa fast, som det bør være. En hærdet Qvinde er hverken Fisk eller Kjød mere, ligesom Krebsen: vel stedse endnu at nyde for Lysthaverne; (Du veed, jeg spiser dem albrig); dog stedse en frygtelig komisk Figur. Med os Mænd er det ganske anderledes: vi behøve Hærdelse og Legemesstyrkelse, især vi Dyttere af Profession. Ak Bedste! (blev han ved, lagde Kniv og Gaffel, foldede sine Hænder for sit Hjerte:) naar Du maatte forsøge disse Pro- ver paa hærdende Legemesstyrkelse; naar Du ved Manøvren skulde sidde halve Dage til Hest, naar Du hele Dager og Uger paa Toge og Marscher, skulde bære al Himmelen og Jordens Besvær- lighed, Du og Dit stakkels Dyr! — O Ver-
nille,

nille, Du skulde længes efter, for altid at torde
 stige af, og aldrig igjen at beskride en Hest!
 Men — saa gjælder det Pligt, Noes og — Brød.
 — Behager Dig ikke mere af disse Kramsfugle?
 Thi, sandelig, de ere for Ryttere, som os, overord-
 dentlig delikat stegte!”

Jeg nægter det ikke, han rørte mig. Jeg
 saae ham, den Gode, hvorledes han for Sine
 red al Besværlighed trøstlig imøde; og en heed
 Taare kom i mit Øje. Ole mærkede det vel.
 Han kyskede min Haand:

”Kølig, Bedste! (blev han ved:) Sæt nu
 ogsaa, at jeg tilstod Eders Rytteri det Djemed
 og den Nytte at bevæge og styrke Legemet: —
 hvor tit kan det vel hos en Kone have Sted?
 og hvor længe troer Du vel, at det overhoved
 kan vare ved? Om et Par Aar har det desuden
 med Dit Rytteri ganske og aldeles en Ende.”

Hvordanne? ganske og aldeles, da jeg neppe
 har begyndt? Ih hvi saa da?

”Ganske naturligt. Om et Par Aar er
 Vernille — gammel Kone. Kun yngre Qvinder
 tør tillade sig at ride, ligesom at dans. En

Matro:

Matrone til Hest, eller i en Quadrille, er dog virkelig høist upassende og affmagende!"

Og Beviset derfor!

"Beviset fører alt dette blotte Syn, og Naturen."

(Jeg kunde, vilde, torde aldeles ikke tilstaae det!)

"Oho! (udbrød Ole leende:) Du skal vel see Dig nødsaget dertil, gode Pernille! Thi det maae Du vide, Din Skimmel er alt nøje beregnet paa denne Epoke. Vilde Du ikke holde op, saa vil den gjøre det; forlad Dig derpaa!"

Saaledes blev endnu mangehaande sladdret om Fruentimmers Riden, og besværre! var om Aftenen Klokken Elleve det eenstemmige Resultat, at vor Riden kun for en Kone i yngre Aar har Sted, og det hele Øjemeed ikkun er Spadsereridt og en Smule Legemsbevægelse. Ole udlod sig endnu over nogle Bisjemed — hvorom jeg strax vil sige Eder mere, kjære Læserinder, — og slattede dem allesammen ubarmhjerdig ud af Listen. Prophet Wadsen beholdt Ret; ti Aar efter var Skimmelen stiv, og jeg — var gammel.

gammel. Bort Nykkeri havde en Ende. Altsaa endnu et Par Ord om nogle af de forom-mældte Djemed.

Jeg har grebet i min egen Varm, og da kan jeg ikke nægte, at et vist allerkjæreste Slags uskadelig Forsængelighed, — men dog altid Forsængelighed, — først satte mig den Riden i Hovedet, og hvergang steg med mig til Hest. Siger mig dog i Forrolighed, kjære ridende Medsystre, er eller var det da og ligesaaledes med Eder? — Nu da, naar Forsængelighed kan være tilgivelig, saa er den det sandelig i dette Tilfælde. Betragter engang, hvilken nydelig drejet liden Figur! Hvor fordeelagtig den uftivede Collet viser Taillen! Saa de trange Beenklæder, der lægge den fulde Hofte (som jeg haaber dog uden Synd?) til Skue; Varmen hyllet med en sirlig Jabot; de nette Handsker paa de smaa Hænder; de glindsende Halvstøvler paa Graticesødderne; de nikkende Svingffere paa den støjels Hat; kort alt nydeligt, broget og pyntet som en Kapun. Men af! — kjære Qvinder, lad os kun reent ud beskjænde det, — der er endnu langt fra ingen Hane!

Ofte.

Ofte, naar jeg med Selvbehag saae mig i Spejlet, (det undlod jeg aldrig, før jeg steg paa,) var det som om Ole stod bag mig, og tilhviskede mig: "Koncil", kan Du da ikke ogsaa i Chemisen — være forsængelig"? Men rigtig nok, Forsængeligheden til Fods er dog altid noget ganske andet, end den til Hest!

Det var eet. For det andet har det stedse forekommet mig, som om mange Fruentimmer ofte ikke saa meget finde Sagen selv, som ikkun Lystenheden derefter, ikke saameget Brugen, som den unyttige Besiddelse, god, saare listig udgive eet for det andet, og vide ganske behjertet at forsvare denne Ombytning. Endnu engang i systerlig Fortrolighed sagt: er det ikke et Slags Mid, Misundelse, Stolthed eller Egenfindighed, naar vi Fruentimmer saa gjerne gjøre efter, hvad vi see Mændene gjøre? Begge Kjøn selv, samt deres Bestemmelser og Pligter ere jo saa — snare havde jeg sagt, himmelvidt — fra hinanden forskjellige: skulde det ikke have sig ligesaaledes med Systemerne og selv med Fornøjelsen? At de sidste desua tet mangen Gang fra begge Sider støde sam-

sammen i een Middelpunkt, det lader jeg gaae; saaledes tør vi, for Ex., lade os smage vel, hvad der smager dem, dandse med dem, (uagtet Ole reent ud paaftod, Mændene dandste med os, og vi ikke med dem;) men hvem iblandt Eder, kjære Medsystre, vilde vel selv gaae paa Frieri, fordi Mændene gjøre det, eller, sy! ryge Tobak, fordi mange Mænd holde af denne Ustkik? Ligesnaledes synes mig næsten om Rideriet. Stedsse videre er Mændenes Valgsprog; vort (i det Mindste i nogen Tid) synes at være, Intet forud! Naar kun ogsaa den lille Rodomontade bliver inden behørig Skranker, som f. Ex. mit Rytteri, naar nemlig ikke Skimmelen blev løbsk; saa tør det ogsaa endnu liste sig med: men i Sandhed, naar vore Anmasselser vilde gribe endnu videre om sig; saa skulde neppe den, der har skabt os, mere vide hvad Knøse og Piger vare; Damerne skulde drage til Sorø eller Kjøbenhavn paa Højskolen, og vore Chapeauer blev i Verden intet videre tilbage, end at tage de forladte Huer paa, og at lade sig undervise i at sye, strikke og koge. At vi Piger, Koner og Enker, ved en saadan

stet Skabelse dog intet andet end Skade og Tab
 Kulde indhøste, det torde vel vanskelig være at
 betvivle. Vort altsaa med Kvind, Misun-
 delse, Stolthed og Egenindighed, være sig til
 Hest eller Fods! lader dog Mændene beholde, hvad
 nu engang er deres Ejendom; saa skal det og
 med os i ethvert Tilfælde gaae bedre. Det blive
 ved det Gamle.

Saa meget om det Andet. For det Tres-
 die har jeg selv seet og overbevist mig om, at
 der gives saakaldte vilde Humler iblandt os,
 Epilarter af Mand:Qvinde: Sjæle, hvis Hjerte
 leer, naar de kunne tumle en Hest; ikke af For-
 sængelighed, Stolthed eller Misundelse, men
 af medfødt Vildskab, og blot derfor, fordi det
 kan vorde farligt. En Smule Halsbrækken er
 just deres Sag. Selv i den arvede Fruentimmer-
 dragt, synes de at være ikke Piger, men Dreng-
 e: det gjordes Behov, man lod dem vidimere.
 Himlen see i Naade til deres Heste og deres til-
 kommende Mænd! Disse skal (naar de ellers ikke
 ere af haardsnudet Natur) kun som Haandheste
 maatte trave ved Siden alle deres Livs Dage, og
 tilsam-

tillsammen skal de rides, indtil Skummen staaer. Var jeg Mand, jeg gad ingen af disse Hestetemmerinder have til Kone, om hun end var rig, som Semiramis, og kunde ride, som Penthesilea! ” Deslige Vanstægtninge (plejede Ole at sige) maa man for stedsse forbyde Hesten: de gjøre tilfods dumme Streger nok. Havde jeg en saadan Amazone til Datter; ikke Tømmen, ikke Saddelgjortlen skulde hun for mig saae Lov til at see paa, end sige røre ved. Alle Dage skulde hun paa alle Fire eengang trave mig op og ned af Bærelset, og naar jeg havde en Dreng, han skulde ride paa hende, til hun med Sagtmod, med Ydmyghed og Hengivenhed beviste, hun igjen var bleven Mennecke og Kvinde. Thi Bildskab, kjære Børn, er just det mest skrækkeligen Upassende i en quindelig Charakteer!”

Til Slutning endnu om et fierde Bidsjemed ved vor Riden, som jeg ligeledes her og der er bleven vaer. Blide smægtende gode Piger, hverken vilde, stolte, misundelige eller forsængelige, ride dog ofte saa gjerne, og — naar de kun kan gjøre det halvvejs muligt — altid alene. De

søge blot, som de med blinkende Øjne lispse, den skønne Natur: men Himlen beskjerer ikke sjelden endnu noget mere. Thi da kommer ofte, naar de ere i den frie Mark, fra en den skønne Naturs Sidevej, ganske som af en Slump, en stadselig ung Ridder tiltravende, som hun rigtig nok allerede kjænder, og som tilbyder sig hende til Selskab. Endnu rides da et Stykke frem, indtil man kommer til et Værtshuus eller deslige, hvor Bacchus eller Cupido staae bag Døren; derpaa siges af, man forfrisker sig, og bliver igjen heed: og før endnu den skønne Aars-tid er forbi, have ofte Ridder og Dame byttet Hjerte. O i Sandhed mangen Egteskabsaftale tør vel alt paa denne Maade, ikke i Himlen, men til Hest være bleven sluttet! Det fik nu og saa gaae hen, naar der kun ikke kommer noget slemmere: men Hidselse efter at være stegen af, i ensomt Selskab med deslige Riddere (var det endog een af det runde Bord!) kan vorde Eder, kjære Piger, yderst farligt! — Derfor (sagde Ole til mig, som dog alt var Kone) derfor, Pernille, rider Du altid smukt med mig alene!

Om en hellig Moderpligt.

Af Gellius.

Philosophen Favorinus hørte engang i endeel af sine Venners Nærværelse, at en af hans Tilhøreres Kone for kort siden var kommen i Barselseng med en Søn. Lad os gaae hen, sagde han, at besøge Barselkonen; og ønske Faderen til Lykke. Denne var Raadsherre og af høj Byrd. Alle Tilstedeværende gik med Philosophen. I Forsalen omfavne de han Faderen, ønskede ham til Lykke, satte sig ved Siden af ham, og spurgte ham: Om Nedkomsten havde været let, uden store Smærter? og fik da at vide, at Barselkonen træt af den gjennemvaagede Nat og af Smærterne nu sov; han begyndte nu en udførligere Samtale.

Jeg tør dog haabe, sagde han, at din Kone selv vil opamme sin Søn? Barselkonens Moder meente: Hendes Dotter maatte skaans sig: man maatte holde en Amme til Drengen, at ikke de Smærter, Moderen ved Fødselen havde lidt, skulde forges ved den angribende og besværlige

3 D. 4 Hæfte. 2 For

Forretning at give Bryst. Derpaa svarede han: Jeg beder Dig, Kone, lad din Datter ganske og aldeles være sin Søns Moder. Er ikke den Naturens Villie imod, ikkun ufuldkommen og halv Moder, som føder og strax bortstøder sit Barn? Som i sit Underste med sit Blod nærer et ubeekjendt Væsen, hun ikke seer; og nu ikke med sin Mælk vil nære et Væsen, hun seer, som lever, er Menneſke, og kræver Moderpligterne? Eller meener du og, Naturen kun til Skjønhed har givet Qvinderne Brysterne? ikke til Børnenes Næring, men til Varmens Prydselse? Men ſaa tænke hine uværdige, ødſle Qvinder, ſom, endog med den tilbagetraadte og fordervede Mælks Fare, ſøge at udtørre og tilintetgjøre deres Legems heilige Kilde, Middelet til Menneſkeſlægtenſ Vedligeholdelse, ſom om det vilde gjøre deres Skjønhed Afbræk *). En Forbrydelse den liig, ſom andre begaae, der, for ej
at

*) Et lidet Bryst blev af de Gamle anſeet for en ſtor Skjønhed. Til at hindre Bryſtets Svulmen, brugte man en Steen fra Nozosen, ſom ſintſkrabet, blev lagt derpaa.

at vanhelde deres Form og for at undgaae Fødselens Smertes, ved forbudne Midler dræbe den i deres Legeme undfangne Frugt. Denne Forbrydelse, stemplet med offentlig Affky, at myrde et Menneske i Spiren, medens han dannes, medens han erholder Livet, under den dannende Naturs Hænder, er den meget større, end at røve det allerede fuldendte, allerede fødte Menneske, Sønnen det Blods Næring, hvorpaa han har Fordring, hvortil han er vant, hvormed han er beslagtet?

Men, indvender man, er det ikke ligegyldigt, ved hvis Bryst Barnet ernæres, naar det kun vorder ernæret, naar det ifkun lever? Hvorfor holder da den, der gjør denne Indvending, naar han er saa døv imod Naturens Stemme, det ikke ligeledes for ligegyldigt, i hvis Legeme Mennesket vorder undfanget, og af hvis Blod dannet? Eller siden det ved Barme blev hvidt, er det ikke mere det samme Blod, som engang i Moderlivet tjenede til Ernæring og nu er traadt i Brystet? Aabenbarer sig ikke og i denne Punkt Naturens Visdom, at Blodet, efterat det ind-

vortes har Kunstigen dannet Menneskets hele Legeme, ved Fødselens Tid, for at vedligeholde Tilværelsens og Livets Spirer, udgæder sig i Overdelene, og frembyder for den Nysødte en Næring, hvormed han er bekendt og fortrolig? Derfor er den Mening ikke uden Grund, at, ligesom Mandens Anlæg og Natur bidrage til lignende Legemets og Sjælens Egenskaber Frembringelse, ligesaaledes bidrage hertil Mælken Egenskaber og Beskaffenhed. Denne Bemærkning bekræfter sig ikke alene hos Mennesker, men og hos Dyr.

Thi naar Bukke ernæres ved Faaremælk, eller Faar ved Gedemælk, saa bemærker man, at hos disse Ulden bliver finere, hos hine Haaret finere. Ogsaa hos Træer og Frugter bidrager Vandet og Jorden, som ernære dem, sædvanlig mere til at forbedre eller forværre deres Natur, end Godheden af den udstræede Sæd; og ofte bemærker man, at et blomstrende frugtbærende Træ, andensteds plantet, ved Grundens flattere Næring gaaer ud. Hvor uretsfærdigt er det da, ved den vægte fremmedartede Næring af Ammemælken

mælken at fordærve det nysødte Menneskes ædle Natur, og dets af Godartede Kun frembragte Legeme og Aand? Især naar den, der skal række ham Brystet, er en Slavinde eller af lav Tænke- maade, eller, som sædvanlig, af en fremmed barbarisk Nation, eller arrig, hæslig, vellystig, eller hengiven til Drik^{*)}; thi man tager jo til denne Forretning almindeligviis uden Forstjæl- den, som netop har Mælk. Vær man da nu hidrage til, at vore Børn smittes af denne For- dærvelse, og i Sjel og Legeme indsuge et slet Les- gems og en lav Sjæls Egenstaber? Dette er Grunden til det Phænomen man saa tit undres over, at mange Børn af høderlige Konger hverken paa Legeme eller Sjel ligne deres Forældre. Der- fore giver Virgil, i det han efterlignede følgende Vers af Homer:

"Grusomme! Ikke din Fader var den modige Peleus,
ikke Thetis din Moder; men den forladne Dove,
steile Klipper dig skabte: strøt og haardt er dit Hjerte!"
ikke blot Medfæmmelsen, som hans Forbilledes,
Skyl,

*) Drukkenhed var en saare sædvanlig Laster hos de romerske Ummere.

Skoldest, men ogsaa den vilde raa Møring han lægger nemlig til:

— Dig rakte Brystet hyrkaniske Tigrel
 da Ammens Anlæg og Mællens Natur har be-
 tydelig Indflydelse paa Charakterens Dannelse,
 saasom, formedelst den, Mandens oprindelige
 Ejendommelighed faaer en ny Blanding af Mo-
 derens Legeme og Aand. Hvo kunde endelig an-
 see det for ringe og lidet, at de Mødre, som for-
 lade deres Børn, støde dem fra sig, og overlade
 andre deres Møring, synderrive, eller i det mindste
 bringe nærmere til Oplosning og Adskillelse hint
 Aands og Kjerlighedens Baand, hvormed Naturen
 har sammenkjædet Forældre og Børn? Thi naar
 Børnet gives andensteds hen, og bringes ud fra
 Moderens Dine, saa udflukkes efterhaanden den
 moderlige Omhu, den lydelige utaalmodige Om-
 sorg vorder stum, og det en Amme betroede Børn,
 næsten som dødt, glemt. Ogsaa selv Børnets
 Tilbøjelighed, Kjerlighed, Venkab hænger sig
 ved den alene, som ernærer det; og derfor føler
 det — en Erfaring, som udsatte Børn lære — ingen
 Langsel og Tilbøjelighed til den Moder der har
 født

født det. Naar nu paa denne Maade den medfødte barnlige Kjærligheds Spirer ere tilintetgjorte og udryddede, saa nære saaledes opdragne Børn, naar de synes at elske deres Fader og Moder, størstedelen ingen naturlig Kjærlighed, men en ved det borgerlige Selskab paabuden, hvis Tilværelse kun kan forandres. Dette alt hørte jeg af Favorinus paa Græsk. Hans Tanker har jeg, for deres Almennyttigheds Skuld, saavidt jeg kunde erindre mig dem, her igjen fortalt, men hans behagelige Foredrag, hans Ords Fylde og Skjønhed, kan det romerske Sprog med sin Veltalenhed neppe naae, saa middelmaadig en Fortæller som jeg afbeles ikke.

Sang i Anledning af et Vgteparis
Fødselsdag.

Heldig hvo, paa Livets Veie
Kølig glad tilbage faae!
Som med Sjælsfred i Eje

Mod

Mod indhyllet Fremtid gaae;
Hvo ved Virksomhed har gavnet,
Og ej Lykkens Gode savnet.

C h o r.

Heldig, hvo ved Flid har gavnet,
Og ej Lykkens Gode savnet!

Heldig, hvo ved Flid har gavnet,
Og ej Lykkens Gode savnet!

Heldig, hvo, der kan fremtræde
Sine Dages Vandring let,

Og med Fader-, Moder-Bløde,
Skue en taknemlig Æt;

Hvo, paa glade Børns Kinder,
Seer, erkiendelig Taare rinder.

C h o r.

Heldig, hvo paa Børns Kinder
Seer, erkiendelig Taare rinder!

Dem skal Fødselsdagen være

Hiertets høie, blide Fæst,

Dem

Dem skal hundelig Glæde være

Siennem komne Eiders Nest;

Dem skal Vennehierter sige:

Froe vi see Dem lykkelige.

E h o r.

Vennehierter Dem skal sige:

Fro vi see Dem lykkelige.

J! som lige Dag hervede

Hented' første Vanddrag.

J! som i lykkelig Riede

Sammenvandred' mangen Dag,

Eder Vennehierter sige:

Froe vi see Dem lykkelige.

E h o r.

O! til Eder Venner sige:

Vorder stedse lykkelige.

Eder tolker Børns Stemme,

Dagen er dem dyrebar;

Fader! Moder! ej de glemme,

Hvad

Hvad for dem De er, og var;
Derfor barnligt Hjerte beder:
Fryd og Alder lønne Eder!

E h o r.

Vi med samlet Hjerte beder:
Frydlig Alder lønne Eder!

Lev for Venner, lev til Glæde,
Til den trykte Armods Gavn,
Lev for Bøen, de sildig græde
U! ved uafholdigt Gavn;
Nyd! i fierne Fremtids Dage,
Fryd, som den J saae tilbage!

E h o r.

Lev, o lev! i fierne Dage,
Som den Tid, J saae tilbage! —

M. S. Buchholm.

Frugttræet.

Du ædle frugtbringende Træ! hvi hænge fortørrede Grene

Ned trindt om din Stamme? hvi slagre henvisnede Løv

Og susende Blade ned fra dig om Vandrerens Fødder,

Og sprede isnende Skral rundt om hans nærlige Fied.

„Åh, Mennesker gjorde det! min Frugt begiere de alle,

Men lidet er deres Tal, som den at plukke forstaae.“

at.

Rosen og Lilien.

Rosens rødliges Glands glimrede Pion og huld

I den duftende Lund; Vandrerens saae dens Pragt,

Smiled' glad ved dens Skønhed

Hvilte gierne i Rosens Eye.

Hos den Ellien stod; rank var den, reen og hvid
Som en nysfalden Sne. Dusten henlokked' tie
Did en blomstrende Pige,

I den venlige stille Lund.

Misgunst, giftig Dunst, avlet i Helvedes Dyd,
Sendt af fiendelige Land hid i de Skønnes Barm,
Vakte ivrende Trette

Om de yndige Blomsters Rang.

Flora saae det med Sorg, iled' at stille Riv,
Der vanærede dybt Blomstrigets beste Pryd.

Viis neddyssed' hun Trætten,

Dem foreente paa Minas Kind.

Samled' blomstre de der; blomstre i evig Vaar;
Begge Tegn paa den Siel, som er min Minas Pryd.

Rosen viser os Blidhed,

Reenhed Liliens favre Sne.

at.

Plovstuden.

(Efter Bøh.)

Ein af Alder og Slid udmattede værdige Plovstud
Førte Damon herhid, ej til det myrdende Staal;

Nej

Nej til Lon for dens Nøje. I sødt omsusende Kløver
Lyde dens glade Brøl over at Ploven er fri.

Hvilket Udtryk af Mand kan ligge i den
skjønne Mand's Ansigt'dannelse,
uden at ophæve eller forstyrre Skjøn-
hedens Virkning ?

Besvaret af Seydenreich. Med nogle saa
Forkortninger.

Der er intet, hvori Mandfolks. og Fruentimmers
Domme saa sjeldent støde sammen, som i at afgjøre
Skjønhed ved Hoveder hos Personer af det andet
Kjøn, og allersjeldentst bliver det Spørgsmaal:
om en eller anden Mand's Hoved er skjønt, een-
stemmig besvaret af Mand og Qvinder. Mange
Mandshoveder have Mandfolkene's Stemme for
sig, som om de vare skjønne, da tværtimod Fruen-
timmerne for Intet i Verden vil bekvemme sig
til, at finde dem skjønne. Mandfolkene nære,
efter et dem bestandig ledsagende Selvsbedrag, den
Indr

Indbildning, at dem ogsaa heri en afgjørende Stemme tilkommer; Fruentimmerne derimod holde, ledede af en saare naturlig Følelse, fast ved den Overbevisning, at Kjendelsen derover henhører for deres Smags Domstol.

I hvert Menneskes Ansigtbdannelse kan i Almindelighed et tredobbelt Udtryk ligge: 1) Udtryk af Aand; 2) Udtryk af Karakter; 3) Udtryk af Skjønhedsfølelse og Smag. Udtrykket af Aand er det, i Henseende til hvilket de Fordringer, Fruentimmerne almindelig gjøre til den skønne Mands Hoved, ere himmelvidt forskjellige fra de fleste Mands Fordringer. Alle Fruentimmers Smag er eenstemmig deri, at ikkun en vis Art og en vis Grad af Aands Udtryk kan forenes med Mandens Skjønhed, og at, denne Art og denne Grad undtagen, alle andre enten nedbrude Skjønheden, eller i det mindste svække sammes Indtryk. De fleste Mænd derimod synes imellem sig enige om, at alt Udtryk af Aand harmonerer med Mandens Skjønhed, og aldrig for megen Aand kan udtrykke sig i den skønne Mands Hoved.

Af hin Forskjellighed i Grundsætninger ud-
 bringe de mest modsigende Domme af begge Kjønn,
 og have udbredt Indskydelse paa Kjærligheds, Ven-
 skabs og den selskabelige Omgangs Forhold. Tals-
 løse Gange bedrage sig Mandfolkene i Henseende
 til den Virkning paa det kvindelige Hjerte, de af
 deres Skabning vente.

De Lærde ere især det Slags Mand, som
 til Fruentimmernes Bøvelse og Smag sædvanlig
 gjøre den Fordring, at finde den Form af mand-
 lige Physiognomier, hvori en saars høj Grad af
 Mand udtrykker sig, just derfor skjønn, eller i det
 mindste at forlade deres Yndlingsmening, at visse
 mandlige Physiognomier just ved det Udtryk af
 Mand, der udmærker dem, tabe i Skjønhed.

„Du er skjønn;“ saaledes bedømmer Mungen
 i Løn sin Skabning: „thi foruden at din Figur
 tilfredsstiller alle øvrige Fordringer, Smagen gjør
 til en Mand's Form, forkynnder dit Physiognomi
 en umiskjændelig høj Grad af Penetration; man
 behøver kun at kaste Øjet paa dig, for strax at til-
 troe Dig Skarpsind og dyb Tænksohmhed; Du maa
 gjøre langt mere Indtryk paa Fruentimmerne, end
 denne

denne eller hin, som med al sin Figurs Skjønhed dog savner dette Udtryk". Fruentimmernes Smag svarer ham ikke Bifald, tvertimod dømme alle, som have en naturlig Følelse: „Han vilke maaffee være skjøn, naar han kun ikke havde hint Udtryk, som skader Virkningen af hans i øvrigt behagelige Form; den eller hin besidder, med et langt svagere Udtryk af Aand, en fuldkommen elstørdig Skabning.“

Det er et uretfærdigt Overmod hos Mandfolkene, naar de ved Magtsprog ville nedslaae disse Fruentimmernes Domme, eller vel endog, som ikkun alt for ofte er Tilfældet, deraf uddrage den Slutning, som om Fruentimmerne ikke vidste at sætte Priis paa store Talenter. Fruentimmer kunne føle al Uretfærdigt for disse Gaver uden at de ved sammes Tilsyneladelse i den synlige Skabning skulde modtage et behageligt Indtryk.

Tilkommer Dommen over eet Kjøns det andet Kjøns, saa have Fruentimmerne i hin Strid fuldkommen Ret, og ved en liden philosophisk Theorie kunne dette Kjøns naturlige Følelser og Domme retfærdiggøres.

Ved Udtryk af Mand forstaars Ansigtstræk, dem vi betragte som Tegn paa visse Forestillingssevnenes Anlag og Færdigheder, hvorved store Virkninger ere mulige. Blant disse Træk udmærke sig 1) Træk, som forklynde Lethed, Hurtighed og Smidighed hos Erkjendelseevnen; (den forstandige Mands Physiognomie). 2) Træk, der udtrykke Mands Nærværelse, og en altid redestaende Fatning; (Den determinerede Mands Physiognomie). 3) Træk, som udtrykke en yderst høj Grad af Dømmekraftens Finkhed, forbunden med en lige høj Grad af Hurtighed; (Den fine, vittige Mands Physiognomie). 4) Træk, som røbe et herskende Hang til at bemærke og fornemme det Latterlige; (Den Mands Physiognomie, der har Sands for det Komiske). 5) Træk, der røbe samme Hang med Udtrykket af en afgjort Begjærlighed til at forsøge det Latterlige og gjøre Daarerne Ondt; (den satyriske Mands Physiognomie.) 6) Træk, som betegne et let og levende Phantasiens Spil, forbundet med Udtrykket af en inderlig Interesse for dette Spil.; (Den fyrige, den sværmeriske Mands Physiognomie)

7) Træk, som udtrykke et stort Anlæg, Færdighed og Tilbøjelighed til dyb Tænken over Gjensstande, der ligge ganske langt borte fra Erfaringens Kreds; (Den dybsindige Mand's Physiognomie). Med disse Træk er altid forenet Udtryk af Nedsænkelse i sig selv, af fast Haardnakkenhed i at vedhænge eengang fattede Ideer, sædvanlig ogsaa Udtryk af Overlegenhed i Tænkraft over andre Mennesker.

Følgende Domme kunne antages som almeengjældende hos det yndige Kjøn, i hvilken Henseende man tør beraabe sig paa alle de Fruentimmers Følelse og Smag, som ere dannede til en uforsælsket Naturlighed i deres Fornemmelser og Domme.

1) Den determinerede Mand's physiognomiske Træk forstyrrer Virkningen af et naturligt Hoveds Skjønhed;

2) Den fine, vittige Mand's ligeledes;

3) Ikke mindre Mandens af herstkende Sands for det Komiske;

4) Den satyriske Mand's physiognomiske Træk kommer ligesaa lidet overens med Skjønhed; den leende satyriske indskrænker sammes Virkning,

den bitter-satyriske Mandsophæver den ganske,
den bidende-satyriske Mands forarsager Afsty.

5) Den dybsindige Mands physiognomiske
Træk nedbryder Skjønhedens Virkning.

Vesentlig hører til et Mandshoveds
Skjønhed:

1. Udtryk af Bæthed, Levenhed, Hurtighed
i Forestillekraften overhoved. Uden dette Udtryk
skulde intet Hoved være skønt.

Skjønhedens Virkning forhøjes ved:

1. Udtryk af Forestillekraftens Omgreb, af
det aandige Blikfs Storhed, forbunden med det
forrige Udtryk;

2) Udtryk af et let og levende Phantasiens
Spil, Udtryk af en, dog ikke vild, Fld;

3) Udtryk af et vist Sværmeri, som dog
ligesaa lidet tør tabe sig i en herskende Mandsfræ-
varelse, som forkynde Mangelen af alt Herrebøn,
me over sig selv, og lidenskabeligt Dyrer i Sindet.

Vi kalde en Ansigtsdannelse skøn, naar
Tegningen og Sammensætningen af dens Dele
opvække en umiddelbar, og tillige det i dem in-
deholdte Udtryk af moralsk Fuldkommenhed en
umiddelbar, reen Fornøjelse. Saa snart jeg seer paa

et skønt Hoved, maa den blotte Conformation af dets Dele alt behageligen røre mig, og den skulde det, om jeg ogsaa ikke vidste, hvad et Hoved er. Men da jeg i det samme tænker dette Hoved som et Menneskes Hoved, da Dieshnet lærer mig, at i et Physiognomi moralske Anlæg, Fuldkommenheder og Ufuldkommenheder kunne udtrykke sig, saa fordrer jeg, for at finde en ganske reen fuldkommen Fornøjelse i dets Form, at sædelig Elskværdighed udtrykker sig hos ham; træffer jeg dette Udtryk med alle øvrige Skønhedens Fordringer, saa er min Smag og min Fornuft tilfredsstillede.

Den Sindstilstand, hvori Beskuelsen af et slikt Hoved sætter mig, har det Charakteristiske, 1) at mine Sjælekræfter ved Skabningens Betragtning uden dens Medvirkning sættes i et let og harmonisk Spil; 2) at jeg vorder opfyldt af en Følelse af Agtelse for det Væsen, Skabningen tilkommer; 3) at ved begge Dele i mig opkommer en reen Følelse af Fornøjelse ved Formen, og af Kjærlighed til den. Det skønne Hoved sætter Betragteren altid i en vis Sværmeries Tilstand,

stand, han kan ikke dvæle ved det, uden i Følelsen af den Kærlighed, Formen umiddelbar og middelbar ved sit sødelige Udtryk virker, at glemme sig selv.

Ligesom Mand og Kvinde have forskjellige Bestemmelser, hvorpaa deres Liv i denne Verdens Sphære har Hensyn, saa er ogsaa enhver af dem en vis særdeles sødelig Charakterens Elskværdighed egen, hvilken maa udtrykke sig i saa vel den Enes som den Andens skønne Hoved.

Udtrykket af sødelig Elskværdighed i Mandens Hoved bestaaer i en sliq Forbindelse af Styrkes, Modts og Nærsværelses Udtryk med Udtrykket af deltagende Fornemmelse og forædlet Kjonstilbøjelighed til Fruentimmerne, ved hvilken Manden, uden at tabe af sin Charakter og af sin Værdighed, det meste muligt nærmer sig Kvinden. Det skønne Mandshoveds moralske Udtryk lover altsaa i Ordets fulde Forstand en Mand, men en Mand, i hvis Sjæl alle Egenskaber, som efter Naturens Hjemeed for Menneskeslægtens Forplantelse maa være ham egne, forene sig med den smukke Sympathie for

for Qvindeskjønnet. Et slegt skjønt Hoved kan en vis Nyansse af Qvindelighed ster ikke fattes, men hvilken ligesaa tidt skader det herskende Udtryk af Mandlighed, som i hans Sjæl denne Mandlighed selv ved det dermed forbundne Ansæg til med Omhed at hengive sig til Qvinden vorder indskrænket. Det skjønnede Hoved røber ogsaa altid en i Mandens Sjæl herskende Stemmning for Kjærlighed: ikke Velsyst eller Forlibthed, som ej forenes med Skjønheden af et Mandshoveds Form.

En Mand's skjønnede Hoved maa fornemmelig virke paa Fruentimmerens Smag og Hjerte; de maa ved Betragtningen af samme fattes i en Tilstand af blid Henrykkelse, hvis Tiltrækkende uvilkaarlig fængsler dem til Skabningen.

Denne Henrykkelses Tilstand har alt det Charakteristiske, der er Blevningen af Synet af et skjønt Menneskehoved. Men den har desuden endnu Egenheder, som udspringe af det Forhold, hvort Qvinden, i Følge af Naturen, maa tænke sig til Manden. Den fornemste deriblandt er: et frit Spil af den qvindelige Phantasie under

der Billeder af en elskværdig mandlig Sjæls Træk og Handlinger. Ikke enhver mandlig Sjæl, som er dydig, er derfor ogsaa elskværdig; elskværdig er den da, naar dens Kræfter vise sig i en lig Harmonie, at man let og simpelt erkjænder dens frie og slet ingen udvortes Spore behøvende Stemning for de ædleste Handlinger.

Det skønne Mandshoveds moralske Udtryk fordrer Udtrykket af en vis Forestillekraftens Fuldkommenhed, naar det skal opvække reen Fornøjelse. En mandlig Ansigtshæftelse, den være længe nok ganske hensigtsmæssigen dannet, den udtrykke længe nok den bedste Villie, vil dog naar den er ganske uden Hand vække Modbydelighed.

Men det Udtryk af Forestillekraftens Fuldkommenhed, som skal forenes med et Mandshoveds skønne Skabning, maa være saaledes beskaffent, at det hverken ophæver eller indskrænker den Sindstilstand, hvori Betragtningen af dette sætter. Denne Sindstilstand er Tilstanden af et de aandige Kræfters lette, harmoniske og just derfor med reen Lust forbundne Spil, og indeholder tillige reen Glæde ved Elskværdigheden hos

en

en mandlig Sjæl, hvis Forestilling ligesom svæver det betragtede Væsen imøde udaf Formen.

Nu kunne vi paa den simpleste Maade retfærdiggjøre de ovenfor angivne Domme.

I ethvert Tilfælde maa det skønne Mandshoved udtrykke Forestillekraftens Lethed, Levenhed og Hurtighed; thi de modsatte Udtryk forstyrre den Sindstilstand, der er Skønhedens særegne Virkning. Paa den ene Side standse de det skønne Hoveds moralske Udtryk, og den Aftælse, man ved samme føler imod Væsenet. Det synlige Udtryk af en seendragtig, mat og træg Mand meddeler den Betragtede i dette Øjeblik selv paa en vis Maade denne Charakter *), eller

*) Vi kunne ikke see paa det physiognomiske Udtryk af særdeles Erfjændelsesevners Beskaffenheder, Færdigheder og Retninger hos et Menneske, uden i dette Øjeblik selv indtil en vis Grad at antage dem eller dog i det mindste at indbilde os samme med en vis Levenhed. Dette sker uvilkaarlig og i det Forhold meer eller mindre, som Beskaffenheden, der udtrykker sig, er rigtig, og Udtrykket selv paasaldende. Hvorfor er i en munter Kreds Synet af en Mand, hos hvem en herskende Mand af spekulativ Tanken udtryk-

ker

indgyder ham en vis Modvillie. Og imod et Menneskes moralske Godhed vorde vi i en vis Grad mistroiske, naar vi hos ham savne det Maal af Erkjendelseevnens Fuldkommenhed, uden hvilket moralsk Godhed slet ikke hensigtsmaessigen kan ytre sig.

2. Udtrykket af det aandige Bliks Storhed, Omgreb, forbundet med Forestillekraftens Perked, Levenhed og Hurtighed, maa forhøje Skjønhedens Virkning: thi foruden at hint Udtryk ikke forstyrrer den Betragtendes Sindskrafters lette Spil, vinder derved Udtrykket af Mandens moralske Elskværdighed ualmindelig.

3. Udtrykket af et Phantasiens lette og levende Spil forhøjer ligeledes i hver Henseende Virkningen af et skjønt Mandshoved. Først harmonerer hint Udtryk og den derved i den Betragtende virkede Stemning med det ved den skjønnede

See sig, steds til Besvær? Kun derfor, fordi han i det mindste for et Øjeblik afbrøder hverdens glade Stemning, der betragter ham, og tvinger selv den aandløseste Selskaber til for en øjeblikkelig Stund til Uvide og imod sin Natur at vende dybsindig.

fløjne Form selv frembragte Spil af hans Sinds-
kræfter; dernæst vorder ogsaa derved det moralske
Udtryk saare forhøjet. Eadelig Godhed kan,
naar den understøttes af en levende Phantasi,
fornommelig med Hensyn til det andet Køn, des
elskvardigere ytre sig.

4. Dette gjælder ogsaa og gjælder endnu
meget mere om Udtrykket af Sværmeri, som ik-
kun er en særdeles høj Grad af Phantasie's Selvs-
virkelighed, forbunden med et herskende Harg
til at hengive sig til dens Virkninger. Men
naar Udtrykket af dette Sværmeri taber sig i her-
skende Uandsfraværelse, saa forstyrrer det Skjøn-
hedens

Udtrykket af det Sværmeriske interesserer for-
nemmelig, fordi det meddeleer den Betragende
selv een, om end nok, saa flygtig Stemning til
hin behagelige Siindstilstand, og det Bræk af
Dærlighed, der er forbundet med det, er
naar beslagtet med Udtrykket af en fin Sympa-
thie. Ofte fører Synet af det sværmeriske Ud-
tryk en vis bid det Hemmelighedsfuldes Be-
haagelighed med sig, hvilket overordentlig til-
trækker. Den Betragende aner i det Bæsens
Sjel, som lader sig tilføie ved hint Udtryk,
en Mængde af fløjne og interessante Billeder og
Talestier.

hedens Virkning; thi først sætter Synet af dette Udtryk den Betragtende i en Sindskræfternes Stemning, som standser sammes lette Opil; han kan ikke see paa ham, uden uvilkaarlig at føle sig trængt til at tænke sig ind i en saadan Aands Tilstand, hvilket er forbundet med Anspændelse. Dernæst forstyrrer ogsaa dette Udtryk det moralske Udtryk af det skønne Hoved, og dets Virkning paa den Betragtende. Først har hint Udtryk noget Egoistisk, grændser til Selvsyge, og Mangel paa Sympathie *), dernæst tiltroe vi heller ikke en Aand, der er i Stand til sig Fraværelse, det Herredomme over sig selv, som hører til sødelig Godhed. Er nu endog Udtrykket af Sværmeri saa beskaffent, at det for

*) Saa længe den Sværmeriske kun viser sig os, som et Menneske der vedligeholder sine Reverbier, kan han være os elskværdig; men saasnart vi maae ane, at han er i Stand til ogsaa at handle efter dem og det lidenskabelig, saa vorder han os i visse Maader frygtelig. Desuden grændser ogsaa det physognomiske Træk af denne Grad Sværmeri, til det physognomiske Træk af Forvokselse.

fynder lidenskabeligt Oprør i Sindet, saa tilin-
tergjør den næsten al Eljshedens Virkning.
Den Betragtende vorder derved sat udaf Stand
til at vedligeholde det Sindskræfternes lette Spil,
som Formen desforuden vilde bevirke. Dernæst
taber aabenbare derved Udtrykket af Mandens
moraliske Elskværdighed *).

*) Fruentimmerne maae langt fornemmeligere, end
Mændene, sole Virkningerne af det physjogno-
miske Udtryk af saa overdrevent et Sværmeri i
en Mand's Hoved. I Almindelighed hænger
deres Hjerter mere til den virkelige Verden, end
Mændenes, og deres Bestemmelse bringer det
med sig, at de have en levende og vaagen Sands
for det Nærværende, og ogsaa med en vis Le-
venhed kunne interessere sig for sammes smaa,
saa synende ubetydelige Forhold. De kan ikke
fordre et ligesaa stort Hang til Verden og det
Nærværende af Manden, men ligesaa lidet kan
en Mand trække dem til sig, hvis Ansigtspan-
nelse forkynder en ensom i sig selv tabt kold
Fremmed for den virkelige Verden. De ane, at
en Mand af en sig Mandsthemning ikke ved in-
derlig Deeltagelse og Hjerters Kæleskab kan
tilredsstille nogen Kvinde; deres Jøllelse for-
dommer ham altsaa som et vanæret Naturens
Barn. De ere dertil fuldkommen befojede. Thi
med

5. Det physiognomiske Træk af den determinerede Mand forstyrrer Skjønhedens Virkning. Den kjædeligen determinerede Mand udtrykker kiære, end Aandsnærvarrelse, nemlig han udtrykker ikke blot den Evne, i hvert forekommende Tilfælde strax at fatte de hensigtsmæssige Beslutninger, men og en overordentlig Kraft til at holde ved dem, og drive dem igjennem. Synet af dette physiognomiske Træk sætter os i en Sindstemning, der ophæver det Skjønhedsfølelsen væsentlige lette Spil. Det er os i en vis Grad frygteligt, og moralsk tvetydigt. Vi kan altsaa ikke med reen Glæde og Kjærlighed beskue en Form, hvorefter dette Træk findes.

6. Det physiognomiske Træk af den fine og vittige Mand forstyrrer Skjønhedens Virkning.

Jeg

med Dette lægge de det Spørgsmaal som Maaleskav til Grund for deres Domme: om og hvorvidt vel et Fruentimmer ved inderlig physisk og sædelig Fællesskab med denne eller hin Mand kan være lykkelig. Og dette Princip forbeholder dem og, ihvo vel ofte kun dunkelt, naar de domme over Gommen a en mandlig Ansigtsdannelse.

Jeg kan ikke betragte det Mandssansigt, der for-
 lynder Fjndhed og Bittighed, uden i samme Øjer
 at indtil en vis Grad at tænke mig ind i de
 Landsvirkksomheder, hvoraf hine Fuldkommenhe-
 der bestaae. Men denne Stemning harmonerer
 ikke med hint Sindskræfternes lette og lidelige
 Spil, som ved Skjønhedens Nydelse usforstyrret
 og reent maa fornemmes. Dernæst grændser Ud-
 trykket af Fjndhed og Bittighed til Udtrykket af
 List, og tvetydiggjør just derved Hovedets mo-
 ralske Charakter, som, naar den skal være skøn,
 maa udtrykke Sindelagets Aabenhed, Rækkelø-
 shed og Enfoldighed.

7) Ud.

- *) I hvorvel Menneskenes Forhold til hinanden næ-
 sten have gjort en vis Grad af List nødvendig,
 saa bliver dog iblandt Menneskene Sindelagets
 Aabenhed og Rækkeløshed i uforandret Agtelse
 og Menneskets List imod Mennesket er utaalelig
 for Følelsen. Selv en uskyldig List er altid i
 i visse Maader modbydelig. Udtrykket af List i
 et Hoved er just derfor ubehageligt; er det
 stærkt og grændser det til det Ondskabssfulde,
 saa orvækker det Mistro og Frygt; er det es-
 ter Anseende æfveldigt, saa osfordrer det dog
 Betragteren til en Narvaagenhed, som han
 heller

7. Udtrykket af en herskende Sands for det Komiske er selv komisk, og kommer allerede forsaavidt ikke overeens med den Sindstemning, der ved Betragtningen af en sjon Form finder Sted. Derfor ligger i hint Udtryk altid noget Egoistisk, vel endog et vist Overmod imod andre Mennesker, og dette skader Udtrykket af den sødelige Elskværdighed *).

g. Saty-

heller ikke vilde have. Det svageste Udtryk af Pist er det Træk, vi betegne med Ordet polisk. Seer en Mand i øvrigt nok saa smuk, men tilige polisk ud, saa kunne vi ej sole reen Glæde ved hans Form. Ogsaa heri ere Fruentimmerne af sartere Kølelse end Mændene. De fordre af Manden, som en Pligt, Naturen havde paa- laagt ham, vækkelst og aabent Sindelag imod det andet Kjon, og saa listige de selv ere, kunne de dog aldrig tilgive Manden Pist.

*) Udtrykket af en herskende Sands for det komiske har i visse Maader for Betragteren noget Frydeligt. Naar et Menneskes Hoved forkyn- der mig, at han stedse er rede til at see, hvo er mig Vorgen for, at dette Menneske ikke leer af alt, at han ikke gjør Løjer med det, som er mig Helligt?

8. Satyrifkeren kan være et højt ædelt Menneske; men det physiognomiske Udtryk af det satyriske Lune er altid modbydeligt. Er man sig end nok saa bevidst, at være fri for Daarligheder, saa har dog ethvert Væsen noget frygteligt, der synes at gjøre sig det til Forretning, at opsøge Svagheder hos sine Medvæsenere. Desuden fører det satyriske Lunes physiognomiske Udtryk altid noget Egoistisk med sig, og falder sammen med Udtrykket af List og Skadesfred. Saare naturligt, at leendesatyrisk Lunes Udtryk ikke i den Grad, som bitteratyrisk Lunes, hindrer Skjønhedens Virkning. Dette Udtryk tilintetgjør i den Betragtende hint Sindkræfternes lette Spil, som den skønne Form i sig selv skulde virke; han kan ikke fatte det, uden levende at forestille sig et Menneskes alvorlige Had til Daarlighed, og alle hans Kræfters Retning paa det Djemed at forsøge og tilintetgjøre samme, og med denne Forestilling ere efter dens Natur Anspændelse og Alvor forbundne. Dernæst er det bitteratyrisk Lunes physiognomiske Udtryk i højeste Grad egoistisk, og gjør alt Udtryk af døds-
gønde

gende Følelse umuligt; ja det falder sammen med Udtrykket af en afgjort Ondskab, et paa Tiden af sit Udbrud lændende Nag, og lignende menneskefiendiske Lidenskaber.

9) Dybsinds physiognomiske Udtryk nedbryder Virkningen af et Mandshoveds endog den skjønneste Form. Synet af hint Træk sætter Betragteren uvilkaarlig i en vis Grad af Stemning til Dybsind, bestemmer ham til, om endog ikkun dunkelt, at forestille sig de Mandsoperationer, der høre til dybsindig Tænken *). Er nu og i Dybrigt Ansigtsskønsens Form ganske saadan, at den kan sætte Betragteren i Sindstilstand af et de forestillende Kræfters lette Epil, saa kan dog dette formedelt hint Træks Virkning ikke indtræde, eller dog ikke uafbrudt vedvare. Men hvad endnu

*) Man tage kun for sig Portrætter af Philosopher, som udtrykke sandt Dybsind, for at overtyde sig om, at, saasnart man sætter sit Blik derpaa, den hele Sjæl faaer en ny Stemning, der gaaer hen paa Tænkningens Dybhed. Jo mere man dvæler ved dem, desmere determineret vorder denne Stemning.

endnu langt mere afgjør Uførligheden af Dybsfunds physiognomiske Udtryk med Skjønheden, er, at et Udtryk næsten altid falder sammen med en over sine individuelle Planer rugende Egoisme, af en gjemt Lumskehed, af en fuldkommen alle Lidenkæbers og Følelsers Død, et koldt Mandens Herredom over alle andre Mander. Mistro og Frygt ere altsaa saare naturlig de sædvanlige Fornemmelser, Synet af et Dybsindighed udtrykkende Ansigt meddeler de fleste Mennesker; Fornemmelser, der just ere det Modsatte af hine, som skønne Former bevirke.

Det er intet Under, at Fruentimmer besidde en finere, og lettere bevæget Følelse for Harmonien og Disharmonien af physiognomiske Mands Udtryk med Skjønheden i Mændenes Hoveder, end Mændene selv. De ere overhoved af Naturen, mere end vi, i Stand til reent at opfatte Virkningen af det Skønne, og at nære hinblide Stemning til en aandfuld Nølighed, som dermed er forbunden. Manden er sædvanlig enten for kold, eller for fyrig, til at lade denne Situation opstaae i sig, eller uafbrudt og reent at fortsætte

fætte den. Dernæst ere Fruentimmerne ogsaa langt mere afhængende af deres blotte Følelse, mens Mændene sædvanlig forekomme Følelsen ved Ideer. Dette har Indflydelse paa Formernes Bedømmelse. Fruentimmerne finde visse physionomiske Træk ved i øvrigt veldannede Hoveder modbydelige, saasom de hengive sig til blot Indtrykket af samme, og dunkelt eller dog kun klart lade de Forestillinger svæve for sig, som Trækene opvække. Mændene opfatte dem sædvanlig sirax med deres Tænkrafts fulde Selvvirksomhed, og undertrykke ved Ræsonnement, den ubehagelige Følelse, de detsforuden skulde opvække. Fruentimmernes Domme ere af disse Aarsager i de fleste Tilfælde sandere og renere end Mændenes.

Det torde for Opdrageren være et ikke uvigtigt Spørgsmaal: om man gjør vel i at danne Pigerens Sands for mandlige Formers Skjønhed til en saadan Renhed og Særlighed, som lider ved ethvert Træk, der ikke harmonerer med Skjønhedens Følelse, om det kan skee ikke er gavnligere, at arbejde imod hin Sandses Forfinelse?

Hvad Naturen har lagt i Pigen, udvikler sig af sig selv, og en viis Opdragelse maa befordre Uddannelsen deraf; at undertrykke et væsentligt Anlæg hos den qvindelige Charakter kan i intet Tilfælde være nyttigt. Og hvad for et skønt Anlæg er ikke hin Stenhed og Særlighed hos Følelsen for Ansigtssdannelsernes Skjønhed? Hvor nøje hænger det sammen med Qvindens Bestemmelse og dets Forhold til det andet Køn? Hvor inderig beslagtet er det med den moralske Følelse selv? Man frygte ikke, at Pogens sødelige Godhed lider under samme Uddannelse, at Smagen vinder paa Hjertets Bekostning.

Jo renere og sartere en qvindelig Sjæl opfatter det Skønne, desmere luttret vorder ogsaa dens moralske Følelse, naar ikkun ellers ingen Hindringer staae den i Vejen. Man frygte ligesaaledes for, at Piger af en saadan Smagsdannelse, skal overlade sig til en overdreven Delikatesse i Valget af Tegtesælle. Naar de kun fra deres Fornusts Side vorde ligesaa uddannede, som fra deres Smags Side, naar de faae faste og oplyste Begreber om de Egenheder, som alene

bestem-

bestemme en Mands sande Værd, lad dem da end
hylde en Apollos Skjønhed, det skal dog ikke falde
dem tungt, at søge deres Livs Lykke i Forbindelse
med et edelt Menneske, der ingen Apollo er.
Den Fordring, at en Pige ikke skulde gysse til-
bage for en Ethersites, om han end var en Engel
af Mand, vilde være en Umenneskelighed af første
Størrelse.

I en Bens Stambog.

I Zaras Drkner kan man boe

Og trodse Nid og Skjebnens Harm,

Naar man kun føler Sjæleroe

Og ejer raske sunde Arme,

Naar man en liden Hytte har,

Hvori en kjærlig Laura smiler,

Som glad hver Aften os modta'er

Og kjælen i vort Favntag iler.

Naar man en Ben ved Siden seer,

Som letter os vort Dagværks Møje

Som

Som med os sørger, med os leer
Og læser Sjelen i vort Dje.
Men held Dig! tre Gang' held Dig Ven!
Du iler nu til Fædre-Egne;
Og himmelglad Du seer igjen
De Barndoms Minder allevegne:
Den ranke Birk, hvori Du skar
Din Ragnhilds Navn, og kjælent sukked':
Den lille Tornehæk, som bar
De Roser Du til hende plukked':
Den Fjeldegn hvor Du sorgløs sprang,
Og leegte glad med Barndoms Venner,
Hvor Sappho Buchholms Harpe klang;
Den kjære Egn Du vist gjensjender.
Tilgiv mig! o! jeg mindes selv
Min sundne Fortids Saligheder.
Jeg seer hver Bæk, hver sølvblaa Elv,
Hvor jeg nød Uskylds første Glæder.
Jeg hører tit Maalstrofens Sang,
Som toned' Himlen i mit Hjerte,
Da jeg den allerførste Gang
Det aabnede for Elskovs Smerte.
Dog, hvortil Minder om den Fryd,

Jeg nød i Vaarens lyse Dage;
Min Lyre sukker Klage-lyd,
Naar jeg mig tænker dem tilbage.
Men held Dig, Du skal see igjen
De kjære Minder allevegne.
O! held Dig! tre Gang held Dig Ven!
Du iler nu til Fædre-Egne.

Leber.

Lil Agnes

(ved Strandbredden.)

Her hvor Aftnens Roser blegne
Dybt i sølvgraae Bølgers Favn,
Agnes! her i Herthas Egne
Lyder tit Dit elskte Navn.
O! naar Stormen venlig førte
Vilhelms kjelne Sang til Dig;
Du ved Midnatsstund den hørte
Og i Drømme mindtes mig,

Mind,

Mindestes hine lyse Dage,
Da jeg hvilede i Din Arm,
Ønskte mig maaskee tilbage
Bed Din elskovsfyldte Barm,
Glemte dog den Yngling ikke,
Som Du gav Dit Troskabs Ord
Og de kjære Øjeblikke,
Da Du evig Elskov svoer.

Her ved Rodans nøgne Strande
Og blandt vilde Bølgers Larm,
Skilt fra Dig ved Hav og Lande,
Lærer Længsel denne Barm.
Aftenens milde Stjerne smiler
Ingen Røe i dette Bryst,
Maanen bleg bag Skyen iler,
Nægter mig den sidste Trøst.
Dog, lad hver en Stjerne spinde!
Lad kun Maanen skule sig!
O! Dit evig kjære Minde
Straaler Lys og Trøst om mig,
Se! Din hulde Skygge svæver

Trint om mine tunge Sjed,
Dg en Sørge-Taare hæver
Af Dit mørke Dje ned.

Agnes! jeg forstaer Din Taare,

Seer hvad den bebuder mig;

Dog Din Vilhelm vil ej saare

Dig, vær stedse lykkelig!

Glem de dyre Trostabsceder!

Glem mig ej! jeg elste Dig.

Vige! i Guds Evigheder

Lær Du evig elste mig.

Seber.

Efterretninger om Florians Liv og Værker.

Af Boijeslin.

Florian var fød i den forrige Provinds Langue-
doc, i Landhuset Florian, hans Fædres Ejen-
dom. Paa mødrene Siden var han i Slægt
med

med Voltaire. Fra sin Barndom af saae og interesserte han denne Mand. Hans Familie bestemte ham til Militærtjenesten, hvori han ogsaa indtraadte; han blev Dragonercapitain og Ludvigsridder. Den forrige for saa Nar siden bøde Hertug af Penthièvre havde den Lykke mere ved sit Venskab, end ved den Post han i Henseende til Tittlen beklædte, at lænke ham til sig.

Men hvad der interesserede ham selv langt mere, var hans literariske Talent. Siden Aaret 1779, det vil sige i hans fire og tyvende Aar, viste han det først i det lille Skuespil, de to Sædler (les Deux Billets), som Italienerne *) gave og man endnu stedse med Fornøjelse seer. Opmuntret ved dette Stykkes Lykke, og advaret ved Bandskjæbnen af et andet Forsøg, *Harlekin* som *Konge, Dame og Knægt* (*Arlequin Roi, Dame et Valet*), hvilket den femte Nov. samme Aar mislykkede og den sjette s. M. blev kastet i Jlden, gjorde han efterhaanden: det gode Vægs-
skab

*) Les Italiens blev forhen det franske Singskue-
teater i Paris kaldet, fordi Italienerne først oprettede det.

Skab (le bon Menage), den gode Fader (le bon Père), den gode Moder (la bonne Mère), den gode Søn (le bon Fils) o. s. v.

Han holdt for muligt at forene det Nørende med det Komiske paa Theatret, og troede dertil at behøve Harlekin. Derfor valgte han dette Slags Stykker, og uden at ville efterligne enten *Mari-vaux* eller *Delisle*, som have med saa megen Hæld bearbejdet det, indførte han Harlekins Charakter efter sine egne Ideer. Man stemmer overens deri, at han sandt Midler til at gjøre denne Charakter, som han fjænkter de bergamiske Skæmtsomheder, interessant og moralsk. Man græd og loe over ham, og *Florians* Harlekiner paa eengang komisk og agtværdig. Med det Talent at frembringe disse Smaastykker forbandt han og den Behagelighed paa et Selskabstheater at spille Harlekins Rolle til en Fuldkommenhed, som kaldte den berømte *Carlin* tilbage i Hukommelsen. Den afdøde Minister *D'Argental*, *Voltaire's* bestandige Ven, havde et Theater, hvor paa *Florians* Spil og hans Stykker ydede Tilflue af reen og fast Smag ligemeget Fornøjelse.

I Aaret 1779 havde det franske Academie, for Poesie, gjort et Edict, som befriede alle Livegne til Gjenstand for dets Prisopgave. Prisen blev to Gange holdt tilbage; men i tredie Strid gjorde Florian Stykket: Voltaire og den Livegne fra Jurabiergut (Voltaire et le serf du Mont Jura). Det fik Prisen.

Til denne Tid havde han, mere sysselsat sig med Tjenesten end med Videnskaberne, endnu neppe forsøgt sit poetiske Talent. Men paa sine jævnlige Reiser til Serney hørte han Voltaire ofte tale om Livegenskabet med den dybe Uvillie, som alle den gamle franske Lovgivnings Rædster indgøde ham, og besøgte tolv tusende Jurabierguts Indvaaneres Skjæbne, som vare underkastede hin umenneskelige Lov. Gjenstandens Vigtighed og Voltaires Navn begejstrede ham. Hans Arbejde, hvis Tilsnit var lykkeligt, og dramatisk, bevidnede, om just ikke stort Talent til Versification, dog nogen Duellighed i Compositionen, Forstand, Følelse, en fornuftig og reen Diction; en Fortjeneste, hans Dommere saa meget des højere ansløge, som den med hver Dag blev sjældnere.

1780 Nogle Aar derpaa fik han endnu engang Prisen for Poesie ved samme Akademie. Han havde taget sin Gjenstand af Biblen; det var den interessante Ekloge om Boag og Ruth.

I Aaret 1785 indsendte han som Medstrider om Veltalenheds Prisen en Lovtale over tolvte Ludvig. Men hans Bærk fik kun en arefuld Omtale. Efterlignelse af den veltalende Forfar. af den høje Lovtale over Marcus Aurelius havde han opfundet en dramatisk Plan, paa hvis Virkning han syntes saare meget at regne. Han lod denne Konges Mildhed rose af Trismouille, der havde erfaret den, hans Lovgivning af Seglbevareren Poncher, hans Mod af Bayard. Men Florian var ikke saa lykkelig, som hans Mynster Thomas. Akademiet bifaldt ikke den Form, han havde valgt. Og om Ideen til denne Plan end var sindrig, var Udførelsen dog virkelig saare eenstonig. Prisen blev ved en følgende Kamp tilkjænt Borgeren Voels godt tænkte og godt skrevne Bærk.

Florian havde en afgjort Forkjærlighed for Hyrdedigtet. Med Rette fandt han, at det i
 enkelt

enkelt Ekloger kunde modtage en ringe Grad af Interesse. En Samling af Ekloger syntes ham at ligne en Folge af første Skuespilscener. Han fandt Hyrdespillet, Tassos efter Amintas, langt at foretrække, uagtet dets næsten uundgaaelige Kulde; men Romaner syntes ham det sikreste Middel til at gjøre Hyrdedigtet i Sandhed interessant. Han udgav sin Galathea i fire Bøger. De fire første ere en forskjønned Efterligning af Cervantes's Galathea. Den sjerde Bog er ganske af Florians Opfindelse; man veed, at Spanien ikke havde fuldbendt sit Værk.

Noget Tid derpaa udgav han sin Stella i sex Bøger. Begge disse Romaner og især den første fandt et Bisald, der endnu stedse vedligeholder sig. Hvad i begge disse Værker synes at betegne Digterens Talent, er den vedligeholdte Overensstemmelse mellem de med Finesse udtrykte Naturskønligheder og de findrige, med ædel Simplicitet

*) Dens attende Romantier ere af Reichardt i den rørende og gammelfranske Romantietonen ved Benyttelse af alle gammelfranske Sangformer satte i Musik.

hed fremlagte Tanker; ogsaa den Kunst med Gratie at afføre unge Hjerters lønligste Fornemmelser, og den Gave tro at male de valgte Træk af landlig Natur, og derhos at undgaae det Ufor- delagtige ved Prosaen i slige Malerier ligesaavel som Farvernes Uddeling og den svækkende Overvældelse. Med disse Egenskaber, som ere ham ganske ejendommelige, forbandt han endnu den raske, tydelige og omhyggelige Fortællings Fortjeneste, og en reen og velklingende Skrivemaades sirlige Former.

Han vovede og at paatage sig et Værk, hvis alvorlige Charakter fordrede en højere Digtergave. Han gjorde en politisk Roman, sin *Tuma Pom-pilins*. Dette agtelseværdige Værk bliver dog maaskee for hans Talent af en alt for høj Art. De sex første Bøger frembyde Situationer og Træk fulde af Interesse og Betydning; men de sex sidste ere af langt ringere Værd; og overhoved har det Heles Ordning ikke Storhed nok. De Følelser, dette Slags Værk har tilfaldes med Hel-tedigtet, ere svage og hverdags. Charakterernes Forbindelse frembringer liden Interesse og

Virke

Virkning. Fortællingen er stundom saa pakket, at den seer næsten ud som et Indholdsregister. De politiske Blik ere indskrænkede; men man erkjænder deri den Kunst at nytte Lokalsarver. I Romulus's Charakter er Sandhed, og det er en findrig Opfindelse, i Nymphen Egerias Sted at sætte den gamle Zoroaster og hans Datter Anais.

Florian, der alt nød en glimrende og saa fortjent Berømmelse, blev, skjønt endnu saare ung, den 14 Maj 1788 optagen i det franske Akademi. Han traadte i Cardinal de Luy-nes's Sted og blev indført af Borgeren Seodaine.

Han vilde gjøre sig værdigere til denne Udmærkelse, hvorpaa man dengang satte megen Pris, og udgav nye Bærker.

Hans Smag for Cervantes og den spanske Literatur førte ham paa at skrive Noveller; en Digteart, som i Spanien saare hyppig bearbejdes. Han udgav to Samlinger. Valget og Mangfoldigheden af Gjenstandene, den Forfatterens egne, ovenfor angivne Tone gjør dem til en saare interessant Lecture.

Numa Pompilius havde ikke gjort den Virkning, Fors. ventede deraf. Han troede, naar han valgte en Gjenstand, der faldt imellem den politiske Roman og Hyrderomanen, saa skulde han behandle den med meere Hæd. Gonzalvo af Cordova, eller det gjenerobrede Granada (Gonzalvo de Cordoue ou Grenade reconquise) i ti Bøger havde imidlertid ikke den glimrende og varende Lykke, Galathea og Stella havde havt. Imidlertid gjør dette Værk hans Talenter megen Ære; foran gaaer en historisk Afhandling om de spanske Dorer, der er forfærdiget med Methode, fuld af interessante Undersøgelser og i en Stil, som tilkommer Historien.

Florian har og udgivet et Bind Fabler. Disse og hans Galathea ere de Værker som gjøre hans Forskand og Talent mest Ære. De overgaae langt alle de Fabler, man efter Lafontaine har vovet at udgive. Galathea, Stella selv og dette Bind Fabler betrygge vor Florian vist et varigt Minde; og naar man tænker paa hans øvrige Arbejders Fortjenester, og paa den Alder, hvori Døden røvede Videnskaberne ham, saa

man man besamre det alt for tidlige Tab af en Mand, der alt havde gjort saa meget for sin Ære og vor Fornøjelse; men just derfor var bestemt til større Roes og saa stærkt lovede Kunsternes Venner nye Nydelsler.

Han havde næsten fuldendt et af Hebræernes Historie uddraget Digt, Eliezer kaldet, og man forsikrer, at det var hans bedste Værk. Forfatteren af det rørende Sørgespil *Abusar*, den agtværdige *Ducis*, en værdig Ven af *Florian*, havde bestemt at tilegne ham sin arabiske Familie (*la Famille arabe*), et rørende Skuespil. Følgende Sted af hans endnu utrykte Tilskrift, vil give den rigtigste Idee om *Florians* moralske Charakter, og den Lov, Geniet og Venskabet give ham, vil have baade høj Interesse og megen Vægt.

”O hvor meget har din *Eliezar*, dit nye endnu ubekjendte Digt, men dit Mesterstykke, dit elskeligste Værk, skrevet udaf *Gratiernes* og *Fenelons* Mund, hvor har det denne Sommer rundt om mig fyldt det ensomme Kvat, de høje Poppler, hvoriblandt du lod mig høre det, med

Fortryllelse! O hvor hædres det Din Sjæl, hvor
 forhøjer det Din Nøes! Din Nøes? Al jeg seer
 Sorgens Cypresser dække Din Aske! Dog nej!
 Du er ikke ganske bortgangen. Dine Værker ere
 i Hænderne paa alle Mennesker af Smag; omme,
 dydige Mødre vil altid læse Dig; deres unge Døt-
 tre vil fryde sig ved Dig. Ja, Dit Navn skal
 leve, det skal vende udsædeligt; det skal leve; og
 hvad der gaaer for Alt, det skal blive elsket.
 O Florian! maatte Du borttrives fra os inden
 Dit forgytende Kar! — Hvil rolig, min
 Ven, hvil rolig Senekons elskværdige Fosterson,
 Uskold, Mod, Kjærligheds og Dyds fortryl-
 lende Maler! Ved Synet af den stille Cypresser,
 som er bestemt Din Aske, nærmer sig den opblom-
 strende Skjønne, med Hjertet endnu bevæget af
 Tanken om Dit Tab, og af Dine Værkers søde
 Indtryk; med beskedent vakkende Skridt nærmer
 hun sig, med stum Smerte, med en Taare maa-
 ske, med et Vjefast paa sin bedrøvede Moder
 siger hun endelig: See der er Florians Cy-
 pres! Al hvorfor, min Ven, kan jeg ikke grave
 Dine sidste Ord, som i Forudsølelsen af Din

nære Død nogle Gange undslap Dig, paa Din
Gravsteen: Naar man ikke mere har længe
at leve, maa man ile med at gjøre det
Gode!”

Bed en 25 Aars Bryllupsdag.

For Eders Hjerter Dagen rinder,
o ædle Par, højtidelig;
den er saa riig paa skønne Minder,
den er paa sande Glæder riig.

Tilfreds og froe I see tilbage
i Eder, I hinanden svær;
Alt svandt meer end nitusend Dage,
dog angred' I ej givne Ord!

Hver Eders deelte Lyf og Smerte,
hver fælles mørket, hver Dyd,
Qvartseklets Samgang Eder lærte,
at Trofasthed ej blot er Lyd.

Allgod.

Algodhed, som og her i Livet
gav stundom Værdighed sin Løn,
blant megen Fryd har Eder givet
den herligste: en elsket Søn.

Fra ham og fra Enhver, som kjænder
alt Eders sande fieldne Værd,
i høje rene Luer brænder
det Ønske, vi frembære her:

End længe Blædernes Gudinde
indsætte sine Blades Pryd
i Krandsen omkring Eders Tinde,
hvis eviggrønne Løv er Dyd!

Rousseaus Mand manet.

Fortalt af Eckartshausen.

Et Sted i Tyskland levede en Mand, som efter
Nytte udgaves for en stor Herremester. De for-
underlige Ting, jeg om ham havde erfaret, pir-
rede min Nysgjerrighed til at gjøre ham et Bes-
øg. Vi talede længe om adskillige Gjenstande,

og jeg fandt i ham en opløst Kjænder af Naturens Kræfter og Virkninger. Han bød mig og en Ven, som fulgte mig, til Aftensmaaltid. Det var om Sommeren. Henimod Kl. 10 om Aftenen førte han os til et lidet Havehuus uden for Staden, hvor alt var rede til Aftensmaaltid. I et net lidet Bærelse var et Bord dækket for fire Personer. Under Forevending af en Forretning, han maatte besørge, lod Herren i Huset os en Stund alene. Endelig kom han igjen og befalede sin Tjener at gaae bort. Lad os, sagde han, være alene, for i Frihed at kunne tale om Naturens Under. Måden blev baaren ind, og Borten fæd Glaae for Døren. Vi satte os, men en Plads blev ledig. Jeg spurgte Borten, om han havde budet nogen meer, som ej havde kunnet komme? Ja svarede han, men vi gjøre ingen Complimenter: han kommer nok, om han har Lejlighed. Vi havde talet om adskillige Ting, da med Eet Herren i Huset faldt i dybe Tanker, uden at sige et Ord. Lysene begyndte at brænde dunkelt og syntes næsten at slukkes. Paa een Gang udbredede sig en ubekjendt Lugt i Bærelset,

og vi følede en besynderlig Rystelse. Barten sprang hastig op fra sin Stol; det er min Ven, raabte han, og i samme Øjeblik saae vi en aldrende Mand staaende i Bæresset med bleg Ansigtssfarve og forklædt. Han satte sig med et Buk til Bordet, og indlod sig i Samtale med os. Dette Syn gjorde mig opmærksom; thi jeg vidste ej, hvor Manden var kommen ind i Bæresset, eftersom Dørene vare lukkede i Laas; hans Udseende forekom mig desuden noget besynderligt. Han hverken spiste eller drak, men talte med megen Anstændighed og Værdighed; adskillige Materier førte usformækt Talen paa Rousseau. Den Mand, sagde jeg, havde jeg ønsket at have kjendt, og jeg veed ej, hvad jeg ikke vilde have givet, om jeg kun i nogle Øjeblik havde faaet ham at see og tale med. I det samme stod den Ukjendte op og tog mig i Haanden. En iskold Gysning gjennemfoer mit hele Legeme, da han sagde: Jeg er Rousseau; Lysene gik ud, et døvt Bulder hørtes over hele Kammeret: Lysene tændtes igjen, og den Ukjendte saaes ej mere.

Ma mine Herrer, har jeg ikke skaffet Dem et sjønt Bekjendtskab? sagde Berten. Ja tilvissse, svarede vi, uden for os selv, af Forundring. Var jeg nu Charlatan, sagde han, saa vilde jeg udgive mig for at kunne fremkalde Mander; men jeg er en Elsker af Physiken, og vil strax oprigtig forklare Dem hele Sagen.

Han viiste derpaa hele Indretningen af sit Kammer; en Faldbluge, igjennem hvilken Rousseau var traadt ind i Bærelset; en skjult Elektrisermaskine, som havde gjort den Rystning, vi ved Mandens Aabenbarelse fornåm; Waaden, hvorpaa Lysene gik ud og atter tændtes; og endelig gjorde han os bekjendte med sin Ben, som saa vel havde spillet Rousseaus Rolle, og var en saare behagelig Mand. Vi talde langt ud paa Matten om de sælsomme Ting i Verden, hvortil det, som nys var sket, gav Anledning. Bor Bert fortalte os mange Synderligheder, han selv havde erfaret, og viiste ved endeel Exempler, hvor tungt det er, uden Kundskab om Mennesket og Naturen, at vogte sig for de Snarer, som af Bedrageriet lægges for Ukyndighed og Lettroenhed.

Det forherede Slot.

I en stor Skov i Lyfkland hæver sig en Klippe, paa hvis Spidse et gammelt Slot ligger. Der boede en Greve med sin Familie, skjønt rundt om Nygret gik om det Spøgeri, som der grasserede. En Tiggerinde kom der en Aften og blev vel modtagen. Man talede om Kander og Spøggelser. I mit Slot, sagde Greven, kan jeg vise Dem noget sær mærkværdigt did henhørende. I en stor Sal i øverste Stokværk hænger et Portræt, som siges at være af En iblandt mine Forfædre. Stundom forandrer det Sted, nedsænker sig fra Bæggen, forlader Lærredet og Krammen, for at spadserere om i Slottet; men efter en Stund kommer det tilbage og indtager sin forrige Plads.

Munken blev der til følgende Aften, da Greven førte ham ind i hin Sal. Bønkloffen ringede: Greven satte sin dunkelt brændende Lampe langt bort i en Krog. Efter nogle Minuter saaes Skilderiet nedsænke sig og Figuren fremskride langs med Bæggen og ved Døren forsvinde

svinde. Munken fandt til sin store Forundring ingen Figur mere paa Lærredet. Noget efter kom Spøgelseset tilbage samme Vej, og indtog sit Sted i Skilderiet, som atter befandt sig paa sit Sted paa Bæggen.

Greven meddelte nu følgende Oplysning om Underværket.

I Salen midt for Maleriet var en liden Nisning, hvori man udi et ved Siden liggende Værelse havde anbragt en *Laterna magica*. Lærredet var overstrøget med en brunagtig Grund, hvorpaa fra Laternen faldt det Billede, som synes malet derpaa. For at gjøre Illusionen fuldkommen, fordres, at det paa Glasset i Laternen malede Billede er vel overstrøget med Olie, og at alene Figuren vorder transparent. Naar Kunststykket skal iværksættes, bevæger man Figuren i Laternen udaf Rammen og flytter den langs Bæggen imod Døren. Bæggen maa være hvid og fri fra Huusgeraad.

